

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

αντι

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' ΤΕΥΧΟΣ 97, Σάββατο 22 Ἀπρίλη 1978

Δρχ. 20

Τό ιδρυτικό συνέδριο τοῦ Σ.Ε.Κ.Ε

Α' Ἑλλ. Σοσιαλ. Συνέδριον ἐν Πειραιῇ (4-10 Νοεμβ. 1918.

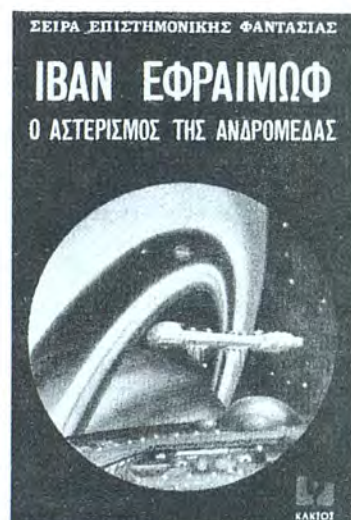
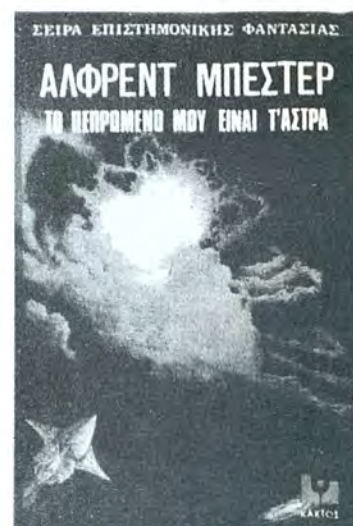
ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ «Ἐδῶ Κορυδαλλός...»

Εκδόσεις ΚΑΚΤΟΣ

Πανεπιστημίου 57 2ος όροφος Τηλ. 324.1200 - 324.1958

Μιά νέα διάσταση στο χώρο του βιβλίου
σέ υπεύθυνες εκδόσεις

Η πιο ολοκληρωμένη παρουσίαση της επιστημονικής φαντασίας

Περίοδος Β'
Χρόνος 5ος
Τεύχος 97

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ Δημοχάρους 60,
Αθήνα 601. Τηλ. 732-713 - 732-819

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΟΛΙΤΙΚΟ ρεπορτάζ: ΕΜΠΑΡ- ΓΚΟ και ανταλλάγματα	4
Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ του ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ	5
ANTI - θέσεις	6
Η ΔΙΚΗ του «ANTI»	8
«ΕΔΩ ...Κορυδαλλός»	10

Π. ΤΕΡΛΕΞΗ: Τά παιδιά της δι- κτατορίας και τό μέλλον της δη- μοκρατίας	12*
Η. MAHLER - BACKER: 'Επι- στροφή στη πραγματικότητα ...	15
ΣΥΖΗΤΗΣΗ γιά τό Κυπριακό. Συ- ζητάνε:Οί 'Ηγουμενίδης, Γ. Κρα- νιδιώτης, Πλ. Σέρβας, Α. Χριστο- δουλίδης	18
ΤΟ ΙΔΡΥΤΙΚΟ συνέδριο του Σ.Ε.Κ.Ε. (1918). ΑΦΙΕΡΩΜΑ	26
Α. ΠΡΟΒΕΛΕΓΓΙΟΥ: 'Η αναγνώ- ριση της 'Εθνικής 'Αντίστασης ...	36
Γ. ΜΑΡΙΝΟΥ: ΕΟΚ - 'Ελλάδα - Εύρώπη	40
Γ. ΜΕΤΣΗΣ - Α. ΡΙΚΑΚΗΣ: τό προ-φρεστιβάλ νά γίνει ελληνικό ...	42
ΝΤΟΡΑΣ ΡΟΓΚΑΝ: 'Αμπιντίβ Ντίνο	44
Τ. ΑΝΤΩΝΟΠΟΥΛΟΥ: τρομοκρα- τία και τηλεόραση	46
ΒΙΒΛΙΟ:	47
ΔΙΑΛΟΓΟΣ:	49

ΤΟ "ΤΡΟΜΟΚΡΑΤΙΚΟ" ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ

Ψηφίστηκε από τή μειοψηφία του ελληνικού λαού αλλά πλειοψηφία
στή Βουλή χάρη στο έκλογικό σύστημα, τό νομοσχέδιο "περί
καταστολής τής τρομοκρατίας" ή όπως τό ονομάζει ο λαός
"τρομοκρατικό" νομοσχέδιο. Λένε τουλάχιστον οί νομικοί, πώς
νόμος που δέν τόν αποδέχεται ο λαός είναι νόμος νεκρός. 'Ο
έλληνικός λαός όχι μόνο δέν αποδέχθηκε τόν "τρομοκρατικό"
νόμο αλλά μέ εκατοντάδες συγκεντρώσεις και ψηφίσματα σ'
όλοκληρη τή χώρα έκφρασε σαφώς τήν έντονη αντίθεσή του. Τό
χαρακτήρισε "αγχόνη τών λαϊκών ελευθεριών", και "δυναμίτη
στά θεμέλια τής δημοκρατίας" ακόμα "νέο 509".

Όμως ή κυβέρνηση του κ. Καραμανλή έπιμένει και προφανώς
έχει τούς λόγους της. Διαθέτει έξ' άλλου τούς μηχανισμούς
που θά μπορούσαν - και τό έχουν αποδείξει στο παρελθόν -
νά μετουσιώνουν σέ "ένεργό" ένα νόμο που στή συνέλιξη του
λαού είναι καταδικασμένος ... 'Η έφεύρεση "τρομοκρατών" δέν
είναι μιά ελληνική έπινόηση. Είναι ξένα και ξένα τά πρότυπα
που ακολουθήσε ακόμα και στή σύνταξη του "τρομοκρατικού"
νομοσχεδίου ή νεοδημοκρατική κυβέρνηση. Τό γερμανικό πρότυπο
παραμένει πάντα άσυναγώνιστο και σήμερα διαδραματίζει τό
ρόλο του κέντρου τής "άντιτρομοκρατικής διεθνούς" ... που
στήν ούσα καθοδηγεί τά "περιφερειακά" κράτη στον άυταρχισμό
και σέ μιά νέα, πολύ βελτιωμένη έκδοση του άστυνομικού
κράτους.

'Επιστροφή λοιπόν στον άυταρχισμό και στο άστυνομικό
κράτος είναι ή ούσα τής "πανευρωπαϊκής άυτης έπιχείρησης".
Και σάν Εύρώπη και μετς δέν θά πρέπει νά ύστερούμε. 'Ο
κίνδυνος τής άνόδου του λαϊκού κινήματος στήν έξουσία ή
ή δυναμική παρουσία του στο πολιτικό προσκήνιο πολλών
χωρών στήν Εύρώπη είναι σίγουρα ή σκέψη άπ' όπου ξεκίνησε
ή ιδέα τών έκτάκτων μέτρων, γιατί κανένας βέβαια δέν
πιστεύει τίς κραυγαλές "όργισμένες" κρωγμές τών διάφορων
Σμίτ και Στράους έναντιόν πέντε τρομοκρατών που νομίζουν
ότι μπορούν ν' αλλάξουν τόν κόσμο σκοτώνοντας ή απαγάγοντας
άλλους πέντε ...

'Ο περιορισμός τών δημοκρατικών ελευθεριών, ή μετατροπή
τών συνδικαλιστικών διεκδικήσεων σέ "τρομοκρατικές πράξεις"
ό θεσμοθετημένος χαφιεδισμός, είναι σίγουρα τά όπλα που
χρειάζεσταν ή δεξιά - ιδιαίτερα σέ μιά περίοδο που άρχισε
νά χάνει τήν έκλογική πελατεία της - γιά νά μπορέσει νά
άντιμετωπίσει τό λαϊκό κίνημα. Όταν μάλιστα οί εξέλιξεις
και έπομένως πιθανές "λύσεις" στά έθνικά θέματα είναι
"έπλ θόραις"...

ΕΜΠΑΡΓΚΟ: Ποιό τό τμήμα του συμβιβασμού;

ΤΟ ΕΜΠΑΡΓΚΟ, οί τουρκικές προτάσεις για τό Κυπριακό και τό «τρομοκρατικό», δέσποσαν. σάν θέματα, μέσα στο δεκαπενθήμερο αυτό.

Καί για ό,τι αφορά τό «τρομοκρατικό», τό «τμήμα 'Αβέρωφ» ή τό «τμήμα Μπάλκου» ή τό «τμήμα Σταμάτη» του σημερινού υπουργικού συμβουλίου, δέν φαίνεται νά έχουν οποιαδήποτε προβλήματα. 'Η συλλογιστική είναι απλή: Όσο οί δυνάμεις της καταστροφής όπλιζονται μέ νομοθετήματα κομμένα και ραμμένα στα μέτρα τους, τόσο εύχερέστερα «πατάσσεται ή τρομοκρατία» – δηλαδή οί διεκδικητικοί αγώνες των εργαζόμενων, τό φοιτητικό κίνημα, ή συνείδηση των μεγάλων μαζών!

Τά προβλήματα πληθύναν για τόν κ. Καραμανλή και τά φίλα προς αυτόν κυβερνητικά τμήματα – «τμήμα Παπαληγούρα», «τμήμα Ράλλη», «τμήμα Μπούτου», κλπ. Τό «άνήκομεν εις τήν δύσιν», οί πρωθυπουργικοί ισχυρισμοί ότι «ή Τουρκία κατήντησε ό παρίας της 'Ατλαντικής Συμμαχίας» ή «ή Τουρκία πιέζεται από τούς Συμμάχους διά νά επιδείξει σωφροσύνην» κ.ά., αποδείχτηκαν όχι τόσο πειστικά. Καί, προπαντός, όχι τόσο αποτελεσματικά, για ν' αποτρέψουν τή νέα αμερικανοτουρκική συμπαίγνια – όπως εκδηλώθηκε μέ τήν απόφαση του Λευκού Οίκου νά ζητήσει από τό Κογκρέσο τήν άμεση άρση του έμπάργκο.

Τί είδους «προϊδεασμός»;

Έχει γραφτεί πώς ή απόφαση αυτή του Λευκού Οίκου, δέν αϊφνίδισε τόν κ. Καραμανλή και πώς τόσο ό Σάυρους Βάνς και ό γερονασιτής Τζάδις (κατά τίς έδώ επισκέψεις τους), όσο και ό ίδιος ό Μπουλέντ Έτζεβίτ (κατά τή συνάντησή κορυφής του Μοντραί), προΐδεασαν σχετικά τόν έλληνα πρωθυπουργό. Ό προΐδεασμός υπήρξε, πράγματι. Καί ό μέν Μπουλέντ, άρκέστηκε σ' ένα άπλό – «ρεαλιστικό» – υπαινιγμό: 'Η τουρκική κυβέρνηση – είπε στόν κ. Καραμανλή – θά έκτιμούσε ιδιαίτερα αν ή ελληνική αντίδραση, σέ περίπτωση άρσεως του έμπάργκο, εκδηλωνόταν συγκρατημένα... Ό Σάυρους Βάνς όμως, υπήρξε σαφέστερος: 'Η 'Αγκυρα – είπε – μάς πιέζει, αλλά και μάς εκδιάζει, μέ τό θέμα του έμπάργκο... Μέσα στο ίδιο τό Σταίτη Ντηπάρτεμεντ και τό Πεντάγωνο, όλοένα κερδίζει έδαφος ή άποψη ότι τό έμπάργκο τραυματίζει τήν τουρκική φιλοτιμία, έξασθενίζει όλόκληρη τή Συμμαχία... Δέν έχουμε καταλήξει ά κ ό μ η σέ αποφάσεις. 'Αλλά θά έκτιμούσαμε τή δική σας συναντίληψη, αν, από τά πράγματα, υποχρεωθούμε τελικά νά εισηγηθούμε στο Κογκρέσο άρση του έμπάργκο. Καί, βέβαια, θά φροντίσουμε ώστε οί τουρκικές προτάσεις για τήν Κύπρο νά είναι «λογικές και δίκαιες...»

Οί νύξεις αυτές, είχαν πείσει τόν κ. Καραμανλή ότι ή αμερικανική κυβέρνηση είχε ή δ η ά π ο φ α σ ί σ ε ι τήν άρση του έμπάργκο. Καί αναχωρώντας για τή δεύτερη περιόδια του στη Δυτική Εύρώπη (Κοπεγχάγη - Λουξεμβούργο - Χάγη - Ρώμη), δέν απέκρυπτε τήν ανησυχία του. Πίστευε ωστόσο, ότι ή απόφαση της Ουάσιγκτον δέν θά εκδηλωνόταν τόσο άμεσα, ενώ θά βρισκόταν ακόμα στο βασίλειο της Δανιμαρκίας... Πίστευε ότι θά μεσολαβούσε κάποιος χρόνος, πού θά επέτρεπε στους 'Αμερικανούς νά παρέμβουν στην 'Αγκυρα, ώστε οί τουρκικές προτάσεις για τήν Κύπρο νά καταστούν «λογικές και δίκαιες»... Διότι, ήξερε, βέβαια, πώς οί προτάσεις αυτές ήταν άπλως παγίδα, για νά διευκολυνθεί ή άρση του έμπάργκο. 'Ηξερε πώς

από τό 37% του κατεχόμενου κυπριακού έδάφους, ή 'Αγκυρα «έπέστρεψε» τό 2-3% της... νεκρής, διαχωριστικής ζώνης και περίπου τό 3% του υπό τουρκική κατοχή κυπριακού έδάφους... 'Ηξερε πώς ή «διζωνική, δικαιοδική όμοσπονδία», πού πρότειναν οί Τούρκοι, ήταν στην πραγματικότητα, συνομοσπονδία, μέ χωριστές ένοπλες δυνάμεις, χωριστά σώματα ασφαλείας, χωριστά δικαστήρια και ύποτυπώδη κεντρική κυβέρνηση... 'Ηξερε πώς ή «έλεύθερη διακίνηση» και ή «έλευθερία εγκαταστάσεως», πού είναι θέματα-κλειδιά για τήν ένιαία δομή του κυπριακού κράτους, ήταν μόνο σχήματα λόγου, μιά και υπόκεινταν σ' ένα όλόκληρο πλέγμα προϋποθέσεων και όρων. 'Ηξερε...

Ό λόγος περί «ανακολουθίας...»

Τό τί έπακολούθησε, είναι λίγο-πολύ γνωστό. Ό κ. Καραμανλής, «έμπλεως όργης», κατά τή διατύπωση υπουργού, έδωσε έντολή στόν έλληνα πρέσβη στην Ουάσιγκτον, νά διαμαρτυρηθεί «έντονα» στόν Σάυρους Βάνς «για τή νέα ανακολουθία της αμερικανικής πολιτικής», ή όποία «περιπλέκει – αντί νά διευκολύνει – τά πράγματα». Τά ίδια επανέλαβε και στόν έδώ αμερικανό πρέσβη Μακλόσκυ, κατά τήν... «έθιμοτυπική» συνάντηση πού είχε μαζί του στο Πολιτικό Γραφείο. «'Η 'Ελλάς – τού έλεγε – είναι αποφασισμένη νά προστατεύσει τά έθνικά της συμφέροντα».

Τό μόνο πού δέν αναρωτήθηκε ποτέ ό άρχηγός της «Νέας Δημοκρατίας» είναι κατά πόσον ή αμερικανική πολιτική, και στο Κυπριακό και στο Αίγαίο, είναι όχι «ανακόλουθη», όπως φαίνεται νά πιστεύει, αλλά σ υ ν ε π έ σ τ α τ η. 'Επί τριάμιση χρόνια, ή 'Αριστερά στην 'Ελλάδα δέν έπαψε νά τονίζει πώς Τούρκοι και 'Αμερικανοί συμπλέουν. Καί πίσω από τόν τουρκικό μεγαλοϊδεατισμό και έπεκτατισμό, κρύβεται άπτή, άπροσχημάτιστη, ή τουρκική ένθάρρυνση. Παρ' όλα αυτά, επέμενε ό κ. Καραμανλής πώς μοναδική έγνοια της 'Αριστεράς είναι νά «άποκόψει τήν 'Ελλάδα από τή Δύση» και πώς δέν υπάρχει άλλος δρόμος για τή χώρα από τήν έμπλοκή της – και ύποταγή της – στόν άτλαντισμό!

Όστόσο, φαίνεται πώς οί σχέσεις Καραμανλή-Ουάσιγκτον, περνούν και πάλι από περίοδο ψυχρότητας. Στην Ουάσιγκτον απಾರೆσκουν οί αναφορές στα «έθνικά» ή «ευρωπαϊκά» συμφέροντα, έστω και αν εκφράζονται μέσα σέ άτλαντικά πλαίσια. Καί αν είναι όρθή ή εκτίμηση του προέδρου του ΠΑΣΟΚ, ότι, δηλαδή, «ό Καραμανλής είναι κο μ μ έ ν ο ς ή δ η ά π ό τ ο υ ς ' Α μ ε ρ ι κ α ν ο υ ς », τίποτε δέν αποκλείει κάποιες ανακαταξίες στην ελληνική πολιτική σκηνή. Λέγεται, άλλωστε, ότι ό ύπουργός 'Εθνικής 'Αμύνης, κ. 'Αβέρωφ, είναι ή δ η έτοιμος. Καί ότι, κατά τό πρόσφατο ταξίδι του στις ΗΠΑ, «φρόντισε» νά προωθήσει τή θέση του σάν φυσικού – και μοναδικού... – διαδόχου του πρωθυπουργού.

Τό «πού θά τό πάει τελικά» ό κ. Καραμανλής, παραμένει άγνωστο. Μπορεί ό ίδιος νά μιλά για συμπληγάδες πέτρες και νά δηλώνει πώς ή χώρα περνά κρίσιμη και αποφασιστική καμπή, μπορεί στίς ιδιαίτερες συνομιλίες του μέ τούς πολιτικούς συντάκτες, νά διαβεβαιώνει πώς, «αν χρειαστεί», δέν θά διαστάσει νά καλέσει σύσσωμο τό έθνος – «άκόμη και τούς κομμουνιστές» – νά του συμπαρασταθούν, «για ν' αντιμετωπίσουμε από κοινού μιά ένδεχόμενη συμφορά». Τίποτε, ωστόσο, δέν πείθει πώς μιά τέτοια αντιμετώπιση πραγμάτων είναι στίς αληθινές προθέσεις του. 'Η στάση του στην πρόταση της αντιπολίτευσης για σύγκληση «συμβουλίου άρχηγών κομμάτων», πείθει, αντίθετα, πώς, όπως και μέ τούς 'Αβέρωφ-Μπάλκο και τούς άλλους «άκραιφνείς» του υπουργικού συμβουλίου, τό ίδιο και μέ τούς 'Αμερικανούς, θά επιδιώξει κάποιο συμβιβασμό. Τό τμήμα του όποιου, άπομένει νά γνωσθεί...

ANTHΝΩΡ

αντι-θέσεις

ΜΕΤΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ, ΤΙ;

Τό 2ο (10ο) συνέδριο του ΚΚΕα. Ήλθε δυό μέρες πριν. Έτσι, για λόγους αντικειμενικούς, δέν στάθηκε δυνατό νά παρουσιαστεί καί νά αναλυθεί σήμερα ή συνεδριακή διαδικασία πού, άλλωστε, κρητήθηκε αúστηρά κλειστή – σέ αντίθεση μέ τό προηγούμενο 1ο (9ο) συνέδριο.

Ή αναφορά καί ή συσχέτιση μέ τό 1ο (9ο) συνέδριο του ΚΚΕα. προκύπτει αυτόματα. Άνάμεσα στά δυό συνέδρια μεσολάβησαν – γιά τήν έσωτερική λειτουργία καί τήν πρόσ τά έξω επιρροή – πολλά περισσότερα από μιά εκλογική ήττα.

Ό,τι χαρακτηριστικό εμφανίζεται αúτ ή στιγμή είναι ή έσωτερική κρίση – καί αúτό έχει κάποια ιδιαίτερη σημασία αν συνδυαστεί μέ τή γενική κρίση πού ξέσπασε στό έσωτερικό σχεδόν όλων τών πολιτικών σχημάτων.

Ή κρίσιμότητα τών καιρών αποτελεί θέβαινα ένα μέρος τής εξήγησης αúτου του φαινομένου. Ή ρίζα αúτης τής κρίσης ίσως πρέπει νά αναζητηθεί στό πόσο καί μέ ποιόν τρόπο οί κομματικοί φορείς ανταποκρίθηκαν στό κρίσιμο θέμα καί τίς ανησυχίες τών κοινωνικών στρωμάτων του ελληνικού λαού.

Ό,τι πάντως αναμένεται από τό συνέδριο είναι ή αποσαφήνιση τής ιδεολογικής καί πολιτικής φυσιογνωμίας του ΚΚΕα.

Ό ισπανός αντιπρόσωπος στήν πανηγυρική έναρκτήρια συνεδρίαση ανέφερε ό,τι συμβαίνει στό ισπανικό ΚΚ: Μιά τολμηρή, χωρίς ταμπού συζήτηση γιά τά ιδεολογικά καί πολιτικά προβλήματα άνοιξε μέ τή θαραλέα πρωτοβουλία τής καθοδήγησης.

Άσχετα μέ τό πόσο ίσχυσε αúτό στήν περίπτωση του ΚΚΕα, είναι φανερό πώς ένα καθοδηγητικό όργανο – καί ένα συνέδριο είναι τό ανώτατο καθοδηγητικό όργανο – παίρνει τήν πρωτοβουλία καί αποσαφηνίζει όχι μόνον εκκρεμότητες αλλά καί τήν ιδεολογική φυσιογνωμία του καί τήν πολιτική του πορεία μετά από δημιουργικό, ούσιαστικό καί επαγωγικό διάλογο. Αúτ ή έλπιδα δέν απέλειπε – ή πολιτική πρακτική στό άμεσο μέλλον θά είναι ή καλύτερη επιβεβαίωση ή διάψευση.

ΒΟΥΛΗ ΚΑΙ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ

Ή δέυση πού γενικότερα παρατηρείται – όπως καί ό πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ επισήμανε στήν επιστολή του πρόσ τόν πρόεδρο τής Δημοκρατίας – στήν πολιτική μας ζωή τόν τελευταίο καιρό, φάνηκε ολόκαθαρα στίς πρόσφατες συνεδριάσεις τής Βουλής. Τό θέμα είχε δυό πλευρές:

Στή μιά περίπτωση, ό ύπουργός Δικαιοσύνης προκάλεσε – πολλοί πιστεύουν όχι καί τόσο... άφελώς, όπως έδειχνε – τήν έντονη αντίδραση τών βουλευτών του ΚΚΕ, μιλώντας γιά «ΚΚΕ έξωτερικού». Τό προεδρείο κάλυψε άπόλυτα τόν ύπουργό (πού είχε παραθεί καί τόν κανονισμό καί τή δεοντολογία). Κι ό ίδιος αντί νά ανακαλέσει καί νά ζητήσει συγγνώμη προτίμησε τήν πιό γελοία «μέση λύση»: δέν άνακαλώ είπε, αλλά δέν θά τό ξανακάνω!

Στή δεύτερη, μερικοί βουλευτές τής αντιπολίτευσης ένκευρισμένοι από τήν κυβερνητική τακτική (καί τή στάση του προεδρείου) παραφέρθηκαν – άπαντώντας στήν πρόκληση τών συναδέλφων τους τής Ν.Δ. μέ τρόπο «μή άρμόζοντα» σέ κοινοβουλευτικούς άνδρες.

Καί στίς δυό περιπτώσεις ή πρόκληση ήταν από τήν πλευρά τής

κυβερνητικής παράταξης. Κι αν στην πρώτη περίπτωση η κυβερνητική και μη Δεξιά, πήρε ένα καλό μάθημα (δύσκολα θα ξανατολήσει κανείς να μιλήσει για «ΚΚΕ εξωτερικού»), στη δεύτερη περίπτωση, οι (ελάχιστοι) βουλευτές της αντιπολίτευσης, που παραφέρθηκαν, έχασαν – με τη στάση τους – τό δικίο τους.

Από δω και μπρός η κοινοβουλευτική μάχη θα γίνεται όλο και πιο σκληρή. Άλλα τό επίπεδο της πρέπει να κρατηθεί ψηλά. Διαφορετικά, μόνο η αντίδραση βγαίνει κερδισμένη.

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ

Πολλοί ήταν εκείνοι που ξαφνιάστηκαν από τη δήλωση του γραμματέα του ΟΗΕ κ. Βάλντχάιμ ότι αι προτάσεις των Τουρκοκυπρίων ήταν «άπαράδεκτες και δεν παρείχαν έδαφος για συζήτηση». Ήρθε όμως ο ίδιος – 24 ώρες μετά – για να άρει όποιεσδήποτε «ψευδαισθήσεις» δηλώνοντας αυτή τη φορά ότι αι προτάσεις είναι εποικοδομητικές και πρέπει να επαναρχίσουν οι διακοινοτικές συνομιλίες.

Είναι περισσότερο από σαφές για κείνους που «γνωρίζουν γράμματα» ότι ο κ. Βάλντχάιμ αυτόδιαψεύστηκε ύστερα από υπόδειξη των πέραν του Ατλαντικού συμμάχων μας που έπειγονται να εξασφαλίσουν τούς όρους που θα πείσουν Κογκρέσσο και Βουλή να εγκρίνουν την απόφαση του Κάρτερ για την άρση του εμπάργκο, νομιμοποιώντας έτσι ουσιαστικά την τουρκική εισβολή.

Καθώς οι δυτικοί σύμμαχοι συνωμοτούν αδιάκοπα και η Ελλάδα φαίνεται διατειθεμένη να προσφέρει τά πάντα στο θυμό της ΕΟΚ ή Κύπρος μοιάζει να μάχεται μόνη με μόνο συμπαραστάτη τις «διακρύξεις» των ανατολικών...

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΤΗΣ ΠΑΤΡΑΣ

Η κατάληψη του Πανεπιστημίου της Πάτρας μπορεί να έλξε ύστερα από την αίματηρή έφοδο της αστυνομίας (ή απόφαση πάρθηκε σέ συνελεύσεις των φοιτητών στις 28, 29 και 30/3: ΠΑΣΠ, ΠΣΚ και ΔΑΠ ήταν κατά της συνέχισης της κατάληψης – και πλειοψηφισαν. Δημοκρατικός Αγώνας, ΠΠΣΠ, ΑΑΣΠΕ, ΣΕΑΚ, ΑΠΣ, ΠΕΑΣ, ήταν υπέρ, αλλά φυσικά τό πρόβλημα δεν λύθηκε.

Αι φοιτητές συνεχίζουν την αποχή με στόχο την «κατοχύρωση - μεταφορά», – επιτροπές που σχηματίστηκαν από φοιτητές συζητάνε με τούς καθηγητές τό θέμα.

Οι καθηγητές – στίς συζητήσεις που έχουν γίνει μέχρι στιγμής – και από θέση ισχύος μετά την «υποχώρηση των φοιτητών» με τη λήξη της κατάληψης, προσπαθούν να πείσουν τούς φοιτητές να σταματήσουν και την αποχή διαρκείας. Ταυτόχρονα επιδιώκουν πάλι να προωθήσουν τό Νέο Έξεταστικό Σύστημα (τμήμα του Νόμου Πλαίσιο) μετά τις προηγούμενες αποτυχημένες προσπάθειες τους που χρονολογούνται από τόν περασμένο Φλεβάρη. Χαρακτηριστικό των «καλών τους προθέσεων» για «διάλογο» με τούς φοιτητές είναι ότι διέλυσαν την επιτροπή στις 8/3, με τη δικαιολογία ότι στη συνεδρίαση βρισκόταν ένας φοιτητής παραπάνω!

Οι φοιτητές δηλώνουν πως αν οι καθηγητές συνεχίσουν να συζητούν μόνο τό ΝΕΣ άρνούμενοι τη συζήτηση για «κατοχύρωση - μεταφορά» θα αποχωρήσουν από την επιτροπή.

Τά γεγονότα της Πάτρας – από όποια σκοτιά αν τά δει κανείς – έχουν άσφαλώς ένα ιδιαίτερο ενδιαφέρον. Κι ίσως κρύβουν κι άλλες εκπλήξεις.

ΝΕΑ ΣΑΝΤΑ

Στη Βουλή για δεύτερη φορά έρχεται η γνωστή «υπόθεση της Νέας Σάντας» με έρπτωση βουλευτών του ΠΑΣΟΚ προς τόν ύπουργό Έθνικης Άμυνας.

Τό Διαρκές Στρατοδικείο Θεσσαλονίκης καταδίκασε τόν ταγματάρχη Κ. Σειρηνίδη που αποκάλυψε τά γεγονότα στην 805 ΛΕΜ, της Νέας Σάντας, σέ δυό μήνες φυλακή με τριετή αναστολή βρίσκοντάς τόν ένοχο για «έξυθριση κατωτέρου».

Τόν άθώωσε όμως – όπως και τόν συγκατηγορούμένο του έφεδρο άνθυπολοχαγό Καλογερόπουλο – από τις κατηγορίες της πρόκλησης σέ συκοφαντική δυσφήμιση και ψευδή καταμήνυση άξιωματικών – εκείνων δηλαδή που ο ίδιος κατηγορούσε σάν υπεύθυνους για τις άπόπειρες αυτοκτονίας δυό στρατιωτών και τις άλλες ψυχολογικές πιέσεις πάνω σέ στρατιώτες της μονάδας...

Τά όσα κατέθεσαν οι μάρτυρες, οι πιο πολλοί πρώην άξιωματικοί, αλλά και τά όσα ισχυρίστηκε η υπεράσπιση ήταν κυριολεκτικά συγκλονιστικά. Βασανισμοί, τιμωρίες, ψυχολογικός πόλεμος, πιέσεις πάνω σέ όπλίτες για νά «όμολογήσουν» συμμετοχή σέ άνύπαρκτες «άναρχικές ή άνατρεπτικές» οργανώσεις. Μερικοί μάλιστα μάρτυρες τόνισαν ότι πρόκειται για γενικότερο σχέδιο για νά διωχθούν οι δημοκρατικοί άξιωματικοί από τό στρατό...

Όλα αυτά βέβαια κάτι θυμίζουν.

Ποιός άραγε άρμόδιος (όχι βέβαια ο κ. Άθέρωφ) θα ενδιαφερθεί για όσα ΚΑΙ στή δίκη άναφέρθηκαν για την υπόθεση της Ν. Σάντας;

ΜΙΑ ΕΠΙΔΡΟΜΗ

Η επιδρομή άστυνομικών οργάνων στή μπουάτ «Τιπούκειτος» των Έξαρχείων, και τά όσα εκπληκτικά συνέβησαν (με τις όμαδικές συλλήψεις νέων – μεταξύ τους: και οι καλλιτέχνες του κέντρου! – που είχαν ταυτότητες για... έξακρίβωση, τη μεταφορά τους με κλούβες στή Γεν. Ασφάλεια κ.λπ. κ.λπ.) είναι ένα χαρακτηριστικότατο σημείο των καιρών: άστυνομικά όργανα διέπραξαν μέσα σέ λίγη ώρα μία σειρά παραβάσεων – και παραβάσεων του Συντάγματος. Ο τύπος (με εξαίρεση την «Έλευθεροτυπία» και την «Καθημερινή» – αν κι η τελευταία είχε δώσει πριν ένα ρεπορτάζ με τερατώδη πράγματα) ΔΕΝ έδωσε τη σημασία που έπρεπε στο γεγονός – πέρα, βέβαια, από τις δεξιές εφημερίδες που έγραψαν ό,τι ήθελαν...

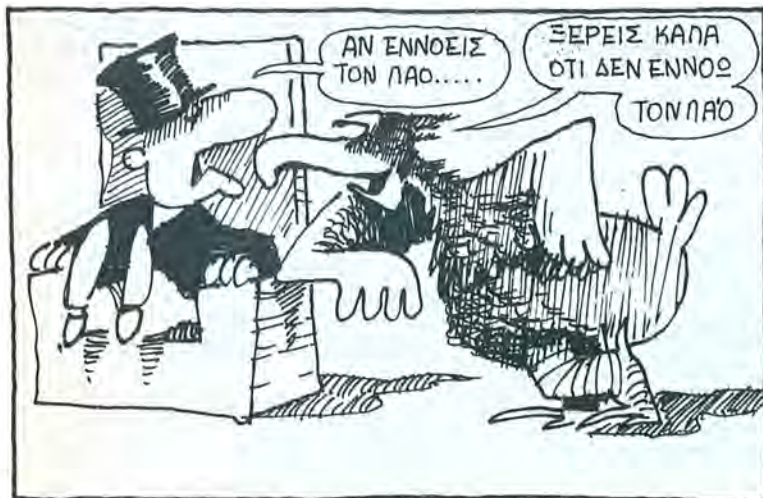
Θά τό πούμε καθαρά: αν δεν τιμωρηθούν ΑΜΕΣΩΣ και ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΙΚΑ όλοι οι άστυνομικοί που πήραν μέρος σ' αυτή την πρωτοφανή «έπιχείρηση», ένα κακό προηγούμενο δημιουργείται που κανείς δεν ξέρει που μπορεί νά οδηγήσει. Κανείς...

ΜΙΑ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ

Στίς 21 Απριλίου ύπηρετούσε στο ΓΕΣ σάν λοχαγός. Έδρασε, μαζί με άλλους 21 άξιωματικούς – μέλη της όμάδας του Ι. Λαδά. Άργότερα έγινε Ίωαννινικός, αλλά ΔΕΝ άποστρατεύτηκε μετά την «άλλαγή» – όπως δεν άποστρατεύτηκαν οι περισσότεροι από τούς άξιωματικούς που «άνατρεψανε» τόν Παπαδόπουλο στις 25 Νοέμβρη.

Πριν λίγες μέρες τιμωρήθηκε με 4μηνη άργία, γιατί – λέει – προπαγάνδιζε υπέρ «της 21ης Απριλίου» σέ έναν ευέλπη!

Πρόκειται για τόν αντίσυνταγματάρχη Β. Μπαγιώκο. Έχουμε δυό άπορίες: α) υπέρ τίνος θά 'πρεπε νά προπαγανδίζει άραγε ο κ. αντίσυνταγματάρχης; β) νά είναι άραγε ό... μόνος;

Ι.Β.478

Τό «ΑΝΤΙ» άθωώθηκε, τό πρόδλημα μένει

ΤΟ Ε' Τριμελές Πλημμελειοδικείο 'Αθηνών στις 12 τρ. άθώωσε - ύστερα από ανάλογη πρόταση του είσαγγελέα - τόν έκδότη του «ΑΝΤΙ» Χρήστο Παπουτσάκη πού δικαζόταν γιά «κατασκοπεία» μέ βάση τό μεταξικό νόμο 375/1936 - καί συγκεκριμένα γιά τή δημοσίευση απόρρητου στρατιωτικού έγγραφου πού μιλούσε γιά δήθεν έξοπλισμό του ΚΚΕ από... Παλαιστίνιους άντάρτες.

ΣΥΜΦΩΝΑ μέ τό κατηγορητήριο, ό έκδότης του «ΑΝΤΙ»:

1) προμηθεύτηκε καί κοινολόγησε τό απόρρητο αυτό στρατιωτικό έγγραφο,

2) τό δημοσίευσε.

ΤΟ δικαστήριο μέ τήν απόφασή του:

ΔΕΝ πείστηκε ότι έγινε κοινολόγηση του περιεχομένου του έγγραφου πριν από τή δημοσίευση.

ΔΕΧΤΗΚΕ τή «συγγνωστή πλάνη» γιά τή δημοσίευση, μιά καί πέντε μήνες νωρίτερα τό περιεχόμενο του έγγραφου - υπό τή μορφή πληροφοριών - είχε δημοσιευτεί σέ πρωτοσέλιδο ρεπορτάζ του Νίκου Κακουνάκη στο «ΒΗΜΑ»: ήταν ένα από τά «έπιχειρήματα» πού επρόκειτο νά χρησιμοποιήσουν στή δίκη τους οι χουντικοί πραξικοπηματίες του Φεβρουαρίου 1975! Τελικά δέν τό χρησιμοποίησαν - άν καί τό είχαν (όπως γράφτηκε στο «ΒΗΜΑ») καταθέσει στήν ανάκριση - γιατί οι συνήγοροι τους δέν τό θεώρησαν σοδαρό...

● ΑΓΝΩΣΤΟΙ

ΟΙ ΧΟΥΝΤΙΚΟΙ

ΠΡΟΒΟΚΑΤΟΡΕΣ

● ΔΕΝ

ΚΑΤΑΡΓΗΘΗΚΕ

Ο ΜΕΤΑΞΙΚΟΣ

N. 375/36

ΣΤΗ δίκη (πού έγινε ύστερα από δυο αναβολές λόγω απουσίας μαρτύρων κατηγορίας) είχαν κληθεί σάν μάρτυρες κατηγορίας πέντε άξιωματικοί έν ενεργεία:

● 'Ο άντισυνταγματάρχης Γ.Α. Γαλιώτος (πού κατάθεσε μέ νοήματα, γιατί από κάποια πάθηση στο λαιμό δέν μπορούσε νά μιλήσει).

● 'Ο άντισυνταγματάρχης Κ. Παπανικόπουλος (άπουσίαζε καί έστειλε δεβαίωση ότι ήταν άρρωστος).

● Οι Ταγματάρχες Ε. Στρατάκης καί Κ. Κοντοδήμας.

● 'Ο άντισυνταγματάρχης Χρυσάνθος Παπής.

ΟΙ τέσσερεις μάρτυρες πού κατέθεσαν αναφέρθηκαν σέ «διαρροή απόρρητου έγγραφου» καί στις ανάκρισεις πού έγιναν γι' αυτό στο στράτευμα.

ΕΙΠΑΝ ακόμα ότι έμαθαν από τήν ανάκριση πώς τό «ΑΝΤΙ» δημοσίευσε τό έγγραφο, αλλά κανένας δέν άπάντησε στο στερεότυπο - ύποθετικό - έρώτημα:

● 'Αν ό έξοπλισμός ενός κόμματος (άν είναι, φυσικά, αλήθεια) είναι ύπόθεση πού άφορά τήν έσωτερική ή τήν έξωτερική ασφάλεια του κράτους, μιά καί στήν πρώτη περίπτωση «έπεφτε» άμέσως ή κατηγορία της «κατασκοπείας».

ΟΛΟΙ άπάντησαν μέ τόν ίδιο τρόπο: ότι δέν είναι σέ θέση νά κρίνουν τό έγγραφο...

Χαρακτηριστικά:

● Ένας από τους μάρτυρες όταν ρωτήθηκε από τό συνήγορο υπεράσπισης Γ. Β. Μαγκάκη γιά ποιό λόγο οι κομμουνιστές προμηθεύονταν όπλα, άπάντησε άπότομα:

- Ρωτήστε τους ίδιους!

Ένας άλλος άξιωματικός θεδαίωσε σοδαρότατα τό δικαστήριο ότι καί έγγραφα πού αναφέρονται ακόμα καί σέ

'Η σύνθεση του δικαστηρίου:

ΠΡΟΕΔΡΟΣ: Παν. Σπυρόπουλος

ΜΕΛΗ: Έμμ. Λιανέρης καί Σερ. Σεφεριάδης.

ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑΣ: Σπ. Βενιέρης

ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ: Λία 'Ανδριώτη.

προμήθεια θερμαστών του στρατεύματος είναι άπόρρητα: άν δημοσιευτούν δίνουμε πληροφορίες στον έχθρό!...

Η ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ κράτησε 4 ώρες (1-5 τό μεσημέρι). Από τους έξι μάρτυρες υπεράσπισης πού τελικά παρίσταντο (λόγω τής ώρας δέν μπόρεσαν νά φτάσουν έγκαιρα οι Λεωνίδας Κύρκος, κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΚΚε., Σπύρος Πλασκοβίτης, βουλευτής του ΠΑΣΟΚ, Βιργινία Τσουδερού βουλευτής τής ΕΔΗΚ - άνεξάρτητη, ήδη - κ.ά.) καταθέσανε κατά σειρά:

● 'Η γραμματέας (τήν περίοδο δημοσίευσης του έγγραφου) του περιοδικού Μπούλη Θεοφυλακτοπούλου, δεβαίωσε ότι τό έγγραφο έφτασε μέ τό ταχυδρομείο - καί χωρίς άποστολέα.

● Οι δημοσιογράφοι Κώστας Παπαϊωάννου («ΝΕΑ») καί Νίκος Κακουνάκης («ΒΗΜΑ»).

● 'Ο Μανώλης Γλέζος μέλος τής ΕΕ τής ΕΔΑ.

● Οι βουλευτές Κώστας Κάππος (ΚΚΕ) καί 'Αναστάσιος Πεπονής (ΠΑ-ΣΟΚ).

Οι δύο δημοσιογράφοι καταθέσανε ότι τό περιεχόμενο του έγγραφου έδειχνε πώς επρόκειτο γιά χουντική προδοκία: ό «διά θαλάσσης» έξοπλισμός του ΚΚΕ, θύμιζε έντονα άλλες παλαιότερες (προδικτατορικά) ανάλογες «πληροφορίες», όπως π.χ. τήν απόκρυψη όπλισμού των κομμουνιστών σέ... ύπόνομους, πού είχε έφεύρει ή τότε ΚΥΠ του άρχιπραξικοπηματία Μακαρέζου. Καί θύμισαν ότι τό 1975 ύπήρχαν πολλοί χουντικοί στο στράτευμα...

ΠΙΟ συγκεκριμένα:

● 'Ο Κ. Παπαϊωάννου αναφέρθηκε στους στόχους του έγγραφου πού (πέρα από τήν άποσταθεροποίηση) ήταν τουλάχιστον δύο - έμφανεis:

1. Οι παλαιστίνιοι άντάρτες. «Συμπωματικά» - έίπε - «τήν ίδια εποχή α) δύο πολιτικοί άρχηγοί είχαν έπισκεφτεί - μέ διαφορά λίγων ήμερών - τίς χώρες πού βρίσκονταν τά στρατόπεδα των παλαιστινίων (ό πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ καί άρχηγός - σήμερα - τής άξιωματικής αντιπολίτευσης 'Ανδρέας Παπανδρέου καί ό γραμματέας του ΚΚΕ Χαρίλαος Φλωράκης, β) αντιπρόσωποι του Ρ.Λ.Ο. βρίσκονταν στήν 'Αθήνα μέ σκοπό νά πετύχουν τήν έγκατάσταση «γραφείου», όπως έκαναν στήν Λευκωσία, γ) αποκαλύφτηκε στήν Βουλή απόρρητο έγγραφο τής ΥΠΕΑ μέ τό όποιο άποδεικνύονταν ή παρακολούθηση των μελών τής έλληνικής 'Επιτροπής Συμπάραστασης στον άγώνα των παλαιστινίων πού τήν αποτελούσαν 13 βουλευτές όλων των κομμάτων καί άλλες προσωπικότητες.

2. Τό ΚΚΕ πού μόλις έδγαине από τήν παρανομία 27 χρόνων στή νομιμότητα κι ήταν στόχος διαφόρων προδοκατόρικων έγγραφων στο στράτευμα.

● Ο Νίκος Κακαουνάκης ανέφερε πώς πληροφορήθηκε και δημοσίευσε αυτή την τερατώδη είδηση για εξοπλισμό των κομμουνιστών στο «ΒΗΜΑ» (9 Ιουλίου, πρώτη σελίδα, πρώτο θέμα) – πέντε δηλαδή, μήνες πριν από το «ΑΝΤΙ». Τόνισε την έκπληξη που αισθάνθηκε όταν είδε ότι αυτή η «πληροφορία», κυκλοφορούσε στο στράτευμα σε... απόρρητο έγγραφο. «Κι αντί – έλεγε ο μάρτυρας – να διωχτούν αυτοί που συντάξανε και κυκλοφορήσανε τό έγγραφο διώχτηκε τό περιοδικό που τό δημοσίευσε. Μά τό περιοδικό έκανε τό καθήκον του. Άλλίμονο αν ό δημοσιογράφος σταματά μπροστά σε τυπικά εμπόδια όπως τό «απόρρητον», που όποιοσδήποτε αξιοματικόξ μπορεί νά βάλει σε όποιοδήποτε έγγραφο».

ΕΙΠΕ ακόμα ότι πολλά απόρρητα έγγραφα έχουν δημοσιευτεί μέχρι σήμερα – ό ίδιος έχει δημοσιεύσει και «άκρως απόρρητον» έγγραφο, χωρίς κανείς νά κινήσει ενάντιον του καμιά διαδικασία.

● Οί τρεις πολιτικοί άνδρες θεβαίωσαν τό δικαστήριο για την υποχρέωση που είχε τό «ΑΝΤΙ» νά δημοσιεύσει τό έγγραφο και νά αποκαλύψει τή νέα χουντική προδοκάτσια. Είπαν, μεταξύ άλλων:

ΜΑΝΩΛΗΣ ΓΛΕΖΟΣ: 'Η πρόσφατη περιπέτεια τής χώρας μας υποχρεώνει όλους νά δημοσιεύουμε παρόμοια έγγραφα που δέν κάνουν τίποτε άλλο παρά νά ύπονομεύουν τή δημοκρατία. Αυτή ή ιστορία μου θυμίζει τήν άλλη, για τίς 3000 όπλα που ή Χούντα «ανάκαλυψε» δήθεν στα γραφεία τής ΕΔΑ στις 21 'Απριλίου... 'Η προστασία τής δημοκρατίας έξαρτάται από όλους μας.

ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΠΠΟΣ: Τό «'Αντί» έπρεπε νά δημοσιεύσει τό έγγραφο για νά αποκαλυφτεί ή προδοκάτσια που επιχειρήθηκε από τούς χουντικούς ενάντια στη δημοκρατία, ενάντια στο ΚΚΕ... 'Υπάρχει και τό θέμα του μεταξικού νόμου 375/36 που είναι επικίνδυνος για τό δημοκρατικό πολίτευμα. Ασφαλώς πρέπει νά καταργηθεί.

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΠΕΠΟΝΗΣ: Τό έγγραφο δέν αποτελούσε στρατιωτικό μυστικό γιατί τό περιεχόμενό του είναι ψευδές, άνυπόστατο, γελοίο και προπαντός ύποπτο. 'Η δημοσίευση του έγγραφου ήταν επιβεβλημένη γιατί στην ουσία σήμαινε άσκηση δημοσίου έλέγχου που πρέπει όλοι μας νά κάνουμε αν θέλουμε νά προστατεύσουμε τίς ένοπλες δυνάμεις – που όλοι αγαπάμε – και τή δημοκρατία από επίδοξους συνωμότες. 'Αν ύπήρχε ή ελάχιστη άμφιβολία – τόνισε – ότι ή δημοσίευση του έγγραφου ύπηρετούσε τή δημοκρατία, ποιός θά έρχόταν μάρτυρας υπεράσπισης;

ΣΤΗΝ άπολογία του ό εκδότης του «ΑΝΤΙ» είπε ότι ή «ιστορία» που αναφέρει και τό έγγραφο, κατασκευάστηκε

από τούς χουντικούς συνωμότες για νά χρησιμοποιηθεί σαν δικαιολογία για τή συνωμοσία του Φεβρουαρίου. Τελικά τήν έγκατέλειψαν, αλλά κάποιοι τή δι-οχέτευσαν στο στράτευμα – κι έτσι πήρε τή μορφή «απόρρητου» έγγραφου. 'Εξήγησε πώς λειτουργούσε επί χούντας και πώς λειτουργεί ακόμα και σήμερα αυτή ή ιστορία των άπορρητων έγγραφων. Είπε για παράδειγμα ότι επί χούντας ύπήρχε ένα απόρρητο έγγραφο που μιλούσε για τήν κυκλοφορία στο στράτευμα ενός... περιοδικού. Γιατί ήταν απόρρητο; Για νά καλυφτεί κάποιο οικονομικό σκάνδαλο που έκρυβε. Είπε ακόμα για διάφορα «απόρρητα» έγγραφα που τουλάχιστον τόν πρώτο καιρό μετά τήν «άλλαγή» του '74 κυκλοφορούσαν στο στράτευμα μέ διαφόρων ειδών «κινδυνολογίες».

Κλείνοντας τήν άπολογία του είπε ότι θεώρησε καθήκον του νά δημοσιεύσει τό έγγραφο γιατί έτσι νόμισε ότι πρόσφερε μιά μικρή ύπηρεσία για τήν προστασία του δημοκρατικού πολιτεύματος τής χώρας.

ΣΤΗΝ άγόρευσή του ό συνήγορος υπεράσπισης Γεώργιος Β. Μαγκάκης, άφου άνέπτυξε τό νομικό θέμα ύποστήριξε ότι ό δημοσιογράφος έχει υποχρέωση νά αποκαλύπτει κάθε έγγραφο που έχει σαν στόχο τή δημοκρατία, άνεξάρτητα αν αυτοί που τά κατασκευάζουν τά χαρακτηρίζουν, δήθεν απόρρητα. Γιατί άκριβώς μέ κάτι τέτοια «απόρρητα» μάς «έδεσαν» στις 21 'Απριλίου 1967. Κανένας δέν δικαιούται νά παραμένει άπαθής μπροστά σ' ένα τέτοιο ένδεχόμενο. Καί ό κατηγορούμενος εκδότης έκανε τό καθήκον του – αυτό που ό καθένας μας έχει υποχρέωση νά κάνει.

ΤΟ «ΑΝΤΙ» άθωώθηκε. 'Αλλά τό πρόβλημα παραμένει στην ουσία του:

● Αυτοί που έτοιμάσαν μιά (καλοστημένη ή κακοστημένη, δέν έχει σημασία) προδοκάτσια στο στράτευμα (μέ πολλαπλούς στόχους) παραμένουν άγνωστοι («άγνωστοι») και άτιμώρητοι, φυσικά.

● Ο μεταξικός Ν. 375/36, νεκραναστημένος (ουσιαστικά, μιά και τυπικά δέν καταργήθηκε ποτέ) από τήν κυβέρνηση τής 'Ν. Δημοκρατίας» κρέμεται πάνω από τό κεφάλι του καθένα.

Η ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ του «ΑΝΤΙ» (που κράτησε 2½ χρόνια περίπου) έδειξε – πέρα άπ' όλα τ' άλλα – πώς μπορεί σήμερα ένας πολίτης νά βρεθεί στο έδώλιο, μέ δίωξη τής τακτικής (πολιτικής) δικαι-οσύνης ύστερα από «παράκληση» τής στρατιωτικής δικαιοσύνης – και μέ μιά βαριά κατηγορία σαν αυτή τής «κατασκοπείας». Οί κίνδυνοι (για τόν πολίτη, για τή δημοκρατία) παραμένουν άκέραιοι...

Ο 7ος τόμος του «ΑΝΤΙ» είναι έτοιμος. Περιλαμβάνει όλα τά τεύχη του 6' έξάμηνου του 1977 (από τό Νο 75 ως και τό Νο 89).

Ζητήστε τον από τά γραφεία μας ή στείλετε μιά έντολή νά σάς έρθει ταχυδρομικά. Τιμή: 380 δραχ.

Στόν 7ο τόμο, ανάμεσα στην άλλη πλούσια ύλη του, θά βρείτε:

● τό χρονικό των έκλογών του '77. Στοιχεία, πίνακες, άρθρα πολιτικού διαλόγου, αναλύσεις των αποτελεσμάτων και μιά καυτή σάτιρα των πολιτικών μας ήθών.

● άφιερώματα για τό Μάριο Χάκκα και τό Σεραφείμ Μάξιμο μέ άγνωστα και άνέκδοτα κείμενά τους, άφιέρωμα για τό ΕΑΜ και τό ελληνικό βιβλίο.

● μιά σειρά από ενδιαφέρουσες συνεντεύξεις και συζητήσεις:

– Οί Φαίδωνας Βεγλε-ρης, Γιώργος Δερτιλής, Δημήτρης Δημητράκος, Γιώργος Κοντογιώργης, Γιώργος Μαυρογορδάτος και Χρήστος Ροζάκης συζητούν για τά πολιτικά κόμματα.

– Ο Παναγ. Κανελλό-πουλος για τήν πρόσφατη ιστορία μας.

– Ο στρατηγός 'Α. Σιαπκαράς για τό καθεστώς των ξένων βάσεων.

– Ο Σαβδόπουλος για τήν πολιτική και τή μουσική.

– Πέντε παπάδες από τά Σφακιά για τά προβλήματα τής ελληνικής έπαρχίας και τή στράτευση τής εκκλησίας.

ΕΠΕΤΕΙΟΣ 11η της «έθνοσωτηρίου επαναστάσεως» — και δεν μπορεί να μη θυμηθεί κανένας τους φυλακισμένους «πρωταίτους». (Άλλωστε, πόσο ακόμα θά μείνουν μέσα; Ποιός μπορεί να είναι σίγουρος...).

Φέτος, λοιπόν, θά πρωτοτυπήσουμε: μιά και δεν μπορούμε να στείλουμε έναν άνθρωπό μας για ρεπορτάζ στον Κορυδαλλό ή την Αίγινα, δίνουμε την ευκαιρία να κάνει κάτι ανάλογο ένας άνθρωπός τους: ο παλιός γνώριμος και «φίλος» του περιοδικού, ο γλύπτης Νικόλαος Αβραμόπουλος ή 'Ηράκλειτος που βρέθηκε για μερικούς μήνες μέσα, σάν υπόδικος για υπόθεση βομβών κλπ. (μαζί με τον Σιμωνετάνο) για την οποία άδωσθήκε, μάς έδωσε το αντίγραφο μιάς πολυσέλιδης άναφοράς που έστειλε στον ύπουργό Δικαιοσύνης. Δημοσιεύουμε άποσπάσματά της, γιατί πραγματικά παρουσιάζει ένδιαφέρον τουλάχιστον στην άρχική της μορφή! Τά σχόλια περιτελούν...

Η άναφορά άρχίζει ως εξής (διατηρείται η σύνταξη):

Έδω Κορυδαλλός!

ΕΓΚΛΗΜΑΤΙΚΑΙ ΦΥΛΑΚΑΙ ΑΙΓΙΝΗΣ.

ΑΚΤΙΣ Ε'

12 ΔΕΚ. 1977

Νικόλαος 'Ηράκλειτος 'Αβραμόπουλος — Γλύπτης

Πολιτικός Κρατούμενος

ΠΡΟΣ

Ύπουργόν Δικαιοσύνης

ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ

Διευθυντού Φυλακών Κου Γκισερλή.

«Κε Ύπουργέ.

Σας γράφω μέσα από τό κελλι άπομονώσεως των φυλακών Κορυδαλλού όπου με έκλεισαν στίς 19 Νοε. Στίς 18 Νοε. προηγίθη κλείσιμο στο κελλι της πτέρυγος τώρα εύριομαι σ' ένα ύγρό ΤΑΦΟ όπου στους λευκούς τοίχους βλέπω τίς πράσινες πανάδες της μούχλας. Είναι άπόγευμα ήμέρα Τρίτη 22 Νοε. Έχω δηλ. 4 ήμέρες σ' αυτόν τόν τάφο. Αισθάνομαι ρευματικά στίς κνήμες και ό σθέρκος μου έχει πιαστή και τά πλεμόνια μου σκούζουν. Όλόκληρη την ήμέρα είμαι στο κρεβάτι κουκουλομένος από τό κεφάλι. Η χαμηλή τουαλέτα είναι στο πόδια του κρεβατιού. Ό μοχλός του νερού καθαρισμού είναι χαλασμένος. Καί όταν τόν πατάω πετάγετε άπ' αυτόν τό μισό νερό, γι'αυτό κάτω έχει νερά. Τό κελλι έκ διαμέτρου έχει τίς δύο σιδερένιες στενές πόρτες που άπό κάτω άφήνουν πολύ άνοιγμα. Η μιά πόρτα έχει οπισσόμενο τό κρύσταλο του ματιού που θλέπουν οι φύλακες. Η άλλη πόρτα έχει ένα τετράγωνο παραθυράκι όπου εάν ό άζων των αβίων γυρίσει κατακόρυφα και μέ λίγο σπρώξιμο μπορώ νά θγάζω τό κεφάλι μου έξω. Τό μικρό σιδερένιο παραθυράκι άνοίγει προς τά έξω έτσι που γίνεται ραφάκι και άφήνουν την καραθάνα μέ τό φαγητό αλλά δεν μπορώ νά τό κλείσω γιατί δεν έχει άπό πού νά τό πιάσω. Γίνεται λοιπόν παγερό ρεύμα που έρχεται άπό τούς εκάτέρωθεν διαδρόμους που έχουν φεγγίτες. Άνοιχτούς. Ζήτησα νά μου κλείσουν τό παραθυράκι άπ' έξω οι φύλακες και μου είπαν ότι άπαγορεύεται.

Έπειρα λοιπόν άπ' αυτές τίς κόλες που σας γράφω και θούλωσα τίς άπό κάτω χαραμάδες και θούλωσα και τό σπασμένο «Μάτι»

Ένα θράδυ έπιασε βροχή δυνατή. Έπειδή τό άπομονωτήριο είναι ισόγειο φοβήθηκα μήπως γίνει κατακλεισμός και μπούνε νερά όπως έγινε την ήμέρα της θεομηνίας όπου βρισκόμουν στην Πτέρυγα και μπήκαν τά νερά ΧΕΙΜΑΡΟΣ μέχρι τό ισόγειο και ως τό γόνατο και τρέχαμε μέ κουβέρτες νά θουλώσουμε την πόρτα του προαυλίου όπου δεν τό κατορθώσαμε. Ό άρχιφύλακας λοιπόν είπε «μπα δεν φαντάζομαι νά μπούνε νερά!!». «Άμα μπούνε θά ρθώ νά σας ξεκλειδώσω!!». Ένοιωσα πράγματι φρίκη. Δεν είχα φαντασθεί ποτέ τό νερό, σάν θάνατο. Ό φόβος μου ήταν δικαιολογημένος. Τά νερά στην πτέρυγα είχαν μπει γιατί η ύπόνοιμοι των φυλακών ήταν θουλομένοι άπό κατασκευής!

Όταν λοιπόν μετά τά νερά έσθυσαν τά φώτα άνάψαμε λαμπάδες που είχαν μερικοί

κρατούμενοι. Τότε δόθηκε έντολή νά μπούνε στά κελιά. Είπα στους φύλακες ότι υπάρχει φόβος νά πέση κεραυνός στα κάγκελα αυτοί όμως επέμεναν νά μέ κλειδώσουν. «ΔΕΝ ΠΕΦΤΕΙ ΤΙΠΟΤΑ ΜΗ ΦΟΒΑΣΤΕ» και μέ κλειδωσαν. Στο σκοτεινό κελλι, άρχισε η άποθέωση της καταγίδος. Τό κελλι φωτιζόταν άπό τούς κεραυνούς, άσημένιο, πορτοκαλί, πράσινο. Ήταν μιά κόλαση. Άνέθηκα πάνω στο κρεβάτι κουκουλοθηκα μέ την κουβέρτα ώστε ηλεκτρονικώς νά είμαι μονωμένος, και εις τό έλεος των κραυγών»

● Άλλά, γιατί θρέθηκε στην άπομόνωση ό άρχηγός των «Έλληνοσοσιαλιστών»; Τό λέει στην ίδια άναφορά του — γραμμένη στην... «άπομόνωση του Κορυδαλλού»: άφορμή ένα έπεισόδιο μέ τόν Σιμωνετάνο. Ίδου:

ΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

«Γιά νά άντιληφθήτε έναργώς τούτο θά σας περιγράψω πρώτα τό χώρο του προαυλίου. Τούτο είναι Όρθογώνιο παραλληλόγραμο τό όποϊόν διαιρείται σε τρία μέρη, τά δύο όμορα από αυτά είναι δύο γήπεδα τένις, τό τελευταϊόν είναι δενδρόφυτο μέ μίαν μικρή λίμνη όπου έχει χρυσόψαρα. (Στην λίμνη αυτή είχε πρό καιρού ρίξει μέ μία σπρωξιά ό Κακαθός τόν άνύποπτο Σιμωνετάνο που κοίταζε μέ τόν Πέτρου τά ψάρια. Ό Σιμωνετάνος γήγχε μούσκεμα από την λίμνη αλλά αυτό άς τό περιγράψει ό Σιμωνετάνος). Εις τόν μεσαϊο γήπεδο λοιπόν ήμουν εγώ και ό Σιμωνετάνος και πλησίον όπου η μάνδρα της πτέρυγος. Στόν επάνω χώρο και μέ την πλάτη άκουμπισμένη στη μάνδρα εκάθητο ό Γ. Παπαδόπουλος μαζί μέ την παρέα του (Λυμπερης-Κακαθός-Ταμπάκης, τέως ύπομολιραρχος Χωροφυλακής, επίσης ό Σταυράκης) πλησίον των έκανε βόλτες ό Πέτρος.

Στό μεσαϊο γήπεδο όπου έμεις, έκανε βόλτες ό τέως Σ/χης Ν. Ρετζέπης. Στο

πρώτο γήπεδο τένις ήταν ό τέως Σ/χης Άντωνόπουλος ό όποιος μέ ένα τενεκεδάκι άσθέστη άσπριζε τη γραμμή του τένις.

Αίφνης άπό τό μέρος Παπαδοπούλου έρχεται ό τέως Ταξ/χος Στ. Παττακός. Ήταν μέ τό σόρτς του τένις και μόλις είχε τελειώσει τό παιχνίδι του μέ τόν Ζωϊτάκη τόν τέως Άντιθασιλέα. Ό Παττακός έστάθη όλιγον και μέ χαιρετά. Άμφότεροι ανταποδώσαμε τόν χαιρετισμόν λέγοντάς του εγώ: Περιφημη λιακάδα έχει σήμερα

— Τι θά ψηφίσουν οι δικοι σας; ρώτησε
— Η «Παράταξη» τά κάνει μούσκεμα του άπαντώ

— Γιατί κ. 'Ηράκλειτε;

— Διότι έδω μέσα ύπάρχουν άνθρωποι, που περιμένουν κάποιο εύεργέτημα άπό μιά όποιαδήποτε Κυβέρνηση. Όταν όμως προβάλει την 21η Άπριλίου, όπως ό Δεθλότογλου, ξεερεθίζονται τά πνεύματα μέ άποτέλεσμα νά είναι εις βάρος της άμνηστίας, εις βάρος όλων σας.

— Μά τί λέτε κ. 'Ηράκλειτε, έδω έχει άναγνωρισθή η θβριανή επανάσταση και δεν θά άναγνωρισθή η 21η Άπριλίου; Έδω τό Μπί-Μπί-ΣΙ και Ντούτσος Βέλλε έθγαλε προωγουτικά... περνούμε 25%

— Προθλέπω άπό 7 τό πολύ 8%

Ό Σιμωνετάνος όμως γέλασε και του λέει.

— Μά συγκρίνετε την μίαν επανάστασιν μέ την άλλη;

Ό Κος Παττακός άπαντά σε μένα, έχετε λάθος, άνταπαντώ: «Όπως νομίζετε» άπόλυτα τυπικά και χωρίς ύπονοούμενα.

Ό κ. Παττακός μάς άφηκε και έφευγε προς την πόρτα για νά πάη στην πτέρυγα.

Αυτός και μόνον ήταν ό διάλογος.

Έπεμβαίνει όμως ό Άντωνόπουλος ό όποιος εργαζόταν μέ τό τενεκεδάκι του:

«Εσένα θά σου σπάσω, τά μούτρα» φώναξε του Σιμωνετάνου, «πρόσεχε γιατί εγώ δέρνω»

Έπειδή κατάλαβα ότι εκνευρίσθηκε άπό την άπάντηση που έδωσε ό Σιμωνετάνος στον Παττακό εις μέν τόν Σιμωνετάνο είπα νά άπομακρυνθή εις δε τόν Άντωνόπουλον έκαμα νεύμα νά μη δώση σημασία.

— Κε Άντωνόπουλε άφήστε τώρα... άς έχουμε ήσυχία.

Ό Σιμωνετάνος άπεμακρύνθη και έπηγε στο άπέναντι μέρος όπου ήταν ό φύλακας μέ τόν χωροφύλακα. Νόμισα ότι είχε λήξη η δυσάρεστη αυτή κατάσταση όταν ξαφνικά βλέπω νά τρέχει μέ μεγάλη ταχύτητα ό Δεμερτζίδης ό όποιος κατ' άρχήν τόν έπιασε άπό τό πίσω μέρος τόν άγκάλιασε και του έκλεισε τά χέρια μέ λαθή ύστερα — τόν κτυπούσε κουτομυλίες. Πλω στο κεφάλι.

Εγώ και οι φύλακες μέιναμε άναυδοι. Οι φύλακες άπήχαν περί 3,4 μέτρα, εγώ κάπου δέκα. Τρέχουν οι φύλακες, τρέχω και εγώ, κάποιο χέρι μέ πιάνει άπό τόν γιακά. Έχουν έρθη ένισχύσεις άπό την συντροφιά Παπαδοπούλου. Ήταν ό Άργύρης Σταυράκης, Κακαθός ό Άνδρικόπουλος, ό Ταμπάκης και ίσως ό 'Ηλιόπουλος. Αυτοί άμέσως έπιασαν τόν Σιμωνετάνο από τούς γιακάδες. Έγώ τούς κράταγα τά χέρια καθώς και οι φύλακες. Δεν είχαν έρθει νά έμποδίσουν νά χωρίσουν. Μέ γουρλωμένα μάτια και τά χέρια έτοιμα νά ξεσχίσουν και μέ αλοχρόλογα ιδίως του Κακαθά.

Οι φύλακες πήραν τόν Σιμωνετάνο και τόν Δεμερτζίδη. Έγώ έμεινα στο προαύλιο κοιτάζοντας άπό μακριά τόν Παπαδόπουλο αλλά δεν έφευγα. Ό Παπαδόπουλος δεν

έβγαλε λέξη. Αύτοι γύρισαν σ' αυτόν. 'Εγώ συνεχίζω νά μένω άκίνητος στή μέση του προαυλίου πού δέν ήταν κανένας φύλακας. Είχα άποφασίσει νά δώσω μάχη άν ένας άπ' αυτούς τολμούσε νά μ' άγγίξει άδιαφορώντας γιά τήν έκβαση.

'Αλλά στούς συλλογισμούς αυτούς μέ φωνάζουν οι φύλακες, ή μάλλον ό Σιμωνετατός.

Πήγα και είδα τόν Δεμερτζίδη, καθόταν στό χώλ τής πτέρυγος. Μού ήταν άπίστευτο γιατί ό Δεμερτζίδης δέν είχε διαφορές μέ τόν Σιμωνετατό άφού σχεδόν κάθε μέρα και οι δύο κατέβαζαν άπό τόν δεύτερο όροφο δύο μεγάλους τενεκέδες σκουπίδια. Στούς τενεκέδες αυτούς έριχνε τά σκουπίδια του και ό Συν/χής του ΕΑΤ-ΕΣΑ 'Αντωνόπουλος ό όποίος έθρισε τόν Σιμωνετατό. 'Επίσης έγώ ήμουν ύποχρεωμένος τόν Δεμερτζίδη γιατί του ζήτησα πρό ήμερών (του έπεισοδίου) 1 πακέτο σιγάρα δανεικό και μου έφερε 4 πακέτα OLD NAVY τά όποια δέχθηκα και του είπα ότι θά του επιστρέψω 6 πακέτα καρέλια πού καπνίζω, όταν μου τά φέρει ό Προμηθευτής. 'Όταν του τά επέστρεφα αυτός δέν τά δέχθηκε. 'Επίσης μέ τόν Ταμπάκη ούτε έγώ ούτε ό Σιμωνετατός είχε τίποτα. 'Εμένα μάλιστα μέσα σ' εκείνη τήν άτμόσφαιρα τήν γεμάτη ύποψίες μέ χαιρετούσε χαμηλόφωνα, τό ίδιο και ό Σταυράκης, αλλά και μέ έκτιμούσαν. Τί είχε συμβεί λοιπόν;

Πλησιάζω λοιπόν τόν Δεμερτζίδη περισσότερο άπό άπορία. 'Ετρεμε.

«Νά σταματήση τό κακό μέχρι εδώ, τί έπαθες μέ τόν Σιμωνετατό;»

— 'Εχετε τίποτα μέ μένα; άπαντά.

— 'Εγώ όχι ούτε θέλω νά τιμωρηθής.

'Επεμβαίνει ό Σιμωνετατός. «'Εγώ δέν έχω τίποτα μαζί σου γιατί μέ χτύπησες, σέ συγχωρώ»

— Πρόσβαλες τόν Πρόεδρο, έννοώντας τόν Παττακό. άπάντησε. Τόν λυπήθηκα, ήταν θύμα κάποιας έντολης.

Κε Παττακέ, Κε Παττακέ φώναξα μέ μεγάλη φωνή, έλάτε άμέσως κάτω. 'Η φωνή μου άκούστηκε σ' όλη τήν πτέρυγα. 'Ό 'Ιωαννίδης είχε θγή στήν πίστα τής πτέρυγας γυμνοστηθος και μέ σόρτσ, ό Σπαντιδάκης ήταν στό κάγκελο του διαδρόμου στό Α' όροφο και ίσως ό Μπαλόπουλος.

Φωνάξε τόν κ. Παττακό φώναξα. 'Από τήν πόρτα τής αύλης άκουσα φωνές. 'Ήταν πάλι ή συμμορία. 'Εβριζαν τόν Σιμωνετατό. Πλησιάζω κοντά ένας έχει άρπάξει αυτόν άπό τόν γιακά. 'Ερχονται όλοι οι φύλακες και χωροφύλακες.

'Ό Λυμπέρης μέ τήν παλάμη του δίνει μία δυνατή σπρωξιά στό σαγώνι του Σιμωνετατού.

Ξαναμπαίνω στή μέση.

Δολοφόνε του φωνάζει ό Σιμωνετατός.

Ξανασομα ό Λυμπέρης, Κακαθός κλπ.

'Ό Πέτρου ήταν άκριθώς κάτω άπό τήν πόρτα τελείως άκίνητος. Μέσα άπό άγριες κραυγές «σκοτώστε τον» όρμούν και σέ λίγο έγινε ένα θουνό άπό άνθρώπους!

Γλυτώνουμε τόν Σιμωνετατό. Οι χωροφύλακες άπό τήν πλαινή ταράτσα κράταγαν τά αυτόματα σέ θέση ισχύος και άλλοι έτρεχαν. Τέλος μπάζουν τήν συμμορία μέσα και κλειδώνουν τήν έσωτερική καγκελόπορτα, τούς άπομόνωσαν. 'Εμένα και τόν Σιμωνετατό μās κρατούν στό χώλ. Τότε αυτοί σάν ήπρια στό κλουθί έβγαζαν τά χέρια τους άπό τά κάγκελα και μου φώναζαν — κατάσκοπε θά σέ σχίσουμε».

'Εκείνη τήν ώρα έμπαινε ό 'Αντωνόπουλος «'Ακούτε τί λένε κ. 'Αντωνόπουλε; Τι σημαίνουν όλα αυτά;» Κρατούσε τήν ρακέτα του και τό κουτί μέ τά μπαλάκια του. «Δέν είναι εις θέσιν αυτός νά κοροϊδεύει τόν Πρόεδρο» (Πατακόν). Μά δέν τόν κοροϊδεψε του άπαντώ. «Νά φύγη άμέσως άπό τήν πτέρυγα» φώναξε. 'Όπότε έπεμβαίνει ό φύλακας Ντόκος φωνάζοντας «Νά φύγουν και οι δύο, πάρτε τους τί θέλουν εδώ μέσα αυτοί!».

Μά κ. φύλακα πήγα νά του πώ όποτε μέ πιάνει άπό τό μανίκι και τό χέρι του και τό στόμα του έτρεμαν:

«'Εξω άπό δω μέσα, ποιοι είσαστε σεις;»

«Μά δέν πειράξαμε κανένα»

«Ναι φώναξε ό 'Αντωνόπουλος νά φύγουν κ. φύλακα»

Τότε ύψωσα τή φωνή μου και του είπα: Σās έρωτώ έγώ ό ίδιος, ναι ή όχι, έθρισε ό Σιμωνετατός,

Ναι φώναξε!

Εισθε ψεύτης του φωνάζω άρέσκονται ΟΛΟΙ εδώ νά ψεύδονται.

'Εν τώ μεταξύ κατέβαινε ό Παττακός μέ τό Μπουρνούζι του μπάνιου και μέ τίς πετσέτες του, αλλά πολύ γρήγορα στρίβει και κατεβαίνει στό ύπόγειο πού είναι τά λουτρά. 'Όλα αυτά έν μέσω πανδαιμονίου όπου ούρλιαζαν και οι κλεισμένοι στήν πίστα Κακαθός και Σία».

● 'Αλλά οι περιπέτειες του 'Ηράκλειτου — και ή άναφορά του στόν ύπουργό — δέν τελειώνουν... 'Αφού κινδύνεψε νά λυντσαριστεί σάν... «κομμουνιστής», και «κατάσκοπος» βρέθηκε τελικά στήν άπομόνωση. Τό παράπονό του δέν κρύβεται:

«'Όλα αυτά λοιπόν έγιναν ένώπιον τών Δικτατόρων οι όποιοι άδιαφόρησαν παντελώς έστω και άν μās σκότωναν. Αυτοί είναι οι 'Απόστολοι» τής «'Ελλάδος 'Ελλήνων Χριστιανών». Αυτοί είναι οι μυθικοί φοίνικες οι όποιοι έκαναν τήν πάπια γιατί πράγματι ήθελαν νά έξοντωθούμε. Γιατί κατάλαβαν ότι τό νοομετρό μου, τούς είχε γραδάρει καλά».

● Και ζητώντας «εύσεβάστως»... «άνάκριση και άπάντηση» γιατί τόν πήγαν στήν άπομόνωση, καταλήγει:

«Αυτά όλα έγιναν τελείως φυσικά τελείως άπρόοπτα άπό ΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΑΠΟΨΕΩΣ. Αυτά όλα ήταν τά βάθη, πλην όμως ούδεμιοτάτην άφορη έδωκα και δέν παραβίασα τήν ύποχρέωση νά μη ΘΙΓΩ συγκρατούμενόν μου και κατά κεραλον έτήρησα τόν κανονισμόν τών φυλακών. 'Όστε φύλακες χωροφύλακες και οι ίδιοι οι 'Απριλιανοί έλεγαν ότι είμαι ό ποιοΰ ΗΣΥΧΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ».

«'Ό 'Ηράκλειτος άπό προκήρυξη πού κυκλοφόρησε πρόσφατα ό ίδιος

«'Όπως τούς είδε ό 'Ηράκλειτος:

Γ. ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ: Πάντα προσπαθεί νά πείσει ότι έχει δίκιο. Κάθεται στό παγκάκι και λέει:

— 24 ώρες τό 24ωρο νά συζητώ μαζί σας δέν θγαίνει τίποτα. 'Αμάν θά μέ σκάσετε!

Καπνίζει πούρα 'Αδάνας («Κόμης Μοντεχρήστος») είναι ντυμένος άψογα — σάν άγαπητικός πού δγήκε βόλτα Κυριακή άπόγευμα. Μεγαλοπρεπής. Οι άλλοι τόν φωνάζουν «πρόεδρο»

Γ. ΖΩΪΤΑΚΗΣ: Τό άκρο αντίθετο! 'Όσο κι άν φαίνεται παράξενο ό «άντιδασιλεύς» κυκλοφορεί σά... χίπυς! Ξαπλώνει στόν πάγκο άνάσκελα μέ τά πόδια άνοιχτά, τραβάει τή φανέλα πάνω και ήλιάζει τήν κοιλιά του. Παίζει μέ τόν Πατακό τένις και φωνάζει: «δξω άπ' άδικο ρέ».

Σ. ΠΑΤΤΑΚΟΣ: Διαβάζει 'Ηρόδοτο και 'Αγία Γραφή. Μιά μέρα μου ζήτησε νά τόν ζωγραφίσω μέ τήν 'Αγία Γραφή στό χέρι — γιά νά... περάσει στήν ιστορία ό πίνακας! Θυμώνει άμα του μιλάς γιά τόν 'Ιωαννίδη.

— Μās χωρίζει άδυσσος, λέει και γυαλίζει τό μάτι του.

Δ. ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ: Σιωπηρός. Μιλάει σέ λίγους. 'Όλο αινιγματικό χαμόγελο. Μόνιμα μουρμουρίζει ότι «όλοι είναι προδότες». Και συστήνεται σάν... «ό άόρατος δικτάτωρ»!

● Και μία φανταστική εικόνα: ένας συνταγματάρχης (όνομα και μη χωριό) δέν χωνεύει καθόλου τόν Παπαδόπουλο. 'Ετσι μου 'ρχεται — λέει — ν' άρπάξω μία τάβλα και νά τόν στρώσω ένα κυνηγητό ν' άνέβει επάνω στό κάγκελο σάν μαϊμού και νά του φωνάζω: κατέβα κάτω μαρέ... και θά σου φάω τ' αυτί! Και κείνος νά μου λέει άπό πάνω

— Παρεκτρέπεται κύριε συνταγματάρχα!...

ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ ΔΙΚΤΑΤΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Του Πανταζή Τερλεξή

Ψυχολόγοι, κοινωνιολόγοι, παιδαγωγοί και πολιτικοί επισημονες κάθε μέρα και με περισσότερα στοιχεία μας διαβεβαιώνουν πώς απάντηση για τη μορφή και το χαρακτήρα της αύριανής κοινωνίας θα πάρουμε μέσα στις σημερινές αιθουσες διδασκαλίας. Τό σχολείο, ύστερα από τη σταδιακή αποδυνάμωση της οικογένειας και την αυξανόμενη ανάγκη για επαγγελματική εξειδίκευση, εδραιώνεται σαν πρωταρχικός φορέας κοινωνικοποίησης των νεαρών μελών της κοινότητας.

Τα χρόνια που το παιδί κάθεται στο θρανίο συνεχώς αυξάνονται (μόλις χθές στη χώρα μας από έξαετής έγινε εννεατής ή υποχρεωτική εκπαίδευση) ενώ η επαφή των γονιών με τα παιδιά τους συντομεύεται και γίνεται όλο και περισσότερο περιστασιακή – αποτέλεσμα των συνθηκών που επιβάλλει ο βιομηχανικός πολιτισμός.

Αν έτσι έχουν τα πράγματα, τότε αυτό που πολύ σύντομα θα διαπιστώσουμε δεν φαίνεται να είναι και τόσο ενθαρρυντικό για τις δημοκρατικές δομές και τη δημοκρατική προσωπικότητα, για τα όποια τόσα πολλά ακούγονται στις μέρες μας.

Έπτά περίπου χρόνια ήταν αρκετά στο Χίτλερ για να διαπαιδαγωγήσει τη γενιά των υπερανθρώπων της άριας φυλής, που σύντομα θα διάδαιναν τα σύνορα της Γερμανίας για να περάσουν από φωτιά και τσεκούρι ολόκληρη την Ευρώπη. Έφτά χρόνια κράτησε και η δική μας μίνι-δικτατορία, που προσπάθησε με τη μέθοδο του γύψου να αναπλάσει τα πολιτικά ήθη ενός «ξεστρατισμένου» και «άρρωστου» λαού.

Όπως σε κάθε παρόμοια περίπτωση, έτσι και στη δική μας τό καθεστώς δοχρε εύκολες προσβάσεις, με βαθύτερες ίσως συνέπειες, στην εκπαίδευση, παρά στην οικογένεια ή τους τόπους της δουλειάς. Εκεί συστηματικά και οργανωμένα προσπάθησε να μεταδώσει και να επιβάλει τη νοοτροπία, τις πίστεις και τα ιδεώδη της τάξης και των συμφερόντων που συνειδητά ή άσυνείδητα (περισσότερο τό δεύτερο) εκπροσωπούσαν και υποστήριζαν.

Τα πρώτα παιδιά που μπήκαν στο γυμνάσιο μετά την κατάληψη της εξουσίας από τους συνταγματάρχες πρόκειται να πάρουν μέρος για πρώτη φορά στις προσεχείς εκλογές. (Οι νέοι εκλογείς υπολογίζονται σε 490.000). Τό τραγικό ερώτημα που γεννιέται στην περίπτωση αυτή είναι:

● **Τί αντίκτυπο είχαν τά έπτά χρόνια της γυμνασιακής και ακόμη περισσότερο της δημοτικής εκπαίδευσης πάνω στο χαρακτήρα και τίς βαθύτερες πολιτικές πεποιθήσεις και τίς στάσεις των παιδιών αυτών;** (Κι εδώ δεν μιλάω για κομματική απλώς τοποθέτηση, αλλά για πολιτική συμπεριφορά, για χαρακτήρα, για προσανατολισμούς).

● **Πόσο βαθιά στο χαρακτήρα τους μπόρεσε να διεισδύσει ή μορφή της οργάνωσης που επικράτησε, τό κλίμα των ανθρώπινων σχέσεων που καλλιεργήθηκε, τά πρότυπα του ήρωα ή του καλού πολίτη που διδάχτηκαν, οι μορφές της «τάξης» και της «ευνομίας» που εφαρμόστηκαν, τά διδάγματα της ιστορίας που μεταδόθηκαν, ή μορφή του ανθρώπου που εκθειάστηκε;**

Συγκεκριμένες απαντήσεις σ' αυτά και σε παρόμοια ερωτήματα δεν είναι εύκολο να δοθούν. Έρευνες γύρω από τέτοιου είδους θέματα δεν φαίνεται στον τόπο μας να θεωρούνται ακόμη άξιες προσοχής, παρά τίς πολλές απαντήσεις που κρύβουν σε πολλά προβλήματα κοινωνικής οργάνωσης και πολιτικής συμπεριφοράς που μάζ απασχολούν.

Από τά ελάχιστα όμως σποραδικά στοιχεία που υπάρχουν, θά ήταν δυνατόν να επισημάνει κανείς μερικές ένδειξεις που θά πρέπει να μάζ κάνουν ν' ανησυχούμε σοβαρά για προβλήματα παρόμοιας φύσης. Σάν μιά τέτοια ένδειξη θ' αναφέρω μιά δειγματοληπτική έρευνα που επιχειρήθηκε στη διάρκεια της δικτατορίας από ξένο καθηγητή πανεπιστημίου και που έμεινε έντελως άγνωστη ακόμη και στους ειδικούς.

Σκοπός της έρευνας ήταν να διαπιστωθεί ή φύση και ή χαρακτηρισ ορισμένων βασικών αξιών της ελληνικής κοινωνίας και ταυτόχρονα να διερευνηθεί ή τρόπος της μετάδοσής τους από γενιά σε γενιά. Ήταν μιά έρευνα της διαδικασίας που στο χώρο της κοινωνιολογίας είναι γνωστή με τό όνομα «κοινωνικοποίηση». Ένα πεδίο έρευνας που γγγίζει τά όρια της ψυχολογίας, της παιδαγωγικής και της πολιτικής.

Στήν έρευνα έλαβαν μέρος 2.000 περίπου μαθητές από 15 δημόσια και 3 ιδιωτικά γυμνάσια της χώρας που επέλεγησαν με βάση τίς άρχές της τυχαίας δειγματοληψίας.

Ανάμεσα στα ερωτήματα που ζητήθηκε από τούς μαθητές της Β' Δ' και ΣΤ' τάξης τού γυμνασίου ν' απαντήσουν με μορφή έκθεσης, ήταν και τό εξής άθωο:

«**Σκιαγραφείστε τήν προσωπικότητα ενός ανθρώπου που θαυμάζετε.**»

Δέν θά ασχοληθούμε στο σημείο αυτό με τά γενικότερα συμπεράσματα της έρευνας. Από τό σύνολο των άδημοσίεωτων απαντήσεων θά σύρω μερικές χαρακτηριστικές, πού, αν θέλουμε να είμαστε ειλικρινείς, θά πρέπει, όσο και αν δέν είναι – και όπωσδήποτε δέν είναι – αντιπροσωπευτικές, να μάζ προβληματίσουν για τό τί γίνεται στο χώρο αυτό από άποψη πολιτικής διδασχής και έννημέρωσης.

Πρέπει όμως εδώ να τονιστεί πώς, αν και έντυπωσιακές, οι περιπτώσεις που παρουσιάζουμε εδώ δέν είναι αντιπροσωπευτικές των απαντήσεων που δόθηκαν από τη μεγάλη πλειοψηφία των παιδιών. Ακόμη πρέπει να προσθέσουμε ότι ή ώμή και επίμονη κατήχηση από μέρους της εξουσίας, όταν δέν ελέγχονται μάλιστα απόλυτα κι άποτελεσματικά οι άλλοι κοινωνικοί φορείς πολιτικοποίησης, είναι δυνατόν να οδηγήσουν σε αντίθετα άποτελέσματα: στην άδιαφορία, τη διακωμώδηση των συμβόλων της εξουσίας, στην αντίσταση ακόμη και στην επανάσταση. Έτσι δημιουργήθηκε, ως μήν ξεχνούμε, τό Πολυτεχνείο.

Σ' ό,τι ακολουθεί, θά παραθέσουμε τίς απαντήσεις των μαθητών αυτούσιες, δίνοντας μόνο μερικά κατατοπιστικά στοιχεία, χωρίς άλλο σχόλιο, γιατί νομίζω πώς από μόνες τους δίνουν τό μέγεθος της φθοράς που έχει ύποστεί ένα, έστω και μικρό, ποσοστό της γενιάς που πέρασε τη μεγαλύτερη περίοδο των σχολικών της χρόνων μέσα στο γύψο.

Από τίς 9 έκθέσεις:

- Η πρώτη και ή τελευταία γράφτηκαν από κορίτσια – οι άλλες από αγόρια.
- Η πρώτη αναφέρεται στο Μεταξά, ή δεύτερη στον (άγνωστο) στρατιώτη, ή τρίτη στο Νίξον, ή τέταρτη στο Νταγιάν και οι άλλες στον Παπαδόπουλο.
- Στή δεύτερη και στην πέμπτη έκθεση, τό μόνο στοιχείο που υπάρχει είναι τό «επάγγελμα πατρός» μηχανικός ΥΕΒ και δημόσιος υπάλληλος αντίστοιχα.

Τάξις Β' Τμήμα 2ον

Έτος γεννήσεως: 1958

Έπάγγελμα πατρός και μητρός: Πολιτικός ύπομηχανικός. Αισθη-
τικός.

Παίδευσις πατρός και μητρός: Απόφοιτος μικρού Πολυτεχνείου. Ένδεικτικόν τρίτης Γυμνα-
σίου.

Από την ημέραν από την όποια, έμαθα να διαδάζω και άρχισα να καταλαβαίνω, έννοιση άμέσως ότι ήμουν ύπήςκοος, ένός από τούς καλυτέρους λαούς του κόσμου. Έθαύμαζα όλον τόν Έλληνικό κόσμο πού πέρασε πριν άπ' έμέ, σάν αντίκρυστα κάθε φορά έμπροσθεν μου τήν γαλανό-
λευκη σημαία. Καί ακόμα έως τώρα πού ό θαυμασμός αυτός γίνεται περισσότερον μεγάλος ύπάρχει μέσα εις τόν νούν μου, ένα όνομα θαθεία χαραγμένο. Τό όνομα ένός άξιοθαυμάστου και γενναίου υπερασπιστού της πα-
τριδος ύμών: Ιωάννου Μεταξά.

Ίσως σās φαίνεται περίεργον, όμως είναι άληθινόν. Από τά παιδικά μου χρόνια ένθυμούμαι τήν πανέμορφον εκείνην λέξιν ή όποια έσήμανε τήν άρχή της καταστροφής του 'Ιταλικού ζυ-
γού. «ΟΧΙ». Εκείνο τό όχι. Τήν τόσο μικράν άπάντησι, ή όποια έδωκε τά χρώματα της πατριδος ύμών με αίμα. Ω πόσο θά ήθελα να του μοιάσω. Νά έχω κι έγώ λίγη από τήν τόσο μεγάλη του άποφασιστική, λίγο άπ' τήν μεγάλη του καθαρώς ελληνική καρδιά. Από τήν ημέρα πού έν-
νόησα τήν τόσο μεγάλη του ύπερ-
ρεσία εις τό 'Ελληνικό έθνος, όλοένα προσπαθώ να του όμοι-
άσω. Βέβαια ζούμε έν καιρώ ει-
ρήνης, πράγμα τό όποϊον μάς έξ-
ασφάλισε ή σημερινή σωτήριος
κυβέρνησις της Πατριδος.

Λυπούμαι πού δέν ήμπορώ ν' αναφέρω περισσότερα πράγματα. Η ώρα πέρασε και διάζεται τόσο πολύ. Βιάζεται να πάρη από τά χέρια μου αυτήν τήν κόλλα. Όμως μί' κανένα τρόπο δέν θά πάρη και τόν όμορφο ήρωά μας. Όχι δέν θά τόν πάρη, ούτε από τήν καρδιά μου, ούτε από τήν ιστορία, ούτε από τήν ψυχή κα-
νενός από ήμās. Έτσι δέν είναι;

Τάξις Δ 2

(μηχανικός ΥΕΒ)

Ένας άνθρωπος άξιος θαυμα-
μού είναι ό στρατιώτης πού από
μικρός κατατάχθηκε στην ύπηρε-
σία της πατριδος του, και θά
παρμείνη στην ύπηρεσία της
πατριδος του ως τόν θάνατόν

του. Αυτός μαζί με άλλους πολ-
λούς άποτελεί τά θεμέλια της πα-
τριδος του. Η ζωή του δέν είναι
εύκολη όπως τήν είχε μάθει από
μικρός, είναι άναγκασμένος να
στερηθής πείνα δίψα, σκληραγω-
γείται με λίγα λόγια για κάθε έν-
δεχόμενο.

Πρέπει να ξυπνήν νωρίς και τό
θράδν δάρδια σκοπός μέσ' τό
κρύν. Όταν άρχίζει ό πόλεμος
αυτός πρώτος με τό όπλο στο χέρι
μή σκέπτοντας τήν ιδιικήν του
ζωή, μόνο πότε θά έλθη ή ώρα
της άπελευθερώσεως της πατρι-
δος όρμα και ή σκοτώνεται ή έπι-
ζει. Αφ' ένός μέν με τόν θάνατόν
του δοξάζεται άφ' έτέρου δέ ζών-
τας βοηθεί τήν πατρίδα του να
άνταπεξέλθη από τούς κινδύνους.
Αυτός είναι πού σε κάθε έθνική
έορτή στέκεται προσοχή ή κατα-
θέτουν στέφανον πρός τιμήν του.
Χώρα, χωρίς στρατιώτας πού να
έχουν ψυχή, θάρρος, άκατάβλη-
τον τό φρόνημα της έλευθερίας
δέν άξίζει τίποτα και εύκολα
υποδουλώνεται. Έάν πάλι χώρα
ή όποια έρχεται προς τόποδούλω-
σιν άλλων χωρών αυτή τότε πολύ
δύσκολα τά καταφέρει ένω χά-
νει πολλούς άνδρας ήτε έπιμένει
και χάνεται ήτε όπισθοχωρεί και
ατιμάζεται.

Τάξις Δ 2

Ηλικία: 15

Έπάγγελμα πατρός: Ίδιωτικός
ύπάλληλος

Έπάγγελμα μητρός: Οικιακά

Παίδευσις πατρός: Τελειόφοιτος
Γυμνασίου, και λογιστικής scho-
λής

Παίδευσις μητρός: Τελειόφοιτος
Γυμνασίου.

Κατά τήν σημερινήν εποχήν
ύπάρχουν πολλά μεγάλα
προσωπικότητα. Μιά εξ αυτών
των προσωπικότητων είναι και ό
κ. Ρίτσαρντ Νίξον.

Τόν κ. Ρίτσαρντ Νίξον τόν
θαυμάζω διά διαφόρους λόγους.
Τόν θαυμάζω διότι με τās σιθια-
ράς χείρας του δύναται και κυ-
βερνά μίαν όλόκληρον χώραν.
Όχι μόνον τήν κυβερνά με τούς
λόγους του αλλά και με τά έργα
του. Ο άνθρωπος αυτός είναι
πολύ εργατικός. Η εργασία του
έπίσης γίνεται και με τιμιότητα.
Ο άνθρωπος αυτός κατώρθωσεν
αυτό, τό όποϊον δέν κατώρθωσαν
τόσοι άλλοι πρόεδροι διαφόρων
χωρών.

Κατώρθωσεν και κατωρθώνει
να κρατά ένωμένους τούς λαούς
των Η.Π.Α..

Επίσης με τήν μεγάλην δρα-
στηριότητάν του ό κ. Ρίτσαρντ
Νίξον έχει έξαρθώσει πολλές
σπειρας κακοποιών αι όποϊαι
εμάστιζον και μαστίζουν τās
Η.Π.Α.

Τόν κ. Ρίτσαρντ Νίξον θά
ήθελα πάρα πολύ να τόν συναν-
τήσω και να λύση εις έμέ διαφό-
ρους άπορίας μου. Θέλω να έρω-
τήσω αυτόν, με ποιόν τρόπον κα-
τώρθωσεν να κάνει τόσα πολλά
έργα, πώς κατωρθώνει να κρατά
ύπό τό σκήπτρον του τόσους λα-
ούς. Όσα όμως και να είπω διά
αυτόν τόν άνθρωπον, ότι χαρα-
κτηρισμόν και να του δώσω θά
είναι όλίγος.

Αλήθεια! Πόσο καλά θά ήτο
άν τέτοιον είδους άνθρωποι εκυ-
θέρων τόν κόσμον! Είναι λοιπόν
άνθρωπος πολύ άξιέπαινος! Του
άξίζουν χίλια «μπράβο».

Τάξις Δ 3 Πρακτικόν

α) ηλικία μαθητού: 15 1/2

β) έπάγγελμα πατρός: άνώτερος
άξωματικός

έπάγγελμα μητρός: οικιακά.

γ) παίδευσις πατρός: άπόφοιτος
σχολής Ευελπίδων

παίδευσις μητρός: άπόφοιτος
Ακαδημίας Σωματικής Άγω-
γής.

Κάθε άνθρωπος θαυμάζει ένα
άνθρωπο στην ζωή του με τόν
όποιο θέλει να μοιάση και να
γίνη σάν αυτόν. Συνήθως οι άν-
θρωποι θαυμάζουν ανθρώπους
με διεθνή φήμη και προβολή συν-
ήθως δέ έναρέτους. Έγώ προσω-
πικά θαυμάζω τόν άρχηγό των
ένόπλων δυνάμεων του 'Ισραήλ
Νταγιάν. Τόν θαυμάζω διότι εί-
ναι ένας πραγματικός άνδρας με
εύρύ στρατιωτικόν νούν και πολύ
έξυπνος ως απέδειξεν τά τελευ-
ταία πολεμικά γεγονότα. Αυτός
με τόν λιγοστό στρατό του κατά-
φερε να συντρίψη τόν υπεράρ-
θμο έχθρό της πατριδος του και
να καταλάβη πολλά έδάφη πού
άνήκον εις αυτόν μεγαλώνοντας
έτσι τήν χώρα του. Εκτός αυτού
άν και άρχηγός ένόπλων δυνά-
μεων έπήγαινε πολλές φορές στην
πρώτη γραμμή του πυρός για να
δη τά στρατεύματά του και να τά
όδηγήση στην νίκη. Επίσης είναι
άξιος θαυμασμού τό ότι ό άν-
θρωπος αυτός ένω είναι μονό-
φθαλμος κατάφερε όλα αυτά.
Επίσης ό άνθρωπος αυτός κατά-
φερε να επιβάλη τήν όμαλότητα
στο κράτους του και να διατη-
ρήση τά έδάφη πού κατέλαβε πα-
ρόλας τās έξωτερικάς πιέσεις και
έσωτερικάς αναταραχάς. Θά
ήθελα πολύ να μοιάσω στόν άν-
θρωπο αυτό για να δοξάσω τήν
πατρίδα μου, να χαρίσω σ' αυτήν
τά κατεχόμενα έδάφη της από
των άλλοφίλων και να έλευθε-
ρώσω τά σκλαβωμένα άδέρφια
μου πού βρίσκονται στη Β.
Ηπειρο.

Τάξις Δ 1

Υπάλ. Προμ. Όργ. Ναυτικού

Θαυμάζω έν επιφανές μέλος της
Έλληνικής κοινωνίας. Τό έπιφα-

νέστατο μάλιστα. Η σκιαγράφη-
σις της προσωπικότητός του εί-
ναι, νομίζω, από τά ποιά δύσ-
κολα πράγματα. Έν τούτοις, έγώ
θά προσπαθήσω να δώσω, ότι
μπορώ, εις αυτό τό πορτραίτο,
παρά τό γεγονός ότι τό μοντέλο
μου τό βλέπω μόνο εις τās έφη-
μερίδας, τά περιοδικά, τήν τηλε-
όρασιν. Παρά τό ότι τό ακούω
μόνον εις τό ραδιόφωνο και εις
τήν τηλεόρασιν.

Οί πρώτες πινελιές σχηματί-
ζουν τό πρόσωπό του. Ένα
πρόσωπο σοβαρό με βλέμμα δια-
περαστικό, καρφωμένο έπάνω
μου. Με κυριεύει ένα δέος, ίσως-
ίσως φόβος. Όμως μιά σπιθίτσα
καλωσύνης, πού παιρνίδει εις
αυτά τά μάτια, μου δείχνει πώς
παρά τό σκληρό προσωπιαστικό
πού έχω άπέναντί μου, έχω έναν
άνθρωπο, ίσως ευαίσθητο, ίσως
πολύ καλό. Όμως για να δω αυ-
τήν τήν καλωσύνη πρέπει να του
μιλήσω, να τόν ψυχολογήσω από
κοντά και όχι από τήν παγερή
όθόνη της τηλεόρασεως.

Συνεχίζω τήν ζωγραφική μου.
Δέν είναι ψηλός. Μετά βίας φθά-
νει εις τό μέτριο ύψος. Είναι
όμως στητός, χωρίς να καμαρώνει
δέβαια. Τά έξωτερικά χαρακτη-
ριστικά του, είναι χαρακτηρι-
στικά ένός καθημερινού ανθρώ-
που, εάν όμως εξαιρέσωμεν τό
βλέμμα του, τό όποιο προσεπά-
θησα άνωτέρω να περιγράψω.

Όμως τί κρύβεται κάτω άπ'
αυτό τό βλέμμα; Τί κρύβεται
κάτω άπ' αυτό τό σφιγμένο, πολ-
λές φορές, στόμα. Από όσα στοι-
χεία έχω εις τήν κατοχή μου,
μπορώ να πω μετά άκλονήτου
βεβαιότητος, πώς κρύβεται ένας
άποφασιστικότατος άνθρωπος.
Αλλωστε, αυτό τό έχουν άποδεί-
ξει αι έως σήμερα πράξεις του.
Έκανε πριν 6 έτη ένα άποφassi-
στικό δήμα και άνέδειξε πολύ
ψηλά. Τόσο ψηλά πού δέν πάει
άλλο. Όμως δέν ήταν αυτό πού
με έκανε να τόν βάλω πάνω και
από τόν έαυτόν μου. Εκείνο πού
με έκανε να τόν βλέπω σάν ιδαι-
νικό μου, ήταν τό έξής: Μιλούσε
και μιλάει πάντα με μιά φοβερή
ειλικρίνεια και τήν ειλικρίνεια
τήν συνοδεύει σχεδόν συνεχώς, ή
άποφασιστικότης και ή δύναμις
του λόγου.

Παρά τό ότι ή ειλικρίνεια έθιγε
συμφέροντα, έθιγε πρόσωπα,
έθιγε τόσα και τόσα πράγματα,
κανείς δέν γύρισε να πη όχι. Και
δέν γύρισε, όχι διότι τό πρόσωπο
πού εικονίζεται εις τό πορτραίτο
μου έχει άπεριόριστη δύναμι,
άλλά διότι εις τήν ειλικρίνεια τί
θά αντιτάξεις; Τό ψέμα; Θά συν-
τριβής. Τήν ειλικρίνειά σου; Δέν
σε συμφέρει όπωσδήποτε.
Επάνω εις αυτά ίσως να πον-
τάρη και τό μοντέλο μου. Γεγονός
όμως είναι ότι κανείς δέν δρέ-
θηκε να τόν αντιμετώπιση και δέν

νομίζω ότι θα θρεθῇ καὶ εἰς τὸ ἐγγύς μέλλον.

Ἀλλά κι ἂν ἀκόμη θρεθῇ, ἡ πολυπλευρὸς προσωπικότης τοῦ ἰδανικοῦ μου, θὰ τὸν ἀντιμετωπίσῃ.

Μένουν λίγες πινελιές. Τίς ρίχνω μία-μία. Καλὸς ὅπωςδήποτε. Ὑπομονητικὸς. Ἐκμεταλλευτὴς ἴσως, τῶν καταστάσεων ὅμως. Δὲν νομίζω ὅτι ὑπάρχει ποιοὶ ἀπλὸς ἄνθρωπος τοῦ ὕψους του.

Τὸ πορτραῖτο τελείωσε. Ἔχει ἐλλείψεις ἐξ' αἰτίας τῶν λόγων πού ἀνέφερα εἰς τὸν πρόλογο. Τί ἄλλο ὑπάρχει πού μπορῶ νὰ συμπληρώσω; Τὰ ἀρχικά του! Γ.Π.

ΤΑΞΙΣ Δ 1

ἡλικία: 17

ἐπάγγελμα πατρός: πλοίαρχος Ε.Ν.

ἐπάγγελμα μητρός: οἰκιακὰ παιδεύσεις πατρός: Γυμνασίου, Ναυτικὴ Σχολὴ Ὑδρας. Παιδεύσεις μητρός: Γυμνάσιον.

Ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον πρόσωπα τὰ ὁποῖα ἔχουν κάνει πράγματα ἀξία θαυμασμοῦ. Ἔτσι καὶ ἐγὼ σὰν Ἑλληνόπουλο θαυμάζω τὸν ἡγέτη τῆς ἀγαπημένης πατρίδος μου τὸν κ. Γ. Παπαδόπουλο.

Αὐτός ὁ ἄνθρωπος ἦτο ἓνας Ἑλληνας ὁ ὁποῖος ἔδλεπε τὴν πατρίδα του μέρα μετὰ τὴν ἡμέρα νὰ ὀδηγῆται εἰς τὴν καταστροφὴ καὶ δὲν ἠμποροῦσε νὰ ἀντιδράσῃ δηλ. μία περίπτωσις ὁμοία μετὰ τὴν τοῦ Κολοκοτρώνη.

Αὐτὰ συνέβαιναν ἕως τὴν 21η Ἀπριλίου 1967 τὴν ἡμέρα τῆς ἀναστάσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἔθνους. Μετὰ τὴν 21η Ἀπριλίου ἐγκατεστάθη μιά κυβερνήσις δημοκρατικὴ καὶ καθαρῶς ἑλληνικὴ πού δὲν εἶχε καμμίαν σχέσιν μετὰ τὰς προηγούμενας.

Τὸ ὄνειρο αὐτοῦ τοῦ περιφθιμῶν ἀνδρός εἶχε ἐκπληρωθῇ. Τώρα θὰ ἤρχιζε ἡ ἀναδιομιουργία τῆς Ἑλλάδος. Αὐτός ὁ ἴδιος ἠογάζετο μετὰ τερματίαν ἀγάπην γιὰ τὰ διάφορα κοινωνικὰ ἔργα. Ἔτσι σὲ ὀλίγα ἔτη ἡ «ψυροκώσταινα» ὅπως ἀποκαλοῦσαν τὴν Ἑλλάδα, ἔγινε ἓνα κράτος μετὰ ἀρκῶς αὐξανόμενη δύναμιν, σταθερόν νόμισμα καὶ πλῆθος (ἐκ) κοινωνικῶν ἔργων.

Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔδλεπε ὁ κόσμος κατὰπληκτος γιὰ αὐτὸ δὲν εἶχε ξανασυνθεῖ εἰς κανένα κράτος τῆς ὕψιλλου. Καὶ ὅλα αὐτὰ ὀφείλοντο κατὰ μέγα μέρος εἰς τὸν Μεσίαν τῆς ἀγαπημένης μου πατρίδος τὸν κ.Γ.Παπαδόπουλο. Διότι ἓνας ἀγρόματος ἄνθρωπος δὲν μπορεῖ νὰ σκεφθῇ τόσο μεγάλο εἶναι τὸ ἔργο αὐτοῦ τοῦ ἀνδρός. Ἐνας ὅμως μορφωμένος τὸ σκέφτεται καὶ τοῦ ὀρεγεται ζάλη.

Γιὰτὶ γιὰ σκεφθεῖται εἰς ποῖαν κατάστασιν ἐβρίσκετο ἡ Ἑλλάς πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ ποῖα ἡ κατάστασις τῆς τώρα πού ἔχει ἡγέτη τὸν κ.Παπαδόπουλο, ὁ ὁποῖος συνεχῶς ἐργάζεται σὰν ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΣ Ἑλληνας γιὰ τὸ καλὸ τῆς πατρίδος του καὶ δὲν σκέφτεται τίποτα ἄλλο. Ἡ οἰκονομία ἐβρίσκετο εἰς ἀθλίαν κατάστασιν, ἡ παιδεία τὸ ἴδιο, ὁ ἀθλητισμὸς τὸ ἴδιο, ἡ βιομηχανία τὸ ἴδιο. Τώρα ὅμως ἡ δραχμὴ εἶναι ἓν ἐκ τῶν σταθεροτέρων νομισμάτων τῆς ὕψιλλου, εἰς τὰ σχολεῖα τὰ διδλία μοιράζονται δωρεάν εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ σπουδαστάς, ὁ ἀθλητισμὸς ἔχει ἀνέλθει σὲ μεγάλο ὕψος, ἡ βιομηχανία αὐξάνεται συνεχῶς, οἱ τουρίσται ἔρχονται κατὰ χιλιάδες καὶ ὁ ἀριθμὸς αὐξάνεται. Ὅλα αὐτὰ ὀφείλονται εἰς κάποιον. Καὶ αὐτὸς ὁ κάποιος εἶναι ὁ κ.Γ. Παπαδόπουλος. Μπορῶ λοιπὸν νὰ μὴν τὸν θαυμάζω ὅπως ἀκριδῶς τὸν θαυμάζουν οἱ χιλιάδες τῶν Ἑλλήνων;

ΑΘΗΝΑΙ

ΤΑΞΙΣ Δ 2

ἡλικία: 18

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΠΑΤΡΟΣ: ΔΗΜΟΣΙΟΣ ΥΠΑΛΛΗΛΟΣ

ΕΠΑΓΓΕΛΜΑ ΜΗΤΡΟΣ: ΟΙΚΟΚΥΡΗΚΗ

ΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΠΑΤΡΟΣ: ΤΕΛ. ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΜΗΤΡΟΣ: ΤΕΛ. ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

Ἐνας ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος θαυμάζω καὶ θαυμάζετε σχεδὸν ἀπὸ ὅλον τὸν κόσμον εἶναι ὁ Προθυποηγὸς τῆς πατρίδος μου ὁ Γεώργιος Παπαδόπουλος ἓνας ἄνθρωπος καὶ αὐτός, ὅπως ὅλοι οἱ ἄλλοι ἐξεκίνησαν εἰς τὴν ζωὴν του ἔχοντας ὑψηλὰ ἰδανικά, πού ἴσως γιὰ πολλοὺς νὰ ἦσαν ἀκατόρθωτα καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος αὐτός ὁ ἡγέτης τῆς σημερινῆς Ἑλλάδος τὸ ἑκατέρωθεν καὶ χάρι εἰς τὴν μεγάλην θέλησιν του ἐπέτυχε αὐτὸ πού εἶχε ὡς ἰδανικόν του, νὰ προσφέρῃ κάτι εἰς τὴν Πατρίδα του.

Εἶναι ἓνας ἄνθρωπος μορφωμένος πού ξέρεי νὰ χρησιμοποιοῖ τὴν δύναμιν τῆς μορφώσεως του ἐκεῖ πού πρέπει.

Εἶναι ἐκεῖνος εἰς τὸν ὁποῖον οἱ Ἑλλήνες χρεωστοῦν τὴν ἐλευθερίαν τους, διότι τοὺς ἔσωσεν ἀπὸ τὰ σουβλερὰ νύχια τοῦ Κομμουνισμοῦ. Ἔτσι ἡ Ἑλλάς ξαναβρῆκε ἓναν ρυθμὸν πού ἐδῶ καὶ πολλὰ πολλὰ χρόνια εἶχε χάσει, ἄρχισε καὶ πάλι νὰ λάμπη, νὰ ἀκμάζῃ ἀπὸ ἡτο ἐπὶ τῆς ἐποχῆς τῶν ἀρχαίων προγόνων μας.

Ὁ ἄνθρωπος αὐτός θὰ πρέπει ἐκτὸς τῶν ἄλλων προτερημάτων του νὰ ἔχη καὶ μεγάλο θάρρος, τὸ

ὁποῖον ἀπέδειξεν ὅτι ἔχη μετὰ τὴν ἀμεσον ἐπέμβασιν τοῦ πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Ἐλευθερίας τῆς Πατρίδος του.

Ἐκτὸς τῶν ἄλλων ὅμως εἶναι καὶ ἄνθρωπος πού βοηθᾷ ὅσους ἔχουν τὴν ἀνάγκην του προσπαθεῖ μετὰ κάθε τρόπο νὰ δημιουργήσῃ ἓνα καλλύτερον αὐριον γιὰ τοὺς ἄνθρώπους πού Κυβερνᾷ.

Εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἂν καὶ ἀνέβηκε τόσο ψηλὰ δὲν ἔπαυε νὰ ἀισθάνεται ὅπως πρῶτα, συμπεριφέρεται σὲ ὅλους σὰν νὰ εἶναι ἓνα εἰς τὸ ἀξίωμα.

Αὐτὸς λοιπὸν εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἔφραξε τὸν δρόμον εἰς τοὺς Κομμουνιστάς νὰ κυλιδῶσουν διὰ ἄλλην μίαν φορὰ τὴν Πατρίδα μας εἶναι ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος ἐσήκωσε τὸ Καιφάλι του καὶ εἶπε γιὰ ἀκόμη μιά φορὰ ἓνα ὄχι πού ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα.

Νομίζω ὅτι εἶναι ἀξίος τοῦ θαυμασμοῦ ὅλων μας.

ΤΑΞΙΣ Δ 3

α) ἡλικία μαθητοῦ: 16 ἐτῶν

β) ἐπάγγελμα πατρός καὶ μητρός: Δημοτικὸς ὑπάλληλος - οἰκιακὰ

γ) Παιδεύσεις πατρός καὶ μητρός: Ἀπόφοιτος Παντείου - ἀπόφοιτος γυμνασίου

Ἐκαστος ἄνθρωπος θαυμάζει, ἓνα ὀρισμένο πρόσωπο, μετὰ τὸ ὁποῖον θέλει νὰ ὁμοιάσῃ. Ὁ θαυμασμός αὐτὸς ὀφείλεται εἰς πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους ἢ παρὰγοντας, οἱ ὁποῖοι ἐπιδράσαν ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου. Ἐπίσης ἡ προσωπικότης καὶ ἡ ἀκτινοβολία τοῦ προσώπου, τὸ ὁποῖον θαυμάζομεν, ἐπιδρᾷ ἐπὶ ἐκάστου ἀνθρώπου.

Σὰν ἄνθρωπος καὶ ἐγὼ, ἔχω τὰ δικὰ μου πρόσωπα τὰ ὁποῖα θαυμάζω. Ἐνα ὅμως εἶναι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μετὰ συγκινή, περισσότερο, ἀπὸ τὰ ἄλλα. Τὸ πρόσωπον αὐτό, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ ἀναφερθῶ, εἶναι ἑλληνικῆς καταγωγῆς καὶ μένει εἰς τὴν Ἑλλάδα. Εἶναι γνωστὸ δὲ ὄχι μόνον εἰς τὴν πατρίδα μας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ἐξωτερικόν. Τὸ πρόσωπον αὐτό δὲν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τὸν ἀρχηγὸν τοῦ Ἑλληνικοῦ κράτους, καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τὸν Γεώργιον Παπαδόπουλον. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος μετὰ ἐκείνην συγκινήσει, καὶ τὸν ὁποῖον θαυμάζω καὶ μετὰ τὸν ὁποῖον θέλω νὰ ὁμοιάσω, πρᾶγμα κάπως δύσκολον.

Ἡ προσωπικότης καὶ τὸ κύρος του, θὰ ἔχουν, ὅπωςδήποτε συγκινήσει πολλοὺς ἄνθρώπους. Μετὰ τὴν ἀποφασιστικότητά, τὴν δρᾶσιν, καὶ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν πατρίδα ἔσωσε τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ βεβαία καταστροφὴ, τὴν 21ην Ἀπριλίου 1967. Ἡ εὐφυΐα καὶ ἡ διπλωματικότης μετὰ τὴν ὁποῖαν μεταχειρίζεται τὰ διάφορα πρά-

γματα, δείχνουν καθαρὰ τὴν ἀκτινοβολίαν του. Διὰ τοῦτο κάθε ἄνθρωπος πρέπει νὰ ὑπακούῃ εἰς τὰς ἐντολάς του καὶ νὰ τρέφῃ ἀπέραντον σεβασμὸν πρὸς αὐτόν.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον τὸν διακρίνει εἶναι ἡ φιλοπατρία του. Ἐχει κατορθώσει νὰ διατηρήσῃ τὸ κράτος μας εἰς ἐπιτέδον εἰρηνικόν καὶ ἔχει κατορθώσει νὰ ἐνώσῃ διὰ φιλίας, ὅλους τοὺς Ἑλλήνας μεταξὺ τῶν, καθὼς ἐπίσης ἔχει ἐπιτύχει τὴν ὕνεργασίαν τῆς Ἑλλάδος μετὰ ἄλλας ξένας χώρας.

Διὰ ὅλα αὐτὰ, τὰ ἀνωτέρω, θαυμάζω καὶ ἐκτιμῶ θαυμάσια τὸν κ. πρωθυπουργὸ καὶ προσπαθῶ κάπως νὰ τὸν μιμηθῶ.

Τάξις Β' Τμήμα 2ον

Ἔτος γεννήσεως: 1957

Ἐπάγγελμα πατρός καὶ μητρός: Ἰδιωτικὸς ὑπάλληλος - Οἰκιακὰ Παιδεύσεις πατρός καὶ μητρός: Ἐνδεικτικὸν Δημοτικὸν - Ἐνδεικτικὸν Δημοτικόν

Ὅλοι θὰ θέλαμε νὰ ὁμοιάσωμεν εἰς ἓνα, ἀπὸ αὐτοὺς τοὺς μεγάλους ἄνθρώπους, οἱ ὁποῖοι εἶναι πολὺ ἐπιτυχημένοι εἰς τὴν ζωὴν τους.

Μετὰ αὐτὲς τίς σκέψεις ἀρχίζω νὰ σκέπτομαι εἰς σὲ ποιὸν θὰ ἤθελα νὰ ὁμοιάσω.

Ναὶ θὰ ἤθελα νὰ ἤμουν ὁ Κύριος Γ. Παπαδόπουλος, ὁ τόσο μορφωμένος ἄνθρωπος.

Ἀλήθεια τί εὐτυχία θὰ ἦταν γιὰ μένα.

Ὅλοι θὰ με ἔβλεπαν καὶ θὰ με θαύμαζαν.

Θὰ μπορούσα νὰ παίρνω μέρος εἰς ὅλες τίς συζητήσεις, ὅποιο κι ἂν ἦταν τὸ θέμα τους.

Θὰ μπορούσα νὰ μιλῶ γιὰ πολιτικὰ θέματα, στρατιωτικὰ καὶ θέματα πού ἀφοροῦν ὁλόκληρῃ τὴν κοινωνία.

Εἰς ἓνα τόσο καλὸ καὶ φιλόδοξο ἄνθρωπο.

Νὰ μπορούσα νὰ κάνω ἓνα σωρὸ καλὰς πράξεις ὅπως αὐτὸς ὁ ἄνθρωπος. Νὰ μπορῶ νὰ βοηθῶ εἰς ὅσους ἤθελαν τὴν βοηθειά μου, εἰς ὅλους τοὺς συνανθρώπους μου.

Πόσο θὰ ἤθελα νὰ ὁμοιάσω εἰς αὐτόν.

Horst Mahler. Δικηγόρος, 41 ετών. Από το 1970 στη φυλακή, όπου εκτίει 14ετή ποινή για συμμετοχή του σε πράξεις σε σχέση με τη δραστηριότητα της RAF (Φράζια Κόκκινος Στρατός). Σήμερα διαχωρίζεται από τη RAF, της οποίας υπήρξε ιδρυτικό και ηγετικό στέλεχος.

Jürgen Bäckert. Έργατης ορυχείων, 33 ετών. Φυλακίστηκε για τη συμμετοχή του στην απελευθέρωση του Baader το 1970, όπου τραυματίστηκε σοβαρά ένας ηλικιωμένος διβλιοθηκάριος.

● Στο γερμανικό περιοδικό «Φόρουμ» δημοσίευσαν το πιο κάτω κείμενο αναθεωρώντας πολλά πράγματα από τη μέχρι τώρα πορεία τους.

Μετάφραση: Δήμος Τσαντλής

Χόρστ Μάλερ

του από το λαό. Αντίθετα: Η συντριπτική πλειοψηφία των εργαζομένων στη χώρα μας άρχισε να ταυτίζεται και πάλι έντονα με το κράτος και τα όργανα της εξουσίας του. Αυτό είναι μία ακόμη από τις «έπιτυχίες» των τρομοκρατών.

5. ΟΙ προοδευτικές δυνάμεις και κυρίως οι διανοούμενοι που έχουν καταλάβει ότι η εξέλιξη και οι κρίσεις του καπιταλιστικού συστήματος καταστρέφουν τις οικονομικές, τις οικολογικές και τις ηθικές προϋποθέσεις της ύπαρξης του λαού, βρίσκονται επίσης σε κρίση, χωρίς όμως πάντοτε να το συνειδητοποιούν. Παρόλο που η κοινωνική αποσύνθεση επαληθεύει έντυπωσιακά τις προγνώσεις τους, οι προοδευτικές δυνάμεις έχουν περάσει ήδη στην ιδεολογική άμυνα. Σήμερα δεν υπάρχει στη Δ. Γερμανία καμία κοινωνική δύναμη σε θέση να προκαλέσει μία απελευθερωτική αλλαγή. Η εμφάνιση της τρομοκρατίας είναι έκφραση αυτής της κρίσης της άριστερας.

6. ΣΗΜΕΡΑ τα πάντα μπορούν να συμβούν – εκτός από την κοινωνική επανάσταση. Το πρωταρχικό λοιπόν καθήκον είναι η υπεράσπιση και η επανάκτηση των αυτικών ελευθεριών, στα πλαίσια του δεδομένου κράτους και του

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Η απαγωγή του Schleyer σημάδεψε βαθιά τις πολιτικές εξελίξεις στη Δ. Γερμανία. Έπειδή έμεινε άνηκουμε στον ιδρυτικό πυρήνα της μετέπειτα RAF, αισθανόμαστε την ανάγκη να κάνουμε γνωστές τις απόψεις μας σχετικά με τα αίτια και τις επιπτώσεις της τρομοκρατίας. Τις απόψεις μας αυτές τις συνοψίζουμε στις παρακάτω δέκα θέσεις, που δεν αξιώνουμε να θεωρηθούν «απόλυτες αλήθειες». Αντίθετα, ο τρόπος με τον οποίο τις διατυπώσαμε έχει σκοπό να προκαλέσει αντίλογο.

1. ΚΑΘΕ λογικός άνθρωπος αντιλαμβάνεται ότι οι πρόσφατες τρομοκρατικές ενέργειες – ή εκτέλεση των όμηρων στην προεδρία της Στοκχόλμης, οι φόντοι των Buback, Ponto και Schleyer, οι ομαδικές δολοφονίες των οδηγών και των σωματοφυλάκων τους και τέλος οι απειλές για σφαγή ανυπεράσπιστων πολιτών, στους οποίους περιλαμβάνονται ηλικιωμένοι και παιδιά – επιτάχυναν στη Δ. Γερμανία εξελίξεις που οδηγούν στην εξάλειψη των υπολειμμάτων των αυτικών ελευθεριών και τον εκφυλισμό της κρατικής μηχανής σε όργανο φασιστικού καταναγκασμού. Αυτό το γνωρίζουν και όσοι ανήκουν στις ένοπλες ομάδες που εξασκούν την τρομοκρατία. Συνεπώς και αυτοί θέλουν το φασιστικό κράτος.

2. ΚΑΝΕΙΣ δεν πιστεύει σοβαρά ότι οι ομάδες των τρομοκρατών σε αυτή τη χώρα θα κατορθώσουν να καταλάβουν την πολιτική εξουσία ή να θέσουν κάτω από τον έλεγχό τους την κρατική μηχανή. Όλοι όσοι ανησυχούν για τις αυτικές ελευθερίες, περιμένουν ότι η επίθεση ενάντια στο σύνταγμα θα προέλθει από την πολιτική και κοινωνική αντίδραση, που στη μεταχιτλερική Γερμανία συσπειρώνεται πίσω από τη Χριστιανοκοινωνική Ένωση της Βαυαρίας και τμήματα των Χριστιανοδημοκρατών. Η αντίδραση και όχι οι τρομοκράτες είναι ο μεγαλύτερος κίνδυνος στη σημερινή πολιτική κρίση.

3. Η ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ των Σοσιαλδημοκρατών και της ηγεσίας των συνδικάτων να αναχαιτίσουν την αντιδραστική ύστερία, υιοθετώντας προκαταβολικά οι ίδιοι την πολιτική των Χριστιανοδημοκρατών, έχει αποτύχει ολοκληρωτικά. Οι Wehner, Brandt και Schmidt έγιναν έτσι – παρά τη θέλησή τους σίγουρα – δέσμοι και κοινοβουλευτικά υπόχειρα των «υπερασπιστών των αξιών του δυτικού πολιτισμού».

4. Η ΠΟΛΙΤΙΚΗ του «νόμου και της τάξης» του κυβερνητικού συνασπισμού δεν είχε σαν αποτέλεσμα την απομόνωση

γραφτού του συντάγματος. Μόνο όταν έχουμε επανακτήσει την πολιτική ελευθερία θα κατορθώσουμε να απαλλαγούμε από τα δεσμά της χρεωκοπημένης επαναστατικής ιδεολογίας. Τότε μόνο θα μπορέσουμε να αναπτύξουμε και να δοκιμάσουμε νέες μορφές ύπαρξης, που θα έδιναν στο ιδεώδες της ελευθερίας ένα περιεχόμενο θετικό και θα έκαναν δυνατή την απελευθέρωση των ανθρώπων από το ζυγό της οικονομίας του κέρδους.

Πιστεύουμε ότι σήμερα η éναλλαγή στον καπιταλισμό δεν διαφαίνεται ούτε καν άμυδρα στον ορίζοντα. Γι' αυτό ο λαός, παρά την κρίση και τη σαπίλα, ταυτίζεται στη συντριπτική του πλειοψηφία με το κράτος του κεφαλαίου και ζητά από το κράτος αυτό να προβάλλει αντίσταση σε οτιδήποτε «άριστερό».

7. ΟΙ λόγοι για τους οποίους ο λαός ταυτίζεται στην τρομοκρατία της RAF και των υποκαταστημάτων της με την «άριστερά» είναι ιστορικοί. Χάνουμε την αξιοπιστία μας αν δεν κάνουμε αυτή την παραδοχή. Οι στερεότυπες καταγγελίες και οι άθεμελίστοι ισχυρισμοί, ότι οι τρομοκράτες δεν είναι άριστεροί αλλά φασίστες, δεν ωφελούν. Θολώνουν τη συνείδησή μας ακόμη περισσότερο.

Την τρομοκρατία – και αυτούς που

ώφελούνται από αυτή - δεν θα μπορούσαμε να την αντιμετωπίσουμε, παρά μόνο όταν καταλάβουμε ότι το μίσος που οδηγεί στην τρομοκρατία δεν είναι αποκλειστικά προϊόν της αποσύνθεσης της καπιταλιστικής κοινωνίας, αλλά και έκφραση της κρίσης του σοσιαλιστικού κινήματος στο σύνολό του.

Η Ulrike Meinhof ήταν μέχρι το θάνατό της αναμφίβολα μία συνειδητή και ένθερμη σοσιαλίστρια, πρόθυμη για κάθε προσωπική θυσία. Παρόμοια ήταν και τα κίνητρα της Gudrun Ensslin και των περισσότερων από τους άλλους τρομοκράτες. Όταν όμως ο λαός απέκρουσε ενεργητικά τις μεσοιανικές τους προσπάθειες, ένιωσαν την αδυναμία τους με τρόπο πολύ οδυνηρό: Σάν την αδυναμία μιας συνειδησης που προδικάζει την καταστροφή του καπιταλιστικού συστήματος και θεωρεί τα δεινά που προέρχονται από αυτό εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας, που βαρύνουν και προσωπικά τους εκπροσώπους του. Έτσι η αντίσταση ενάντια τους αποτελεί το ύψιστο των καθηκόντων και είναι αναμφισβήτητη ηθικά δικαιωμένη.

Οι τρομοκράτες δεν είναι μόνο άνεκα-νοί να συλλάβουν την κοινωνική πραγματικότητα, αλλά βασανίζονται και από την αντιφατικότητα των ιδιών τους των κινήτρων, γιατί - όπως θα έλεγε ο Hegel - «τό σκίρτημα της καρδιάς τους για την ευτυχία της ανθρωπότητας» έχει μεταβληθεί σε «λύσσα του παράλογου έγωκεντρισμού τους».

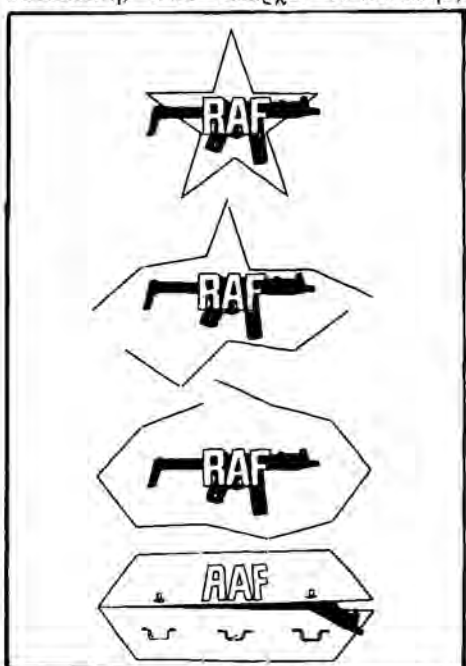
Η δική τους απομονωμένη συνείδηση αποτελεί γι' αυτούς το μέτρο της πολιτικής, της κοινωνίας και των ανθρώπων που την αποτελούν - γι' αυτό αντιμετωπίζονται έχθρικά από την κοινωνία και τους ανθρώπους. Εκεί που υπέθεταν ότι θα έβρισκαν μία σάπια κοινωνική τάξη, που δεν αποτελεί παρά ένα δάρος στους ώμους των ανθρώπων, ήρθαν σε επαφή με ένα λαό που, παρόλη τη δυσφορία και τη γκρίνια του, ήταν ακόμη πρόθυμος να υπερασπίσει αυτή την κοινωνική τάξη και τους νόμους της. Οί εργαζόμενοι και κυρίως οί εργάτες που είναι οργανωμένοι στα συνδικάτα είναι αυτοί που ταυτίζονται περισσότερο με το κράτος και τα πολιτικά του όργανα στον αγώνα τους κατά της τρομοκρατίας, απαιτώντας τη λήψη σκληρών μέτρων, που φθάνουν μέχρι την επαναφορά της ποινής του θανάτου.

Πιστεύουμε ότι είναι οίκτρο λάθος να θεωρήσουμε αυτή τη συνειδησιακή κατάσταση σαν έκφραση της αποδράσης και αποτέλεσμα της ύστερης προπαγάνδας. Η λανθασμένη αυτή ερμηνεία δεν είναι παρά η άλλη όψη της μαρξιστικής - λενινιστικής θεωρίας για το κράτος. Η συμπεριφορά όμως των ιδιών των θυμάτων της καταπίεσης και της εκμετάλλευσης έχει δείξει εμφανέστατα ότι η θεωρία αυτή είναι μονόπλευρη, δηλ. λανθασμένη.

Τό κεφάλαιο δεν αποτελεί τη μοναδική διάσταση της κοινωνίας. Σ' αυτήν ανήκουν και οί εργαζόμενοι. Τό αστικό κράτος είναι κάτι περισσότερο από ένας μηχανισμός καταναγκασμού, που φροντίζει για τη διαιώνιση των συνθηκών ιδιοκτησίας που ισχύουν σήμερα. Παρά τό γεγονός ότι είναι υποχρεωμένο να λειτουργεί χωρίς να έρχεται σε αντίθεση με την άρχη του κέρδους, τό κράτος είναι ταυτόχρονα ή συμπύκνωση της γενικής βούλησης, που στη Δ. Γερμανία δεν ξεπερνά τα όρια του καπιταλισμού. Στη χώρα μας - αλλά και στίς άλλες βιομηχανικές καπιταλιστικές χώρες - τό κράτος, εδώ και δεκαετίες, παραμένει μέν μία δύναμη, που πρωταρχικά προστατεύει την ιδιοκτησία και τά κέρδη των επιχειρηματιών, αλλά και πού, από την άλλη μεριά, σε συνεργασία με τά συνδικάτα - και μέ σκοπό σίγουρα τη διατήρηση της κοινωνικής τάξης - δρα ενάντια στίς εξαθλιωτικές τάσεις της καπιταλιστικής παραγωγής.

Σήμερα ή βούληση του λαού είναι αναμφισβήτητη ή διατήρηση αυτού του κράτους. Έδώ βρίσκεται τό αίτιο της αποτυχίας των τρομοκρατών.

Τό μίσος και ή περιφρόνησή τους για τό καπιταλιστικό κράτος, που ευθύνεται για δυό παγκόσμιους πολέμους, για τίς θαναυσότητες του φασισμού και για την ιμπεριαλιστική δυναστευση του Τρίτου Κόσμου, στρέφεται τώρα ενάντια σε όλους αυτούς που υπερασπίζονται αυτό τό κράτος και πού θέλουν να διατηρηθεί, δηλ. ενάντια στο λαό. Η έχθρότητα αυτή πρὸς τό λαό συνοδεύεται και από τόν υπολογισμό ότι ή ένταση της καταπίεσης μέχρι τη φασιστική τρομοκρατία, θα προκαλέσει την αγανάκτηση του λαού ενάντια στο κράτος και θα τροφοδοτήσει την επαναστατική αντίσταση. Έτσι ή φράση του Μάο: «Εκεί που υπάρχει καταπίεση, εκεί υπάρχει αντίσταση»,

αντιστρέφεται.

Γιά τους λόγους αυτούς, ούτε ή στάση των τρομοκρατών απέναντι στο λαό, ούτε τά κίνητρά τους, και, πολύ περισσότερο, ούτε τά αποτελέσματα των πράξεών τους έχουν σχέση με οποιαδήποτε επαναστατική πολιτική. Οί σφαγές των ανυπεράσπιστων αμάχων στο Βιετνάμ από τίς στρατιωτικές δυνάμεις των ΗΠΑ μάς ώθησαν στα τέλη της δεκαετίας του εξήντα να ξεγερευθούμε ενάντια στον ιμπεριαλισμό. Μέ την ίδια αγανάκτηση καταδικάζουμε σήμερα κάθε προσπάθεια δικαίωσης της δολοφονίας όμήρων σαν έπιτρεπτή και αναγκαία μορφή του αντιιμπεριαλιστικού αγώνα. Τέτοιες πράξεις είναι εγκλήματα ενάντια στην επανάσταση. Όποιοι τά διαπράττει, προδίδει τά ιδεώδη μας - και τόν ίδιο του τόν έαυτό. Η τρομοκρατία είναι ένας σημαντικός παράγοντας στο όπλοστάσιο της αντίδρασης και πρέπει να καταπολεμηθεί, όπως και αυτή.

Η ιστορία μας δίνει αρκετά παραδείγματα επαναστατών σοσιαλιστών που πέρασαν στην πλευρά της αντίδρασης:

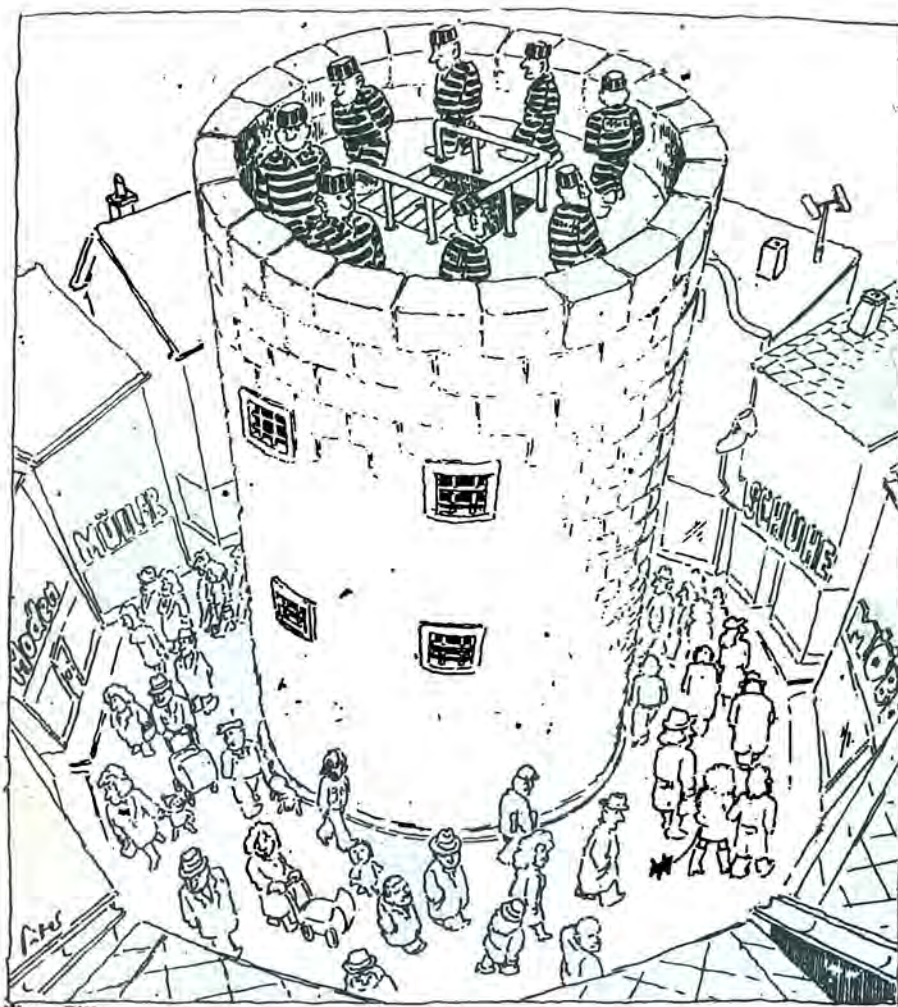
● Ο Benito Mussolini ήταν ήγέτης της επαναστατικής πτέρυγας των Ιταλών σοσιαλιστών και ένας από τους μάρτυρές της.

● Ο Jaques Doriot, ό ιδρυτής του φασιστικού κόμματος στη Γαλλία και οργανωτής της γαλλικής ταξιαρχίας των SS, ήταν κομμουνιστής και εργατικός ήγέτης και επί δέκα χρόνια μέλος του Πολιτικού Γραφείου του Κομμουνιστικού Κόμματος Γαλλίας.

● Στη Γερμανία ή προσωποποίηση της τραγικής σύγχυσης επαναστατικών προσδοκιών και αντιδραστικών κινήμάτων ήταν οί αδελφοί Gregor και Otto Strasser.

Δέν ισχυριζόμαστε ότι οί σημερινοί τρομοκράτες μεταμορφώθηκαν από επαναστάτες σε φασίστες, αλλά νομίζουμε ότι ή αντίθεσή τους με την κοινωνική πραγματικότητα τους οδηγεί σε μία κυνική συμπαιγνία με τό φασισμό και ότι αναμφισβήτητα έχουν, όχι μόνο αντικειμενικά, αλλά και υποκειμενικά, εγκαταλείψει τό προοδευτικό στρατόπεδο και έχουν εκφυλισθεί σε έφεδρείες του κεφαλαίου.

8. Οί ρίζες της τρομοκρατίας δεν είναι ό μαρξισμός, ό λενινισμός ή οί κοινωνικές ούτοπίες των αναρχικών, αλλά ή άφύρητη πραγματικότητα του καπιταλισμού, τά παλαιά και τά σημερινά του εγκλήματα, ή ψυχική και ή πνευματική εξαθλίωση που προκαλεί. Μόνο όταν κατανοήσουμε ότι ή καταστροφική άπελπισία στον καπιταλισμό είναι τό αίτιο της τρομοκρατίας και μόνο όταν δούμε την τρομοκρατία σαν ένα βλαβερό και επικίνδυνο προϊόν του καπιταλισμού για τό όποιο δεν υπάρχει ήθική δικαίωση, τότε μόνο οί άριστερές δυνάμεις θα κατορθώσουν να ξεπεράσουν την κρίση

Klaus Pitter

καί θά πάψουν νά δρίσκονται σέ θέση άμυνας.

Μόνο όταν θεωρήσουμε τήν τρομοκρατία σάν τή βαθύτερη κρίση τής άριστεράς καί συνεπώς σάν ένα κενό στή συνείδησή μας, τότε μόνο ή γενική επίθεση τής αντίδρασης έναντι ας κάθε προοδευτική θέση θά μπορέσει νά μετατραπεί σέ άφετηρία γιά ένα συνειδησιακό άλμα πρός τά έμπρός - πρός τήν πραγματικότητα πού θέλουμε νά αλλάξουμε.

9. Η ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ νομοτέλεια του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής τείνει νά μεταβάλλει τό καπιταλιστικό κράτος σέ κράτος του κεφαλαίου πού θά ρυθμίζει άμεσα τήν παραγωγική διαδικασία καί πού θά ελέγχει τά βασικότερα μέσα παραγωγής. Τούς κινδύνους γιά τή ζωή καί τίς ελευθερίες των πολιτών πού συνεπάγεται αύτή ή εξέλιξη δέν θά μπορέσουμε νά τούς αντιμετωπίσουμε μέ άφηρημένη προπαγάνδα, χωρίς άπήχηση στο λαό, ή διακηρύξεις γιά τήν αναγκαιότητα τής «καταστροφής» του καπιταλιστικού κράτους. Αντίθετα. Αύτός ό μηδενισμός μεγαλώνει τό φόβο του λαού γιά τό κοινωνικό χάος καί επιταχύνει τήν πορεία πρός ένα «ισχυρό κράτος», όπως τό θέλουν οι Strauss καί Dregger.

Η άνεργία, οι άρρώστιας, ό άλκοολι-

σμός, ή τοξικομανία, ή έγκληματικότητα, ή τρομοκρατία καί μία σειρά άλλων κοινωνικών προβλημάτων θά συνεχίσουν νά έντείνονται, όσο έντείνεται ή κρίση του συστήματος. Όσο ή πίεση αύξάνεται, τόσο οι άνθρωποι θά καλούν σέ βοήθεια τό κράτος καί θά αποδέχονται όλο καί περισσότερο τό δικαίωμά του νά επέμβαινει - έφόσον δέν μαθαίνουν στόν άγώνα νά παίρνουν τίς ύποθέσεις τους στά ίδια τους τά χέρια.

Αυτοί οι κοινωνικοί μηχανισμοί δέν έχουν κατανοηθεί μέχρι σήμερα από τούς μαρξιστές. Στίς διάφορες κινητοποιήσεις καί τίς επιτροπές των πολιτών διαφαίνεται σήμερα ή άπαρχή τής μελλοντικής ελευθερης κοινότητας. Αύτήν πρέπει νά αναπτύξουμε. Μόνο ή πραγματικότητα τής Ύλευθερίας θά κατορθώσει νά καταλύσει τήν ύπαρξη του κράτους του κεφαλαίου. Ό Ισχυρισμός ότι ή ελεύθερη κοινότητα - έστω καί σέ έμβρυακή μορφή - δέν μπορεί νά αναπτυχθεί στά πλαίσια του καπιταλιστικού κράτους, δέν είναι παρά μία από τίς πολλές ήττοπαθείς πλάνες πού πρέπει νά πάψουν νά μās δεσμεύουν. Η ελεύθερη κοινότητα θά αναπτυχθεί μέ τόν άγώνα των ανθρώπων γιά τήν εξασφάλιση των ζωτικών τους άναγκών, γιά τή δημιουργία ενός ανθρώπινου περιβάλλοντος καί έναντι ας τήν εφιαλτική καταπίεση πού συνεπά-

γεται ή άξιοποίηση καί ή ανάπτυξη του κεφαλαίου. Τά σπέρματα αύτής τής κοινωνίας θά γίνουν ή δύναμη πού θά αντισταθεί στά καρκινώματα του καπιταλιστικού κράτους καί πού θά κατακτήσει τήν αναγκαία ελευθερία μέσα σ' αύτό ώστε νά μπορέσουν νά δοκιμαστούν νέοι καί ελεύθεροι τρόποι ζωής.

Μόνο όταν οι άνθρωποι θά μπορέσουν νά φανταστούν τό περιεχόμενο καί τή μορφή τής νέας κοινωνίας μέ βάση τίς δικές τους έμπειρίες, θά είναι σέ θέση καί θά θελήσουν νά απαλλαγούν, σπάζοντας τά δεσμά τους από τήν καταπιεστική μορφή τής σημερινής κοινωνικής τους ύπαρξης.

10. ΤΟ συμπέρασμά μας είναι ότι ό άγώνας γιά τή διατήρηση καί τήν επανάκτηση των άστικών ελευθεριών είναι σήμερα τό πρωταρχικό μας καθήκον. Όποιος ισχυρίζεται ότι τό κράτος του κεφαλαίου είναι παντοδύναμο, γιά νά αποδείξει στή συνέχεια ότι οι άστικές ελευθερίες δέν έχουν προοπτική καί ότι δέν είναι παρά μόνο «μέσο» γιά τήν «επαναστατικοποίηση» των «μαζών», στήν πραγματικότητα αποδυναμώνει τίς προοδευτικές δυνάμεις, γιατί τίς αποπροσανατολίζει ιδεολογικά, τίς παραλύει καί τίς διασπά.

Αυτό πού τώρα πρέπει νά κάνουμε είναι νά συσπειρωθούμε καί νά μήν άφήσουμε τά ούρλιαχτά τής αντίδρασης νά μās αποθαρρύνουν καί νά μās κάνουν νά χάσουμε τήν ψυχραιμία μας. Αν ή αντίδραση σήμερα κραυγάζει απαιτώντας τήν εξάλειψη των ύπολειμμάτων του άστικού κράτους δικαίου, έμεις πρέπει νά άγωνισθούμε γιά τήν πλήρη καί τήν άνευ όρων πραγματοποίησης του. Η σημερινή επιδείνωση τής κατάστασης άποτελεί έπιτυχία των αντιδραστικών - καί των τρομοκρατών. Πρέπει νά ανακόψουμε αύτή τήν εξέλιξη. Πρέπει νά άγωνισθούμε καί νά απαιτήσουμε σθεναρά καί αδιάλλακτα από τό κράτος νά συμπεριφέρεται σύμφωνα μέ τίς ούσιαστικές καί τίς τυπικές φιλελεύθερες άρχές του άστικοδημοκρατικού κράτους δικαίου - καί πρός τούς τρομοκράτες, γιατί τό δικαιο είναι αδιαίρετο. Αν σέ όρισμένες περιπτώσεις δέν εφαρμόζεται, τότε παύει νά ύπάρχει ολοκληρωτικά.

Μόνο ή σημερινή μας άδυναμία επιτρέπει στήν αντίδραση νά εμφανίζεται ισχυρή καί άήτητη. Όπως πρόσφατα έγραφε ή Dorothee Sölle στους άμερικανούς φίλους της, πρέπει νά εγκαταλείψουμε τήν άκαρπη μεμψιμοιρία στήν όποία άρέσκει νά επιδίδεται ή γερμανική άριστερά καί νά θέσουμε τό πρόβλημα πώς θά κατορθώσουμε νά δημιουργήσουμε αντίρροπες κινήσεις καί νά διατυπώσουμε έναλλακτικές προοπτικές καί στρατηγική.

Νομίζουμε ότι έχει δικαιο.

Φυλακή Moabit, Νοέμβρης 1977

Συζήτηση για τό Κυπριακό. Από αριστερά ο Πλουτής Σέρβας, τέως γραμματέας του ΑΚΕΛ, ο συνεργάτης μας Γιώργος Τσαλακός, ο δημοσιογράφος Λούης Ήγουμενίδης, στέλεχος του ΑΚΕΛ και ανταποκριτής στην Αθήνα της εφημερίδας «Χαραυγή», ο δικηγόρος - διεθνολόγος Γιάννης Κρανιδιώτης και ο Αντρέας Χριστοδουλίδης, μέλος του Εκτελεστικού Γραφείου του ΠΑΣΟΚ.

Μιά συζήτηση για τό κυπριακό πρόβλημα (1955-1978)

ΤΟ ΚΥΠΡΙΑΚΟ πρόβλημα στάθηκε πάντα ή «σκληρή πέτρα» πάνω στην οποία δοκιμάστηκε ή ελληνική έξωτερική πολιτική. Ήδη από τό 1915 αποτελεί, μέ τίς έντάσεις καί τίς ύφέσεις του, ένα μόνιμο, θά μπορούσε νά πεί κανείς, καταλύτη τών έσωτερικών πολιτικών εξελίξεων...

● Πώς όμως ό αγώνας ενός λαού πού συνεχίζεται έδώ καί χρόνια έφτασε στίς σημερινές τραγικές εξελίξεις, μέ τή μισή σχεδόν Κύπρο υπό κατοχή;

● Ποιοί παράγοντες επέδρασαν θετικά ή αρνητικά στην πορεία του κυπριακού ζητήματος;

● Πώς φτάσαμε στίς συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου, στό πραξικόπημα του 1974 καί στην εισβολή;

ΤΟ «ΑΝΤΙ», θέλοντας νά συμβάλει στην όσο γίνεται πιο ολοκληρωμένη αντίληψη για τό κυπριακό ζήτημα, τίς εθνικές προεκτάσεις αλλά καί τίς διεθνείς εμπλοκές του, οργάνωσε πριν λίγο καιρό μιά συζήτηση πάνω στην τελευταία καί πιο κρίσιμη φάση του: πού ξεκινάει από την έναρξη του αγώνα της ΕΟΚΑ (1955) καί φτάνει μέχρι τίς μέρες μας.

ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ πήραν μέρος τρεις κύριοι δημοσιογράφοι πού ζούν καί δουλεύουν στην Αθήνα, ό Πλουτής Σέρβας, ό Ανδρέας Χριστοδουλίδης καί ό Λούης Ήγουμενίδης, κι ένας κύριος δικηγόρος, ό Γιάννης Κρανιδιώτης.

ΤΟ πρώτο μέρος της συζήτησης, πού δημοσιεύουμε σήμερα, αναφέρεται στον ένοπλο αγώνα της ΕΟΚΑ καί στίς συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου. Καλύπτει δηλαδή την περίοδο 1955-60.

ANTI: Έξετάζοντας στή σημερινή συζήτησή μας τό Κυπριακό πρόβλημα, ὅς ἀρχίσουμε ἀπὸ τὴν περίοδο τοῦ ἐνοπλοῦ ἀγώνα τοῦ 1955-59, μιά καί αὐτὴ ἡ περίοδος εἶναι πού καθόρισε πολλές ἀπὸ τίς κατοπινές ἐξελίξεις. Τό κύριο ἐρώτημα πού γεννᾷ ἡ περίοδος αὐτὴ εἶναι: Γιατί ἕνας ἐθνικοαπελευθερωτικός ἀγώνας ὅπως ἦταν ἐκεῖνος τοῦ 1955-59, πού εἶχε σάν διακηρυγμένο – ἀπὸ τὴν ἐναρξή του – στόχο τὴν αὐτοδιάθεση-ένωση μὲ τὴν Ἑλλάδα, κατέληξε τελικά σέ μιά ἀνεξαρτησία-καρικατοῦρα ἔτσι ὅπως ἦταν ἡ Κυπριακὴ Δημοκρατία κάτω ἀπὸ τό σύνταγμα τῶν συμφωνιῶν Ζυρίχης-Λονδίνου;

ΣΕΡΒΑΣ: Νομίζω ὅτι ἀπὸ τὴν ἀρχὴ εἶχαν παραγνωρισθεῖ οἱ δύο οὐσιώδεις παράγοντες πού καθόριζαν τό Κυπριακό ὄχι μόνο σάν ἕνα ἐθνικοαπελευθερωτικό πρόβλημα ἀλλὰ, καί κυρίως, σάν ἰδιαίτον ἐθνικοαπελευθερωτικό πρόβλημα. Ὁ στόχος γιὰ μᾶς δὲν ἦταν νά φύγει ὁ κατακτητής καί νά φτιάξουμε ἀνεξάρτητο κράτος, ἀλλὰ αὐτὸ τό νησί νά ἐνωθεῖ μὲ μιά μητρικὴ χώρα, τὴν Ἑλλάδα. Ἐδῶ ἀκριβῶς παραγνωρίστηκε ὁ δικονομικός χαρακτήρας τοῦ νησιοῦ. Δὲν λήφθηκαν καθόλου ὑπόψη οἱ Τουρκοκύπριοι. Ἀντίθετα τοὺς θεωρούσαμε «ἀμελητέα κατάσταση»...

Ὁ δεύτερος παράγοντας πού παραγνωρίστηκε ἦταν ὁ διεθνής. Δὲν ἐκτιμήσαμε σωστά τίς ξένες παρεμβάσεις πού ἦταν μοιραῖο νά διακινήθουν στὴν περίπτωσή τῆς Κύπρου – μιά καί τό νησί βρίσκεται στὴ νοτιοανατολικὴ λεκάνη τῆς Μεσογείου, ἐκεῖ ὅπου ὀξύνεται ὁ διαξιφισμός γιὰ τὰ πετρέλαια καί τὰ ἄλλα διαφορετικά συμφέροντα τῶν διυστάμενων δυνάμεων. Ἀπὸ τὴν ἄλλη ἦταν τό νέο σκηνικό πού παρουσιάστηκε πρὸ ἔντονα μετὰ τό τέλος τοῦ Β' παγκοσμίου πολέμου, μὲ τὸν ἄλλο τό δυναμικό παράγοντα, τίς ΗΠΑ, πού ἤθελαν νά παίξουν τό πρῶτο βιολί στὴν μεσανατολικὴ περιοχὴ, ἀντικαθιστώντας τὴ βρετανικὴ αὐτοκρατορία. Ὅλα αὐτὰ εἶχαν τελείως παραγνωρισθεῖ, παρόλο πού ὑπῆρξαν εὐκαιρίες καί γεγονότα στό παρελθόν πού μᾶς καλοῦσαν σέ περίσκεψη καί σέ μιά ρεαλιστικὴ ἀντίκριση.

Ἐνῶ λοιπόν στὴν Κύπρο ὑπῆρχε ἕνα ἰσχυρὸ πολιτικὸ κίνημα, σύγχρονο, μὲ ὑπόβαθρο τὴν ἐργατικὴ τάξη καί τὰ πρωτοποριακά στρώματα τῆς ἀγροτικῆς, ἐντούτοις αὐτὸ τό κίνημα δὲν ἀποτέλεσε τό ὄργανο πού θὰ προωθοῦσε μιά διαδικασίᾳ ρεαλιστικῆς ἐκτίμησης. Τὰ πράγματα κατὰ κάποιον τρόπο ἀφέθηκαν νά προχωρήσουν μὲ τίς παλιές δοξασίες, ἐνῶ ἡ μεταπολεμικὴ κατάσταση ἀπαιτοῦσε νά ἀπαντηθεῖ καί τοῦτο τό ἐρώτημα: Στέκει τό σύνθημα «ένωσις καί μόνον ἔνωσις» καί τίποτε ἄλλο; Σύνθημα πού, παραδόξως, τό ἀνεχόταν μιά ἀστική τάξη πού εἶχε ἦδη δεθεῖ μὲ τό ἀγγλικὸ κεφάλαιο, κάνοντας ἐπεκτάσεις καί πρὸς τό ἄλλο ἐξωτερικὸ κεφάλαιο, ἐνῶ ἡ ἐργατικὴ τάξη, πού ὁραματιζόταν σοσιαλιστικὲς λύσεις γιὰ τό νησί, ὀφείλε νά ὑπολογίζει τό 20% τοῦ τουρκικοῦ στοιχείου, πού στὴν καταπληκτικὴ πλειοψηφία του τό ἀποτελοῦσαν ἀγρότες καί ἐργάτες διπλά καταπιεζόμενοι. Αὐτὰ ὅλα δὲν εἶχαν μετρηθεῖ στὴ σκέψη κανενός καί ἡ ὅλη κατάσταση ἀφέθηκε νά προχωρήσει πάνω σέ μιά δόση καθαρὰ σωδινιστικῆς. Γι' αὐτὸ καί ἡ ἐθναρχοῦσα ἐκκλησία παρέμεινε ἐντελῶς ἀνέπαφη στὶς κορυφαίες θέσεις τῆς, χωρὶς νά ἐγερθεῖ ἀπὸ πουθενά τό ἄλλο μεγάλο ἐρώτημα: Μέσα στὶς σύγχρονες συνθήκες τοῦ ἐθνικοαπελευθερωτικοῦ κινήματος εἶναι ἡ ἐθναρχοῦσα ἐκκλησία πού θὰ πρέπει ν' ἀποτελεῖ τὴν ἡγετικὴ δύναμη;

Ἐπίσης σκέπτεται κανεὶς κατὰ πόσον στὴν Κύπρο τό ἐθνικοαπελευθερωτικὸ κίνημα θὰ ἔπρεπε νά πάρει τὴ μορφὴ τοῦ ἐνοπλοῦ ἀγώνα – ὅπως συνήθως συνέβαινε στὶς ἄλλες χώρες – καί νά φτάσει μάλιστα ὥς τό σύνθημα, πού ἐπιπόλαια χρησιμοποίησε ὁ Γρίβας: «Νά πετάξουμε τοὺς Ἀγγλους στὴ θάλασσα». Μποροῦσε αὐτὸ τό σύνθημα νά 'ταν ρεαλιστικό, λαμβάνοντας ὑπόψη τὴ δυναμικότητα τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ καί τὴ δυναμικότητα τῶν Βρετανῶν, πού ἐνισχύονταν τότε καί ἀπὸ τίς ἄλλες ἱμπεριαλιστικὲς δυνάμεις; Καθὼς ἐπίσης τὴν ἀπροθυμία, τὴν ἀρνησὶ τὴν ἔλεγα, τῆς ἐπίσης ἑλληνικῆς πλευρᾶς ν' ἀντιμετωπίσει τό πρόβλημα μὲ δυναμισμό; Ἡδὴ αὐτὰ πολλὰ χρόνια ἔπαιζαν οἱ καμπάνες γιὰ τὴ θέση τῶν ἑλληνικῶν κυβερνήσεων. Καί ὁ πρῶτος πού τίς εἶχε παίξει ἦταν ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος

στὰ 1931, τότε πού εἶχε πραγματοποιηθεῖ ἡ πρώτη ἐξέγερση τοῦ κυπριακοῦ λαοῦ. Ὁλοκληρώνεται κατὰ συνέπεια τό ἐρώτημα: Μπορούσαμε νά συνεχίσουμε μιά πορεία πρὸς δυναμικὴ λύση; Ἡ μᾶλλον μπορούσαμε νά ἐπιβάλλουμε μιά δυναμικὴ λύση; Ἡ ἔπρεπε νά ἀκολουθήσουμε μιά κλιμακωτὴ πορεία ἐκμεταλλεύμενοι τίς νέες καταστάσεις πού εἶχαν δημιουργηθεῖ ἰδιαίτερα στὸ μεσογειακὸ χώρο; Μεταγενέστερα ὁ Μιντώφ ἐπαλήθευσε ἀκριβῶς αὐτὴ τὴ θέση. Σέ μιά μικροσκοπικὴ Μάλτα 300 χιλιάδων ἀνθρώπων κατόρθωσε δῆμα πρὸς δῆμα – ὅς πούμε μεταρρυθμιστικά, χωρὶς νά φοβόμαστε τίς λέξεις – νά φέρε τὸ ἀποτέλεσμα πού ἔφερε. Καί πού ὅλοι, σήμερα, μὲ μεγάλη ἐκτίμηση τό ἀντικρίζουν.

Στὴν Κύπρο εἶχαμε τὴν πρώτη «προσφορά» ἀπὸ τοὺς Βρετανούς τό 1947, ὕστερα ἀπὸ τὴν ἀποτυχία τῶν πρώτων κυπριακῶν πρεσβειῶν στὸ ἐξωτερικόν, μὲ αἴτημα τὴν ἔνωση. Καί ἦταν πραγματικά μιά ἐξαιρετικὴ εὐκαιρία, γιατί ἡ ἀριστερὰ βρισκόταν τότε στὸν κολοφῶνα τῆς δυνάμεως τῆς, ἐλέγχοντας τοὺς 12 ἀπὸ τοὺς 16 δήμους. Ὅμως, πιεζόμενη ἀπὸ μιά διμέτωπη θὰ ἔλεγα κατάσταση (ἀπὸ τὴν ἑλληνικὴ ἀριστερὰ, πού βρισκόταν, ἐνοπλῇ, στὰ δυνάμει καί τῆς ὁποίας ὁ ἀρχηγός δήλωνε πὼς «δὲν εἶναι δυνατόν τὴν ὥρα πού ἐμεῖς παλεύουμε μὲ τό ὄπλο στὸ χέρι, οἱ σύντροφοι τῆς Κύπρου νά κάθονται στὸ τραπέζι τῶν διαπραγματεύσεων», καί ἀπὸ τὴν κυπριακὴ ἀστική τάξη, πού ἔτρεμε δλέποντας τὴ θριαμβευτικὴ ἀνοδο τῆς ἀριστερᾶς) ἐγκάτελειψε τὴ Διασκεπτικὴ γιὰ χάρι τοῦ ἀνεδαφικοῦ σωδινιστικοῦ συνθήματος «ένωση καί μόνον ἔνωση». Δὲν θὰ μῶς στίς λεπτομέρειες τῆς Διασκεπτικῆς, ἀλλὰ θὰ πρέπει νά λεχθεῖ πὼς οἱ Ἀγγλοι πρόσφεραν ὅλες τίς «ἐξωτερικὲς» ὑποθέσεις κρατῶντας γιὰ τὸν ἑαυτὸ τοὺς τὴν ἐξωτερικὴ πολιτικὴ καί τὴν ἀσφάλεια τοῦ νησιοῦ. Ἔτσι λοιπόν, συμπερασματικά, ὅλες οἱ πολιτικὲς δυνάμεις τῆς Κύπρου, συμπεριλαμβανομένης καί τῆς ἀριστερᾶς, παραγνώρισαν τίς ἐξόφθαλμες πραγματικότητες καί παρὰσύρθηκαν στὴ γραμμὴ τῆς ἔνωσης, πού δυναμικά προβλήθηκε τὴν 1η Ἀπριλίου 1955.

Πιστεύω πὼς ἦταν λάθος ν' ἀφεθοῦν τὰ πράγματα νά φτάσουν στὸ σημεῖο πού ἔφτασαν. Ἀλλὰ καί ὅταν ὁ Γρίβας μὲ τὴν ἀνοχή τοῦ Μακάριου τὰ ἐπέβαλε, διερωτοῦμαι γιὰτί νά μὴ γίνε ὅποιαδὴποτε προσπάθεια ν' ἀναστραφεῖ αὐτὴ ἡ «ἀέρινη» πορεία, γιὰτί σέ κάποιον σημεῖο ἄρχισε ὁ ἀγώνας τοῦ Διγενῆ (καί θὰ πρέπει νά ἐρευνηθεῖ κατὰ πόσο ἄρχισε μὲ καθαρὰ ἑλληνικὴ πρωτοβουλία, ἢ μὲ ξένο δάχτυλο – πολλὰ λέγονται καί ἄδονται γιὰ «ἀμερικανικὴ πρωτοβουλία») γιὰ νά μὴν περάσει στὰ χέρια τοῦ δυναμικοῦ πρωτοποριακοῦ κόμματος τῶν ἐργαζομένων; Τὰ παρατράγοῦδα τοῦ ΑΚΕΛ, στὴν προκειμένη περίπτωσι, εἶναι ἀναρίθμητα. Καί ἐξοργιστικά. Ἄν ὑπῆρχαν οἱ ὑγιεῖς πολιτικὲς δυνάμεις πού θὰ ἔβλεπαν τὸν ἀγώνα τῆς ΕΟΚΑ ὄχι σάν ἐξοντωτικό – γιὰ τοὺς Βρετανούς – γιὰτί σάν τέτοιος ἦταν καταδικασμένος σέ ἀποτυχία – ἀλλὰ σάν ὄπλο πίεσης, τότε τὰ πράγματα ἴσως νά 'ταν διαφορετικά. Γιατί εὐκαιρίες γιὰ ἀναστροφή τῆς πορείας δόθηκαν. Ἡ πρώτη, ἕνα μόλις χρόνον μετὰ τὴν ἐναρξή τοῦ ἀγώνα, μὲ τίς προτάσεις Χάρντιγκ.

Ὅμως κανένας δὲν ἀποτόλμησε, καί ὁ ἴδιος ὁ Ἐθναρχὴς πού ἔδειχνε κατανόηση πρὸς αὐτὴ τὴ θέση, ὅτι δηλαδὴ ὁ ἀγώνας ὀφείλε νά σταματήσει ὥς τό σημεῖο πού θὰ τὰ κατάφερε νά ἀσκήσει πίεση πάνω στοὺς Ἀγγλους, δὲν μπόρεσε νά ἐπιβάλει αὐτὴ τὴ γραμμὴ, ἐξαιτίας τῶν πιέσεων πού δέχτηκε ἀπὸ τὴν ἀνένδοτη πλευρὰ τῶν Γριβικῶν.

Καταλήγω μὲ τὴ διαπίστωση πὼς στὴν Κύπρο παραγνωρίστηκαν πλήρως οἱ δοσμένες ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τοῦ Β' παγκόσμιου πολέμου συνθήκες, οἱ μεταθέσεις πού ἔγιναν στὸ διεθνή χώρο, καθὼς καί τὰ προβλήματα πού δημιουργοῦσε μὲ τὴν ἀτονία τῆς ἑλληνικῆς κυβέρνησης, μὲ τὴν κατάφωρη ἐξάσκηση πίεσης ἀπὸ τίς ἱμπεριαλιστικὲς δυνάμεις, στίς ὁποῖες ἦταν ὑπόδουλη. Μοιραῖα, λοιπόν, τὰ πράγματα ὁδηγοῦσαν πρὸς τὴν ὑποταγὴ, πρὸς τὴ Ζυρίχη.

ΧΡΗΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: Ἀπὸ τὴ δική μου σκοπιά θὰ κάνω μιά διαφορετικὴ προσέγγιση ἀπὸ αὐτὴν πού ἔκανε ὁ φίλος Σέρβας, χωρίζοντας σέ δύο μέρη τίς συνθήκες πού καθόριζαν τὸν ἀγώνα τοῦ 55-59. Πρῶτα, οἱ συνθήκες στὸ διεθνὴ χώρο στὴ

δεκαετία του 50-60 ήταν «θετικές» για ένα τέτοιο αγώνα. Ήταν ή δεκαετία που τα άπελευθερωτικά κινήματα στην Αφρική, στην Ταγκανίκα, Ουγκάντα, Κένυα, στην Άλγερια αλλά ακόμα και στην Άπω Ανατολή είχαν αρχίσει. Οι αποικιακές δυνάμεις κάτω από συγκεκριμένες πιέσεις και τον αγώνα των λαών παραχωρούσαν κάποιες μορφές ανεξαρτησία που επέτρεπε στη «μητρόπολη» τον έμμεσο έλεγχο. Τέτοιας μορφής ημι-ανεξαρτησία πρέπει να θεωρηθεί και η Ζυρίχη. Θά δούμε στη συνέχεια γιατί έγινε η Ζυρίχη, ποιούς στόχους εξυπηρετούσε κι αν μπορούσε να ήταν διαφορετικά.

Έτσι, λοιπόν, πιστεύω πως ο αγώνας του κυπριακού λαού από πλευράς «διεθνούς συγκυρίας» είχε δυνατότητες να πετύχει. Το δεύτερο στοιχείο, που είναι κι αυτό καθοριστικό, είναι αν υποκειμενικά, αν δηλαδή «έσωτερικά», είχε αυτές τις δυνατότητες. Ποιές ήταν οι συνθήκες που καθόριζαν το έσωτερικό μέτωπο; Δεν πρέπει να παραβλέπουμε ότι εκείνη την εποχή δεν υπήρχε κανένα άλλο αίτημα στον κυπριακό χώρο από την ένωση. Το δημοψήφισμα του 1950 έδειχνε πως και οι άριστερές δυνάμεις ήταν ταυτισμένες με την πολιτική της ένωσης. Αυτό σημαίνει πως ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας της Κύπρου θά ήταν στην ουσία κάτω από την κηδεμονία της Ελλάδας· και ήταν πραγματικά. Μιλώντας λοιπόν για την Κύπρο δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε και ν' αφήνουμε στο περιθώριο τον παράγοντα Ελλάδα. Ήταν ο πιο καθοριστικός. Θά πρέπει λοιπόν να δούμε τί υπήρχε στην Ελλάδα τότε και αν πράγματι η κατάσταση που επικρατούσε μπορούσε να ενισχύσει σωστά τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα του λαού μας. Ήδη η Ελλάδα με τα σχέδια Τρούμαν και Μάροαλ περνούσε από την αγγλική επιρροή στην αμερικάνικη, μετά τον εμφύλιο πόλεμο. Έλεγχονταν δηλαδή η κυβέρνηση της Ελλάδας και κατευθύνονταν ουσιαστικά από τις ΗΠΑ. Ήταν επίσης απομονωμένη από τις άλλες προοδευτικές δυνάμεις. Δεν είχε καμιά σχέση με τα εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, και ζούσε πάντα κάτω από το «φόδο» των Βουλγάρων, «των αιώνιων έχθρων»!

Τό κλίμα του ψυχρού πολέμου καθόριζε κάθε ενέργεια και δράση. Ουσιαστικά δεν υπήρχαν σχέσεις ανάμεσα στην Ελλάδα και τις σοσιαλιστικές χώρες, που θά μάς δίνουν τη δυνατότητα ν' αντιπαράθεσουμε, μιά συγκεκριμένη δύναμη απέναντι σε κάποια άλλη, στη συγκεκριμένη περίπτωση την Αγγλία. Πρέπει δέβαια να πούμε πως στην πορεία διαμορφώθηκαν κάπως οι καταστάσεις, αλλά οπωσδήποτε το γεγονός ότι η Ελλάδα ήταν απόλυτα ελεγχόμενη από τις ΗΠΑ ήταν το πιο καθοριστικό, και όχι όλα τ' άλλα. Βέβαια δεν πρέπει να παραγνωρίσουμε την προσπάθεια να κρατήσει η Μ. Βρετανία κάποιες «δικές της» χώρες, ελεγχόμενες απ' αυτήν απόλυτα, στην περιοχή της Μ. Ανατολής. Ότι δηλαδή υπήρχαν κάποιες διαφορές ανάμεσα στην πολιτική της Μεγ. Βρετανίας και των ΗΠΑ, υπήρχαν, όπως εξ άλλου ανέφερε και ο φίλος Σέρβας. Συμφωνώ λοιπόν ότι και αυτός ήταν ένας παράγοντας που έπρεπε να ληφθεί υπόψη και να χρησιμοποιηθεί σωστά από την πλευρά τη δική μας. Αλλά μπορούσε να χρησιμοποιηθεί σωστά; Δεν μπορούσε κατά τη γνώμη μου, γιατί η Ελλάδα ήταν απόλυτα ταυτισμένη με την πολιτική των ΗΠΑ και παράλληλα οι άνθρωποι που ανέλαβαν να διεκπεραιώσουν τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα στην Κύπρο ήταν πειθήνια όργανα, στην ουσία, της ελληνικής κυβένησης, που τά έλεγε με την αποστολή υλικού και την άλλη δόθηκε - και δυστυχώς δεν υπήρχαν άλλες δυνατότητες ενίσχυσης του αγώνα μας παρά μόνο μέσα από την Ελλάδα. Αν η Ελλάδα δεν έστελνε όπλα, ο αγώνας δεν θά μπορούσε να συνεχισθεί. Αν η Ελλάδα ήθελε να δημιουργήσει προδhlήματα μέσα στην ίδια την ΕΟΚΑ, μπορούσε να τα δημιουργήσει, και υπάρχουν σχετικά παραδείγματα.

Ο ρόλος του Γρίβα ποιός ήταν; Τόν ξέρουμε όλοι εδώ πέρα και δεν χρειάζεται να πούμε πολλά. Ήταν ένας άνθρωπος που οπωσδήποτε δεν δούλευε για μιά γνήσια ανεξάρτητη Κύπρο, έξω από τα συμφέροντα των αποικιακών και ιμπεριαλιστικών δυνάμεων. Γιατί ήταν σάν άτομο, σάν προσωπικότητα, ιστορικά ταυτισμένος με τις δυνάμεις της συντήρησης. Ο αγώνας

του για ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα ήταν κατά τη γνώμη μου μιά προσπάθεια προέκτασης της αμερικάνικης κατοχής και στην Κύπρο. Αυτό νομίζω είναι πολύ βασικό. Η ένωση τότε σημαίνει να φύγει η Κύπρος από την Αγγλία και να περάσει στα χέρια των Αμερικανών ξεκάθαρα, έτσι που να ελέγχει την περιοχή, με τα γνωστά οικονομικά και στρατιωτικά συμφέροντα που υπήρχαν. Πιστεύω, λοιπόν, ότι οι έσωτερικές συνθήκες ήταν αρνητικές απόλυτα και γι' αυτό δεν μπόρεσε να πετύχει ο αγώνας στην Κύπρο. Βέβαια, αν στον αγώνα συμμετείχαν ενεργά οι άριστερές δυνάμεις, μπορούσε ίσως να υπάρξουν κάποιες διαφοροποιήσεις. Δεν είναι όμως βέβαιο. Και δεν είναι βέβαιο με την εξής έννοια: Αν οι άνθρωποι που έλεγχαν τότε την κατάσταση - και πέρα από τό Γρίβα υπήρχε η Έθναρχία - έβλεπαν ότι ο αγώνας περνούσε σε χέρια σωστά, οπωσδήποτε θά τον χτυπούσαν αλύπητα, θά υπήρχε δηλ. μιά πισωπλάτη μαχαίρι και θά οδηγούμασταν στην ουσία από ένα εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα σε ένα εμφύλιο πόλεμο στην Κύπρο. Και αυτό δεν θά πρέπει να τό παραγνωρίζουμε...

ΑΝΤΙ: Ακόμα κι αν υποθέσουμε ότι ο αγώνας περνούσε σε χέρια σωστά, δηλαδή στις άριστερές δυνάμεις, και δεδομένου ότι οι τελευταίες είχαν τοποθετηθεί υπέρ της ένωσης με την Ελλάδα με τό δημοψήφισμα του 1950 αλλά και υπέρ της αυτοδιάθεσης-ένωσης με τό πρόγραμμα του '52, όταν δηλαδή οι ελληνικές άριστερές δυνάμεις είχαν ήδη συντριβεί, τό αδιέξοδο φαίνεται πως παραμένει...

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: Οι άριστερές δυνάμεις στην Κύπρο γνώριζαν πως τό σύνθημα ένωση σήμαινε αυτό τό πράγμα. Κάτω από επιρροές όμως ελληνικές ήταν κι αυτές τοποθετημένες στην πολιτική της ένωσης. Αντίθετα, προηγούμενα, πριν τό 1949, ή πολιτική των άριστερών δυνάμεων ήταν διαφορετική απέναντι στο πρόβλημα. Ολοκληρώνοντας, πιστεύω πως ή Ζυρίχη ήταν αποτέλεσμα ενός νεοαποικιακού ή μεταποικιακού, αν θέλετε, σχήματος, όπου φτιαχνόταν στην ουσία ένα ημι-ανεξάρτητο κράτος, έγγυημένο καθοστώς φυλετικά διαιρεμένο, με στόχο τη διαιώνιση και επέκταση των μεταποικιακών δεσμών. Αυτό τό έχουμε δει και σ' άλλες χώρες. Δεν υπήρχαν για τόν αγώνα της ΕΟΚΑ άλλες προοπτικές, τουλάχιστο σε κείνη τη συγκεκριμένη περίοδο και κάτω από τίς συνθήκες που ξεκίνησε ο αγώνας.

ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ: Θά ήθελα να υπογραμμίσω όρισμένα ιδιόμορφα στοιχεία που παρουσίασε ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας της Κύπρου. Τό πρώτο στοιχείο είναι πως ιστορικά ο αγώνας της Κύπρου για έλευθερία ήταν συνέχεια των αγώνων των άλλων τμημάτων του αλύτρωτου ελληνισμού, που έπιζητούσαν την αποτίναξη του ξένου ζυγού. Η έλευθερία τους ταυίζονταν με την ένσωμάτωσή τους στο ήδη ελεύθερο ελληνικό κράτος. Η εφαρμογή δηλαδή της αρχής της αυτοδιάθεσης για την Κύπρο ταυιζόταν με την ένωση. Τό δεύτερο στοιχείο που νομίζω πρέπει να τονισθεί είναι πως ο αγώνας ξεκίνησε μετά τό δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, σε μιά εποχή που οι αποικιοκρατούμενοι λαοί ξεκινούσαν την πορεία τους για εθνική απελευθέρωση και ανεξαρτησία, και όπως ήταν επόμενο επηρεάστηκε και από τό ρεύμα της εποχής και από τίς νέες συνθήκες και καταστάσεις που είχαν διαμορφωθεί. Απόκτησε με τόν τρόπο αυτό ο αγώνας των Κυπρίων έναν επιπρόσθετο χαρακτήρα και εντάχθηκε μέσα στα πλαίσια των αγώνων των άλλων αποικιοκρατούμενων λαών για την αποτίναξη του αποικιακού ζυγού. Θά μπορούσε να λεχθεί λοιπόν πως τό διεθνές κλίμα την εποχή που άρχισε ο εθνικοαπελευθερωτικός μας αγώνας ήταν θετικό για την ευόδωσή του.

Αντίθετα όμως από τά υπόλοιπα αντιαποικιακά και εθνικοαπελευθερωτικά κινήματα, ο αγώνας των Κυπρίων δεν είχε σάν στόχο του την πολιτική ανεξαρτησία αλλά την πολιτική ένσωμάτωση της Κύπρου σ' ένα άλλο κράτος, την Ελλάδα. Η ιδιαίτερη αυτή σχέση Κύπρου-Ελλάδας επηρέασε καταλυτικά

τις εξελίξεις και την κατάληξη του αγώνα. Η σχέση αυτή χαρακτηριζόταν από την εξής αντίφαση: Οι δυνάμεις εκείνες εναντίον των οποίων πολεμούσε η Κύπρος ήταν οι ίδιες δυνάμεις που κηδεμόνευαν την Ελλάδα. Η αντίφαση αυτή όπωσδήποτε περιέπλεξε το πρόβλημα. Οι πιέσεις που ασκήθηκαν πάνω στην Ελλάδα ήταν τέτοιες που δεν επέτρεψαν τη σωστή αξιοποίηση των διεθνών παραγόντων και την εξεύρεση σωστών στηριγμάτων ανάμεσα στους προσοδευτικούς λαούς. Τα διάφορα στρατιωτικά, οικονομικά και πολιτικά συμφέροντα των δυνάμεων που κηδεμόνευαν την Ελλάδα – των δυνάμεων της Δύσης – εγκλωβίσαν το πρόβλημα μέσα στα συμφέροντα της δυτικής συμμαχίας, από τα οποία η ελληνική κυβέρνηση δεν είχε τη δυνατότητα ν' απαγκιστρωθεί. Μέσα σ' αυτά τα συμμαχικά πλαίσια ο τουρκικός παράγοντας διαδραμάτισε και διαδραματίζει ακόμα και σήμερα σημαντικότερο ρόλο απ' ό,τι ο ελληνικός.

Έτσι, το καθεστώς που επιβλήθηκε πάνω στην Κύπρο με τη Ζυρίχη, ήταν αυτό που ικανοποιούσε πρώτα τα στρατιωτικά συμφέροντα της Δύσης, δεύτερο τις τουρκικές αξιώσεις και τελευταίο τον αγώνα των Κυπρίων. Το καθεστώς αυτό ήταν η δεσμευμένη ανεξαρτησία που επέβαλαν οι συνθήκες Ζυρίχης-Λονδίνου. Βεβαίως έγιναν σφάλματα και άρχισαν να διαφαίνονται από τη στιγμή που άρχισαν οι διαφωνίες μεταξύ της ελληνικής και κυπριακής ηγεσίας όσον αφορά το χειρισμό του θέματος – και τέτοιες υπήρξαν από την άρχη του αγώνα. Έπρεπε σ' αυτήν άκριτως τη φάση η πορεία του αγώνα να είχε αλλάξει. Είναι γεγονός πως έγιναν καλύτερες προτάσεις από τις Ζυρίχης-Λονδίνου. Και τέτοιες ήταν οι προτάσεις Χάρντιγκ, το Σύνταγμα Ράνκλινφ, που ήταν λύσεις πολύ καλύτερες από τις συνθήκες που τελικά επιβλήθηκαν. Τότε έπρεπε να είχε γίνει μία αλλαγή της πορείας, να διαπιστωθεί αυτός ο εγκλωβισμός του προβλήματος μέσα στα στενά ατλαντικά πλαίσια, να ληφθεί υπόψη στίς έκτιμεις και ο τουρκοκυπριακός παράγοντας. Αν βέβαια τον αγώνα πλαισιώναν και οι άριστερές δυνάμεις του τόπου, έχω τη γνώμη πως η πορεία θα ήταν διαφορετική...

ΗΓΟΥΜΕΝΙΑΔΗΣ: Θέλω να πω κατ' αρχήν ότι χαίρομαι που υπάρχει η κοινή διαπίστωση ότι ένυπηρχαν οι αιτίες οι οποίες θα οδηγούσαν τον αγώνα της ΕΟΚΑ, στη μορφή που πήρε το 55-59, σ' ένα συμβιβασμό ή καλύτερα σε μία ήττα.

Ποιοί ήταν όμως οι λόγοι;

Οι άρνητικοί παράγοντες ήταν τρεις.

1. Έγινε κακή εκτίμηση του διεθνούς παράγοντα, του διεθνούς συσχετισμού των δυνάμεων.

2. Έγινε κακή εκτίμηση, από τις δυνάμεις που ανέλαβαν αυτό τον αγώνα, του εσωτερικού παράγοντα. Αγνόησαν το δικοινοτικό χαρακτήρα της Κύπρου και τη διάταξη των δυνάμεων μέσα στην ελληνοκυπριακή κοινότητα.

3. Έγινε λανθασμένη επιλογή της τακτικής του αγώνα.

Οι δυνάμεις που ανέλαβαν τον αγώνα διάλεξαν λάθος τακτική. Ο ένοπλος αγώνας ήταν το μοιραίο σφάλμα της άστικής τάξης της Κύπρου και των εξωκυπριακών δυνάμεων που έσπρωξαν αυτήν τη τάξη σ' αυτή τη μορφή του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα. Και εξηγούμαι: Η Κύπρος ήταν μία αγγλική αποικία. Ανεξάρτητες διεθνείς σχέσεις δεν είχε. Όλες οι επαφές της Κύπρου με το διεθνή χώρο γίνονταν μέσω της Ελλάδας, στην οποία η πολιτική κατάσταση ήταν κυριολεκτικά δραματική. Δεν έχουμε τότε ανεξάρτητες ελληνικές κυβερνήσεις αλλά κυβερνήσεις υποτέλειας, κυβερνήσεις ανδρείκελα στίς δυνάμεις του ιμπεριαλισμού, στίς ΗΠΑ και 'στο ΝΑΤΟ συγκεκρίμενα. Έπομένως ήταν αδύνατο ένας αγώνας που στηριζόταν, που είχε σαν αίχμη τον στόχο διεθνή χώρο την επίσημη ελληνική πολιτεία, να βρει στηρίγματα ενάντια στον ιμπεριαλισμό, του οποίου αυτή η ίδια η ελληνική πολιτεία ήταν υποχείριο.

Ενώ εξάλλου ο διεθνής συσχετισμός των δυνάμεων – βγαίναμε μέσα από το Β' παγκόσμιο πόλεμο – θεωρητικά ήταν θετικός, γιατί άρχιζε στην ουσία της η πορεία για την εθνική απελευθέρωση των λαών που βρίσκονταν κάτω από αποικιακό ζυγό, εντούτοις δεν χρησιμοποιήθηκαν από την πλευρά μας

εκείνα τα μέσα, εκείνη η τακτική που θα αξιοποιούσε αυτή τη θετική διάθεση της παγκόσμιας κοινότητας απέναντι στους αποικιοκρατούμενους λαούς.

Τό βασικότερο λάθος κατά την άποψή μου ήταν το γεγονός ότι ο αγώνας αυτός ξεκίνησε βεβιασμένα και ενάντια στα πραγματικά συμφέροντα του συνόλου του κυπριακού λαού. Η άστική τάξη πείσθηκε από όσους την κατηύθυναν ότι έτσι θα προλάμβανε τη «ζημιά» που θα πάθαινε, αν ο εθνικοαπελευθερωτικός αγώνας έπαιρνε τη σωστή του πορεία και έμπαινε κάτω από την καθοδήγηση και εξυπηρέτούσε τα συμφέροντα των εργαζομένων, των πραγματικά πατριωτικών δυνάμεων του λαού.

ΑΝΤΙ: 'Απ' όσα είπες μέχρι τώρα θα μπορούσε κανένας να συμπεράνει πως ο αγώνας του 55-59 υπήρξε μία καλά προσχεδιασμένη «επιχείρηση» της ηγεσίας της άστικής τάξης για να προλάβει ενδεχόμενες αλλαγές στην κοινωνική δομή ή ακόμα και στην άσκηση της εξουσίας μεταπελευθερωτικά, αν ο αγώνας έμπαινε κάτω από την ηγεσία της εργατικής τάξης...

ΗΓΟΥΜΕΝΙΑΔΗΣ: Δεν έμπαινε βέβαια θέμα περάσματος στην εξουσία των άριστερών δυνάμεων. Όμως η ιστορία μάς διδάσκει πως το σύνολο σχεδόν των εθνικοαπελευθερωτικών κινημάτων που εκδηλώνονται αυτή την εποχή καταλήγουν ταυτόχρονα με την εθνική απελευθέρωση και σε μίαν αλλαγή της εσωτερικής κοινωνικής δομής. Πραγματοποιούν ταυτόχρονα ένα ποιοτικό άλμα. Τώρα αν έχουν φτάσει σ' έναν ολοκληρωμένο σοσιαλισμό ή αν έχουν κάμει άλλα δημοκρατικά θέματα, αυτό είναι ένα άλλο θέμα.

Ο αγώνας στην Κύπρο περιείχε τέτοια σπέρματα, ώστε όχι μόνο ήταν αδύνατο να προχωρήσουμε στην πλήρη εθνική απελευθέρωση αλλά έκλεινε τους δρόμους για οποιαδήποτε κοινωνική αλλαγή που θα μετέτρεπε την Κύπρο σε παράγοντα δημοκρατικό μέσα στο χώρο της Ανατολικής Μεσογείου. Η ηγεσία της άστικής τάξης παρασύρθηκε από τους εξωτερικούς υποδοχείς, κυρίως έλλαδικούς, που υπηρέτουσαν τότε ξένα συμφέροντα, και άρχισε έναν αγώνα που αναπόφευκτα θα στήριζε ακόμα περισσότερο την κηδεμονία του ιμπεριαλισμού στην Κύπρο.

ΣΕΡΒΑΣ: Καθορίστε, σάς παρακαλώ, τι έννοείτε με τον όρο ή «ηγεσία της άστικής τάξης».

ΗΓΟΥΜΕΝΙΑΔΗΣ: Ναι, κατά κύριο λόγο η Έθναρχία. Η άστική τάξη είχε τότε σαν πολιτικό της φορέα την Έθναρχία... Η άριστερά διαφώνησε με την επιλογή που έκαναν οι δυνάμεις που τελικά ανέλαβαν τον ένοπλο αγώνα και αντιπαράθεσε μία καθαρή πολιτική γραμμή σ' αυτή την επιλογή. Και θά θυμίσω το περίφημο ντοκουμέντο του ΑΚΕΛ «Ο δρόμος προς τη Λευτεριά» (1952), όπου το κόμμα καλούσε σε μαζικό πολιτικό αγώνα το σύνολο του κυπριακού λαού, «Έλληνες και Τούρκους, αφού ο έχθρος ήταν κοινός, που θά μπορούσε ν' αποκτήσει τη διεθνή εκείνη συμπαράσταση και βοήθεια που θά μάς οδηγούσε σε μία πλήρη ανεξαρτησία. Ας μην ξεχνούμε ακόμα ότι έτσι όπως ξεκίνησε αυτός ο ένοπλος αγώνας δεν άφηνε περιθώρια συνεργασίας με άλλες προσοδευτικές δυνάμεις, γιατί ταυτόχρονα στράφηκε όχι μόνο ενάντια στην αγγλική κατοχή, αλλά και ενάντια στους Τουρκοκύπριους (έντεχνα παρασύρθηκε) και ενάντια στους κομμουνιστές (έγιναν κατά τη διάρκεια του αγώνα δολοφονίες στελεχών της άριστεράς).

Ακόμα και οι άστοι ήγέτες σήμερα, κάνοντας μίαν αυτοκριτική για κείνη την περίοδο, αναγνωρίζουν το σφάλμα τους και δέχονται πως αν ακολουθούσαν τη γραμμή που πρότεινε τότε η άριστερά, του μαζικού δηλαδή πολιτικού αγώνα με διεθνή στηρίγματα, μπορούσαμε να είχαμε καλύτερα αποτελέσματα. Πλησιάζοντας προς τη Ζυρίχη θά μπορούσαμε να κάνουμε κάποιον έλιγμό ν' αποφύγουμε το συμβιβασμό. Ν' αφήσουμε τα πράγματα εκεί που ήταν τουλάχιστον και να διεθνοποιήσουμε τον αγώνα μας. Όμως ούτε αυτό δεν τό δέχθηκε η άστική τάξη τότε.

Μ' αυτά δεν θέλω να μειώσω τη θυσία και τον ήρωισμό των παιδιών της Κύπρου που αγωνίστηκαν μέσα από τις γραμμές

οικονομικό της υπόβαθρο, είναι ένα άλλο ζήτημα και θέλει μίαν άλλη ανάλυση.

Κατά συνέπεια, νομίζω πώς οφείλουμε να θεωρούμε την αστική τάξη σάν αρνητικό παράγοντα, γιατί αν δεν αντέδρασε στά φανερά, στά κρυφά σίγουρα αντιδρούσε με τόν τρόπο της, εϋχόταν και προσευχόταν να σταματήσει τό ταχύτερο. 'Από φόβο ή αστική τάξη δεν είχε αντιδράσει φανερά.

ΑΝΤΙ: Καί ή άριστερά;

ΣΕΡΒΑΣ: 'Αρχικά ή άριστερά καλά τοποθετούσε τό ζήτημα. 'Αλλά γιά λόγους «ένωτικής έξαρσης» — και διαφάνηκε αυτό και άπ' όσα είπε ό 'Υγουμενίδης — δεν μπόρεσε νά προχωρήσει μέχρι τέλους στή ρωμαλέα γραμμή πού είχε άνοιχτεί τό 1947, παρά τήν αντίδραση της εκκλησίας, της ελληνικής άριστεράς, έξαλλης τότε, και άκόμα παρά τό γεγονός πώς μερικοί από τούς συμμάχους της τήν είχαν εγκαταλείψει, έννοώ τό μακρότιτθ Γιάννη Κληρίδη.

Αυτή άκριδώς ή οκιά της σωβινιστικής έξαρσης ώθησε τήν άριστερά σέ όρισμένα μοιραία λάθη, όπως ή περιβόητη παραδοχή του «είς και μόνος», ενός συνθήματος γριδικού στήν ούσία του.

Λέχθηκε άκόμα κάτι γιά δολοφονίες στελεχών της άριστεράς. Προσωπικά δεν θυμούμαι τέτοιες δολοφονίες. 'Αλλες δολοφονίες και στίς όποιες ήταν άναμειγμένα τά ύψηλά δώματα της κυπριακής ήγεσίας τίς έχω υπόψη μου...

Κατωλήγοντας υπογραμμίζω πώς ό κυπριακός λαός δεν είχε παλέψει μέχρι τή μέρα πού υπογράφηκε ή Ζυρίχη γιά άνεξαρτησία. 'Αντίθετα άγωνίστηκε γιά αυτόδιάθεση — ένωση.

ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ: 'Όταν είπα πώς ή 'Εθναρχία ήταν ή πολιτική έκφραση της αστικής τάξης, δεν έννοούσα ότι άπετελείτο μόνο από εκπροσώπους της αλλά ότι ή αστική τάξη, ίσως σέ συνεννόηση με τήν άποικιοκρατία και γενικότερα με τά έξωτερικά της στρίγματα, κατάφερε νά έμπνεύσει στήν 'Εθναρχία μία πολιτική ή όποία έξ άντικειμένου έξυπηρετούσε τά συμφέροντά της. Θά όδηγούσε δηλαδή σ' ένα συμβιβασμό πού θά διασφάλιζε — και πιστεύω ότι ή αστική τάξη πείσθηκε τότε — τά μακροπρόθεσμα συμφέροντα, τά συμφέροντα της αστικής τάξης, τά όποια θά κινδύνευαν αν δεν γινόταν αυτός ό άγώνας με τή μορφή πού έγινε κι αν δεν κατωλήγαμε στό συμβιβασμό πού καταλήξαμε. Δεν ύπάρχει έξ άλλου αυτή τήν περίοδο άλλη πολιτική έκφραση στό χώρο της δεξιάς έξυπηρετούσε μόνο ή 'Εθναρχία πού είχε και μία παράδοση, και έτσι ανάγκασε τήν αστική τάξη νά της αναθέσει τήν πολιτική έκφραση του άγώνα. 'Επομένως μέσα από τήν 'Εθναρχία παιζόταν και τό παιχνίδι της αστικής τάξης.

Και βέβαια, ξεκινώντας έναν τέτοιο άγώνα, δεν εκπροσωπούσε τά γνήσια συμφέροντα της άγροτιάς και των μεσαίων στρωμάτων, γιαντί μία πολιτική έκφραση πρέπει νά χαρακτηρίζεται όχι μόνο από πού προέρχεται, αλλά ποιούς έξυπηρετεί με τό πρόγραμμα και τήν τακτική της. Και άντικειμενικά ή 'Εθναρχία έξυπηρετούσε, έτσι όπως διεξήγαγε τόν άγώνα, τά συμφέροντα της αστικής τάξης...

ΣΕΡΒΑΣ: Πρίν προχωρήσετε παρακάτω, θέλω, γιά λόγους τάξης και όμαλης προόδου της συζήτησης, νά έκφράσω τή διαφωνία μου γιά τίς θέσεις πού δάζετε...

ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ: Φοδάμαι πώς όταν λέμε ότι ή 'Εθναρχία έκφραζε τήν αστική τάξη κάνουμε άπλούστευση. 'Υπήρχαν διαφοροποιήσεις, και πολύ έντονες μάλιστα, μεταξύ 'Εθναρχίας και αστικής τάξης, της τάξης των έμπόρων, του μεταπρατικού γενικά κεφαλαίου, των φίλαγγλων πού έναντιώθηκαν στόν ένωτικό άγώνα. 'Η 'Εθναρχία έλλείπει άλλης πολιτικής ήγεσίας έκφραζε εκείνη τή στιγμή άδιαμφισόητητα τά μικροαστικά στρώματα και τόν άγροτικό κόσμο. Δηλαδή τήν πλειοψηφία του κυπριακού λαού.

ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ: 'Ενα δεύτερο σημείο πού έθιξε ό κ. Σέρβας ήταν ή τακτική της άριστεράς σ' αυτή τήν περίοδο. Χωρίς νά θέλουμε ν' άποσιωπήσουμε «τραδηγμένες» θέσεις, κυρίως κατά τήν αρχή του άγώνα — τό ΑΚΕΛ έξάλλου άναφέρθηκε σ'

αυτά τά σημεία — σέ γενικές γραμμές ή φωνή της άριστεράς ήταν ή μόνη σωστή φωνή πού άκούστηκε σέ κείνη τήν περίοδο. 'Ηταν ό μόνος πολιτικός παράγοντας πού έλαβε υπόψη του τουλάχιστον τό δικαιοδικό χαρακτήρα της Κύπρου, άφού μίλουσε γιά άντιιμπεριαλιστικό άγώνα πού έπρεπε νά διεξαχθεί μαζί και από 'Ελληνες και από Τούρκους. 'Αντικειμενικές όμως συνθήκες και μέσα στήν Κύπρο και διεθνώς και κυρίως ή έξάρτηση άπ' τήν 'Ελλάδα δεν επέτρεπαν στήν άριστερά νά μεταστρέψει τήν πορεία. Γιατί αν δοκίμαζε νά έρθει σέ δυναμική άντιπαράθεση, θά όδηγούμασταν σίγουρα σέ εμφύλιο πόλεμο...

ΣΕΡΒΑΣ: Είχα άναφερθεί σ' αυτό πού είπατε γιά δολοφονίες στελεχών της άριστεράς...

ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ: Ναι. 'Υπάρχει ή περίπτωση του Μένουκου, πού ήταν στέλεχος της άριστεράς και δολοφονήθηκε στό Λευκόνοικο, και μάλιστα με άγριο τρόπο, διά λιθοβολισμού. Και ύπήρξαν και άλλα θύματα, όπως έπίσης και «γενικές έπιθέσεις» έναντίον της άριστεράς. Και είναι ύπέρ της τό γεγονός πώς ενώ χτυπήθηκε έδειξε αυτοσυγκράτηση γιά νά άποφύγει άκριδώς τήν ολοκληρωτική καταστροφή πού θά 'ταν ένας εμφύλιος πόλεμος.

Τό τρίτο σημείο πού θά άναφερθώ είναι αυτό πού ό κ. Σέρβας άπόδωσε με τό «είς και μόνος». 'Η άριστερά άπ' όσο ξέρω δεν τό είπε ποτέ έτσι, «είς και μόνος», αλλά ότι έπρεπε νά ένισχυθεί ό Μακάριος, γιαντί σωστά έδλεπε πώς ήταν ό μόνος από τούς ήγέτες της αστικής τάξης και των άλλων δυνάμεων της 'Εθναρχίας πού άντίκριζε ρεαλιστικά και πατριωτικά τήν πορεία του κυπριακού. 'Ηδη πρίν από τό 1956, πού ό Μακάριος έξορίζεται στίς Σεϋχέλλες, ή άριστερά προσανατολίζεται στή συνεργασία μαζί του. Γιατί ήταν ό μόνος από τήν 'Εθναρχία πού έπαιζε θετικό ρόλο σέ κείνη τήν περίοδο. 'Ηταν ό μόνος ό όποιος άνταίχθηκε στήν έξεγρημιστική άντικομμουνιστική έξστρατεία της ΕΟΚΑ και του Γρίβα και ή άριστερά έδλεπε πώς μαζί του θά μπορούσε νά ύπάρξει μία συνεννόηση γιά νά περισώσουμε ό,τι μπορούσε νά περισωθεί. Δεν είχε αυτή ή πολιτική καθόλου τήν έννοια της προσωπολατρίας ή της χωρίς δάσανο προσήλωσης πρós τό Μακάριο.

ΑΝΤΙ: 'Υπήρξαν σέ κείνη τήν περίοδο έπαφές ή διαπραγματεύσεις του ΑΚΕΛ με τό Μακάριο;

ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ: Με τό Μακάριο ύπήρξαν συνεννοήσεις και ξαναλέω πώς ή άριστερά προσπάθησε νά περισώσει ό,τι μπορούσε νά περισωθεί, αλλά δεν είσ ακούστηκε. 'Αν είσ ακούσαν, ίσως νά 'χαμε καλύτερα άποτελέσματα...

Τό ΑΚΕΛ ήταν ή μοναδική πολιτική δύναμη πού είχε σωστή πολιτική καθ' όλη τή διάρκεια του άντιαποικιοκρατικού άγώνα. Αυτό τό έδλεπαν οι Βρετανοί και παρόλο πού τούς 'χτυπούσε έντονα, ό Γρίβας, εκείνοι έθεσαν έχτός νόμου τό ΑΚΕΛ και έριξαν στά κρατητήρια 135 στελέχη του κόμματος και του λαϊκού κινήματος.

Ούτε πρέπει νά μάς διαφεύγει πώς ή άριστερά διεξήγε τότε μαζικό πολιτικό άγώνα και έπηρεάζε μία τεράστια μερίδα του κυπριακού λαού, 'Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: Θά πω δυό λόγια γιά τό θέμα «αστική τάξη» έτσι όπως μπήκε έδώ πέρα. Είναι σωστό κατά τή γνώμη μου πώς ή κυπριακή αστική τάξη είχε ένα έμπορευματοκό-μειστικό χαρακτήρα. 'Απ' τήν άλλη πλευρά ή 'Εθναρχία — και συμφωνώ με τό φίλο Σέρβα — έκφραζε περισσότερο τά συμφέροντα των μικρομεσαίων και του μεγαλύτερου τμήματος της άγροτιάς...

ΣΕΡΒΑΣ: Προσθέστε και των διανοομένων.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: Τό πρόβλημα όμως κατά τή γνώμη μου μπαίνει κάπως έτσι: ή έμπορευματοκό-μειστική αστική τάξη έξυπηρετούσε τά βρετανικά συμφέροντα, ενώ ή άγροτιά, πού έκφράζονταν από τήν 'Εθναρχία, ήταν ταυτισμένη ή έλεγχοταν από τά άμερικανικά. Τό έρώτημα συνεπώς είναι: ύπήρχε τέτοια ένδοιμπεριαλιστική άντίθεση μεταξύ ΗΠΑ και 'Αγγλίας ώστε νά παίξει ρόλο αυτή ή διαφοροποίηση; 'Η άποψη μου είναι πώς δεν έπαιζε τόσο σημαντικό ρόλο, δεν ήταν δηλαδή τό καθοριστικό στοιχείο του άγώνα στήν Κύπρο. 'Από ένα μάλι-

της ΕΟΚΑ, γιατί αυτά τα παιδιά ξεκίνησαν μ' ένα σκοπό: να ελευθερώσουν την πατρίδα. Έκεί που αναφέρομαι είναι κυρίως στην ήγεςία του ένοπλου αγώνα και στα έξωτερικά του στηρίγματα. Δεν μπορούσαμε με τό Γρίδα, ό όποιος ήταν γνωστός πράκτορας του Ιμπεριαλισμού, να κάνουμε εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα, ούτε βέβαια με τά έλληνικά στηρίγματα. Άλλά προπαντός δεν μπορούσαμε χωρίς καμιά έξωτερική ενίσχυση ν' αντιπαραταχθούμε ένοπλα στη βρετανική αυτοκρατορία. Έπομένως ό αγώνας όδηγήθηκε σέ συμβιβασμό με μαθηματική ακρίβεια.

Σ' ό,τι αφορά τίς εύκαιρίες του παρελθόντος, βεβαίως υπήρξαν. Καί ή Διασκεπτική τό 1947 αλλά και οι μετέπειτα προτάσεις Χάρντιγκ και Ράντκλιφ. Θά πρέπει όμως να σκεφτούμε τό κλίμα μέσα στο όποιο προέκυψαν αυτές οι δυνατότητες, κατά πόσο δηλαδή οι πολιτικές δυνάμεις στην Κύπρο μπορούσαν να ήταν ώριμες για να αντιμετώπισουν έναν τέτοιο έλιγμό από μέρους της Βρετανικής Αυτοκρατορίας. Όπωςδήποτε οι δυνάμεις αυτές επηρεάζοντοσαν έξωτερικά και κυρίως από τόν έλλαδικό χώρο. Σέ σχέση όμως με τίς προτάσεις Χάρντιγκ και Ράντκλιφ πιστεύω πώς ό Μακάριος έκαμε «δευτερότερες» σκέψεις, ήταν όμως δέσμιος ουσιαστικά του κλίματος που δημιουργήσαν οι δυνάμεις του Γρίδα.

Θά πρέπει να όμολογηθεί – και όμολογήθηκε κοινά εδώ πέρα – πώς όλες οι πολιτικές δυνάμεις στην Κύπρο αυτή την περίοδο ήταν προσηλωμένες στο σύνθημα της ένωσης. Θά πρέπει όμως να έρμηνευθεί και ιστορικά. Καί νομίζω πώς αυτό δεν σημαίνει έλλειψη πολιτικής διορατικότητας των πολιτικών δυνάμεων. Ήταν ίσως και ένα σύνθημα ανάγκης. Άς μήν ξεχνούμε ότι από την αρχή του τό εθνικοαπελευθερωτικό κίνημα, από τά τέλη θάλεγα τό προηγούμενου αιώνα, έφερε μαζί του την ιδέα της ένωσης της Κύπρου με την Έλλάδα. Όποιαδήποτε πολιτική δύναμη έβαζε – τότε – αντίθετη πολιτική γραμμή, τό σύνθημα για παράδειγμα της ανεξαρτησίας, πιστεύω πώς θά βρισκόταν απομονωμένη και έσωτερικά και διεθνώς, λόγω Έλλάδας.

Δέ νομίζω πάντως ότι τό σύνολο των πολιτικών δυνάμεων του κυπριακού λαού ήταν προσκολλημένες στον έλλαδικό παράγοντα. Γιατί ήταν γνωστός ό ρόλος του, όχι μόνο μεταπολεμικά, όταν ή Έλλάδα με ήττημένες τίς δημοκρατικές δυνάμεις ήταν δέσμια του Ιμπεριαλισμού, αλλά και προπολεμικά. Αναφέρθηκε από τούς Χριστοδουλίδη και Σέρβα ή στάση του Βενιζέλου, μά μπορούμε να πάμε ακόμα πιο πίσω, στο 1917 ή στο 1915, όταν ό Λόνδ Τζώρτζ είχε συζητήσει τό θέμα. Ποιά στάση κράτησαν οι έλληνικές κυβερνήσεις; Άδιαφόρησαν για την Κύπρο και τη χρησιμοποίησαν μόνο σαν διαπραγματευτικό χαρτί στα παζαρέματα με τούς Άγγλους.

ΣΕΡΒΑΣ: Θά επανέλθω σέ μερικά σημεία που έθιξαν οι άλλοι φίλοι επιγραμματικά. Πολύ σωστά τονίστηκε από όλους ότι ή Έλλάδα ήταν δέσμια του Ιμπεριαλισμού και ήταν καμικό να αναμένει κανείς ότι μπορούσε να διεξαγάγει ένα αγώνα αντίθετο από τά γενικότερα συμφέροντα του Ιμπεριαλισμού. Έδώ υπήρχε μά βασική αντίνομία. Είναι βέβαια σωστό αυτό που λέει ό Κρανιδιώτης, πώς ό αγώνας της Κύπρου ήταν συνέχεια των αγώνων του αλύτρωτου έλληνισμού. Άλλά επαναλαμβάνω πώς στην περίπτωση της Κύπρου είχαμε ένα άλλο σκηνικό. Με τά καριόφυλια τότε, στους παλαιούς έλληνικούς αγώνες, τάβγαζαν πέρα. Μπορούσε όμως ό κυπριακός αγώνας να καταλήξει τελέσφορα από τη στιγμή που είχε αντίθετη όλη τη Δύση με την Έλλάδα αιχμάλωτη; Γι' αυτό θά έπρεπε, μόλις παρουσιάστηκαν οι πρώτες εύκαιρίες, να είχε γίνει ή μεταστροφή...

ΑΝΤΙ: Δηλαδή ό αγώνας του 55-59 δεν έπρεπε να ξεκινήσει έτσι όπως ξεκίνησε – με την έπιλογή της ένοπλης δράσης...

ΣΕΡΒΑΣ: Ό αγώνας του '55 όφειλε να τραβήξει τόν άνοδικό του δρόμο με βάση τίς πιέσεις ενάντια στον Ιμπεριαλισμό, για να έξαναγκασθεί να σεβασθεί τό δικαίωμα του κυπριακού λαού για αυτοδιάθεση, που έρμηνευόταν με τό αίτημα για την ένταξη στον έθνικό κορμό. Έδώ θά πρέπει να διαλύσουμε μά παρεξήγηση που είναι δυνατό να δημιουργηθεί. Η Κύπρος ούδέποτε διεκδίκησε ανεξαρτησία αλλά τό δικαίωμα της αυτο-

διάθεσης. Έξ άλλου ή αυτοκυβέρνηση, που ήταν τό πρώτο σύνθημα της άριστεράς, ήταν αυτοκυβέρνηση-ένωση, δηλαδή έθεωρείτο ένα σκαλοπάτι από τό όποιο αναγκαστικά έπρεπε να περάσουμε...

ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ: Η άριστερά έλεγε συγκεκριμένα ότι «υποστηρίζουμε την αυτοκυβέρνηση-αυτοδιάθεση και όταν έρθει ή ώρα θά υποστηρίξουμε την ένωση»...

ΣΕΡΒΑΣ: Τό θυμάμαι καλά τό σύνθημα. Αυτοκυβέρνηση - ένωση. Καί ήταν τό πιο σωστό σύνθημα από εκείνη την εποχή, τολμώ να πώ, ως τά σήμερα.

ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ: Μά είναι έντελώς διαφορετικές οι συνθήκες σήμερα.

ΣΕΡΒΑΣ: Σήμερα είναι υπό άλλη μορφή, για την όποια θά μιλήσουμε παραπέρα. Ό Ήγουμενίδης απαντώντας στο έρώτημά μου είπε πώς ή ήγεςία της άστικής τάξης...

ΗΓΟΥΜΕΝΙΔΗΣ: Η πολιτική έκφραση...

ΣΕΡΒΑΣ: Ναι. Η πολιτική έκφραση της άστικής τάξης ήταν ό Έθνάρχη. Νομίζω ότι μία τέτοια αντίληψη δεν είναι καθόλου σωστή. Η άστική τάξη από την πρώτη στιγμή καλά τά είχε με τόν Ιμπεριαλισμό σαν έμπορευματική άστική τάξη. Η Κύπρος δεν είχε υπόδαθο διομηχανικό. Όλες οι βασικές διομηχανίες και κυρίως τά μεταλλεία βρίσκονταν στα χέρια των ξένων, των άμερικανών. Ήταν ή μεσιτική άστική τάξη βολεμένη μέσα στις έξωτερικές καπιταλιστικές γραμμές. Καλά μεγάλωσε και καλά γαλουχήθηκε. Σπούδαζε τά παιδιά της στα ξένα πανεπιστήμια, κυρίως στα άγγλικά, αντί στα έλληνικά πανεπιστήμια, και δεν είχε κανένα λόγο και καμιά έπιθυμία ν' αλλάξει τό καθεστώς. Βρισκόταν κατά κάποιο τρόπο εκεί που βρίσκονταν και οι Τουρκοί: «Καλά την έχουμε με τούς Βρετανούς». Η έθναρχούσα εκκλησία ήταν έκφραστής των αισθημάτων της μικροαστικής τάξης και κυρίως των άγροτικών στρωμάτων. Κατά πόσο ή έθναρχούσα εκκλησία έρχόταν σέ αντίθεση με τό

Η ΑΥΓΗ
κάθε πρωΐ
• ζωντανή ενημέρωση
• αδέσμευτη έρευνα • ελεύθερη κριτική

Η ΑΥΓΗ
κάθε Κυριακή
16 σελίδες
• με πλούσιο περιεχόμενο
• με νέο έπιτελείο συνεργατών

Η ΑΥΓΗ
στην πρώτη γραμμή της πάλης
για τή δημοκρατία και την ανεξαρτησία
της Χώρας
για την ένότητα και την ανανέωση
του κομμουνιστικού κινήματος

**άγοράζετε
διαδίδετε
την
ΑΥΓΗ**

στα σημείο και πέρα τα αμερικανικά συμφέροντα στην Κύπρο ταυτίζονταν απόλυτα με τα βρετανικά. Είναι ακριβώς σ' αυτή την περίοδο που καθιερώνεται ο αμερικανικός έλεγχος πάνω στην Εύρωπη, που οδήγησε στη δημιουργία της περιβόητης ΕΟΚ, πράγμα που σήμαινε τον έλεγχο των οικονομικών των ευρωπαϊκών κρατών από τις ΗΠΑ.

Πιστεύω λοιπόν πως τα συμφέροντα των δύο αυτών δυνάμεων πορεύονταν για ένα διάστημα παράλληλα, για να ταυτιστούν γύρω στο 1960, που ο πλήρης έλεγχος περνάει στις ΗΠΑ. Έτσι ουσιαστικά αυτό το χάρισμα που έπιχειρήθηκε στη συζήτηση δεν μπορούσε να παίξει καθοριστικό ρόλο στην περίοδο που συζητάμε και να επηρεάσει ουσιαστικά τον εθνικοαπελευθερωτικό αγώνα της Κύπρου...

Μπήκε επίσης το θέμα των δολοφονιών στελεχών της άριστερας από την ΕΟΚΑ. Πραγματικά υπήρξαν τέτοιες δολοφονίες, και, αν θυμάμαι καλά, εκτός από το Μενούκου, που αναφέρθηκε, εκτελέστηκαν ακόμη δύο. Βέβαια από την πλευρά της ΕΟΚΑ κατηγορήθηκαν σαν προδότες, πράγμα όμως που ποτέ δεν στοιχειοθετήθηκε. 'Αν λάβουμε υπ' όψη πως υπήρξαν προσπάθειες για διείσδυση άριστερων μέσα στην ΕΟΚΑ, τότε μπορούμε να ερμηνεύσουμε αυτές τις εκτελέσεις σαν αντίποινα του Γρίβα και των σκληρών απέναντι σ' αυτή τη διείσδυση. Ήταν δηλαδή μία προειδοποίηση ότι «εμείς είμαστε και αντικομμουνιστές»...

Διαφωνίες πάνω στον αντικομμουνισμό της ΕΟΚΑ μέσα στους ίδιους τους κόλπους της υπήρξαν. Και νομίζω πως θα πρέπει να μελετηθεί ιδιαίτερα η διαφωνία Αύξεντιου - Γρίβα. Τί έκφραζε και γιατί τελικά προδόθηκε και σκοτώθηκε ο Αύξεντιου... Ή παρουσία και ο ρόλος της 'Οργάνωσης 'Αριστερών Πατριωτών που συγχωνεύτηκε στην ΕΟΚΑ κ.ά.

ΚΡΑΝΙΔΙΩΤΗΣ: Θά έπρεπε ίσως σ' αυτό το σημείο να επισημάνουμε ότι από το δεύτερο χρόνο του αγώνα αρχίζει μία έντονη αντίθεση στις θέσεις της 'Εθναρχίας από τις θέσεις της στρατιωτικής ήγεσίας της ΕΟΚΑ. 'Οξύτητες και αντιθέσεις που αναφέρονται όχι μόνο στη διαδικασία και την τακτική αλλά και στην ουσία της λύσης του προβλήματος.

'Οσον αφορά τη τακτική του αγώνα, φαίνεται ότι η 'Εθναρχία είχε σαν στόχο τη χρησιμοποίηση του ένοπλου αγώνα σαν διαπραγματευτικού όπλου απέναντι στους 'Αγγλους στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. Τα πράγματα ξεφεύγουν όμως από τον απόλυτο έλεγχο της και γίνεται και η ίδια δέσμια της ήττας της ΕΟΚΑ, που πιστεύει πως με τον ένοπλο αγώνα θά μπορούσε «να πετάξει τους 'Αγγλους στη θάλασσα», όπως έλεγχε ο Γρίβας.

'Οσον αφορά την ουσία, ίσως να μην είναι γνωστό τό έξης: 'Ο Μακάριος ήταν διατεθειμένος να δεχθεί τις προτάσεις Χάρντιγκ έτσι όπως είχαν στο τέλος τροποποιηθεί, δίνοντας δηλαδή τό δικαίωμα της αυτοδιάθεσης στους Κυπρίους εντός προθεσμίας 7 ετών, κατά την οποία περίοδο οι Κύπριοι θά ασκούσαν όλες τις έξουσίες πλην της έξωτερικής πολιτικής και όρισμένων άλλων. Δυστυχώς η αντίδραση της ήγεσίας της ΕΟΚΑ και όρισμένων άλλων φανατικών ένωτικών κύκλων της Κύπρου - του τότε μητροπολίτη Κηρυνείας - ήταν βίαιη. 'Από την άλλη μεριά η έλληνική κυβέρνηση φαίνεται πως δεν ήταν διατεθειμένη να στηρίξει τό Μακάριο για να δεχθεί εκείνες τις προτάσεις. Οι αντιθέσεις αυτές μεταξύ της πολιτικής και στρα-

τιωτικής ήγεσίας του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα οδήγησαν σε σειρά λαθών και έσφαλμένων εκτιμήσεων.

ΣΕΡΒΑΣ: Για να καθορίσουμε τό ρόλο της άστικής τάξης θά πρέπει να ξεκινήσουμε από τό οικονομικό της υπόβαθρο. Εκτός από ένα πολύ έλάχιστο μέρος της που ήταν συνδεδεμένο με τις έπιχειρήσεις της Σκουριώτισσας, ποτέ δεν ήταν η κυπριακή άστική τάξη φιλοαμερικανική. Τά οικονομικά της συμφέροντα ήταν δεμένα με την Εύρωπη και κυρίως με την 'Αγγλία. Και είναι γι' αυτό που δεν δημιουργήθηκε αμερικανική παράδοση στην Κύπρο. Έξηγείται ίσως έτσι και η λανθάνουσα σύγκρουση της με την έλληνική άστική τάξη, που ήταν χειροπιαστή έξαρτημένη από τό αμερικανικό κεφάλαιο, ενώ η ίδια δεν είχε τέτοιους δεσμούς. Έτσι βλέπουμε σήμερα να υπάρχει ένας έντονος αντιαμερικανισμός που μπορεί να βγάλει στη φόρα τό βρώμικο ρόλο των ΗΠΑ...

ΑΝΤΙ: Ένα σημείο πολύ ενδιαφέρον και για τη συζήτηση φυσικά, μά προπαντός για την ιστορία, είναι αυτό που ανέφερε ο Χριστοδουλίδης. 'Οτι δηλαδή υπήρξαν προσπάθειες στη διάρκεια του 55-59 άριστερων προοδευτικών στοιχείων να διεισδύσουν μέσα στις τάξεις της ΕΟΚΑ και να παίξουν κάποιο ρόλο, να στρέψουν ίσως την ΕΟΚΑ προς άλλη κατεύθυνση από κεί που την οδήγούσε ο Γρίβας. Θά μπορούσαμε ν' αναφερθούμε σε συγκεκριμένες περιπτώσεις; έννοω, υπάρχουν τά στοιχεία τέτοιων προσπαθειών;

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ: 'Απ' όσο ξέρω, υπήρξε μία τέτοια ομάδα, η 'Οργάνωση 'Αριστερών Πατριωτών (ΟΑΠ), που ανέφερα πιο πάνω, που είχε αναλάβει και την ευθύνη για την κυκλοφορία μερικών από τά αντιιμπεριαλιστικά και αντιαμερικανικά φυλλάδια. Ή ομάδα αυτή έκφραζόταν από την τάση του Βάσου Λυσσαρίδη...

ΣΕΡΒΑΣ: Θά επανέλθω για να συμπληρώσω την άποψή μου στο θέμα της άστικής τάξης. Σήμερα, και ως μη φανεί παράξενο, ένα μέρος της άστικής τάξης προσδίδει προς τις λαϊκές σοσιαλιστικές δημοκρατίες και τη Σοβ. Ένωση, φυσικά γιατί σ' αυτό τό διάστημα έχει δέσει τά οικονομικά της συμφέροντα και με αυτές τις χώρες. Έξαγωγή προϊόντων, ανταλλαγές, αγορές κ.λπ. Ή κυπριακή άστική τάξη δηλαδή, λόγω του χαρακτήρα της, χωρίς παράδοση, χωρίς δικό της υπόβαθρο ή, μάλλον, με υπόβαθρο καθαρά έμπορικό-μεσοτικό, ύφιστατο και ύφιστάται μία μεταστροφή συνεχώς. Δεν αποτέλεσε ποτέ κινητήριο παράγοντα ενός κινήματος. Βρισκόταν σε συνεχή αντίθεση με τις άλλες τάξεις, και κυρίως την εργατική. 'Ο κινητήριος παράγοντας, η έθναρχούσα εκκλησία, συνδυάζει τά αισθήματα (όχι τά συμφέροντα) της άγροτικής τάξης με τά συμφέροντα του μοναστηριακού και εκκλησιαστικού κατεστημένου.

ΑΝΤΙ: Κλείνοντας την περίοδο μέχρι την ύπογραφή των συμφωνιών Ζυρίχης-Λονδίνου, νομίζω πως θά μπορούσαμε να πούμε συμπερασματικά - άπ' όσα άκούστηκαν - πως η ήγεσία του αγώνα δεν έλαβε σχεδόν καθόλου ύπόψη της τις νέες συνθήκες στο διεθνή περίγυρο, που ραγδαία διαμορφώνονταν στη δεκαετία 1950-60, με αποτέλεσμα να περικλείει ο αγώνας αυτή τη βασική αντίφαση: ενώ ο αγώνας στρέφονταν ένάντια στους 'Αγγλους, που αποτελούσαν μία βασική ίμπεριαλιστική δύναμη σ' αυτή την περίοδο και σοβαρό παράγοντα της δυτικής συμμαχίας, τό κύριο στήριγμα αυτού του αγώνα ήταν η Έλλάδα, που σ' αυτήν ακριβώς την περίοδο είναι η ίδια έξαρτημένη, ύποταγμένη θά 'λεγε κανένας - μετά την ήττα των άριστερων δυνάμεων - στη δυτική συμμαχία.

'Ενα δεύτερο συμπέρασμα άναμφισβήτητο είναι τό γεγονός πως ο αγώνας του 55-59 δεν «όλοκληρώθηκε», με την έννοια ότι αντί της ένωσης με την Έλλάδα, που ήταν ο σκοπός του, κατάληξε σε μία «διαιρετική έγγυημένη άνεξαρτησία» ή καλύτερα ήμι-άνεξαρτησία όπως την άποκάλεσε ο Χριστοδουλίδης. Έτσι λοιπόν φαίνεται κάπως φυσιολογικό τό γεγονός πως μόλις τρία χρόνια μετά σημειώθηκαν οι πρώτες «σοβαρές αντιδράσεις» απέναντι σ' αυτό τό καθεστώς...

ΙΔΕΟΔΡΟΜΙΟ

αδεσμευτο περιοδικό

πολιτικής δράσης και κουήτουρας

5

ΧΙΤΛΕΡΟΣΜΙΤΙΚΑ ΜΕΤΡΑ

ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΤΟ Β' ΜΕΡΟΣ

Ἡ πανάκριβη κληρονομιά μας δέν εἶναι πιά ἀπρόσιτη!

Γνωρίστε ἀπό κοντά τούς
ἀρχαίους μας συγγραφείς.
Εἶναι ἀπροσδόκητα σημερινοί.

Σέ ἔκδοση τοῦ οἴκου

«Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ»

Ἀπολαῦστε τήν ὁλοκληρωμένη καί ἐγκυρότερη σειρά:

«ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ»*

Ἡ «Βιβλιοθήκη Ἀρχαίων Συγγραφέων» εἶναι ζωντανά
μεταφρασμένη ἀπό τούς:

**ΚΩΣΤΑ ΒΑΡΝΑΛΗ - ΔΗΜΗΤΡΗ ΓΛΗΝΟ -
ΓΙΑΝΝΗ ΓΡΥΠΑΡΗ - ΗΛΙΑ ΗΛΙΟΥ - ΠΑΝΑΓΗ ΛΕΚΑΤΣΑ -
ΝΙΚΟ ΠΑΠΑΧΑΤΖΗ - ΖΗΣΙΜΟ ΣΙΔΕΡΗ - ΔΗΜΗΤΡΗ ΦΩΤΙΑΔΗ**
καί ἄλλους κορυφαίους ἀνθρώπους τῶν γραμμάτων, μέ τή
γενική ἐπιμέλεια τῶν:

ΓΙΑΝΝΗ ΚΟΡΔΑΤΟΥ (Α' περίοδος)

ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΠΑΠΑΝΟΥΤΣΟΥ (Β' περίοδος)

- Σέ αὐτοτελῆ βιβλία
- Γιά νά διαλέγετε ὅποιον συγγραφέα ἐσεῖς θέλετε.
- Μέ εἰσαγωγή, σχόλια καί βιβλιογραφία.
Καί τό π ρ ω τ ό τ υ π ο κείμενο.
- Ἐπίσης, σέ εἰδική τιμή διατίθενται τά μέχρι σήμερα ἐκδοθέντα
- Εἰδικές τιμές γιά συνδρομητές καί φοιτητές
- Ἀποστολή δωρεάν

ΤΙΜΗ ΒΙΒΛΙΟΥ: Μόνον 150 δρχ. (300-400 σελ.).

Κυκλοφορεῖ κάθε 15 μέρες

Interad Advertising

* Ἡ «ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΡΧΑΙΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ» διατίθεται καί ὁλοκληρωμένη
(228 ἔργα σέ 111 τόμους) σέ καλαίσθητη βιβλιοδεσία.

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:
ΑΘΗΝΑ: Ἀρακῆ 6, τηλ.: 3247791 - Μαυρομιχάλη 51, τηλ.: 3600968

ΘΕΣ/ΝΙΚΗ:
26ης Ὀκτωβρίου 22 τηλ.: 519944 - Αριστοτέλους 4, τηλ.: 228682

ΚΥΠΡΟΣ:
Πρακτορεῖο βιβλίου: Χρήστος Ἀνδρέου - Ρηγαίνης 64 τηλ.: 76105 (Λευκωσία)

**ΕΚΔΟΤΙΚΟΣ ΟΙΚΟΣ
Ι. ΖΑΧΑΡΟΠΟΥΛΟΣ**

ΤΟ Α΄ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ «ΣΟΣΙΑΛΙΣΤΙΚΟΥ ΕΡΓΑΤΙΚΟΥ ΚΟΜΜΑΤΟΣ ΕΛΛΑΔΟΣ» (Σ.Ε.Κ.Ε)

Α' Έλλ. Σοσιαλ. Συνέδριον ἐν Πειραιῇ (4-10 Νοεμβ. 1918.)

Μιά μοναδική ανέκδοτη φωτογραφία από τό ιδρυτικό συνέδριο τοῦ ΣΕΚΕ στόν Πειραιά. Δυστυχῶς δέν στάθηκε δυνατό – μιά καί ἡ φωτογραφία δρέθηκε ἀργά – νά ἀναγνωριστοῦν οἱ συνέδριοι. Παρακαλοῦμε ὅποιον μπορεῖ νά βοηθήσει σ' αὐτό νά τηλεφωνήσει ἢ νά γράψει στό περιοδικό.

Συμπληρώνονται φέτος 60 χρόνια ἀπό τήν ἱδρυση (1918) τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος Ἑλλάδος (ΣΕΚΕ) πρόδρομου τοῦ ΚΚΕ.

Μέ τήν εὐκαιρία (ἀλλά καί μέ τή σύμπτωση τοῦ συνέδριου τοῦ ΚΚΕ πού γίνεται 15-20 τοῦ Μάη καί τοῦ ΚΚΕῖς. πού τέλειωσε μόλις), τό

«ΑΝΤΙ» παρουσιάζει τό χρονικό τῶν συνεδρίων τοῦ ΚΚΕ, πού μαζί μέ ἄλλα στοιχεῖα, δίνει συνοπτικά μιά εἰκόνα αὐτῆς τῆς 60χρονης πορείας.

Σήμερα, παρουσιάζουμε τό 1ο συνέδριο-ιδρυτικό τοῦ ΣΕΚΕ.

Στό ἐρχόμενο: ἀπό τό 2ο ὡς τό 4ο συνέδριο.

Εἰς τὸ ξενοδοχεῖον «Πειραιεύς» εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ σωματείου τῶν μηχανικῶν ἀποπλοίων... (λογοκρισία 3 γραμμῶν) συνήλθε χθὲς εἰς τὴν πρώτην συνεδρίασίν του τὸ πρῶτον σοσιαλιστικὸν συνέδριον τῆς Ἑλλάδος μετὰ κύριον σκοπὸν τὴν συνένωσιν ὅλων τῶν ἐν Ἑλλάδι σοσιαλιστικῶν ὁμάδων εἰς ἓνα ἐνιαῖον κόμμα διοικούμενον ἐνιαίως καὶ ἀντιπροσωπευόμενον εἰς τὴν Διεθνή. Ἡ ἐναρξὶς ἐγένετο εἰς τὰς 10 π.μ. (λογοκρισία 65 γραμμῶν)».

Μ' ΑΥΤΗ τὴ λογοκριμένη ἀπὸ τὴν κυβέρνηση Βενιζέλου ἀνακοίνωσις ὁ «Ριζοσπάστης» ἀνέγγειλε στὶς 5 (18) Νοέμβριον τὴν ἰδρυση τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος τῆς Ἑλλάδος (ΣΕΚΕ).

Κι' ὅπως λέει χαρακτηριστικὰ ὁ Μπεναρόγιας,

«μιά χούφτα ἀνθρώπων περὶ τοὺς 30 ἐν ὧν ἔθετον τὰς θέσεις ἑνὸς νέου καὶ ἱστορικοῦ κόμματος, τοῦ Ὑποσοσιαλιστικοῦ Κόμματος», ἤνοιγον τὸν δρόμον τῆς πολιτικῆς σταδιοδρομίας τῆς νέας κοινωνικῆς τάξεως, τοῦ ἑλληνικοῦ προλεταριάτου».

Τὸ Σοσιαλιστικὸ Ἑργατικὸ Κόμμα Ἑλλάδος «γεννήθηκε» μετὰ ἀπὸ δύο πανελλήνιες σοσιαλιστικὲς συνδιασκέψεις (1915 καὶ 1918) σάν ἐπιστέγασμα μιᾶς ἐξάρσης τῆς σοσιαλιστικῆς ἰδεολογίας ποὺ παρατηρεῖται στὴν περίοδο 1909-15, μισὸ αἰῶνα μετὰ ἀπὸ τὴν πρώτη ἐμφάνισή της στὴ χώρα (1865-75) καὶ τριάντα περίπου χρόνια μετὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν Πλ. Δρακουλῆ. Στ. Καλλέργη (1885) ποὺ θεωροῦνται οἱ πρόδρομοι τοῦ σοσιαλισμοῦ γιὰ τὴν Ἑλλάδα.

Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1915 (πρὸς τὰς ἐκλογάς) πραγματοποιήθηκε στὴν Ἀθήνα ἡ Α' Πανελλαδικὴ Σοσιαλιστικὴ Συνδιάσκεψις – ποὺ ἀρχικὰ εἶχε κληθεῖ Α' Πανελλαδικὸ Σοσιαλιστικὸ Συνέδριον. Πῆραν μέρος:

- Ἡ «Φεντερασιόν» τῆς Θεσσαλονίκης, μιὰ «Ὁμοσπονδιακὴ ὁργάνωσις ἐργατῶν μετὰ σαφὴ σοσιαλιστικὴ κατεύθυνση» ὅπως λέει ὁ Μπεναρόγιας (ἀπὸ τὰ ἰδρυτικὰ μέλη) ποὺ εἶχε ἰδρυθεῖ τὸ 1909 ἀπὸ Ἰσραηλίτες. Ἡ «Φ» μετὰ καθαρὰ μαρξιστικὰς ἰδεολογικὰς θέσεις εἶχε ὁργανωτικὴ σύνδεσιν μετὰ τὴ Β' Σοσιαλιστικὴ Διεθνή καὶ τὰ σοσιαλιστικὰ βαλκανικὰ κόμματα.

- Τὸ δημοσιογραφικὸ ὄργανο τῆς «Φ» «Ἀβάντι».

- Ἡ «Σοσιαλιστικὴ Ἐνωσις» καὶ τὸ δημοσιογραφικὸ τῆς ὄργανο «Ὁργάνωσις» ποὺ ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ εἶναι ὑπὸ τὴν ἐπιτροπὴν τοῦ Δρακουλῆ.

- Τὰ Σοσιαλιστικὰ Κέντρα Πειραιᾶ, Βόλου, Κέρκυρας καὶ Μυτιλήνης.

Ἡ Συνδιάσκεψις ἀσχολήθηκε ἰδιαίτερα μετὰ τὸ θέμα τοῦ πολέμου καί:

- ψήφισε «σχέδιον προγράμματος γενικῶν ἐπιδιώξεων καὶ μεταρρυθμίσεων ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ, οἰκονομικοῦ, εκπαιδευτικοῦ καὶ κοινωνικοῦ πεδίου, τὸ ὁποῖον θὰ ἐχρησίμευε καὶ ὡς ἐκλογικὸν πρόγραμμα τῶν μελλουσῶν ἐκλογῶν», ὅπως γράφει ὁ Μπεναρόγιας.

- ἀνέθεσε στὴν ὁμάδα τῆς «Ὁργάνωσις» τὴν ἐτοιμασίαν καὶ σύγκλησιν ἄλλου συνέδριου ποὺ θὰ ἀσχολιόταν μετὰ τὸ Καταστατικὸ τοῦ Κόμματος.

- δέχτηκε πρότασιν τῆς «Φεντερασιόν» γιὰ ἐκλογικὴ συνεργασία μετὰ τὸ Κόμμα τοῦ Γούναρη (ποὺ ἦταν «οὐδέτερον» στὸ θέμα τοῦ πολέμου) ὅρισε σάν ὑποψήφιους τοὺς **Α. Σίδερην, Π. Δημητράτον** καὶ ἀνέθεσε στὴ Φ. νὰ ὀρίσει ἓναν Ἰσραηλίτη. Ἡ «Φ» ὅρισε τὸν **Ἀλμπερτ Κουριέλ**.

Ὁ Σίδερης καὶ ὁ Κουριέλ ἔβαλαν ὑποψηφιότητά στὴ Θεσσαλονίκη καὶ ἐκλέχτηκαν. (Ὁ Δημητράτος ἦταν ὑποψήφιος στὴν Καβάλα, πῆρε ἀρκετοὺς ψήφους ἀλλὰ δὲν ἐκλέχτηκε). Ἐτοίμο τὸ ΣΕΚΕ βρέθηκε πρὶν ἰδρυθεῖ μετὰ δύο βουλευτές.

Θὰ πρέπει ἐδῶ νὰ ἐπομνησθοῦν καὶ τὰ ἑξῆς:

Ὅταν ξέσπασε ὁ Α' Παγκόσμιος Πόλεμος, ὁ ἑλληνικὸς πολιτικὸς κόσμος βρέθηκε διχασμένος, ἀνάμεσα σ' ἐκείνους ποὺ θέλανε νὰ βγεῖ ἡ Ἑλλάδα στὸν πόλεμον μετὰ τὴ λεγόμενη «Τριπλὴ Συνεννόησις» ἢ «Ἀντάντ» (Ἀγγλία, Γαλλία, Ρωσία) καὶ ἐκείνους ποὺ ζητούσαν νὰ μείνῃ ἡ χώρα οὐδέτερη ποὺ ὅμως στὴν πραγματικότητα ἦταν γερμανόφιλοι. Ἀρχηγὸς τῶν πρώτων

ΑΦΙΕΡΩΜΑ στὰ 60 χρόνια τοῦ ἑλληνικοῦ κομμουνιστικοῦ κινήματος

ἦταν ὁ Ἐλευθέριος Βενιζέλος μετὰ τὸ «Κόμμα Φιλελευθέρων», ἐνῶ τῶν δευτέρων τυπικὸς μὲν ἀρχηγὸς ὁ Δ. Γούναρης μετὰ τὸ «Κόμμα τῶν Ἐθνικοφρόνων» (μετέπειτα Λαϊκὸ) στὴν πραγματικότητα ὅμως ὁ βασιλιάς Κωνσταντῖνος, γαμπρὸς τοῦ γερμανοῦ Αὐτοκράτορα.

Ὁ Ἐλ. Βενιζέλος, πρωθυπουργὸς τότε, βρέθηκε ἔτσι σὲ βαθεῖαν ἀντίθεση μετὰ τὸν βασιλιά, ποὺ κατόρθωσε ὅμως, μετὰ μιὰ σειρά ἀντισυνταγματικὰς δολοπλοκίης, νὰ τὸν ἐξαναγκάσει σὲ παραίτησιν, καὶ προσπάθησε νὰ ἐπιβάλλῃ τίς θελήσεις του μετὰ μιὰ σειρά διαδοχικὰς κυβερνήσεις μειοψηφίας. Μπροστὰ ὅμως στὴν ὀγκύμενη δυσἀρέσκεια ἀναγκάστηκε νὰ προκηρύξῃ ἐκλογὰς πού γίνανε στὶς 31 Μαΐου (13 Ἰουνίου) 1915. Στὴν προσπάθειά του νὰ ἀποσπᾷ ψήφους ἀπ' τὸν Βενιζέλον, ἀποτάνθηκε τότε ὁ Γούναρης καὶ στὴ σοσιαλιστικὴ «Φεντερασιόν» τῆς Θεσσαλονίκης, ζητώντας νὰ συνεργαστεῖ ἐκλογικὰ μαζί του, μετὰ σύνθημα τὴν οὐδετερότητα. Ἀμέσως μετὰ τὴν ἐκλογὴν τους, οἱ Σίδερης καὶ Κουριέλ ἀποχωρήσανε, ὅπως εἶχε προσυνηγορηθεῖ ἀπὸ τὸν Γούναρη, καὶ παραμείνανε στὴ Βουλὴ σάν σοσιαλιστές.

Στὴ νέα Βουλὴ καὶ ἐπὶ συνόλου 310 βουλευτῶν, ὁ Βενιζέλος εἶχε τοὺς 184, πράγμα ποὺ ἀνάγκασε τὸν βασιλιά νὰ τοῦ ἀναθέσῃ καὶ πάλιν τὴν πρωθυπουργίαν. Σὲ λίγο ὅμως ὁ Κωνσταντῖνος ἀνάγκασε καὶ πάλιν τὸν Βενιζέλον νὰ παραιτηθεῖ (22 Σεπτ. 1915), διέλυσε τὴ Βουλὴ καὶ προκήρυξε νέες ἐκλογὰς γιὰ τὴν 6 Δεκεμβρίου 1915. Στὶς ἐκλογὰς αὐτές, τὸ Κόμμα Φιλελευθέρων ἀπέσχε κι ἔτσι ἡ νέα Βουλὴ ἀποτελέστηκε, σὲ σύνολο τῆς σχεδόν, ἀπὸ βασιλόφρονες καὶ οὐδετερόφιλους.

Μετὰ ὅμως ἀπὸ λίγο, γίνθηκε στὴ Θεσσαλονίκη τὸ λεγόμενον κίνημα τῆς «Ἐθνικῆς Ἀμυνας», ποὺ ἐπικράτησε καὶ δημιουργήθηκε ἔτσι ἓνα χωριστὸ κράτος, μετὰ τὴν μακεδονικὴν πρωτεύουσαν, ἐπὶ κεφαλῇ τοῦ ὁποίου τέθηκε ἡ λεγόμενη «Τριανδρία», δηλαδὴ ὁ Ἐλ. Βενιζέλος, ὁ ναύαρχος Κουντουριώτης καὶ ὁ συνταγματάρχης Δαγκλῆς, τὸ δὲ κράτος τῆς Θεσ/νίκης βγήκε στὸν πόλεμον παρὰ τὸ πλευρὸ τῆς «Ἀντάντ».

Στὶς 30 Μαΐου (12 Ἰουνίου) 1917 οἱ Ἀγγλο-Γάλλοι ἐξαναγκάζανε τὸν Κωνσταντῖνον σὲ παραίτησιν, βασιλιάς ἀνακηρύσσεται ὁ γιὸς του Ἀλέξανδρος, καὶ ὁ Βενιζέλος γυρίζει στὴν Ἀθήνα ὅπου καὶ ὀρκίζεται πρωθυπουργὸς στὶς 14 (27) Ἰουνίου. Μετὰ τὴν διάταγμα διαλύεται ἡ ὑπάρχουσα Βουλὴ τοῦ Δεκεμβρίου 1915, ὡς προερχόμενη ἀπὸ νόθες ἐκλογὰς, καὶ ἀνασυνγκαλεῖται ἡ Βουλὴ τῶν ἐκλογῶν τοῦ Μαΐου τοῦ ἴδιου χρόνου. Ἡ Βουλὴ αὕτη ἐπονομάστηκε ἀπ' τὸ λαὸ κοροϊδευτικὰ «τῶν Λαζάρων», δηλαδὴ τῶν νεκρoαποψυγμένων βουλευτῶν, ἀνάμεσα στοὺς ὁποίους βρισκόνταν καὶ οἱ δύο σοσιαλιστές, Ἀρ. Σίδερης (ποὺ ἐκπροσωποῦσε τὴν Ἑλλάδα στὴν ἰδρυτικὴ Συνδιάσκεψιν τῆς Βαλκανικῆς Σοσιαλιστικῆς Ὁμοσπονδίας) καὶ Ἀλ. Κουριέλ.

Ἡ Β' Συνδιάσκεψις, ἔγινε σὲ δύο φάσεις:

- Ἀρχῆς Φλεβάρη 1918 στὴ Θεσσαλονίκη, (στὸ «Κέντρο Νεολαίας» τῆς Καλαμαριάς). Κράτησε τρεῖς μέρες καὶ οἱ ἐργασίαι τῆς λόγῳ τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου ἐγίναν «κεκλεισμένων τῶν θυρῶν».

- Τὸν Ἰούλιον στὴν Ἀθήνα.

Ἐπέρχεται συμφωνία καί ἐκλέγεται Ἐπιτροπή πού θά προετοιμάσει τό πανελλήνιο συνέδριο γιά τήν ἰδρυση κόμματος.

Ἐχει, ἤδη, πραγματοποιηθεῖ διπλή ἐπαφή ἐκπροσώπων τῆς «Φ» μέ τόν Βενιζέλο καί ἡ ἀποδοχή τῶν ὁρῶν τῆς γιά τήν πραγμάτωση στό συνέδριο μέ διαφορά λίγων ἡμερῶν:

● τοῦ πρώτου πανεργατικοῦ – γιά τήν ἰδρυση τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας Ἑργατῶν Ἑλλάδος,

● τοῦ ἰδρυτικοῦ τοῦ Σ.Ε.Κ.Ε.

«Ἡ ἱστορική σύμπτωσης ἠθέλησεν ὅπως ἡ ζυμῶσις διὰ τήν δημιουργίαν τῶν δύο μεγάλων ταξικῶν ὁργανισμῶν τῆς ἐργατικῆς τάξεως τῆς Ἑλλάδος τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας τῶν ἐργατῶν καί τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἑργατικοῦ Κόμματος, – γράφει χαρακτηριστικά ὁ Μπεναρόγιας – συμπέση μέ τήν κατάπαυσιν τοῦ πολέμου καί τήν σύναψιν τῆς ἀνακωχῆς, ἡ ὁποία ἀνακουφίζουσα τοὺς ἐμπολέμους καί μὴ λαοὺς ἀνοίγει τὴν περίοδον τῶν μεταπολεμικῶν παγκοσμίων ζυμώσεων περὶ τῆς εἰρήνης καί τοῦ μέλλοντος πολιτικοῦ καί κοινωνικοῦ καθεστώτος τοῦ κόσμου».

Τό ἰδρυτικό συνέδριο τῆς ΓΣΕΕ ἄρχισε στίς 21 Ὀκτώβρη στήν Ἀθήνα (Βασιλικό Θέατρο) καί τέλειωσε ὀχτώ μέρες μετὰ στὸν Πειραιά (Δημοτικό Θέατρο).

Ἐχουν προηγηθεῖ δύο ἀπόπειρες χωρὶς ἀποτέλεσμα (μία τό 1911 – μέ τήν Πανελλήνια Ἑργατική Ὁμοσπονδία – καί μία τό 1914) κι ἔχουν περάσει ἑκατὸ χρόνια ἀπὸ τήν πρώτη ἀπεργία (Σύρος 1879), δέκα ὀχτώ ἀπὸ τήν ἰδρυση τοῦ πρώτου ἐργατικοῦ σωματείου (Ἀθήνα 1900, Ἀδελφότης Τυπογράφων) καί ἔντεκα ἀπὸ τὴ δημιουργία τοῦ πρώτου Ἑργατικοῦ Κέντρου (Βόλος, 1907).

Τό συνέδριο (στό ὁποῖο πρόεδρος ἦταν ὁ ἠλεκτροτεχνίτης Γ. Παπανικολάου) ἐξέλεξε 11μελὴ Διοίκηση:

● Γραμματέας: **Ἐμμ. Μαχαίρας**, συνταξιούχος σιδηροδρομικός, γραμματέας τοῦ Ε.Κ. Πειραιᾶ, ἀργότερα βουλευτῆς τοῦ Βενιζέλου.

● Ταμίας: ὁ πρόεδρος τοῦ συνδεδρίου **Γ. Παπανικολάου**.

● Μέλη: **Ἀραβανόπουλος** (διευθυντῆς τοῦ Συνδικατοῦ Μεταφορῶν), **Δελαζᾶνος**, (ὑπάλληλος ξενοδοχείου, μέλος τῆς ἐφημερίδας «Σοσιαλισμός»), **Εὐαγγέλου** (τυπογράφος Θεσσαλονίκης, γραμματέας ἀργότερα τῆς ΓΣΕΕ), **Ἰωαννίδης** (ἀντιπρόσωπος τῶν πλοιάρχων ἱστιοφόρων Μυτιλήνης), **Καλομοίρης** (πρόεδρος τῶν ἐργατῶν λιπασμάτων καί χημικῶν, ἀργότερα γεωρυσιαστής), **Κλήμης** (ἀντιπρόσωπος ναυτομαγειρῶν Πειραιᾶ), **Μπεναρόγιας** (δύσκαλος, τυπογράφος ἀπὸ τοὺς ἰδρυτῆς τῆς «Φεντερασίων»), **Ξανθάκης** (ραφτεργάτης μέλος τοῦ ΔΣ τοῦ ΕΚ Ἀθήνας) καί **Χατζημιχάλης** (ἐλαιοχρωματιστής, μέλος Δ.Σ. τοῦ ΚΚ Ἀθήνας).

Λεπτομέρεια: ἓνας ἀπὸ τοὺς συνέδρους, ὁ μόνος ἀντιπρόσωπος τῶν ἐργατῶν μεταλλείων (τοῦ Λαυρίου) πέθανε ἀπὸ βρογ-

χοπνευμονία στὴ διάρκεια τοῦ συνδεδρίου κι ὅπως σημειώνει ὁ Μπεναρόγιας

«μαζὶ του ἐκηδεύθη ἡ πρωτοπορία τῆς ἐργατικῆς τάξεως»

Τό συνέδριο πραγματοποιήθηκε ἀπὸ 4 – 10 (17–23 μέ τό νέο ἡμερολόγιο) Νοέμβρη στό ξενοδοχεῖο «Πειραιεύς» (κοντὰ στήν Τρούμπα) ὅπου δρίσκονταν καί τὰ γραφεῖα τοῦ Συνδέσμου μηχανικῶν ἀτμοπλοίων. Ἡ ἔναρξη τῶν ἐργασιῶν ἔγινε μέ τὴ «Διεθνή» καί ἐνῶ στό μπαλκόνι τοῦ ξενοδοχείου,

«ἀπλώνονταν μιά κατακόκκινη μεγάλη παντιέρα» πού «διακρίνεται ἀπὸ τό λιμάνι σάν τεράστια λάμψη φωτός», ὅπως γράφει ὁ «Βαλκανικός Ταχυδρόμος».

Τό πρωὶ τῆς πρώτης μέρας, τό συνέδριο,

«διέκοψε τὰς ἐργασίας του ψηφίσαν ὅπως ἀποσταλῇ χαιρετισμὸς πρὸς τοὺς λαοὺς πού κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ πολέμου ἀπέκτησαν δι' ἐπαναστάσεως τὴν ἐλευθερίαν των», ὅπως γράφει ὁ «ΡΙζοσπάστης»

Στό ἰδρυτικό αὐτό συνέδριο τοῦ ΣΕΚΕ πήραν μέρος «ὅλοι οἱ ἐκπρόσωποι τῶν σοσιαλιστικῶν ζυμώσεων παλαιότερων ἐτῶν, πλὴν τοῦ Πλ. Δρακούλη, οἱ ζωηρότεροι καί συνειδητότεροι ἐκπρόσωποι τοῦ ἑλληνικοῦ προλεταριάτου, καπνεργάται, ἠλεκτροτεχνίται, σιγαροποιοί, ναυτικοί, οἱ ἐκπρόσωποι τῶν νέων ἰδεολόγων διανοουμένων, ἥδη εἰς τὸν ἀγῶνα ὑπὲρ τῶν ἰδεῶν των», κατὰ τὴν περιγραφή τοῦ Μπεναρόγια.

Συγκεκριμένα – καί σύμφωνα μέ τὰ ὑπάρχοντα (ὄχι πλήρη) στοιχεῖα, πήραν μέρος:

● Τὰ μέλη τῆς ὁργανωτικῆς ἐπιτροπῆς πού εἶχαν ἐκλεγεί ἀπὸ τὴ Β' Συνδιάσκεψη (Ἰουλίου 1918) τῆς Ἀθήνας: **Ἀριστος Ἀρβανίτης, Νικόλαος Δημητράτος, Ἀβραάμ Μπεναρόγιας, Σταμάτης Κόκκινος καί Δημοσθένης Λιγδόπουλος**. (Σ.Σ.: στό «ΡΙζοσπάστη» ἀντὶ τοῦ Λιγδόπουλου ἀναφέρεται ὁ **Α. Σαραντίδης**).

● Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Σοσιαλιστικῶν Ὁργανώσεων α) Τῆς Ἀθήνας (**Σπύρος Κομιώτης, Φράνς Πετρούσκα, Νικ. Δαμίγος**)

β) Τοῦ Πειραιᾶ (**Μιχάλης Σιδέρης, Γιώργης Πισπινῆς**)

γ) Τοῦ Βόλου (**Π. Μπαλαμπανίδης, Α. Χατζῆς**)

δ) Τῆς Καβάλας (**Ἀντζελ Πεχνά**)

δ) Τῆς Κέρκυρας (**Φράνς Τζουλάτ**)

στ) Τῆς «Φεντερασίων» Θεσσαλονίκης (**Ἀβραάμ Μπεναρόγιας, Ἀλμπερτ Ἀρδίττι, Κ. Ἀντωνίου, Χ. Μπενρονμπή, Π. Πέτρου**).

● Οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Σοσιαλιστικῶν Νεολαίων

α) Τῆς Ἀθήνας (**Μιχάλης Οἰκονόμου, Π. Χλωμός**)

β) Τοῦ Πειραιᾶ (**Δ. Χαλαμπίδης**)

γ) Τῆς Θεσσαλονίκης (**Ι. Καράσσο, Α. Λεβή**)

ἀπλώνεται μιά κατακόκκινη μεγάλη παντιέρα πού διακρίνεται ἀπὸ τό λιμάνι σάν τεράστια λάμψη φωτός. Κάποιοι θαυμάσαι τῆς ὑψηλῆς καί παγκοσμίου αὐτῆς ὑποθέσεως συγκεντρωμένοι δόγμα παρακολουθοῦν τὰς συζητήσεις εἰς τὸν ὅρον ἐκείνον πού σφυρηλατεῖται ἡ ἀφύπνισις τῆς μάξης. Ὑπεράνω δὲ ὅλων ὑφύεται κορμιζαρισμένη μιά ἐπιγραφή, εἶναι τό σοσιαλιστικὸν δόγμα πού ἐδροντοφώνησεν εἰς τὴν Γαλλικὴν Βουλὴν κατὰ τό 1910 ὁ Βιβιάνι ὑπουργὸς τότε ἐπὶ τῆς ἐργασίας.

«Ὅσα καὶ ἂν παραχωρήσῃς τὸν ἐργάτην ἢ πολιτείαν, ποτὲ δὲν θά κατορθώσῃς νὰ τοῦ ἐπιστρέψῃς ὅσα τοῦ ὀφείλει, ἕως ὅτου αὐτὸς ὡργανωμένος καὶ δυνατὸς θά πάσῃ

μόνος του πίσω τό ὅλον, διότι τοῦ ἀνήκει!».

Δέν ἐναρμονίζεται μόνον πρὸς τό περιβάλλον τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Συνεδρίου ἡ τοποθέτησις ἐκεῖ ὑπὸ τῶν ἀστυνομικῶν ἀρχῶν ἐνὸς ἀνησυχούντος γηραιοῦ ἀνθυπομοιράρχου. Ὁ ἀνθρωπος εἶναι ἔτοιμος διὰ τὴν σύνταξιν του, καί διατρέχει τὸν κίνδυνον, ἀκούοντας διδῶν τὸ σοσιαλιστικὸν κύρηγμα ν' ἀλλάξῃ κεφάλι τώρα στὰ γεράματα.

★

Ἐντερνάσιονάλ, Διεθνὲς δηλαδή, εἶναι μιά λέξις συμβολικὴ πλέον διὰ πάντα σοσιαλιστὴν, σημαίνει πολλά πράγματα, πρῶτον τὴν διεθνή ἔνωση τῶν λαῶν τῆς γῆς, δεῦτερον τὴν ὑπάρχουσαν διεθνή ὁρ-

Ἐκτός ἀπὸ τὸν «ΡΙζοσπάστη» μιά ἀκόμα ἐφημερίδα, ὁ «Βαλκανικός Ταχυδρόμος» δημοσίευε καθημερινά σχεδόν ρεπορτάζ γιά τό α' συνέδριο τοῦ ΣΕΚΕ – ρεπορτάζ πού ἔγραφε ἓνα γνωστὸ ὄνομα: ὁ Κώστας Ἀθάνατος (Κ. Καραμούζης).

ΜΙΑ χαρακτηριστικὴ περιγραφή (σχεδόν ἀγνωστὴ) δίνεται ἀπὸ φύλο τῆς 7(20) Νοέμβρη. Μὲ τίτλο «Τὸ α' Ἑλληνικὸν Σοσιαλιστικὸν Συνέδριον», ὁ «Β.Τ.» γράφει:

«Ὑστερ' ἀπὸ τῶν χρόνων προσπαθείας, συνεννοήσεως, συγκροτήματα, συσκέψεις καὶ συνδιασκέψεις, ἰδοὺ ἡ πρώτη σοβαρὰ σοσι-

αλιστικὴ ἐνέργεια εἰς τὸν μακάριον αὐτὸν τόπον, ὕστερ' ἀπὸ τόσα ἀλλοφραγώματα καὶ συκοφαντίας. Ἰδοὺ ἐπὶ τέλους μιά ἐνιαία καὶ ὁργανωμένη ἐμφάνισις τοῦ σοσιαλιστικοῦ κόσμου τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τό ἐπάνω πάτωμα ἐνὸς παλαιοῦ ξενοδοχείου τοῦ Πειραιῶς πρὸς τὴν Τρούμπαν, μερικοὶ ἄνθρωποι καθισμένοι γύρω ἀπὸ μίαν μακρὰν σειρὰν τραπεζίων θέτουν τὰς βάσεις τῆς κοινωνικῆς ἀναμορφώσεως καὶ τοῦ οικονομικοῦ λυτρωμοῦ τοῦ λαϊκοῦ στοιχείου. Τό Α' Ἑλληνικὸν Σοσιαλιστικὸν Συνέδριον ἀπαρτίζεται ἀπὸ 30-40 ἀντιπροσώπων χιλίων καὶ πλέον ὁργανωμένων ὁπαδῶν τῆς Σοσιαλιστικῆς Ἰδεολογίας ἐκ διαφόρων μερῶν τῆς Ἑλλάδος. Εἰς τό μπαλκόνι τοῦ ξενοδοχείου

δ) Του Βόλου (Κ. Αναγνωστόπουλος)

● Οί αντιπρόσωποι των Σοσιαλιστικών Κέντρων

α) Της Αθήνας (Ν. Γιαννιός, Α. Χατζημιχάλης)

β) Της Λάρισας (Ι. Στυλιανού, Α. Κουρουκλής)

γ) Του Βόλου (Κ. Γκρέσσος)

● Ο αντιπρόσωπος του Μορφωτικού Όμιλου, Ν. Ίωάννου.

● Οί βουλευτές Θεσσαλονίκης **Αριστείδης Σίδερης** και **Αλμπέρ Κουριέλ**

● **Ο Π. Δημητράτος**

α) Οί αντιπρόσωποι των έφημερίδων:

α) «Έργατικός Αγών» (**Δημοσθένης Λιγδόπουλος**)

β) «Αδάντι» (**Αλμπέρτ Αρδίτι**)

γ) «Σοσιαλισμός» (**Ηλίας Δελαζάνος**)

● Οί αντιπρόσωποι της ΓΣΕΕ—μέλη της πρώτης Πιμελούς διοίκησης **Έμμ. Μαχαιράς** (γραμματέας της ΓΣΕΕ) και **Ευάγγελος Ευαγγέλου**. (Κι οί δύο παραδρεθήκανε σάν παρατηρητές).

(Έπρόκειτο νά παραδρεθούν εκπρόσωποι και από τήν Πάτρα, τή Μυτιλήνη, τή Χαλκίδα και τό Καζακλάρ, αλλά δέν είναν γνωστό αν έφτασαν και πήραν μέρος). Όπως λέει ο Μπεναρόγιας

«τό συνέδριον παρηκολούθησαν διανοούμενοί τινες και περισσότεροι εργάται, οίτινες αργότερον άνεδείχθησαν ως οί πλέον κατηρητισμένοι, οί θαρραλεώτεροι και πλέον αποφασισμένοι αγωνιστάι του νέου Κόμματος».

Μεταξύ αυτών πού παρακολούθησαν συστηματικά τό συνέδριο ήταν και ο ιδιοκτήτης του «Ριζοσπάστη» Ι. Πετσόπουλος. Τό προεδρείο του συνεδρίου άπαρτίστηκε από τούς έξης:

● Πρόεδρος, **Αντζελ Πεχνά** (Καβάλα), καπνεργάτης.

● Αντιπρόεδρος, **Ηλίας Δελαζάνος** (της έφ. «Σοσιαλισμός»)

● Γραμματέας, **Μιχάλης Οικονόμου** (Σοσιαλιστική Νεολαία Αθήνας).

Άλλα στοιχειά:

● Οί 35 αντιπρόσωποι εκπροσωπούσαν 800-1.000 μέλη από όλη τήν Ελλάδα.

● Μέση ηλικία συνέδρων: 35 χρόνια!

● Δέκα συνέδριοι ήταν μόλις 22 χρόνων.

● Είκοσι όχτώ συνέδριοι ήταν εργάτες και 7 διανοούμενοι.

Τό συνέδριο πραγματοποιήθηκε κάτω από τήν άμεση επίδραση της Όκτωβριανής Έπανάστασης πού άνοιγε νέους ορίζοντες. Οί συνέδριοι απηύθυναν ψηφίσματα:

● «χαιρετισμού πρός τήν Ρωσικήν δημοκρατίαν των Σοβιέτ».

● «διαμαρτυρίας διά τήν μελετωμένην επέμβασιν των συμμάχων», ενάντια στή νεαρή σοβιετική έξουσία.

Παράλληλα, μεταφέρθηκε σ' αυτό ή ιδεολογική σύγχυση πού

γάνωσιν των σοσιαλιστικών κομμάτων όλου του κόσμου, και τέλος τόν Διεθνή Σοσιαλιστικόν Ύμνον. Αυτός ό ύμνος μελοποιημένος εις τόνον ζωϊκής εκφράσεως εις τήν Έλληνικήν είναι μεταφρασμένος ίσως από τόν ποιητήν Ρήγαν Γκόλφιν, τόν μοναδικόν ψάλτην της εργατιάς στήν Ελλάδα. Ίσως όμως και όχι απ' αυτόν γιατί δέν είναι καλομεταφρασμένος. Όποσδήποτε οί ήχοι και οί σίχοι του Διεθνούς αυτού ύμνου ψαλλόμενοι από τήν καλλίφωνον νεολαίαν της Όργανώσεως Αθηνών εκήρυξαν τήν έναρξιν των εργασιών του Συνεδρίου. Ίδου πώς είναι ή πρώτη στροφή.

«Έμπρός σηκωθείτε κολασμένοι της γής, της πείνας οί δεσμώτες

Όσάν από κρατήρα θγαίνει του Δικαίου ή θροντή! Έστερνή στο παρελθόν λήθη Έμπρός σκλάβοι σηκωθείτε Θ' αλλάξη ό κόσμος ριζθόν οί άσμοι τό πάν γεννίητε! Έστερνή ναι ή πάλη ένθωμεν εύθως τότε θά περιβάλλη τήν γήν ή Διεθνής!».

Ό γραμματέας της Σοσιαλιστικής εργατικής οργανώσεως Καβάλας «σύντροφος» Πινχάς Αντζελ, ένας νέος μέσσωματικήν και ψυχικήν ρώμην καταφανή, πού έξελέγη μάλιστα και Πρόεδρος του Συνεδρίου τούτου, έπρότεινε κατά τήν ήμέραν της έναρξεως των εργασιών νά πανηγυρισθή ή επανάστασις του Γερμανικού λαού και ή κατάρρευσις

ΤΙΣ ίδιες, άκριβώς, μέρες πού γεννιόταν στήν Ελλάδα τό ΣΕΚΕ, ένα άλλο ΚΚ ιδρύοταν στήν Ανατολική Εύρώπη:

● Τό ΚΚ Ούγγαρίας (20-11-1918).

ΕΝΑ μήνα μετά ιδρύθηκαν δύο άλλα εύρωπαϊκά ΚΚ:

● Τό Κομμουνιστικό Έργατικό Κόμμα Πολωνίας (16-12-18).

● Τό ΚΚ Γερμανίας (30-12-18/1-1-19).

ΣΤΗΝ επόμενη τριετία, μία σειρά ΚΚ γεννιούνται σ' όλο τόν κόσμο (Οί ήμερομηνίες πού προαναφέρθηκαν και πού ακολουθούν είναι μέ τό νέο ήμερολόγιο):

● ΚΚ Γιουγκοσλαβίας (20-23/4/19).

● ΚΚ Βουλγαρίας (25-27/5/19). (Μετονομασία του Έργατικού Σοσιαλδημοκρατικού Κόμματος).

● ΚΚ των ΗΠΑ (1-9-19), πού μαζί μέ τό Κομμουνιστικό Έργατικό Κόμμα πού είχε προηγηθεί (31-8-19) σχηματίζουν τό Μάη του 1921 τό ενιαίο ΚΚ των ΗΠΑ.

● ΚΚ Δανίας (9-9-19)

● ΚΚ Ισπανίας (15-4-20)

● ΚΚ Ιράν (Περσίας) (20-25/6/20)

● ΚΚ Μ. Βρετανίας (31/7-1/8/20)

● ΚΚ Τουρκίας (10-9-20)

● ΚΚ Γαλλίας (12-12-20)

● ΚΚ Ιταλίας (21-3-21)

● ΚΚ Ρουμανίας (8-5-21)

● ΚΚ Τσεχοσλοβακίας (14-16/5/21)

● ΚΚ Κίνας (1-7-21).

έπικρατούσε στά σοσιαλιστικά κόμματα της Εύρώπης τόσο από τό συγχλονισμό πού έφερε ή Όκτωβριανή Έπανάσταση, όσο και από τή θέση των σοσιαλιστικών κομμάτων της Β' Διεθνούς στο θέμα του πρώτου παγκόσμιου πολέμου.

Στό συνέδριο διαγράφηκαν τρεις τάσεις:

● Η «άριστερά», μέ τούς νεολαίους (Τζουλάτι, Κομιώτης, Λιγδόπουλος) και τό Ν. Δημητράτο πού πρόσκειτο σ' αυτούς.

● Τό «κέντρο», πού είχε τή μεγαλύτερη δύναμη (έπικεφαλής ή αντιπροσωπεία της «Φεντερασιόν») και κράτησε συμβιβαστικό ρόλο.

● Η «δεξιά» (Ν. Γιαννιός—πού εμφανίστηκε μέ στολή έφεδρου αξιωματικού και μονόκλ!—Χατζημιχάλης και άλλοι 5 σύεδροι) ή όποια τελικά αποχώρησε, γιατί δέν κατάφερε νά διασπάσει ή νά «σκαλώσει» τό συνέδριο. (Ό Γιαννιός κατηγορήσε μέ δηλώσεις του τό συνέδριο σάν... «κατασκεύασμα του Διεθνούς Έδραϊσμού»!)

Τά θέματα πού συζητήθηκαν ήταν «πολλά και δύσκολα» (Μπεναρόγιας):

● Η όνομασία του κόμματος, άσασχόλησε ιδιαίτερα τό συνέδριο! Έπικράτησε τό «Σοσιαλιστικόν Έργατικόν»

«διά νά διευκρινισθή σαφώς ή αποχώρησίς του από τήν προϊστορίαν του έν Ελλάδα σοσιαλισμού και νά έννοηθ ή ό εργατικός προλεταριακός χαρακτήρ του» (Μπεναρόγιας).

● Μεγάλη συζήτηση έγινε πάνω στίς «βασικές Άρχές» και

τού μιλιταρισμού. Οί συνέδριοι διά χειροκροτημάτων και έπευφημιών άπεδέχθησαν τήν πρότασιν και ως ένδειξις χαιρετισμού διεκόπη τιμητικώς ή συνεδρίασις.

Οί δύο σοσιαλισταί βουλευταί Θεσσαλονίκης Σίδερης και Κουριέλ καθώς και οί προϊστάμενοί των δύο σοσιαλιστικών οργανώσεων Αθηνών Δημητράτος και Γιαννιός παρίστανται εις τό Συνέδριον ως κατηγορούμενοι και θ' άπολογηθούν διά τήν άποστολήν των εις τά έν Εύρώπη συγκροτηθέντα Συνέδρια, τούτο όμως δέν τούς έμποδίζει νά μετάχουν των εργασιών προσφέροντες μάλιστα πολλάκις και πολύτιμον συμβολήν εις τά υπό συζήτησιν θέματα.

Θαυμασία ήταν ή έκθεσις πού συν-

έταξε και άνέγνωσεν ό γραμματέας της οργανωτικής έπιτροπής του Συνεδρίου «σύντροφος» Αρδάνιτης, ένας μετριοφρων μελετημένος εργάτης του έξωτερικού.

Εις τās συζητήσεις πρωταγωνιστούν ό σοφός πανοργανωτής Μπεναρόγια, ό συντάκτης του «Αδάντι» Αρδίτης, ό νεαρός Χλωμός, ό Πετρούσκας και ό επαναστατικός Χατζημιχάλης. Αί συζητήσεις διεξάγονται μέ πολλήν έπιστημονικήν άκριβειαν και τό θέαμα δέν όμοιάζει καθόλου μέ εκείνο του Πανελλαδικού Έργατικού Συνεδρίου όπου οί πλειστοί δέν ήξεραν άκριβώς τί γυρεύουν. Έννοείται ότι δέν λείπουν κάπου-κάπου άπαραίτητοι διενέξεις και τά σχετικά μικροπεισόδια».

πιό συγκεκριμένα: α) για τον «ειρηνοποιό και διαιτητικό ρόλο της Κοινωνίας των Εθνών» (ψηφοί 16-7), β) για το χαρακτήρα των πολέμων (ή ομάδα της «αριστεράς» τάχθηκε ενάντια σε κάθε μορφή πολέμου, αλλά επικράτησε η άποψη των άλλων τάσεων για την «ανάγκη της εθνικής άμυνας»), γ) για το μεταβατικό στάδιο του περάσματος στο σοσιαλισμό – τη Λαϊκή Δημοκρατία: η άποψη πέρασε, παρά την αντίθεση της «αριστεράς» που υποστήριζε ότι για το πέρασμα αυτό δεν χρειάζονται γέφυρες και συμμαχίες αστικοδημοκρατικές.

● Ανάλογη συζήτηση έγινε πάνω στα θέματα της εξωτερικής πολιτικής – και ιδιαίτερα στο Βαλκανικό Ζήτημα! Η επιτροπή έφερε δύο προτάσεις της «πλειοψηφίας» (που ψηφίστηκε) και της «μειοψηφίας». (ΣΣ: Δημοσιεύονται πιο κάτω και τα δύο).

Αντίθετα, όμοφωνα ψηφίστηκαν οι αποφάσεις για την εθνικοποίηση της μεγάλης ιδιοκτησίας, τη θρησκεία, τη γλώσσα, τη δικαιοσύνη, την ελευθερία της γνώμης και του τύπου, της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τα συνδικαλιστικά κ.ά.

Ιδιαίτερα άπασχόλησε το συνέδριο το θέμα του ταξιδιού στο Λονδίνο των βουλευτών Σιδέρη, Κουριές και του Π. Δημητράτου, οι οποίοι πήραν μέρος στη Σοσιαλιστική Συνδιάσκεψη (των σοσιαλιστών των ουδέμενων χωρών) παρά την αντίθεση

απόφαση της Β' Πανελλαδικής Σοσιαλιστικής Συνδιάσκεψης. (Η Συνδιάσκεψη του Λονδίνου γίνθηκε για να «χτυπήσει» το Παγκόσμιο Σοσιαλιστικό Συνέδριο της Στοκχόλμης).

Έγινε πρόταση αποπομπής τους, αλλά τελικά ειδική επιτροπή επιλήφθηκε του θέματος και τους απέδωσε μομφή, τιμώντας με δίχρονη στέρηση «του εκλέγεσθαι» (στά κομματικά όργανα) των δύο βουλευτών και βμηνή του Π. Δημητράτου.

Κατά τη διάρκεια των επταήμερων εργασιών του συνεδρίου πάρθηκαν πολλές αποφάσεις, αλλά δεν υπάρχουν όλα τα κείμενα. Π.χ. λείπει το βασικό «Ψήφισμα ιδρύσεως του ΣΕΚΕ», που ψηφίστηκε στις 10/(23) Νοέμβρη, το «Καταστατικό του ΣΕΚΕ» κ.ά.

Τά επίσημα κείμενα του συνεδρίου που δρέθηκαν είναι:

1. Αί άρχαι και τό Πρόγραμμα του ΣΕΚΕ.

Άρχαι του κόμματος

Η οικονομική εξέλιξις της σημερινής αστικής κοινωνίας φέρει αναγκαστικώς την καταστροφήν της μικροεπιχειρήσεως ή όποία έχει ως βάσιν τό νά είναι ό εργάτης κύριος των παραγωγικών του μέσων (του κτήματός του, των εργαλείων του). Επομένως χωρίζει τον εργάτην από τά μέσα της παραγωγής και τον μεταβάλλει εις ένα άκτήμονα προλετάριον, ενώ τά μέσα της παραγωγής λίγο λίγο καταντούν απόκλειστικόν μονοπώλιον ενός αναλόγως μικρού αριθμού κεφαλαιούχων και γαιοκτημόνων.

Παραλλήλως προς ατήν την μονοπώλησιν ή όποία εξαφανίζει τάς μικροεπιχειρήσεις μέσω στάς μεγάλας, τό εργαλείον εξελίσσεται εις μηχανήν και ή απόδοσις της ανθρώπινης εργασίας αυξάνει γιγαντιαίως. Τά καλά όμως αυτά τά ωφελείται ή τάξις των κεφαλαιούχων και γαιοκτημόνων, ενώ διά τό προλεταριάτον και τους πτωχεύοντας μικροαστούς και χωρικούς δεν σημαίνει παρά αύξησιν της άδεδαιότητος εις την όποιαν ζούν και χειροτέρευσιν της κοινωνικής άθλιότητος.

Τό χάσμα μεταξύ νοικοκυραίων και άκτιμόνων μεγαλώνει εξ αίτίας των κρίσεων που προέχονται άπ' ατήν την φύσιν του πλουτοκρατικού παραγωγικού συστήματος και επανέρχονται κάθε φορά μεγαλύτεραι και καταστρεπτικώτεροι και προδιθάζουν την άδεδαιότητα της ζωής εις μόνιμον κατάστασην και παρέχουν την απόδειξιν ότι αι παραγωγικαι δυνάμεις της σημερινής κοινωνίας ηδύχησαν δυσαναλόγως δι' ατήν την κοινωνίαν και ότι ή άτομική ιδιοκτησία των μέσων παραγωγής καθήντησεν άσυνιδέαστος προς την πλήρη και σκόπιμον χρησιμοποίησιν και ανάπτυξιν αυτών των παραγωγικών μέσων. Η άτομική ιδιοκτησία επί των μέσων της παραγωγής, που εξησφάλιζεν άλλοτε εις τον παραγωγόν την κυριότητα των προϊόντων της εργασίας του, έγινε τώρα μέσον εκμεταλλεύσεως αυτών των παραγωγών (εργατών, χωρικών, μικροεμπόρων, τεχνιτών) εις τά χέρια μερικών άεργων κεφαλαιούχων (χρηματιστών, εμπόρων, διομηχάνων, γαιοκτημόνων) οι όποιοι δυνάμει της ιδιοκτησίας των σφετερίζονται τά προϊόντα των εργατών. Η μεταβολή της παραγωγής από πλουτοκρατικής εις σοσιαλιστικήν, διενεργουμένη διά της κοινωνίας και προς τό καλόν ολοκλήρου της κοινωνίας δύναται νά καταστήση την μεγάλην παραγωγήν μέ την όσημέραι αυξανόνσαν παραγωγικότητα της κοινωνικής εργασίας, από πηγήν άθλιότητος και δουλείας των λαϊκών τάξεων, εις πηγήν ύψιστης εήμερίας και άτελειώτου και πολυειδούς τελειοποιήσεως. Η κοινωνική αυτή μεταβολή σημαίνει την άπελευθέρωσιν όχι μόνον των προλεταρίων, αλλά και ολοκλήρου της ανθρωπότητος που ύποφέρει σήμερα. Εν τούτοις δύναται νά πραγματοποιηθή μόνον από την εργατικήν τάξιν όδιόι όλαι αι άλλαι τάξεις, άνεξαρτήτως των μεταξύ των διαφορών, ύποστηρίζουν τον θεσμόν της σημερινής άτομικής ιδιοκτησίας και είναι σύμφωνοι εις την διατήρησιν των οικονομικών βάσεων της σημερινής κοινωνίας. Άλλ' ό άγών των εργατών είναι αναγκαστικώς και πολιτικός άγών. Η εργατική

ΤΑ ΣΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΚΚΕ

Τά Τακτικά Συνέδρια: 1ο (1910) έως και 9ο (1973)

Τά Έκτακτα Συνέδρια: Ένα μόνο μπήκε στην άριθμηση των Συνεδρίων, τό 3ο (1924)

Σημ: Γίνανε και τρία άκόμα έκτακτα Συνέδρια που όμως δεν θεωρήθηκαν τέτοια και δεν μπήκανε στη γενική άριθμηση. Αύτά είναι:

- Τό πρώτο έκλογικό συνέδριο 1920
- Τό έκτακτο συνέδριο 1922
- Τό δεύτερο έκλογικό συνέδριο 1923

Οι Συνδιασκέψεις: Γίνανε συνολικά τρεις Συνδιασκέψεις του ΚΚΕ, άπ' τις όποιες ή μία μόνο μπορεί νά ένταχθεί στη σειρά των Συνεδρίων, ή λεγόμενη Γ' Συνδιάσκεψη του 1950.

Οι άλλες δύο:

- Α' Συνδιάσκεψη (Φεβρουάριος 1922)
- Β' Συνδιάσκεψη (Δεκέμβριος 1942)

Οι Όλομέλειες: Στά δύο πρώτα Συνέδρια τις Όλομέλειες ύποκαθιστούν οι λεγόμενες Σύνοδοι του Έθνικού Συμβουλίου που είναι:

- Μία Σύνοδος Ε.Σ. 1912 του 1ου Συνεδρίου
 - Δύο Σύνοδοι Ε.Σ. (1923 και 1924) του 2ου Συνεδρίου
- Από τό 3ο Έκτακτο Συνέδριο καθιερώνεται ό θεσμός των Όλομελειών, και έτσι έχουμε:

- Του 3ου Έκτακτου Συνεδρίου: Μία Όλομέλεια
- Του 3ου Τακτικού Συνεδρίου: Δύο Όλομέλειες
- Του 4ου Συνεδρίου: Έξι Όλομέλειες
- Του 5ου Συνεδρίου: Τέσσερις Όλομέλειες
- Του 6ου Συνεδρίου: Δώδεκα Όλομέλειες
- Του 7ου Συνεδρίου: Έξι Όλομέλειες
- Της Γ' Συνδιάσκεψης: Δεκατέσσερις Όλομέλειες
- Του 8ου Συνεδρίου: Δεκαεπτά Όλομέλειες
- Του 9ου Συνεδρίου: . . .

Οι Συσκέψεις: Γενικές Συσκέψεις: Μία (1926) του 3ου Έκτ. Συνεδρίου

Όργανωτικές Συσκέψεις:

- Α' Πανελλαδική (Αύγουστος 1932)
- Β' Πανελλαδική (Οκτώβριος 1933)
- Γ' Πανελλαδική (Ιούνιος 1935)
- Πανελλαδική (Απρίλιος 1946)

Συνδικαλιστικές Συσκέψεις:

- Α' Συνδικαλιστική (Αύγουστος 1932)
- Β' Συνδικαλιστική (Αύγουστος 1935)

Άγροτικές Συσκέψεις:

- Πανελλαδική (Οκτώβριος 1932)

Σημ: Έκτός από τις Πανελλαδικές Συσκέψεις συνέρχονται συχνά και τοπικές-περιφερειακές Συσκέψεις, που όμως δεν περιλαμβάνονται στα Σώματα του ΚΚΕ).

τάξεις δέν ἡμπορεῖ νά διεκδικήσῃ τά οἰκονομικά της συμφέροντα οὔτε ν' ἀναπτύξῃ τήν οἰκονομικήν της ὀργάνωσιν ἡ χωρίς πολιτικά δικαίωματα· δέν δύναται νά πραγματοποιήσῃ τήν ἱστορικὴν της ἀποστολήν χωρίς νά γίνη κάτοχος τῆς πολιτικῆς ἐξουσίας, ὅπερ δύναται νά κατορθώσῃ μόνον δι' ἐνιαίας ἐπαναστατικῆς δράσεως τῆς παγκοσμίου ἐργατικῆς ὀργανωμένης σέ ξεχωριστό ἐργατικό κόμμα. Νά διαμορφώσῃ τόν ἀγῶνα τῆς ἐργατικῆς τάξεως εἰς ἀγῶνα συνειδητόν καί ἐνιαῖον καί νά ὁδηγήσῃ αὐτήν εἰς τήν φυσικήν καί ἀναγκαίαν ἀποστολήν της, ἰδοῦ τὸ καθήκον τοῦ Σοσιαλ. ἐργατικοῦ κόμματος.

Τά συμφέροντα τῶν ἐργατῶν εἰς ὅλας τὰς χώρας πού ἔχουν καπιταλιστικὴν παραγωγὴν εἶναι τὰ ἴδια. Μὲ τήν ἀνάπτυξιν τῆς παγκοσμίου συγκοινωνίας καί μέ τήν δημιουργίαν παγκοσμίου ἀγορᾶς διὰ τήν χονδρικήν παραγωγὴν, ἡ κατάστασις τῶν ἐργατῶν μιᾶς χώρας ἀφομοιώνεται καί ἐξαρτᾶται ἀπὸ τήν γενικὴν κατάστασιν τῶν ἐργατῶν εἰς τὰς ἄλλας χώρας. Ἡ ἀπελευθέρωσις λοιπὸν τῆς ἐργατικῆς εἶναι ἔργον εἰς τὸ ὁποῖον οἱ ἐργάται ὅλων τῶν χωρῶν λαμβάνουν ἀπὸ κοινοῦ μέρος. Τοῦτο συναισθανόμενον καί τὸ Σοσιαλιστικὸν ἐργατικὸν κόμμα τῆς Ἑλλάδος, κηρύσσει ἐαυτὸ ἡνωμένον μέ ὅλους τοὺς ἐργάτας τῶν ἄλλων χωρῶν πού ἔχουν προαχθῇ εἰς συναίσθησιν τῆς τάξεώς των.

Συνεπῶς τὸ Σοσιαλιστικὸν ἐργατικὸν κόμμα τῆς Ἑλλάδος δέν ἐπιδιώκει νέα προνόμια τάξεως, ἀλλ' ἀγωνίζεται διὰ τήν κατάλυσιν τῆς κυριαρχίας τῶν τάξεων καί αὐτῶν τῶν τάξεων ἐν γένει, καί διὰ τήν ἀπονομήν ἴσων δικαιωμάτων καί καθηκόντων ἀνεξαρτήτως γένους, φυλῆς καί θρησκείας. Καταπολεμεῖ δὲ ὅχι μόνον τήν ἐκμετάλλευσιν καί καταπίεσιν τῆς ἐργατικῆς τάξεως, ἀλλὰ καί κάθε εἶδος ἐκμετάλλευσιν εἴτε ἐξασκεῖται αὕτη ἐναντίον μιᾶς τάξεως, εἴτε κόμματος, γένους ἢ φυλῆς.

Ἐμφοροῦμενον ἀπὸ τὰς ἀρχὰς αὐτάς τὸ Σοσιαλιστικὸν Ἐργατικὸν Κόμμα τῆς Ἑλλάδος καταδικάζει καί ὅλας τὰς ὁμότητες καί θιαιότητας πού ἀπορρέουν ἀπὸ τὸ σημερινόν σύστημα καί κηρύσσεται ἐπὶ τοῦ παρόντος ὑπὲρ τοῦ ἀκολουθοῦν προγράμματος.

Πρόγραμμα σημερινῶν ἀπαιτήσεων

Α' Ἀπαιτήσεις πολιτικά

1) Τὴν κατάργησιν τοῦ βασιλικοῦ θεσμοῦ καί τήν ἐκδημοκράτησιν τῆς νομοθετικῆς, ἐκτελεστικῆς καί δικαστικῆς ἐξουσίας, δηλαδή τήν ἐγκαθίδρυσιν τῆς λαϊκῆς δημοκρατίας ὡς μεταβατικῆς περιόδου διὰ τήν πραγματοποίησιν τῆς σοσιαλιστικῆς πολιτείας.

2) Τὸ δικαίωμα τῆς ψηφοφορίας καί τῆς ἐκλογῆς εἰς ἄνδρας καί γυναῖκας γιὰ κάθε εἶδος ἐκλογῆς. Τὸ ἐκλογικόν σύστημα τῆς ἀναλογικῆς ἀντιπροσωπείας, τήν συντόμευσιν τῆς βουλευτικῆς περιόδου ἀπὸ τέσσαρα χρόνια εἰς δύο, τήν στενὴ ἐκλογικὴ περιφέρεια καί τὸ ψηφοδέλτιο.

3) Εἰσαγωγή τοῦ θεσμοῦ τοῦ δημοψηφίσματος (ρεφερέντουμ) δυνάμει τοῦ ὁποῖου ἡ κυβερνήσις ὑποχρεοῦται νά εἰσάγῃ εἰς τὴν Βουλὴν ἐντὸς ὁρισμένης προθεσμίας πρότασιν νόμου, τήν ὁποῖαν ὁρισμένος ἀριθμὸς πολιτῶν ἤθελε ζητήσῃ. Ἐπίσης ἡ κυβερνήσις νά ὑποχρεοῦται νά ἀπευθύνεται πρὸς τὸν λαόν, ὅπως διὰ δημοψηφίσματος ἐξακριβοῦται ἀμέσως ἡ γνώμη αὐτοῦ ἐπὶ ὁρισμένων σπουδαίων ζητημάτων καί εἰδικῶς προκειμένου περὶ ἐπιστρατεύσεως, πολέμου, συνθήκης, σπουδαίας φορολογικῆς, διοικητικῆς ἢ δικαστικῆς νομοθεσίας. Διὰ τοῦ δημοψηφίσματος ὁ λαὸς θά δύναται νά ἀσκήσῃ καί ἄμεσον ἔλεγχον ἐπὶ τῆς κυβερνήσεως.

4) Κατάργησις τοῦ στρατιωτικοῦ νόμου καί ρητὴ ἀπαγόρευσις νομοθετικῶν διαταγμάτων.

5) Ἀποκέντρωσις τῆς διοικήσεως καί ὀργάνωσις τῶν νομῶν, δήμων καί κοινοτήτων ἐπὶ βάσεων δημοκρατικῶν.

6) Πολιτικὴ εἰρήνη, συνεννοήσεως καί εἰλικρινοῦς συνεργασίας μέ ὅλα τὰ κράτη. Κατάργησις τῆς μυστικῆς διπλωμα-

τίας, τῶν μυστικῶν συνθηκῶν καί προϋπολογισμῶν. Ὑποχρεωτικὴ διαιτησία δι' ὅλας τὰς μεταξὺ τῶν κρατῶν διαφοράς. Βαλκανικὴ δημοκρατικὴ ὁμοσπονδία. Ἡ Κοινωνία τῶν ἐθνῶν.

7) Τὴν μετατροπὴν τοῦ ἐνεργοῦ στρατοῦ εἰς ἔθνοφρουρὰν καί ἐκδημοκρατήσιν της. Ἀποχὴν κατ' ἀρχὴν ἀπὸ κάθε πόλεμο. Ἀφοπλισμὸς ὅλων τῶν κρατῶν καί ἀναγκαστικὴ διαιτησία διὰ πᾶσαν διαφορὰν μεταξὺ αὐτῶν. Ἀναγνώρισις τῆς ἐθνικῆς ἀμύνης κατόπιν ἀποφάσεως τῆς διαιτητικῆς ἐπιτροπῆς τῆς Κοινωνίας τῶν ἐθνῶν. Ἀποχὴ ἀπὸ κάθε συμμαχίαν πού φέρει εἰς πόλεμον.

8) Πλήρης ἐλευθερία τῶν συνταγισμῶν, συνδικάτων, ὀργανώσεων κ.λ.π. χωρὶς καμμίαν, οὔτε κυβερνητικὴν, οὔτε δικαστικὴν ἐγκρίσιν ἢ ἄδειαν καί ἀφαίρεσιν τοῦ δικαιώματος τοῦ κράτους νά διαλύῃ τὰ σωματεῖα. Τοῦτο νά ἀφορᾷ καί τὰς ὀργανώσεις τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων.

9) Πλήρης ἐλευθερία τοῦ τύπου ἄνευ οἰασδήποτε λογοκρισίας καί περιορισμοῦ καί ὑπαγωγῇ παντὸς ὑδικήματος τοῦ τύπου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐνόρκων.

10) Πλήρης ἐξασφάλισις τῆς προσωπικῆς ἐκάστου ἐλευθερίας, ἀποζημιώσεις παντός παρανόμου κρατηθέντος ἢ ἄθωωθέντος κατόπιν προφυλακίσεως. Καθορισμὸς ἀνωτάτου ὁρίου προφυλακίσεως. Πλήρης ἐξασφάλισις τῆς οἰκιακῆς ἀσυλίας ἐπεκτεινόμενης καί εἰς τὰ γραφεῖα κλπ. καταστήματα τῶν σωματείων καί κατάργησις ὅλων τῶν νόμων πού καταπατοῦν ἢ περιορίζουν τὴν ἐλευθερίαν τῆς σκέψεως. Κατάργησις τῶν νόμων περὶ ἐκτοπίσεως.

11) Ἐλευθερία πάσης θρησκείας χωρὶς τὴν ἀνάγκην ἐπισήμου θρησκείας. Ἡ θρησκεία νά ἀναγνωρισθῇ ὡς ἰδιωτικὴ ὑπόθεσις καί ἡ ἐκκλησία ὡς ἰδιωτικὸν ἴδρυμα. Ἀπαγόρευσις εἰς τοὺς κληρικούς νά διδάσκουν εἰς τὰ σχολεῖα. Ἐνέργεια τῶν ληξιαρχικῶν πράξεων ὑπὸ τῆς τοπικῆς διοικήσεως. Κατάργησις ὅλων τῶν δημοσίων νόμων δι' ἐκκλησιαστικῶν καί θρησκευτικῶν σκοποῦς καί κατάργησις τῶν διὰ θρησκευτικῶν σκοποῦς ἐπιβαλλομένων φόρων. Καθιέρωσις καί τοῦ πολιτικοῦ γάμου.

12) Πλήρης ἀστική, πολιτικὴ, οἰκονομικὴ καί κοινωνικὴ ἐξίσωσις τῶν γυναικῶν πρὸς τοὺς ἄνδρας. Κατάργησις ὅλων τῶν νόμων πού περιορίζουν τὰ δικαιώματα τῆς γυναικὸς καί τοῦ νόμου παίδιου.

13) Ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης ὑπὸ δικαστῶν ἐκλεγομένων ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Δωρεάν ἡ συνηγορία καί ἡ διαδικασία. Οἱ ἐνορκοὶ νά κρίνουν καί ἐπὶ τῆς ἐπιβολῆς τῆς ποινῆς καί νά δικάζωσι κατ' ἐφῆσιν τὰς ἀποφάσεις τῶν κατωτέρων δικαστηρίων. Νά συστηθοῦν ἰδιαίτερα δικαστήρια καί διὰ τοὺς ἀνηλίκους. Ὑπαγωγή εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ὀρκωτῶν δικαστηρίων τῶν κατὰ δημοσίων ἢ δημοτικῶν ὑπαλλήλων ἀδικημάτων, ὡς καί ἡ ὑπαγωγή εἰς τὴν ἰδίαν δικαιοδοσίαν τῶν ἀδικημάτων τῶν ὑπαλλήλων τούτων κατὰ πολιτῶν. Κατάργησις τῆς θανατικῆς ποινῆς. Κατάργησις τῶν στρατοδικείων καί ναυτοδικείων. Ὁργάνωσις τοῦ σώματος τῶν ἐνόρκων δημοκρατικῶς.

14) Μετατροπὴ τοῦ συστήματος τῶν φυλακῶν εἰς μορφωτικὰ ἱδρύματα καί βελτίωσις τῶν ὑγιεινῶν συνθηκῶν αὐτῶν. Ἴδρυσις χωριστῶν φυλακῶν δι' ἀνηλίκους καί γυναῖκας, ὡς ἐπίσης διὰ τὰ πολιτικά ἀδικήματα.

15) Δωρεάν παροχὴ τῆς ἱατρικῆς περιθάλψεως καί τῶν φαρμάκων.

16) Ἐκλαίκευσις τῆς ἐκπαιδεύσεως. Αὐστηρὰ ἐφαρμογὴ τῆς ὑποχρεωτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Παροχὴ τροφῆς καί τῶν μέσων τῆς διδασκαλίας εἰς τὰ παιδιὰ ὑπὸ τῶν δήμεων καί κοινοτήτων. Ἀνώτατος ἀριθμὸς δι' ἑκαστον διδάσκαλον 25 μαθηταὶ καί τάξεων εἰς ἃς διδάσκει δύο. Ἐκδημοκρατήσεως τῆς ἐκπαιδεύσεως. Κατάργησις τοῦ ἄρθρου τοῦ συντάγματος περὶ γλώσσης καί εἰσαγωγὴ τῆς δημοτικῆς γλώσσης εἰς ὅλην τὴν ἐκπαίδευσιν. Εἰσαγωγὴ εἰς τὰ σχολεῖα τῆς γλώσσης τῶν διαφόρων ἐθνικοτήτων διὰ τοὺς ἐκ τούτων μαθητάς.

17) Ἀνοικοδόμησις σχολικῶν κτιρίων καί πολλαπλασιασμὸς τῶν σχολείων.

18) Κατάργησις τῶν ἐμμέσων φόρων καί παντός φόρου εἰς τὰ εἶδη τῆς πρώτης ἀνάγκης. Προοδευτικὴ φορολογία ἐπὶ τοῦ

είσοδηματος καὶ τῶν κεφαλαίων διὰ τὴν πληρωμὴν ὧν τῶν δημοσίων δαπανῶν, αἵτινες καλύπτονται διὰ φόρων. Βαρεῖα προοδευτικὴ φορολογία ἐπὶ τῶν κληρονομιῶν ἀναλόγως πρὸς τὸ μέγεθος τῆς κληρονομικῆς μερίδος καὶ τοῦ βαθμοῦ τῆς συγγενείας.

19) Συμμετοχὴ τοῦ κράτους εἰς τὰ κέρδη τῶν μεγάλων μονοπωλίων, ἐταιριῶν καὶ ἐπιχειρήσεων. Κατάσχεσις τῶν ἐκτάκτων κερδῶν. Ἐθνικοποίησις τῶν ἀτμοπλοίων καὶ σιδηροδρόμων, μεταλλείων, τραπεζῶν, ὡς καὶ τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων καὶ συμμετοχῇ εἰς τὴν διοίκησιν τῶν ἐνδιαφερομένων ἐργατῶν.

20) Χρησιμοποίησις τῶν πόρων τοῦ κράτους πρωτίστως διὰ παραγωγικοῦ σκοποῦς.

21) Τὴν ἐθνικοποίησιν τῶν τοιφλικίων καὶ τῶν μοναστηριακῶν κτημάτων καὶ τὴν παραχώρησιν των εἰς τὰς κοινότητας τῶν καλλιεργητῶν.

Β' Ἀπαιτήσεις ὑπὲρ τῶν ἐργατῶν

1) Οἱ ἐπιθεωρηταὶ καὶ ἐπόπται ἐργασίας διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ἐργατικῆς νομοθεσίας νὰ εἶναι ἐπαρκεῖς καὶ νὰ ἐκλέγονται ἀπὸ τοὺς ὀργανωμένους ἐργάτας.

2) Συμπληρώσιν τῆς ἤδη ὑπαρχούσης ἐργατικῆς νομοθεσίας. α) Τὴν διὰ νόμον καθιέρωσιν τοῦ ὀκταώρου ὡς ἀνωτάτου ὁρίου ἐργασίας. β) Τὸν διὰ νόμον καθορισμὸν τοῦ κατωτάτου ὁρίου ἀμοιβῆς. γ) Τὴν διὰ νόμον καθιέρωσιν τῆς ὑποχρεωτικῆς Κυριακῆς ἀργίας καὶ ἀγγλικῆς ἐβδομάδος. δ) Τὴν ἵδρυσιν ὑπὸ τοῦ κράτους ταμείου ἐργατικῶν συντάξεων, ἀλληλοβοηθείας καὶ πρὸς συντήρησιν καὶ θεραπείαν τῶν ἀσθενούντων ἐργατῶν λόγω τῶν συνθηκῶν καὶ τῆς φύσεως τῆς ἐργασίας. ε) Τὴν ὑπὸ τοῦ κράτους ἀνέγερσιν καὶ συντήρησιν σανατορίων πρὸς ἀπομόνωσιν καὶ θεραπείαν τῶν φυματιώσεων ἐργατῶν. στ) Τὴν διὰ νόμον ὑποχρέωσιν τῶν δήμων καὶ κοινοτήτων νὰ συντηροῦν γυναικολογικά μαιευτήρια διὰ τὰς γυναῖκας τῶν ἐργατῶν μέ πληρεῖς ἀποδοχὰς ὀχτῶ πρὶν τοῦ τοκετοῦ, καὶ ὀχτῶ μετ' αὐτὸν ἐβδομάδας. ζ) Τὴν διὰ νόμον καθιέρωσιν νομίμου συστήματος ἐπαγγελματικῆς ἐκπαιδύσεως τῇ συμπράξει καὶ τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν. η) Τὴν διὰ νόμον καθιέρωσιν τοῦ κλεισίματος τῶν ἐργοστασίων καὶ ἐπιχειρήσεων, ἐκείνων, τῶν ὁποίων οἱ ἐργάται ἀπεργοῦν σύμφωνα μέ τὰς ἀποφάσεις τῶν σωματείων των. θ) Τὴν διὰ νόμον καθιέρωσιν εἰδικῶν δικαστηρίων πρὸς ἐκδίκασιν τῶν ἀτομικῶν ὑποθέσεων μεταξὺ ἐργατῶν καὶ ἐργοδοτῶν τῇ συμπράξει καὶ τῶν ὀργανωμένων ἐργατῶν. ι) Τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ νόμου 551 περὶ δυστυχημάτων καὶ τὴν καθιέρωσιν μέτρων περὶ ἀσφαλείας, ὑγιεινῆς καὶ ἄλλων προστατευτικῶν μέτρων διὰ τοὺς ἐργάτας εἰς κάθε εἶδος ἐπαγγέλματος καὶ γενίκευσιν τοῦ νόμου τούτου δι' ὅλα τὰ ἐπαγγέλματα. ια) Μεταρρύθμισιν τοῦ νόμου περὶ ἀνωτάτου συμβουλίου ἐργασίας, οὕτως ὥστε οἱ ἐργάται νὰ ἀποτελέσουν τὸ ἥμισυ τοῦ συμβουλίου καὶ νὰ ἐκλέγονται ὑπὸ τῶν ἐπαγγελματικῶν ὁμοσπονδιῶν. ιβ) Τὴν μεταρρύθμισιν τοῦ νόμου 4029 περὶ ἀνηλίκων οὕτως ὥστε οἱ κάτω τῶν 16 ἐτῶν νὰ μὴ ἐπιτρέπεται νὰ ἐργασθῶν. Κατάργησιν ὧν τῶν ἐξαιρέσεων τοῦ νόμου τούτου. Αἱ ὑπῆρέτριαι νὰ λογιζνται ἐργάτριαι καὶ νὰ ἀπολαμβάνουν ὧν τῶν εὐεργετημάτων τῶν ἀπορρεόντων ἀπὸ τοὺς ἐργατικούς νόμους. Ἡ ἐργατικὴ νομοθεσία νὰ ἐπεκταθῇ καὶ εἰς τοὺς ἐργάτας γεωργούς. ιγ) Τὴν διὰ νόμον ἀπαγόρευσιν τῆς νυκτερινῆς ἐργασίας διὰ τὰ παιδιὰ καὶ τὰς γυναῖκας καὶ τὴν διπλὴν πληρωμὴν διὰ τὰ νυκτερία τῶν ἐργατῶν. ιδ) Τὴν διὰ νόμον ἀπαγόρευσιν εἰς τοὺς ἐργοδότας νὰ ἐπιβάλλουν κάθε εἶδους ποινὴν εἰς τοὺς ἐργάτας.

3) Τὴν κατάργησιν κάθε νόμου καὶ ἐμποδίζει τὴν ἀπεργίαν.

4) Τὴν κατάργησιν τοῦ νόμου περὶ ἐπιστρατεύσεως τῶν ἐργατῶν διαφόρων ἐπαγγελμάτων.

2. Ὑπόμνημα ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ζητημάτων.

1) Ἐναρξίς δημοσίων διαπραγματεύσεων πρὸς συνολογόγησιν γενικῆς εἰρήνης ἄνευ προσαρτήσεων καὶ ἀποζημιώσεων ἐπὶ τῇ δάσει τοῦ δικαιώματος τῶν λαῶν νὰ διαθέτουν ἐλευθέρως τὰ καθ' ἑαυτοὺς καὶ συμμετοχῇ εἰς αὐτὰς ὧν τῶν ἐμπολέμων κρατῶν καὶ τῆς Ρωσίας καὶ ἀκύρωσις πάσης προγενεστερᾶς συνθήκης.

2) Συμμετοχῇ εἰς τὰς διαπραγματεύσεις ἀντιπροσώπων τῶν ἐργατικῶν τάξεων τῶν διαφόρων χωρῶν ὑποδεικνυμένων παρὰ τῶν ὀργανώσεων αὐτῶν.

3) Παραδοχὴ ὑφ' ὧν τῶν ἐμπολέμων καὶ τῶν οὐδετέρων τῶν κάτωθι ὄρων ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐξασφάλισιν διαρκούς εἰρήνης: α) Ἀμεσος ἐκκένωσις τῶν κατειλημμένων ὑπὸ τῶν διαφόρων στρατῶν χωρῶν. β) Καταγγελία ὧν τῶν μυστικῶν συνθηκῶν καὶ κατάργησις τῆς μυστικῆς διπλωματίας. γ) Κατάργησις τῆς ὑποχρεωτικῆς στρατιωτικῆς θητείας καὶ ἀντικατάστασις τῶν μονίμων στρατῶν διὰ πολιτοφυλακῶν. δ) Ἀμεσος ἀποστράτευσις καὶ γενικός ἀφοπλισμός καὶ κατεδάφισις ὧν τῶν φρουρῶν καὶ ὀχυρώσεων. ε) Διεθνοποίησις ὧν τῶν θαλασσῶν καὶ ἀνοιγμὰ ὧν τῶν στενῶν. στ) Διεθνοποίησις τῶν ἐργοστασίων καὶ λοιπῶν ἐγκαταστάσεων πολεμικῶν εἰδῶν καὶ χρησιμοποίησις αὐτῶν εἰς παραγωγικοῦς σκοποὺς. ζ) Ἀποκατάστασις ὧν τῶν ἐθνῶν μικρῶν καὶ μεγάλων μέ πληρεῖς δικαίωμα ν' ἀποφασίζουσιν περὶ τοῦ συστήματος τῆς διοικήσεώς των. η) Λύσις ὧν τῶν ἐκκρεμῶν ἐθνικῶν καὶ ἐδαφικῶν ζητημάτων διὰ δημοψηφίσματος τῶν ἐνδιαφερομένων πληθυσμῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς ξενικῆς ἐπεμβάσεως ἢ ἐπιδροῆς. θ) Λύσις τοῦ ἀποικιακοῦ ζητήματος κατὰ τοὺς ἄνω ὅρους.

4) Κατάργησις τῶν τωρινῶν συμμαχιῶν καὶ ἄμεσος σχηματισμός τῆς Κοινωνίας τῶν ἐθνῶν πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἀνεξαρτησίας ἀπάντων.

5) Διεθνὴς τελεωνειακὴ ἐνωσις καὶ διεθνὲς κοινοβούλιον ὡς πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ δάσις τῆς Κοινωνίας τῶν ἐθνῶν.

Πρὸς πραγματοποιήσιν τῶν ἀνωτέρω ὄρων τὸ Σοσιαλιστικὸν Ἐργατικὸν Κόμμα τῆς Ἑλλάδος κρίνει ἀναγκαίαν καὶ ἐπεΐγουσαν τὴν σύγκλησιν διεθνούς σοσιαλιστικοῦ συνεδρίου οὗ αἱ ἀποφάσεις νὰ εἶναι ὑποχρεωτικαὶ δι' ὅλα τὰ ἐργατικά κόμματα.

Β α λ κ α ν ι κ ᾶ ζ η τ ή μ α τ α . — Πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐκκρεμῶν ζητημάτων ἃ ἐνδιαφέρουν τὴν Βαλκανικὴν καὶ εἰδικῶς τὴν χώραν μας τὸ συνέδριον προτείνει: 1) Τὴν παροχὴν πλήρους ἐλευθερίας εἰς τοὺς πληθυσμούς τῶν νήσων Κύπρου, Ἰμβροῦ, Λήμνου, Τενέδου, Σαμοθράκης καὶ Δωδεκανήσων καὶ Καστελλορίζου καθὼς καὶ τῆς Β. Ἡπείρου νὰ καθορίζουν τὴν τύχην των. 2) Πλήρης δικαίωμα παλινοστάσεως καὶ ἀποζημιώσεως (διὰ καταστροφὰς τὰς ὁποίας ὑπέστησαν) διὰ τοὺς βίαια ἐκδιωχθέντας διαφόρους προσφυγικούς πληθυσμούς τῶν βαλκανικῶν χωρῶν καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀνεξαρτήτως φυλῆς, εἰς τοὺς ὁποίους νὰ παρασχεθῶν καὶ τὰ μέσα ἐπιστροφῆς. 3) Τὸ σημερινόν κράτος νὰ μεταβληθῇ εἰς μίαν ὁμοσπονδίαν ἀποτελουμένην ἐξ αὐτονόμων βιλαετίων δημοκρατικῶς ὀργανωμένων ὥστε αἱ ἐθνικότητες τῆς Ἀνατολῆς νὰ λάβουν αὐτόνομον δῖον καὶ οὕτω εἰσέλθουν εἰς τὴν Βαλκανικὴν δημοκρατικὴν ὁμοσπονδίαν. 4) Ὡς πρὸς τὰ ἄλλα βαλκανικά προβλήματα τὸ συνέδριον προτείνει τὰ ἀκόλουθα:

Ψήφισμα περὶ τῆς ἱδρύσεως Βαλκανικῆς δημοκρατικῆς ὁμοσπονδίας

Τὸ ἱδρυτικὸν συνέδριον τοῦ Σοσιαλιστικοῦ Ἐργατικοῦ Κόμματος τῆς Ἑλλάδος συνελθὼν ἐν Πειραιεὶ ἀπὸ 4-10 Νοεμβρίου ἐ.ἔ. λαβὼν ὑπ' ὄψιν:

Ὅτι ἡ πάλη τῶν τάξεων ἢ διεξαγομένη ὑπὸ τοῦ προλεταριάτου τῆς Βαλκανικῆς δυσχεραίνεται συνεπεία τῆς ἐξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς ἀστικῆς τάξεως τῶν Βαλκανίων καὶ τῶν Μ. Δυνάμεων.

Εκλογές 1915: ψηφοφορία σέ εκλογικό τμήμα της Αγίας Σοφίας Θεσσαλονίκης.

- 5η Όλομέλεια (Οκτώβριος 1963)
- 6η Όλομέλεια (Ιανουάριος 1964)
- 7η Όλομέλεια (Απρίλιος 1964)
- 8η Όλομέλεια (Φεβρουάριος 1965)
- 9η Όλομέλεια (Αύγουστος 1965)
- 10η Όλομέλεια (Μάρτιος 1967)
- 11η Όλομέλεια (Ιούνιος 1967)
- 12η Πλατειά Όλομέλεια (Φεβρουάριος 1968)
- 13η Πλατειά Όλομέλεια (Ιανουάριος 1969)
- 14η Όλομέλεια (Απρίλιος 1970)
- 15η Όλομέλεια (Φεβρουάριος 1971)
- 16η Όλομέλεια (Ιούνιος 1972)
- 17η Όλομέλεια (Δεκέμβριος 1972)
- 9ο Συνέδριο του ΚΚΕ (Δεκέμβριος 1973)
- 1η Όλομέλεια (Δεκέμβριος 1973)
- 2η Όλομέλεια (Ιανουάριος 1975)

Οι υπόλοιπες έγιναν στη νομιμότητα, μέχρι σήμερα.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΔΙΑΣΤΗΜΑΤΑ ΜΕΤΑΞΥ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

1ο Ιδρυτικό (Νοέμβριος 1918)	
2ο Συνέδριο (Απρίλιος 1920)	18 μήνες = 1 1/2 χρόνος
3ο Έκτακτο (Νοέμβριος 1924)	56 μήνες = 4 1/2 χρόνια
3ο Τακτικό (Μάρτης 1927)	29 μήνες = 2 1/2 χρόνια
4ο Συνέδριο (Δεκέμβριος 1928)	22 μήνες = 2 χρόνια
5ο Συνέδριο (Μάρτιος 1934)	64 μήνες = 5 1/2 χρόνια
6ο Συνέδριο (Δεκέμβριος 1935)	22 μήνες = 2 χρόνια
7ο Συνέδριο (Οκτώβριος 1945)	119 μήνες = 10 χρόνια
Γ' Συνδιάσκεψη (Οκτώβριος 1950)	60 μήνες = 5 χρόνια
8ο Συνέδριο (Αύγουστος 1961)	132 μήνες = 11 χρόνια
9ο Συνέδριο (Δεκέμβριος 1973)	149 μήνες = 12 1/2 χρόνια
10ο Συνέδριο (Μάης 1978)	53 μήνες = 4 1/2 χρόνια

- 1ο Ιδρυτικό Συνέδριο του ΣΕΚΕ (4-10 Νοεμβρίου 1918)
- Σύνοδος Έθνικού Συμβουλίου του ΣΕΚΕ (18-23 Μαΐου 1919)
- 2ο Συνέδριο του ΣΕΚΕ (Κ) (5-12 Απριλίου 1920)
- Έκτακτο Έκλογικό Συνέδριο (16-19 Σεπτ. 1920)
- Πρώτη Συνδιάσκεψη (6 Φεβρουαρίου 1922)
- Έκτακτο Συνέδριο (20-31 Οκτωβρίου 1922)
- Σύνοδος Έθνικού Συμβουλίου (21-24 Μαΐου 1923)
- Έκτακτο Έκλογικό Συνέδριο (19-24 Σεπτ. 1923)
- Σύνοδος Έθνικού Συμβουλίου (3-8 Φεβρ. 1924)
- 3ο Έκτακτο Συνέδριο του ΚΚΕ (26 Νοεμ.-3 Δεκεμβρίου 1924)
- Όλομέλεια Εύρ. Έκτ. Επιτροπής (Μάιος 1925)
- Σύσκεψη (5-8 Σεπτεμβρίου 1926)
- 3ο Τακτικό Συνέδριο του ΚΚΕ (Μάρτιος 1927)
- Όλομέλεια της ΚΕ (20-25 Ιουλίου 1927)
- Όλομέλεια της ΚΕ (15-18 Φεβρουαρίου 1928)
- 4ο Συνέδριο του ΚΚΕ (10-15 Δεκεμβρίου 1928)
- 1η Όλομέλεια (Δεκέμβριος 1928)
- 2η Όλομέλεια (10-15 Ιουνίου 1929)
- 3η Όλομέλεια (28-31 Ιανουαρίου 1930)
- 4η Όλομέλεια (Δεκέμβριος 1931)
- Α' Πανελλαδική Οργανωτική Σύσκεψη (Αύγουστος 1932)
- Α' Πανελλαδική Συνδικαλιστική Σύσκεψη (Αύγουστος 1932)
- Πανελλήνια Αγροτική Σύσκεψη (Οκτώβριος 1932)
- 5η Όλομέλεια (Δεκέμβριος 1932)
- Β' Πανελλαδική Οργανωτική Σύσκεψη (15-17 Οκτ. 1933)
- 6η Όλομέλεια (Ιανουάριος 1934)
- 5ο Συνέδριο του ΚΚΕ (Μάρτιος 1934)
- 1η Όλομέλεια (Μάρτιος 1934)
- 2η Όλομέλεια (Νοέμβριος 1934)
- 3η Όλομέλεια (Απρίλιος 1935)
- Γ' Πανελλαδική Οργανωτική Σύσκεψη (Ιούνιος 1935)
- Β' Πανελλαδική Συνδικαλιστική Σύσκεψη (Αύγουστος 1935)
- 4η Όλομέλεια (27-28 Σεπτεμβρίου 1935)
- 6ο Συνέδριο του ΚΚΕ (Δεκέμβριος 1935)
- 1η Όλομέλεια (Δεκέμβριος 1935)
- 2η Όλομέλεια (14-15 Ιουνίου 1936)
- 3η Όλομέλεια (Φεβρουάριος 1937)
- 4η Όλομέλεια (Αύγουστος 1937)
- 5η Όλομέλεια (Φεβρουάριος 1939)
- 6η Όλομέλεια (1 Ιουλίου 1941)
- 7η Όλομέλεια (Σεπτέμβριος 1941)
- 8η Όλομέλεια (Ιανουάριος 1942)
- Β' Πανελλαδική Συνδιάσκεψη (Δεκέμβριος 1942)
- 9η Όλομέλεια (Δεκέμβριος 1942)
- 10η Όλομέλεια (Ιανουάριος 1944)
- 11η Όλομέλεια (5-10 Απριλίου 1945)
- 12η Όλομέλεια (Ιούνιος 1945)
- 7ο Συνέδριο του ΚΚΕ (Οκτώβριος 1945)
- 1η Όλομέλεια (Οκτώβριος 1945)
- 2η Όλομέλεια (Φεβρουάριος 1946)
- Πανελλαδική Οργανωτική Σύσκεψη (15-17 Απριλίου 1946)
- 3η Όλομέλεια (Σεπτέμβριος 1947)
- Πανελλαδική Κομμ. Σύσκεψη (15-17 Ιαν. 1948)
- στό Γράμμο 4η Όλομέλεια (28-29 Ιουλίου 1948)
- 5η Όλομέλεια (Ιανουάριος 1949)
- στην Άλβανία Κομματική Συνδιάσκεψη (Οκτώβριος 1949)
- 6η Όλομέλεια (Οκτώβριος 1949)
- 7η Όλομέλεια (Μάιος 1950)
- Γ' Συνδιάσκεψη (Οκτώβριος 1950)
- 1η Όλομέλεια (Οκτώβριος 1950)
- 2η Όλομέλεια (Οκτώβριος 1951)
- 3η Πλατειά Όλομέλεια (Νοέμβριος 1952)
- 4η Πλατειά Όλομέλεια (Δεκέμβριος 1953)
- 5η Όλομέλεια (Δεκέμβριος 1955)
- 6η Πλατειά Όλομέλεια (Μάρτιος 1956)
- 7η Πλατειά Όλομέλεια (Φεβρουάριος 1957)
- 8η Όλομέλεια (Ιανουάριος 1958)
- 9η Όλομέλεια (Αύγουστος 1958)
- 8ο Συνέδριο του ΚΚΕ (Αύγουστος 1961)
- 1η Όλομέλεια (Αύγουστος 1961)
- 2η Όλομέλεια (Νοέμβριος 1961)
- 3η Όλομέλεια (Μάιος 1962)
- 4η Όλομέλεια (Φεβρουάριος 1962)

“Οτι ή οικονομική, πολιτική και κοινωνική πρόοδος των βαλκανικών χωρών έμποδίζεται από τās κυριάρχους τάξεις πού θέλουν εκάστη τήν πολιτικήν ήγεμονίαν επί ζημιά του γείτονος άπογινουμένου των έδαφών του.

“Οτι εις αὐτήν τήν αίτιαν τής αντιδραστικής πολιτικής έσωτερικής άφορμής προστίθεται μία αίτία έξωτερικής άφορμής, δηλ. ή ίμπεριαλιστική πολιτική των Μ. Δυνάμεων εις τὰ Βαλκάνια πού είναι γι' αὐτές ένα έδαφος επιθυμητόν εξ αίτίας του πλούτου των και τής γεωγραφικής των θέσεως.

“Οτι ή πολιτική τής επιρροής και τής κατακτήσεως των Μ. Δυνάμεων διευκολύνεται εκ τής διαιρέσεως τής βαλκανικής χερσονήσου εις πολλά μικρά κράτη μεταμορφούμενα εις πολιτικούς πελάτας των Μ. Δυνάμεων πού εκμεταλλεύονται τās επιθυμίας ήγεμονίας και τὰ κάνουν τυφλά των όργανα.

“Οτι αϊ δυνάστεϊαι και τὰ μοναρχικά συστήματα δοηθοῦν εις τήν ανάπτυξιν ιδιοτελοῦς εθνικισμού πολιτικών μηχανορραφίων και γίνονται τό στήριγμα του μιλιταριστικού παράγοντος.

“Οτι ή κοινωνική ανάπτυξις, ή ανεξαρτησία και αὐτή ή ύπαρξις των βαλκανικών λαών θά κινδυνεύουν εάν δέν ένώσουν τās δυνάμεις και τὰ μέσα των εις κοινόν σκοπόν άμύνης, προσόδου και πολιτισμού.

“Οτι τὰ γεγονότα απέδειξαν ότι ένεκα του άναμίκτου τής συστάσεως των πληθυσμών ό καθορισμός εθνολογικών συνόρων είναι αδύνατος και ότι ή πείρα απέδειξε ότι τὰ όπλα δέν δύνανται νά λύσουν τὰ ζητήματα άλλ' άπεναντίας περιπλέκουν ταῦτα, τό δέ σύστημα τής ίσορροπίας μόνον ίμπεριαλιστικούς σκοπούς ύποκρύπτει.

Τό ελληνικόν Σοσιαλιστικόν εργατικόν κόμμα κρίνει ότι τό καθήκον των σοσιαλιστικών κομμάτων τής Βαλκανικής είναι: 1) Νά πολεμήσουν κάθε ίμπεριαλιστικήν άξίωσιν των κυβερνήσεων των εις τόν διακανονισμόν των εκκρεμών ζητημάτων καθόσον αὐτά δύνανται νά αναζωογονήσουν τὰ μίση και νά διατηρήσουν τήν δυσπιστίαν και νά γίνουν άφορμή μελλόντων πολέμων. 2) Νά πολεμήσουν πᾶσαν συμμαχίαν των βαλκανικών λαών έποφθαλμιούσαν τὰ δικαιώματα και τήν έλευθερίαν άλλων βαλκανικών λαών και ήτις, μακράν του νά επιφέρη τήν ένωσιν και συμφιλίωσιν προκαλεί καταστροφάς και χωρίς νά παραδέχεται έδαφικάς μεταβολάς ως μέσον λύσεως του βαλκα-

Έκλογές 1915: Άλλη μία φωτογραφία από τή Θεσσαλονίκη.

νικου προβλήματος, διακηρύττει ότι ό μόνος τρόπος ένώσεως μεταξύ των βαλκανικών λαών δυνάμενος νά εξασφαλίση τήν συνεννόησιν και διαρκή ειρήνην είναι ή Βαλκανική δημοκρατική όμοσπονδία, στηριζόμενη επί θεσμών έντελώς δημοκρατικών, έγγνουμένη, τήν πλήρη και πραγματικήν πολιτικήν, εθνικήν και γλωσσικήν έλευθερίαν όλων των εθνότητων άνευ διακρίσεως φυλής και θρησκεύματος και έχουσα ως κοινόν νομοθετικόν όργανον εκτός τής κατά τόπους βουλής, μίαν βουλήν εκλεγομένην διά τής καθολικής ίσης και άμέσου ψηφοφορίας με άναλογικήν αντιπροσωπείαν και αυτοδιοίκησιν και έχουσαν ως μέσον άμύνης τήν πολιτοφυλακήν.

Διά τήν πραγματοποίησιν των ανωτέρω τό συνέδριον προτείνει ως πρώτον βήμα τήν άμεσον ταχυδρομικήν, τηλεγραφικήν και τελωνειακήν ένωσιν, πολιτικήν και οικονομικήν συμ-

‘Η άρίθμηση Συνεδρίων-‘Ολομελειών

Τά Συνέδρια είναι τὰ ανώτατα καθοδηγητικά σώματα του Κόμματος. ‘Η σύγκλησή τους προβλέπεται νά γίνεται σέ παλιά χρονικά διαστήματα, πού όμως σχεδόν ποτέ δέν μπόρεσαν νά τηρηθοῦν, είτε λόγω των ειδικών συνθηκών πού επικρατήσανε κατά καιρούς στή χώρα (πάρανομία του Κόμματος, δικτατορίες, ξένη κατοχή κ.λπ.) είτε λόγω έσωκομματικών άνωμαλιών.

● ‘Η άρίθμηση των Συνεδρίων γίνεται κατά αύξοντα αριθμό από τό πρώτο ιδρυτικό του 1918, πού όμως ουσιαστικά είναι συνέδριο του Σοσιαλιστικού ‘Εργατικού Κόμματος ‘Ελλάδος, μέχρι τό 9ο του 1973. ‘Εκτός όμως άπ' τὰ Συνέδρια αὐτά, πού θεωρούνται ταχτικά, στήν άρίθμηση μπαίνει τό λεγόμενο 3ο ‘Εκτακτο Συνέδριο του 1924 πού τό ακολουθεϊ μετά από λίγο τό 3ο Ταχτικό Συνέδριο του 1927. Πρέπει νά σημειωθοῦν εξάλλου ότι έγιναν και μερικά ακόμα Συνέδρια, μεταξύ 1920 και 1924, πού όμως δέν θεωρηθήκανε κανονικά κι έτσι δέν μπήκανε στή γε-

νική άρίθμηση των Συνεδρίων.

● ‘Ιδιόμορφη περίπτωση άποτελεϊ ή λεγόμενη Γ' Συνδιάσκεψη του 1950, πού και τυπικά και ουσιαστικά άποτελεϊ Συνέδριο, και μάλιστα άπ' τὰ πιο βαρυσήμαντα γιά τίς εξελίξεις στο Κόμμα, και τίς άρνητικές επιπτώσεις πού είχε στήν πορεία του κινήματος.

● ‘Αμέσως μετά τή λήξη του κάθε Συνεδρίου συνέρχεται ή πρώτη ‘Ολομέλεια τής νέας Κεντρικής ‘Επιτροπής (πού εκλέγεται τό Συνέδριο) γιά τήν άνάδειξη του Πολιτικού Γραφείου. Οί ‘Ολομέλειες του κάθε Συνεδρίου παίρνουνε συνεχή άρίθμηση, αρχίζοντας ξανά άπ' τό ένα. Στή συνεχή άρίθμηση περιλαμβάνονται και λεγόμενες «εύρειες» ή «πλατειές» ‘Ολομέλειες, εκείνες δηλαδή στίς όποίες καλούνται νά πάρουν μέρος, εκτός από τὰ μέλη τής Κεντρικής ‘Επιτροπής, και άλλα εκλεγμένα ή διορισμένα άτομα.

● ‘Ο θεσμός των ‘Ολομελειών αρχίζει από τό 3ο ταχτικό Συνέδριο του 1927, πού όμως οι δύο ολομέλειές του

δέν έχουν πάρει αριθμό, ενώ ή άρίθμηση τους αρχίζει κανονικά από τό 4ο Συνέδριο του 1978 μέχρι και σήμερα.

● Μετά τή Γ' Συνδιάσκεψη του 1950, ή άρίθμηση των ‘Ολομελειών άρχισε πάλι από τό ένα, κι έτσι έχουμε και δεκατέσσερις ‘Ολομέλειες τής Συνδιάσκεψης αὐτής, από τήν πρώτη του ‘Οκτωβρίου 1950 μέχρι τή 14η του ‘Ιανουαρίου 1961.

● Γιά τούς μή άπόλυτα ένήμερους αναγνώστες κομματικών κειμένων, ή αναφορά σέ όρισμένη ‘Ολομέλεια, χωρίς (συνήθως) αλλά και με αναφορά ακόμα στο χρόνο σύγκλησης, δημιουργοῦν άσάφεια. Γιά τό λόγο αὐτό θά ήταν ασφαλώς σκόπιμο νά καθιερωθεϊ στα γραπτά τουλάχιστον κείμενα και ντοκουμέντα, μετά τόν αριθμό τής ‘Ολομέλειας ν' αναγράφονται ή χρονολογία της και τό αντίστοιχο Συνέδριό της, π.χ. 6η ‘Ολομέλεια (1941) του 6ου Συνεδρίου, γιά διάκριση άπ' τήν εξίσου βαρυσήμαντη 6η ‘Ολομέλεια (1956) τής Γ' Συνδιάσκεψης.

μαχίαν τῶν βαλκανικῶν κρατῶν κατὰ πάσης ξενικῆς ἐπεμβάσεως ἢ ἐπιρροῆς καί ζητεῖ τήν σύγκλησιν παμβαλκανικοῦ σοσιαλιστικοῦ ἐργατικοῦ συνεδρίου πρὸς συνεννόησιν τῶν ἐργατικῶν τάξεων τῆς Βαλκανικῆς δι' ἀνάληψιν κοινῆς ὑποχρεωτικῆς δράσεως καί ὑπὲρ τῆς ἐπανιδρύσεως τοῦ παμβαλκανικοῦ σοσιαλιστικοῦ γραφείου.

ΤΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΗΣ ΜΕΙΟΨΗΦΙΑΣ

Αἱ γινώμαι μας ἐπὶ ὅλων τῶν σημερινῶν προβλημάτων θά ἔπρεπε νά εἶναι περίπου αἱ ἐξῆς:

Νά λυθοῦν τὰ εὐρωπαϊκά προβλήματα, ὡς τῆς Ἀλσατίας, τῆς Πολωνίας, τῆς Τεργέστης κλπ. σύμφωνα μέ τό πρόγραμμα τοῦ Οὐϊλσον τό ὁποῖον νυθόθησαν εἰς τὰ κυριώτερα σημεῖα του οἱ ἐργάται τῆς Εὐρώπης. Ἔτσι θά ἔχωμεν τήν αὐτήν γνώμην μέ τὰ ὑπομνήματα τῶν ἐργατῶν τῶν ἄλλων χωρῶν εἰς ζητήματα τὰ ὁποῖα μᾶς εἶναι περίπου ἄγνωστα ἐν ταῖς λεπτομερείαις αὐτῶν. Γινώσται ὁμως οἱ Ἕλληνες ἐργάτες τῶν πραγμάτων τῆς Βαλκανικῆς καί τῆς ἀνατολικῆς Μεσογείου εἶναι οἱ ἐνδεδειγμένοι νά ἐκφέρουν μαζί μέ τοὺς ἄλλους ἐργάτες τοῦ Αἴμου σαφῆ γνώμην γιά ὅ,τι ἀφορᾷ τὰ βαλκανικά ζητήματα. Ἐπομένως ἐν δλίγοις θά ἔχωμεν τήν ἀκόλουθον διαρῶθμιν:

α) Ἡ εὐρωπαϊκὴ Τουρκία ν' αὐτονομηθῇ εἰς μίαν δημοκρατίαν μέ ἐσωτερικόν ἔδαφος (χίντερλαντ) ἐπὶ τῆς μιᾶς καί τῆς ἄλλης πλευρᾶς τοῦ Μαρμαρᾶ. Τά στενά διεθνοποιούμενα καθὼς καί ἡ αὐτόνομος δημοκρατία τοῦ Μαρμαρᾶ νά εἶναι ὑπὸ τήν ἐγγύησιν τῆς Κοινωνίας τῶν ἐθνῶν. β) Ἡ τωρινὴ βουλγαρικὴ Θράκη νά προσαρτηθῇ εἰς τήν αὐτόνομον δημοκρατίαν τοῦ Μαρμαρᾶ. γ) Ἡ Ἑλλάς νά μὴ προβάλῃ οὐδέποτε ἀξιώσεις ἐπὶ τῆς ἑλληνικῆς περιοχῆς τοῦ Μοναστηρίου, διὰ ν' ἀναγνωρίσουν καί οἱ σέρβοι ὀριστικῶς πλέον τήν ἑλληνικότητα τῆς Θεσσαλονίκης. δ) Νά συσταθῇ ἀνεξάρτητον μωαμεθανικόν ἀλβανικόν κράτος μακρὰν πάσης αὐστριακῆς, σερβικῆς, ἰταλικῆς καί ἑλληνικῆς ἐπιδράσεως. ε) Ν' ἀποσυρθῇ ἡ Ἰταλία ἀπὸ τήν περιοχὴν Αὐλῶνος, ἡ ὁποία νά ἐπιδικασθῇ εἰς τήν Ἀλβανίαν πλὴν τῆς Β. Ἡπείρου ἐπιδικαζομένης εἰς τήν Ἑλλάδα. στ) Νά ὑποστηρίξωμεν τὰ δίκαια τῶν ρουμάνων ἐν Δομβρουτσᾷ καί Τραπεζοδανίᾳ, τῶν σέρβων ἐν Βοσνίᾳ καί Ἑρζεγοβίνῃ. Οἱ γιουγκοσλάβοι ν' ἀποτελέσουν ἰδιαίτερον ἀνεξάρτητον πολιτείαν, ἡ δὲ Βεσσαραβία, ἀνεξάρτητος καί αὐτή, νά ἀποτελῇ τμῆμα τῆς μαξιμαλιστικῆς πολιτείας τῶν σοδιέτ. Ἔτσι ν' ἀποφύγουμε τήν ὑπερβολικὴν μεγένθυσιν τῆς Σερβίας καί Ρουμανίας εἰς δάρος τῶν ἄλλων βαλκανικῶν χωρῶν. ζ) Νά ζητήσωμεν μίαν παμβαλκανικὴν δημοκρατικὴν ὁμοσπονδίαν. η) Ἐν Ἀσίᾳ οἱ νομοὶ Σμύρνης, Αἰδινίου μέ σύνορα πρὸς βορρᾶν τήν αὐτόνομον πολιτείαν τοῦ Μαρμαρᾶ, πρὸς ἀνατολὰς καί πρὸς νότον τό ἀσιατικόν τουρκικόν κράτος νά ἐπιδικασθῶν εἰς τήν Ἑλλάδα. θ) Νά παύσῃ ἡ Ἰταλία νά ἔχῃ ἀξιώσεις ἐπὶ τοῦ νομοῦ Ἀτταλείας ὁ ὁποῖος νά δοθῇ εἰς τοὺς τούρκους ὡς ἡ μόνη διέξοδος πρὸς τήν θάλασσαν. ι) Τά δωδεκάνησα νά ἐπιστραφῶν εἰς τήν Ἑλλάδα. ια) Ἡ Συρία μέ σύνορα πρὸς βορρᾶν καί πρὸς ἀνατολὰς τό τουρκικόν κράτος, πρὸς νότον τήν ἰουδαϊκὴν δημοκρατίαν, νά ἐπικασθῇ εἰς τήν γαλλίαν. ιβ) Οἱ παλαιοὶ τόποι τῆς Ἱερουσαλὴμ ν' ἀποτελέσουν ἀνεξάρτητον ἰουδαϊκὴν δημοκρατίαν. ιγ) Ἡ νότιος Παλαιστίνη νά ἐπιδικασθῇ εἰς τοὺς ἄγγλους. ιδ) Τὰ ἀσιατικά παράλια τοῦ Εὐξείνου Πόντου ν' ἀποτελέσουν μίαν ἀνεξάρτητον δημοκρατίαν τοῦ Πόντου μέ σύνορα πρὸς δυσμὰς τήν αὐτόνομον πολιτείαν τοῦ Μαρμαρᾶ, πρὸς ἀνατολὰς τήν Ρωσίαν τῶν σοδιέτ, πρὸς νότον τήν Τουρκίαν καί τήν Ἀρμενίαν. ιε) Εἰς τό ἐσωτερικόν τῆς Μικρᾶς Ἀσίας καί εἰς τὰς ἀρμενικὰς περιοχὰς νά συσταθῇ ἀνεξάρτητος Ἀρμενικὴ δημοκρατία. ιστ) Οἱ Τούρκοι νά περιορισθῶν εἰς ἐλεύθερον κράτος εἰς τό κέντρον τῆς Μ. Ἀσίας μέ ἐλευθέραν διέξοδον πρὸς τήν θάλασσαν τοὺς λιμένας Ἀλεξανδρέττας Ἀτταλείας.

Οἱ ἐργασίες τοῦ συνεδρίου ἔκλεισαν:

● μέ τήν ἀνακήρυξιν τοῦ « Ἐργατικοῦ Ἀγῶνα » σάν ἐπίσημον

ὄργανον τοῦ κόμματος καί τήν ἐκλογὴν τοῦ Δ. Λιγδόπουλου σά διευθυντῆ του.

● μέ τήν ἐκλογὴν Σετοῦς κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς: Νικόλαος Δημητράτος (γραμματέας), Ἀριστεὸς Ἀρβανίτης, Δημοσθένης Λιγδόπουλος, Σταμάτης Κόκκινος, Μιχάλης Σιδέρης. (Δηλαδή ὅλα τὰ μέλη τῆς ὁργανωτικῆς ἐπιτροπῆς πλὴν τοῦ Μπεναρόγια - ἀντὶ γι' αὐτόν βγήκε ὁ Μ. Σιδέρης).

● μέ τήν ἐκλογὴν Ἐξελεγκτικῆς Ἐπιτροπῆς: Σπύρος Κομιώτης, Ἀδραάμ Μπεναρόγιας, Γιώργης Πισπινῆς.

● μέ τήν ἐκλογὴν Ἐπόπτη Νεολαίων: Φράντς Τζουλάτι.

Λεπτομέρεια: ὁ Βενιζέλος ἔδωσε ἀδεια γιά τὴ διεξαγωγὴν τοῦ συνεδρίου, ἀλλὰ κράτησε τό δικαίωμα τῆς λογοκρισίας: Χρειάστηκαν ἔκτοτε διαδήματα γιά νά καταστῇ δυνατὴ ἡ δημοσίευσιν μεγάλου μέρους τῶν πρακτικῶν στίς ἐφημερίδες - βασικά στό «Ριζοσπάστη».

Καί κάτι ἀκόμα: ἡ ἀστυνομία ἔστειλε τυπικά νά παρακολουθεῖ τό συνέδριον (καί τοὺς συνέδρους) ἔναν ἡλικιωμένο ἀνθυπομοίραρχο, ὁ ὁποῖος

« διατρέχει τὸν κίνδυνον ἀκούοντας διαρκῶς τό σοσιαλιστικὸν κήρυγμα νά ἀλλάξῃ κεφάλι τώρα στὰ γεράματα! » (« Βαλκανικὸς Ταχυδρόμος »).

Ἐνα μῆνα μετὰ τό συνέδριον, κι ἀφοῦ ἔχουν δοθεῖ στή δημοσιότητα τὰ βασικά κείμενα, γίνονται οἱ πρῶτες δημόσιες συγκεντρώσεις τοῦ ΣΕΚΕ σ' ὅλη τήν Ἑλλάδα.

Στὴν Ἀθήνα ἡ συγκέντρωση ἔγινε στό θέατρο « Διονύσια » (πλατεία Συντάγματος) καί ὅπως γράφει ὁ Μπεναρόγιας

« συνέρρευσε μέγα πλῆθος ἐργατικοῦ καί διανοομένου κόσμου ἵνα ἀκούσῃ διὰ πρώτην φοράν τό νέον πολιτικόν Εὐαγγέλιον τῆς ἐργατικῆς τάξης. Πανταχόθεν ἐξεδηλοῦτο ἐνθουσιασμός. Τό μέλλον τοῦ κόμματος ἐπρομηνύετο λαμπρόν. Αἱ ἐργατικαὶ μᾶζαι ἀμέσως ἐστράφησαν πρὸς αὐτό καί παρηκολούθησαν τήν ἐξέλιξιν του ».

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

1. Τό δημοσίευμα αὐτό στηρίχθηκε βασικά στᾷ « ΕΠΩΝΥΜΑ ΚΕΙΜΕΝΑ » τοῦ ΚΚΕ (Ἐκδ. « Σύγχρονη Ἐποχὴ », 1974). Ὑλικὸ χρησιμοποιήθηκε ἀκόμα ἀπὸ τίς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς « Ριζοσπάστης » καί « Βαλκανικὸς Ἀγῶνας » καί ἀπὸ τὰ ἐξῆς βιβλία:

● Γιώργης Δ. Κατσούλης, « Ἱστορία τοῦ ΚΚΕ » (Ἐκδ. « Νέα Σύνορα », 1976).

● Ἀδραάμ Μπεναρόγια, « Ἡ πρώτη σταδιοδρομία τοῦ ἑλληνικοῦ προλεταριάτου » (Ἐκδ. « Ὀλκός », 1975)

● Ἀγγελου Ἐλεφάντη, « Ἡ ἐπαγγελία τῆς ἀδύνατης ἐπανάστασης » (Ἐκδ. « Ὀλκός », 1976)

2. Ὁ « Ριζοσπάστης » δὲν ἦταν - τὴν ἐποχὴν τοῦ 1ου Συνεδρίου - ἐπίσημο ὄργανο τοῦ ΣΕΚΕ (ἔγινε 6 μῆνες μετὰ), ἀλλὰ παρακολούθησε καί μετᾶγραψε μέ συνέπεια καί ἀκριβεία τίς ἀποφάσεις τοῦ συνεδρίου δίνοντας ὅσο γίνεται πιὸ ὁλοκληρωμένο ρεπορτάζ.

ἡ ἐνημέρωσή σας:

- στήν ἑλληνικὴ πολιτικὴ ζωὴ
- στὰ προβλήματα τῆς ἀριστερᾶς
- στὰ νέα ρεύματα τῶν ἰδεῶν

Του 'Αριστομένη Προβελέγγιου

Ἡ ἀναγνώριση τῆς Ἑθνικῆς Ἀντίστασης

Γιὰ μιὰ ἀκόμη φορὰ ἔγινε στή βουλή μιὰ σύντομη συζήτηση πάνω στο θέμα τοῦ Ε.Α.Μ. – ΕΛΑΣ.

Ἀναγνώριση ἀπὸ τὴν πολιτεία μέσω τῆς Βουλῆς σάν Ἑθνικῆς Ἀντίστασης ζητοῦν οἱ μέν μέ τὸν δουλευτὴ κ. Λουλέ, κατηγορηματικὴ ἀρνηση τῆς ἀναγνώρισης κυρήσσουν οἱ ἄλλοι διὰ στόματος τοῦ ὑπουργοῦ κ. Ἀδέρωφ.

Πόσες φορές ἐπὶ 35 χρόνια θροίσκονται ἀντιμέτωποι μπροστὰ σέ μιὰ χαράδρα ἀγεφύρωτη, δυὸ θέσεις πού ἡ ἀντίθεσή τους συνιστᾷ τὴν πρόσφατη ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς γῆς καὶ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, συσχετισμένη φυσικά μέ τὴ σύγχρονη παγκόσμια ἱστορία, ἀλλὰ καὶ χαρακτηριστικὴ καὶ τῆς ἑλληνικῆς ιδιομορφίας, ἱστορίας, πολιτικῆς, πολιτισμοῦ.

Γράφοντας λίγες σκέψεις πάνω στο ὀδυνηρὸ αὐτὸ φαινόμενο, σκέφτομαι πὼς θὰ τὸ ἔβλεπε, πὼς θὰ τὸ δεῖ σέ λίγα χρόνια ἓνας Ἕλληνας ἢ ξένος μελετητής, ἱστορικός ἢ πολιτολόγος, κοινωνιολόγος ἢ σημειολόγος. Ἡ συζήτηση στὴ Βουλή, ὁ τρόπος πού οἱ ἐκλεγμένοι ἀντιπρόσωποι τοῦ Λαοῦ, διαπραγματεύονται τὰ προβλήματα αὐτά, ὁ τρόπος, τὸ ὕφος, φτάνουν σέ γνώση τοῦ λαοῦ, ἂν φτάσουν κι ὅπως φτάσουν μέσω τοῦ τύπου, ἀποκλειστικά σχεδὸν μέσω τοῦ τύπου.

Ἔτσι δημιουργεῖται τὸ ἐντυπο ἀρχεῖο, τὸ σπουδαῖο δῆθεν ὕλικό, γιὰ τοὺς διαφόρων τύπων συγγραφεῖς πού θὰ γράψουν ἀργότερα τὴν ἱστορία, τὴν πολιτικὴ, τὴν ψυχολογικὴ, τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς συμπεριφορᾶς τῆς σημερινῆς κοινωνίας. Φυσικά διδλία, ἄρθρα καὶ ἄλλα κείμενα κι ἄλλα δοκουμεντα συμπληρώνουν τὸ ὕλικό, ἀλλὰ ἡ συζήτηση στὴ Βουλή κι ὁ τρόπος παρουσιάσεώς της,

τά σχόλια καὶ ἡ ἀποφυγὴ σχολίων, μένουν τεκμήρια σημαντικὰ γιὰ σήμερα, γιὰ αὔριο καὶ ἄλλα μεθαύριο.

Ἔτσι παντοῦ πρωτοσέλιδα, ἀνάμεσα σέ τίτλους γιὰ μιὰ «Ζεματισμένη Κυβέρνηση» ἢ μιὰ «θριαμβευτικὴ Κυβέρνηση» ἀνάμεσα σέ μιὰ «ἔξυπνη κλοπὴ» ἢ τρεῖς «κουτούς διασμούς», στὴν τεχνητὴ ἔλλειψη τῶν φαρμάκων, ἢ «στὸ νερό μέ δελτίο στὴ Θεσσαλονίκη», στὰ «πλαστά χαρτιά γιὰ εἰσαγωγή στὰ Πανεπιστήμια» κι ἄλλες καὶ τόσες εἰδήσεις (σημ. μιῶ γιὰ καθὼς πρέπει ἐφημερίδες ἀφήνοντας τίς ἄλλες τίς ἀπερίγραπτες), ἀναφέρεται καὶ ἡ συζήτηση στὴ Βουλή σάν ἓνα τυχαῖο περιστατικό, δικαιολογημένα, ἀφοῦ δὲν ἔγινε μιὰ γενίκευση τῆς συζήτησης, μιὰ ἀντιπαράθεση δύο παρατάξεων, μιὰ σύγκρουση ἰδεῶν καὶ ἰδεολογιῶν, μέ τὴν ἀδιαφορία καὶ ἀποχὴ βασικῶν ἐκπροσώπων τοῦ πολιτικοῦ σώματος ἐντὸς τῆς Βουλῆς καὶ μέ τὴ σιωπὴ τῶν ἄλλων κοινωνικῶν καὶ ἐπιστημονικῶν δυνάμεων ἔξω ἀπ' αὐτή.

Τὸ πῶς ὀδυνηρὸ εἶναι πὼς, εἴτε ἀκαιρο εἴτε ἐπικαιρο, βασικό ἢ ὄχι, τὸ θέμα αὐτὸ πού πηγαινοέρχεται, μεγάλο ἱστορικό, κοινωνικό, πολιτικό πρόβλημα, ἢ Βουλή τὸ διαπραγματεύεται μακριὰ ἀπὸ κάθε πολιτικὴ ἠθικὴ καὶ ἔξω ἀπὸ τὸ Λαό, ἀδέξια ἢ ἀνάξια μιὰς ἑθνικῆς ἐκπροσώπησης, κι αὐτὸ εἶναι ἄσχημο καὶ ἐπικίνδυνο καὶ γιὰ παρούσες συνθήκες καὶ γιὰ κάποιο χειρότερο μέλλον, πού δὲν ἀποκλείεται νὰ ἔρθει, ἀφοῦ τὸ παρὸν εἶναι ἄρρωστο καὶ φαίνεται σάπιο σέ πολλοὺς τομεῖς.

Εἶναι δύσκολο νὰ κρίνει κανεὶς ἀπὸ τὴν ἀπόδοση τῶν διαμειφθέντων στὴ συνεδρίαση τῆς Βουλῆς ἂν ἡ ὑπεράσπιση

γιὰ τὴν ἀναγνώριση τοῦ Ε.Α.Μ. ἦταν ἀνάλογη μέ τὴ σημασία τοῦ προβλήματος, ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρά. «Νὰ μὴ γίνεῖ ποτὲ ἀναγνώριση» ἀποφθέγγεται ἐκ μέρους τῆς (ἄκρας) δεξιᾶς παρατάξης, ὄχι ὁ ἀρχηγός της ἢ ὁ ὑπουργός της Δικαιοσύνης ἀλλὰ ὁ Ὑπουργός Ἑθνικῆς Ἀμύνης καὶ διαχειριστὴς τῆς πολιτικῆς ἰδεολογίας καὶ τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ἐπικρατοῦσων δυνάμεων τοῦ Ἑλληνικοῦ Στρατοῦ.

Ἐξοργιστικὴ καὶ ἀσεβὴς διαδικασία ἐνός θέματος πού ἀφορᾷ μεγάλες σελίδες τῆς ἱστορίας, γραμμένες μέ θυσιές καὶ ποτισμένες μέ αἷμα ἥρωικό.

Ἄς δοῦμε ὅμως τὰ γεγονότα μέ μιὰ ἀπόσταση ἀπὸ τὸν χώρο τῆς Βουλῆς.

Τὸ Ἑθνικὸ Ἀπελευθερωτικὸ Μέτωπο καὶ ὁ Ἑλληνικός Λαϊκὸς Ἀπελευθερωτικὸς Στρατός, ἔτσι ὀνομάστηκαν καὶ ἔτσι λειτούργησαν ἀπὸ τὸ 1941 ὡς τὸ 1945, ἔτσι ὀρθώθηκαν μέσα στὴν κατεχόμενη ἀπὸ τὰ ναζιστικὰ στρατεύματα Ἑλλάδα, ἔτσι ἀγωνίστηκαν στίς πόλεις καὶ στὰ χωριά, τὰ βουνὰ καὶ τὰ νησιά τῆς ἑλληνικῆς γῆς, ἀνοιχτά, μέσα στο Λαό, μαζί μέ τὸν ἑλληνικὸ Λαό, μ' ὅλες τίς τάξεις του: ἀγρότες, ἐργάτες, διανοοῦμενους, ὑπάλληλους, ἐπιστήμονες κι ἐμπόρους, κι ὅλες τίς ἡλικίες, παιδιὰ καὶ γέροντες, ἄντρες καὶ γυναῖκες, θὰ ἴεγα ἀκόμα καὶ πλατιεῖς ἰδεολογίες πού ἀφομοιώθηκαν σ' ἓνα ἱστορικό, ἔθνικό καὶ παγκόσμιο ἀγῶνα γιὰ ἐπιβίωση, ἀπελευθέρωση, δημοκρατία, ἀνεξαρτησία καὶ εἰρήνη σύμφωνα μ' ἓνα Καταστατικὸ Χάρτη παγκόσμιο, πρὶν παραδιάσθηκε ἀπὸ τὸν ἱμπεριαλισμό.

Ἡ τεράστια πλειοψηφία τοῦ Ἑλληνι-

κου Λαού φέρθηκε τίμια στην περίοδο εκείνη, αφήνοντας κατά μέρος μιά μειοψηφία ατομικιστών και συμβιβασμένων και μιά μικρότερη ακόμα μερίδα συνεργατών του κατακτητή.

Τά ιδανικά του Ε.Α.Μ. ξύπνημα των ήθικων δυνάμεων του έθνους στίς τραγικές τότε συνθήκες, τό θάρρος κι ή άποτελεσματικότητα των άγωνιστών, έκαναν τή μεγάλη πλειοψηφία του Λαού νά ένταχθει, νά ένσωματωθει, νά άφομοιωθει μέσα στο Ε.Α.Μ. και Ε.Λ.Α.Σ., καθ' όλη τή διάρκεια των άγώνων του, ως τή σύγκρουση μετά τήν άπελευθέρωση μέ άλλες δυνάμεις, δηλαδή μέ τή συμμαχία των συντηρητικών άνταρξιστικών δυνάμεων, μέ τίς άγγλικές στρατιωτικές ήμπεριαλιστικές δυνάμεις κι άκόμα μέ τίς προδοτικές φιλοναζιστικές δυνάμεις κι άλλους μισοφόρους, στά πλαίσια των ιστορικών φαινομένων πού άκολουθούν άτυχια κι άμείλικτα τούς πολέμους και οδηγούν στή σύγκρουση των δυνάμεων τής προόδου μέ τίς δυνάμεις των συνθησιών, των προκαταλήψεων, των συμφερόντων και των άντιδραστικών ιδεολογιών.

Ός τή στιγμή τής σύγκρουσης δέν υπάρχει άμφιβολία ότι τό Έθνικό Άπελευθερωτικό Μέτωπο ήταν ή μεγάλη Έθνική Άντίσταση, «δικαίω και πράξη», ιδέα, σώμα και αίμα του Έλληνικού Λαού ταυτόχρονα παγκόσμια άναγνωρισμένη σάν τέτοια.

Δέν χρειάζονται τά γραπτά του Τσώρτσιλ ή άλλων Άγγλων, Γερμανών ή Άμερικανών, πρωταγωνιστών, μαρτύρων ή πρακτόρων, γιά νά στηρίξει κανείς ή αντίθετα νά περιορίσει μιά **πάμφωτη αλήθεια**. Η θεμελιώδης σημασία τής ιστορίας δέν οικοδομείται μόνο μέ τήν τεχνική των ιστοριογράφων και ιστορικών πού αναλύουν τά άρχεία, τά έγγραφα, ψάχνοντας και έρμηνεύοντας τίς προθέσεις και τίς παλινωδίες τους, τίς άντιφάσεις τους, τήν αυθεντικότητα ή τήν κибδηλεία τους.

Η παράδοση, ό λόγος, ό θρύλος, ό φωτιστέφανος, ή όλη ύλη ξεπερνούν τή φιλολογική τεχνική είτε υπέρ τής αλήθειας είναι είτε κατά.

Έτσι τουλάχιστον ως τό Δεκέμβρη του 1944 τό Ε.Α.Μ. είναι, έξω και πάνω από κάθε έπιχειρηματολογία, ή μεγάλη Έθνική Άντίσταση, σημάδι και καμάρι τής Έλληνικής Ιστορίας, άναφορά αδιάπτωτη σ' αυτήν, όπως τό 1821, γιά κάθε Έλληνα κατά πρώτο λόγο και γιά κάθε ξένο πού θά ένδιαφερόταν ιστορικά, κοινωνικά, πολιτικά, έθνολογικά.

Αυτή ή πραγματική και άναμφισβήτητη θέση από ποιά στιγμή μπαίνει σέ διαμφισβήτηση;

● Πρώτο στοιχείο: Μετά τήν ήττα του Ε.Α.Μ. — Ε.Λ.Α.Σ στο τέλος τής σύγκρουσης του Δεκέμβρη, δηλαδή από τίς άρχές του 1945.

Είναι άναμφισβήτητο πώς ή αλήθεια του νικητή είναι μιά πρόσκαιρη, άμφί-

βολη και συχνά μιά βρωμερή αλήθεια.

Δυστυχώς στον καιρό μας, δηλαδή στο δεύτερο μισό του 20ου αιώνα, οί άνθρωποι δέν διαβάζουν άρκετά ιστορία άν διαβάζαν θά έβλεπαν ότι ή «αλήθεια» των νικητών, όσο ή νίκη τους είναι πιο πρόσκαιρη, άδικη και τυχαία, όσο ή κατοπινή τους καταπίεση πιο σκληρή, τόσο τό μίσος, ή ύβρις κατά των νικημένων, τό φτύσιμο και τό δηλητήριο κατά των θυμάτων, ή έπιβολή του ψεύδους στή θέση τής αλήθειας γίνονται πιο συστηματικά, πιο μακρόχρονα, πιο άπαισία. Αυτή είναι μιά γενικευμένη παλιά μέθοδος μέσα στή σκληρή πορεία των κοινωνικών συγκρούσεων και καταπιέσεων.

Διαβάστε μετά τό πραξικόπημα του Θεριμιδώρ, πώς διασύρθηκε ή μεγάλη Γαλλική Έπανάσταση του 1789 πού άλλαξε τήν ιστορία τής Εύρώπης, διαβάστε άκόμη παλιότερα μετά τήν έπανάσταση του Κρόμβελ τή σφαγή και τό μίσος κατά των δημοκρατικών δυνάμεων του λαϊκού Στρατού πού τήν όργάνωσε ό ίδιος, συμβιβασμένος πιά τίς καταστημένες δυνάμεις, διαβάστε τή σφαγή, τίς έξορίες και τίς ύβρεις κατά τής Κομμούνας από τό σύμμαχο των γερμανικών στρατευμάτων κατοχής Θιέρσο ή γιά μικρότερη μετακίνηση στο χρόνο, θαυμάστε τή μισερή και μισητή «αλήθεια» του Φράνκο ή του Πινόσέτ.

Έτσι ή ήττα του Ε.Α.Μ. και του Ε.Λ.Α.Σ τό Δεκέμβρη του 1944 και ό χείμαρρος του μίσους και τής αναλήθειας πού έπακολούθησαν δέν άποτελέσαν και δέν άποτελούν δικαίωμα γιά τήν αλλοίωση τής ιστορικής πραγματικότητας.

● Δεύτερο στοιχείο στήν έπιχειρηματολογία των συντηρητικών και άντιδραστικών δυνάμεων είναι τό ότι μέ τήν πολιτική του κομμουνιστικού κόμματος πού κυριάρχησε και ουσιαστικά κατήχηνε τό Ε.Α.Μ. και Ε.Λ.Α.Σ, ή Άντίσταση ήταν ένα παγιδευτικό σχήμα, ένα πρόσχημα και κατ' ουσία απέβλεπε στήν κατάληψη τής εξουσίας.

Τό έπιχείρημα αυτό γεννήθηκε σάν συνέπεια του έξαρχής φόβου των συντηρητικών δυνάμεων γιά τή μετακίνηση τής εξουσίας μέσω τής χειραφέτησης του Λαού και τής έμπειρίας του από τούς μεγάλους του άγώνες, έξω από κάθε παρουσία του Κράτους και ένάντια στο Κράτος τής συνεργασίας και ύποταγής. Ό εύλογος φόβος γιά τή μετακίνηση τής εξουσίας, έστω και δημοκρατικά, έπηρεάσε δυστυχώς και τίς άντιναζιστικές αλλά συντηρητικές πολιτικές δυνάμεις, κατά τή διάρκεια τής άντίστασης αυτό υπήρξε ένας άποφασιστικός παράγων γιά τή μή συνένωση όλων των προσπαθειών είτε σέ μιά Πανεθνική Όργάνωση Άντίστασης ή όπως άλλου, στή Γαλλία π.χ. σέ μιά εκ των ύστέρων συγκρότηση ενιαίας διοίκησης των άντιστασιακών παρατάξεων.

Μπροστά στο γεγονός αυτό, ό Έλλη-

νικός Λαός άκολούθησε έπιλεκτικά αλλά και άναγκαστικά στή μεγάλη του πλειοψηφία τό Ε.Α.Μ. και όχι τούς συντηρητικούς πού υπήρξαν άπόντες και των όποιων ή πολιτική ήταν άδιαυγής και γεμάτη άνησυχαστικές άντιφατικότητες.

Άντίθετα ή παρουσία του Ε.Α.Μ. μέσα στή δυστυχισμένη και κινδυνεύουσα χώρα και ή έπιτυχία τής διάσωσης του λαού από τόν άφανισμό έδωσαν τέτοια ένότητα μέ τήν έθνική και λαϊκή πλευρά του πολέμου τής Άλβανίας, τέτοια αίγλη, τέτοια έξάλωση όργάνωσης, διοίκησης και παιδείας έτσι πού ή κατάληψη πραξικοπηματικά τής εξουσίας δέν φάνηκε νά σχεδιάζεται ούτε στα κείμενα ούτε στίς πράξεις.

Πρέπει νά σημειώσουμε πώς οί πολιτικές δυνάμεις του Ε.Α.Μ. και τό κομμουνιστικό κόμμα, εκτιμούσαν τήν έπιρροή τους σέ τόσο μεγάλα ποσοστά ώστε ή συμμετοχή τους στήν εξουσία τούς φαινότανε δεδαία μέχρι σημείου ύπεροφίας, ταυτόχρονα ύποτιμούσαν τά μέτρα και τά μέσα πού θά χρησιμοποιούσαν οί ιδεολογικοί, κοινωνικοί και πολιτικοί τους αντίπαλοι μπροστά στο φαινόμενο αυτό τής πιθανής ή τής βέβαιης ειρηνικής επικράτησης των λαϊκών άριστερών δυνάμεων αυτό ήταν άπαράδεκτο γιά τή μειοψηφούσα τότε πολιτικά και ήθικά δεξιά κι άκόμη περισσότερο γιά τόν άγγλικό ήμπεριαλισμό, είδικευμένο στή δολοπλοκία και τή γενοκτονία.

Έτσι άφ' ενός δέν έχουμε κανένα τεκμήριο γιά πρόθεση ή πράξη κατάληψης τής εξουσίας από τό Ε.Α.Μ., αντίθετα έχουμε πλείστα τεκμήρια συμβιβασμών ύποχωρήσεων και κακής εκτίμησης των προθέσεων και των σχεδίων των αντιπάλων, αλλά αυτό ήταν μιά άλλη ιστορία, άφ' έτέρου ή κατάληψη τής εξουσίας από τόν Ντέ Γκώλ ή τόν Τίτο δέν στήρησε από τήν Άντίσταση των χωρών τους τόν τίτλο τής Έθνικής Άντίστασης, αντίθετα τόν κατοχύρωσε.

● Τρίτο στοιχείο τής έπιχειρηματολογίας κατά του Ε.Α.Μ. στηρίζεται στήν άτμόσφαιρα μίσους πού δημιουργήθηκε από τόν εμφύλιο πόλεμο, πού δυστυχώς γιά τήν Ελλάδα και τό Λαό έπακολούθησε τήν περίοδο τής Κατοχής, τής Άντίστασης, τής Άπελευθέρωσης, τής Σύγκρουσης του Δεκέμβρη, τής άδικης γιά τό Ε.Α.Μ. συμφωνίας τής Βάρκιζας και τής άπροκάλυπτης παραδίαισής της (άπό τίς άντιδραστικές και άλλες δυνάμεις τής συνεργασίας και τής προδοσίας πού είχαν έν τά μεταξύ έπιβληθεί στή συντηρητική παράταξη).

Σ' αυτά τά γεγονότα, στο μίσος πού γεννήθηκε αλλά πού οδηγήθηκε και καλλιεργήθηκε μεθοδικά από ντόπιες και ξένες δυνάμεις, έδράστηκε μιά a posteriori, άνανεωμένη και παρατεταμένη έπιχειρηματολογία κατά τής Έθνικής Άντίστασης, παράλληλα μ' ένα άμείλικτο, άπάνθρωπο, έξωντωτικό διωγμό. Έτσι διαιωνίστηκε μιά έπιχειρηματολο-

γία ευκαιριακή, ασκοπη, αδικη και δλα-
δεση.

Η ευκαιριακή αυτή επιχειρηματολο-
γία που σκοπός της ήταν να καλύψει την
αγγλική ιμπεριαλιστική επέμβαση και τα
νέα κατακτητικά σχέδια των Αμερικαν-
ών στο ελληνικό έδαφος και τη Μεσό-
γειο, βασίστηκε σ' ένα σφαλερό αμάλ-
γμα πολιτικό και χρονικό: παγκόσμιο
άντιναζιστικό μέτωπο και απελευθερω-
τικός αγώνας των δημοκρατικών δυνά-
μεων στην περίοδο του Ε.Α.Μ., ταξικός
ιδεολογικός αγώνας των λαϊκών δυνά-
μεων στη δεύτερη περίοδο, περίοδο του
ψυχρού πολέμου και της οργάνωσης της
νεοϊμπεριαλιστικής επίθεσης με οδηγό
δύναμη τις Η.Π.Α.

Αποφεύγοντας να πάρω θέση σ' αυτό
τό κείμενο θέλω να πω μονάχα πως για
την κατανομή των ευθυνών, την εξήγηση
της συμπεριφοράς κ.λπ. των αντιμαχομέ-
νων, άλλοι έγραψαν και θα γράψουν, εν
πάση περιπτώσει ούτε η έκθεση του πο-
λέμου, ούτε οι αποφάσεις των στρατοδι-
κειών, ούτε η καταδίωξη, η καταπίεση
και η εξόντωση για πράξεις ή λόγους,
σκέψεις ή και σιγής, με τόση σκληρό-
τητα, σε τέτοια κλίμακα, με τέτοια μέσα
και επί τόσο χρόνο αποκαθιστούν μονο-
μερές ιστορικό δίκαιο

Κατηγορηματικά όμως λέω πως είναι
απαράδεκτο 29 χρόνια μετά τον εμφύλιο
πόλεμο να καταπιέζεται από το Κράτος
και τους μηχανισμούς του και αυτή η έν-
νοια της πριν 37-34 χρόνια αληθινά με-
γάλης Εθνικής Αντίστασης του Ε.Α.Μ.,
Ε.Λ.Α.Σ., Ε.Π.Ο.Ν. και Ε.Α.

Πρωτοφανής είναι αυτή η συμπερι-
φορά για την Ελληνική και για τη διε-
θνή ιστορία, επιζήμια για το σύνολο,
αδικη για το Λαό, απαράδεκτη στά κίνη-
τρά της και σκοτεινή.

Το 1945 έπρεπε και μπορούσε να γίνει
συμφιλίωση, μά ντόπια συμφέροντα και
ενοχές και ξένα σχέδια, δεν άφησαν,
ούτε τώρα αφήνουν οι ξένες ιμπεριαλι-
στικές δυνάμεις την ύφεση και τη δι-
καισύνη επιβάλλοντας παλιούς διχα-
σμούς για πρόσχημα, απασχόληση κι
αδυνάτισμα του Έθνους που τους επι-
τρέπει την πολύπλευρη εκμετάλλευση και
την παράταση και επέκταση της μισο-

σκεπασμένης κατοχής τους πάνω στη
χώρα μας.

Νά και τό 3ο πρόσχημα, δδυνηρό αλλά
άνικανο ν' αλλοιώσει την ιστορική πρα-
γματικότητα.

Πέρα από αυτά τό Έθνικό Απελευθε-
ρωτικό Μέτωπο ήταν και παραμένει
ιστορικά αλλά και στη μνήμη και τη συν-
είδηση του Λαού «η Έθνική Αντί-
σταση».

Αυτό δπως είπε ο Βολταίρος είναι
περισσότερο από αλήθεια είναι «η πρα-
γματικότητα».

Ο Λαός ο μόνος αρμόδιος να κρίνει,
πίεστηκε γι' αυτό τό λόγο αδιάκοπα και
παντοιότροπα κι όμως ποτέ δεν άπαρνή-
θηκε την εθνική του Αντίσταση και τό
Ε.Α.Μ. ούτε και στίς πιο σκληρές μέρες.

Καταπιεζόμενος, τρομοκρατούμενος
ακόμη, αφήνει τούς ποιητές του, τούς
συγγραφείς του, τούς καλλιτέχνες του και
μουσικούς του να εκφράσουν τούς δα-
θιούς δεσμούς του και μνήμες για την
Έθνική του Αντίσταση, προσθέτοντας
στους ήρωικούς αγώνες και θυσίες και
τη μνήμη του, τά διώματά του, που γί-
νονται άξονες και θρύλος για τούς νέους
αγώνες του, που ολοκληρώνονται στην
περίοδο της λαομίσσητης χούντας και γί-
νονται σύμβολο ενότητας συμφιλίωσης κι
έκδημοκρατισμού στην πτώση της.

Σέ ποιά άλλη εθνική ανάμνηση, σι'
αλήθεια, αναφέρεται ο Λαός όταν εκδη-
λώνεται πάνδημος, μ' εκατοντάδες χι-
λιάδες φωνές στίς πορείες του, για
έθνική ανεξαρτησία, για δώξιμο των ξέ-
νων βάσεων, γι' απαλλαγή από την ξένη
οικονομική κατοχή, για ενότητα και δη-
μοκρατία, εκτός απ' τό Ε.Α.Μ., μόνο τό
Ε.Α.Μ., μέσα στο οποίο βρίσκεται και τίς
Έθνικές και Λαϊκές παρορμήσεις του
πολέμου της Αλβανίας και τίς καταθο-
λές του 1821, εθνικοαπελευθερωτικές
και προοδευτικές;

Θυμάμαι δλοζώντανα, τη νύχτα της 27
Σεπτεμβρη 1944 μετά από τόν ολόήμερο
μαχητικό γιορτασμό στίς γειτονίες της
Αθήνας της 3ης έπετίου από την ίδρυση
του Ε.Α.Μ., ξαφνικά στά πόδια του
δράχου της Ακρόπολης έλαμψαν 3 με-
γάλα γράμματα, Ε.Α.Μ., ηλεκτροφώτι-
στα, λίγα λεπτά αργότερα ψηλά στούς

δράχους των Τουρκοβουνιών, που εκείνο
τό δράδυ έγιναν Άγχεσμος, πιο γιγάντιο
ακόμη άνάδει, σάν απάντηση, φτιαγμένο
μέ δεκάδες λυχνίες μέ πετρέλαιο, άλλο
Ε.Α.Μ. Και όμως τά χιτλερικά στρατεύ-
ματα δέν μπόρεσαν να σθήσουν, τό
δράδυ εκείνο, τά φωτεινά μηνύματα, που
διαπέρασαν την πόλη απ' άκρη σ' άκρη.

Σήμερα, 34 χρόνια από τότε, ενώ τό
φώς καίει πάντα, όσοι από τη συντηρη-
τική παράταξη είναι τίμιοι, θά συμφω-
νήσουν πως είναι ασύμφορο κι επιζήμιο
έθνικά, να μάχονται την ιστορία ή ν'
αφήνουν μια αδιάστατη ακροδεξιά τους
πτέρυγα να καλλιεργεί τό διχασμό.

Οι εμφύλιες έριδες ευνόησαν τίς επι-
διώξεις των ξένων πάντα μαζί και μιάς
ομάδας τυχοδιωκτών που καταρτήμαξαν
τόν τόπο, ύπηρξαν ακόμη ανασταλτικές
και καταστρεπτικές για τούς έσωτερι-
κούς προβληματισμούς, τόσο αυτούς που
είναι εκδηλοι, όσο και τούς άλλους που
είναι σκεπασμένοι κι άπωθημένοι, κοι-
νωνικοί, βιολογικοί, πολιτιστικοί κάθε
φύσης, πνευματικοί κι ιστορικοί.

Έτσι τη στιγμή που ή παρούσα πλειο-
ψηφία της Βουλής ύποκύπτει στην πίεση
των φανερών και κρυφών ακροδεξιών
δυνάμεων και ξένων επιδράσεων για να
κρατήσει τούς νόμους της Χούντας για
την άναγνώριση των συνεργατών του
Ναζισμού (των ταγμάτων ασφαλείας)
σάν έθνικής αντίστασης, κι άποκρούει
την Έθνική Άναγνώριση στο Έθνικό
Απελευθερωτικό Μέτωπο, ο Έλληνικός
Λαός είναι ύποχρεωμένος να κρίνει και
να πάρει την άπόφασή του.

Νόμοι και Θεσμοί δημιουργούνται
μέσα στη συνείδηση των Λαών κι εκφρά-
ζονται παντοιότροπα.

Σεβασμό στην Ιστορία, Δημοκρατία,
Δικαιοσύνη κι Έλευθερία απαιτεί ή εποχή
μας, για μια απαραίτητη εθνική και παναν-
θρώπινη έννοια κι αυτό που τό αντιστρα-
τεύεται μια ομάδα ξεπερασμένη, άποξηρα-
μένη μέσα άπό μίσση, φοβίες και έκδικήσεις,
που δέν αποτελούν καν πάθος αλλά σύ-
στημα και πρόγραμμα, θά τό κερδίσει ο
Λαός αναπτύσσοντας τό ήθος του και την
παιδεία του μέσα από τίς μνήμες του και
τούς αγώνες του.

συγχρονη ελληνικη ιστορια

ΣΠΥΡΟΥ ΛΙΝΑΡΔΑΤΟΥ

απο τον
εμφυλιο
στη
χουντα

τομος Α'
1949-1952

τό βιβλίο

το παιδι

ειμαστε Σίνα 38

ΣΤΟ
«ΜΑΓΑΖΙ»
τώρα και
ΕΠΙΠΛΑ!

Μαζί με όλα τ' άλλα,
έπιπλα άπλά, πρακτικά,
ευχάριστα και - πάνω
απ' όλα - σε πραγμα-
τικά καλές τιμές.

«ΜΑΓΑΖΙ»
Διδότου 59

Θάνος Βερέμης

ΟΙ ΕΠΕΜΒΑΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΣΤΡΑΤΟΥ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ
1916-1936

ΕΞΑΝΤΙΑΣ

ΚΩΣΤΑΣ
ΒΕΡΓΟΠΟΥΛΟΣ

ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ
ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ
ΤΟΝ 19ο ΑΙΩΝΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ
ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ

**ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ
ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Φ. Βεγλιέρης Γ. Δερτιλής Δ. Δημητράκος
Γ. Κοντογιώργης Γ. Μαυρογορδάτος
Ν. Μουζέλης Π. Μπαουσιάννης Α. Ρήγος
Χ. Ροζάνης Κ. Τσουναλός Β. Φίλιπας

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ
Γ. ΚΟΝΤΟΓΙΩΡΓΗΣ

ΕΞΑΝΤΙΑΣ

— ΕΞΑΝΤΙΑΣ —

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ζ. ΠΗΓΗΣ 3 ΑΘΗΝΑ Τηλ. 360.32.34

κυκλοφορούν

ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΤΖΗ

τό
διπλό βιβλίο

μυθιστόρημα

δεύτερη έκδοση, ξανακοιταγμένη

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

ΔΗΜΗΤΡΗ ΧΑΤΖΗ

σπουδές

δηγήματα
ξανατυπωμένα και άλλα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Ο ΔΡΟΜΟΣ
ΤΟΥ ΘΥΜΩΜΕΝΟΥ
ΠΟΤΑΜΟΥ

ΙΩΑΝΝΑ
ΚΑΡΑΤΖΑΦΕΡΗ
τό
χαμένο
κουμπί

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

● **εκδοσεις βεργος** ΣΟΛΩΝΟΣ 128, ΑΘΗΝΑ 145, Τηλ. 360.62.07

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ
'Η γραφειοκρατική κοινωνία
Οι παραγωγικές σχέσεις στη Ρωσία

1

εκδοσεις βεργος

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

'Η πείρα του εργατικού
κινήματος

Γκίλς ν' άμνιστούρις

1

εκδοσεις βεργος

ΚΟΡΝΗΛΙΟΣ ΚΑΣΤΟΡΙΑΔΗΣ

ΤΟ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΙΚΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ
ΣΗΜΕΡΑ

εκδοσεις βεργος

ΑΝΤΡΕΑΣ ΚΑΝΑΣ

'Ο Μονοκόκαλος

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΒΕΡΓΟΣ

‘Ο μύθος της κακής ‘Αμερικῆς καί της καλής Εὐρώπης

‘Ο διευθυντής του «Οικονομικού Ταχυδρόμου» ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΑΡΙΝΟΣ μās ἔστειλε τό πιά κάτω κείμενο-ἀπάντηση στό ἄρθρο τοῦ ΓΙΩΡΓΟΥ ΝΤΡΕ (τ. 95) σχετικά μέ τό μύθο της κακής ‘Αμερικῆς καί της καλής Εὐρώπης.

Στό τεῦχος σας τῆς 25/3/78 ὁ κ. Γιώργος Ντρές - δέν ἔχω τήν τιμή νά τόν γνωρίζω - μέ ἀφορμή ἕνα ἄρθρο μου, πού δημοσιεύτηκε στόν «Οικονομικό Ταχυδρόμο» τῆς 26/1/78 σ' ὁ,τι ἀφορᾷ τήν πολιτική τῶν δύο ὑπερδυνάμεων ἀπέναντι στό ἑλληνικό αἷτημα γιά τήν ἔνταξη στήν ΕΟΚ, κάλυψε δύο σελίδες τοῦ «ΑΝΤΙ» γιά νά ἀντικρούσει τά συμπεράσματά μου. Δικαίωμά του καί πολύ περισσότερο ὅταν καταβάλλει ἀξιοπρόσεκτη καί σοβαρή προσπάθεια γιά νά ἀνατρέψει ὅσα ἐγώ ὑποστηρίζω.

Εἶναι κρίμα, πού ἔστειλε τό ἄρθρο αὐτό στό «Αντί» κι ὄχι στόν «Οικονομικό», ὅπου εὐχαρίστως θά δημοσιευόταν. Καί λέω κρίμα γιά δύο λόγους:

α) γιατί οἱ ἀναγνώστες σας δέν γνωρίζουν τί ἔγραψα ἐγώ, καί νομίζω ὅτι τά ἐπιλεγμένα ἀποσπάσματα στό ὅποια ἀναφέρεται δέν ἀντιπροσωπεύουν οὔτε τό σύνολο τῶν ἐπιχειρημάτων μου, οὔτε - πολύ περισσότερο - τίς προθέσεις μου ὅπως ἐκείνος τίς περιγράφει.

β) γιατί ἡ δημοσίευση τῶν ἀπόψεων τοῦ κ. Ντρέ στόν «Οικονομικό», θά ἔδινε τήν εὐκαρία στοὺς ἀναγνώστες του νά δοῦν καί μιά ἄλλη ἀποψη.

Γιά νά ἀπαντήσω στό ἄρθρο τοῦ κ. Ντρέ ἐπὶ τῆς οὐσίας, μοῦ εἶναι δύσκολο. Γιατί θά ἔπρεπε νά καταχρασθῶ πολύ περισσότερο χώρο ἀπ' αὐτόν πού διαθέσατε σέ κείνον. Καί θά ἦταν αὐτό ἀναγκαῖο γιατί ἐνῶ ὁ ἀρθρογράφος σας ἐπικαλεῖται πράγματα πολύ γνωστά καί συνεχῶς ἐπαναλαμβανόμενα *utri et utri* - προφορικά καί γραπτά - ἀπό κείνους πού ἀντιτίθενται στήν ἔνταξη τῆς Ἑλλάδας στήν ΕΟΚ, ἐγώ ὑποστηρίζω ἀπόψεις πού ἔχουν τήν ἀδυναμία νά μὴν ὑπηρετοῦν παρά μόνο τό πάθος μου γιά τήν ἀναζήτηση τῆς ἀλήθειας, ὅποια κι ἂν εἶναι, ἔστω κι ἂν αὐτή θέτει σέ ἀμφισβήτηση ἰδεολογικές καί πολιτικές ἀναλύσεις, πού ἐξ ἀντικειμένου - δυστυχῶς - εἶναι μονόπλευρες καί ἑλλειπείς - καμιά φορά καί κακόπιστες.

‘Η ἐπιστολή μου γράφεται ἀποκλειστικά καί μόνο γιά τό λόγο ὅτι ὁ ἀρθρογράφος σας μοῦ ἀποδίδει «πονηρές» προθέσεις (χρησιμοποιεῖ ἐπανειλημμένα τόν χαρακτηρισμό «πονηρή» πολιτική ἀνάλυση).

Πιστεύω ὅτι θά ἀπέφευγε τόν χαρακτηρισμό αὐτόν καί ἴσως καί τόν κόπο νά ἀρθρογραφήσει γιά τούς ἐξῆς λόγους:

α) ἂν ἦταν τακτικός ἀναγνώστης τοῦ «Οικονομικοῦ», πράγμα πού τό ἀποκλείω ἀφού ὅλες του οἱ παραπομπές ἀναφέρονται στό τεῦχος τῆς 26/1/78 τοῦ «Οικονομικοῦ Ταχυδρόμου», ἐνῶ ἐγώ ἔχω γράψει γιά τό θέμα αὐτό σειρά 8 ἄρθρων τώρα πρόσφατα καί πολλῶν ἄλλων πέρυσι καί τά προηγούμενα χρόνια,

β) ἂν τόν πληροφοροῦσαν ἄλλοι ἐκλεκτοί συνεργάτες σας ὅπως π.χ. ὁ κ. Παπασηλιόπουλος ἢ ὁ κ. Νικολινάκος ὅτι αὐτά πού ὑποστηρίζω στό ἐπίμαχο ἄρθρο μου δέν ἐμφανίστηκαν γιά πρώτη φορά τόν περασμένο Νοέμβριο, ὅπως ἐντελῶς ἀκατάτοπιστος ἰσχυρίζεται, ἀλλά ἀπό τό 1973 (★). Μάλιστα! Ἐν μέσῃ δικτατορία ἡ ταπεινότητά μου εἶχε ὑποστηρίξει σέ σειρά ἄρθρων ὅτι ἡ ἀμερικανική πολιτική κατέτεινε ἀπό τότε σταθερά στήν ἀποκοπή τῆς Μεσογείου ἀπό τήν Δημοκρατική Εὐρώπη καί εἰδικότερα τήν ΕΟΚ μέ τή δημιουργία ἀλυσίδας δικτατοριῶν (ἀπό Πορτογαλία μέχρι Τουρκία) στό μαλακό της ὑπογάστριο (γιά τήν Ἰταλία πού ἀποτελοῦσε ἀνορθογραφία, ἔχαν ἐξουσιοδοτηθεῖ οἱ Ἕλληνες συνταγματάρχες νά ὑποβληθῶνται τίς φασιστικές δυνάμεις τῆς χώρας γιά νά δημιουργήσουν τήν ἀναγκαῖα ἀναρχία γιά ἕνα ἐθνοσωτήριο στρατιωτικό πραξικόπημα καί ἐκεῖ). Τά ἴδια ὑποστήριξα καί σέ ἄλλη σειρά ἄρθρων μου στόν «Οικονομικό» τό 1975, χωρίς νά ἀμφισβητῶ ὅτι οἱ τότε ἀπόψεις μου ἦταν μιά καθαρή παραφωνία στή θεωρητική θριαμβολογία τῶν εὐχουόντων ὁπαδῶν τῆς ἐντάξεως καί τήν καταστροφολογία τῶν ἀντιπάλων της. Θά ἤμουν ὑπόχρεως ἂν μπορούσε ὁ κ. Ντρές νά μοῦ ἐξηγήσει ποιά πονηρή σκοπιμότητα ἐξυπηρετοῦσα τότε πού οἱ συνταγματάρχες μαζί μέ τόν κ. Στάνς χόρευαν τό χορό τῆς ἐξόδου μας ἀπό τήν ΕΟΚ, ἡ δέ δική μου ἐπιχειρηματολογία (προσεκτικά διατυπωμένη διά τόν φόβον τῶν Ἰουδαίων) θά μπορούσε νά μοῦ στοιχίσει ἴσως ὅσα ὑπέστησαν ἄλλοι. Φυσικά τήν ἐποχή ἐκείνη τά κόμματα πού σήμερα ἔχουν ταχθεῖ κατά τῆς ἐντάξεως, ἡ βρισκόνταν στήν παρανομία (ΚΚΕ) ἢ δέν ὑπῆρχαν κἂν (ΠΑΣΟΚ). Συνεπῶς τό πονηρό ἐπιχείρημα τοῦ κ. Ντρέ ὅτι ἡ πρόσφατη ἀρθρογραφία μου ἔχει τήν πρόθεση νά μπλοκάρει τήν πολιτική προβληματική τῶν πολιτικῶν αὐτῶν σχηματισμῶν πᾶσι περίπατο,

γ) ὁ ἰσχυρισμός του περί πονηρῶν προθέσεων μου νομίζω ὅτι ἀναιρεῖται καί ἀπό τόν ἴδιο τόν κ. Ντρέ διότι τήν ἐπιχειρηματολογία του κατά τῶν ὁσων ἐγώ ὑποστηρίζω γιά τήν ἀμερικανική στάση ἀπέναντι τῆς ΕΟΚ τήν ἀντλεῖ ἀπό τό ἴδιο τεῦχος τοῦ «Οικονομικοῦ Ταχυδρόμου». Ἀλλά ἂν εἶχα πονηρές προθέσεις καί ὑπηρετοῦσα σκοτεινές σκοπιμότητες, τότε γιατί νά τίς τορπιλίζω ὁ ἴδιος (ἂν ὑποτεθεῖ ὅτι τορπιλίζονται) μέ τά δημοσιεύματα τῶν κ.κ. Σιμονέ καί Μπερέγκλαντ πού φιλοξενοῦνται στό ἴδιο τεῦχος τοῦ «Οικονομικοῦ Ταχυδρόμου»; Ἰσως δέν θά ἔξερι ὁ κ. Ντρές ὅτι εἶμαι διευθυντής τοῦ «Οικονομικοῦ» καί ἐγώ ἀποφασίζω τί θά δημοσιευθεῖ καί τί ὄχι

στήν ἐφημερίδα πού ἔχω τήν τιμή νά διευθύνω,

δ) μοῦ εἶναι ἰδιαίτερα ἐνοχλητικό νά ἀναφέρομαι στό πρόσωπό μου καί ἰδίως ἂν πρόκειται ἀπό τέτοιες ἀναφορές νά συναχθεῖ τό συμπέρασμα ὅτι ἐπικαλοῦμαι ἀντιστασιακοὺς τίτλους ἢ τόν ἥρωισμό τοῦ πολέμιου τοῦ καπιταλισμοῦ καί τῶν ἡγετῶν του. Μοῦ ἀρκεῖ ὅτι κρατήθηκα ὀρθῶς ἐδῶ στόν τόπο μου τήν ἐποχή πού ἄλλοι εἶτε σιωποῦσαν, εἶτε μιλοῦσαν ἐξ ἀποστάσεως καί ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς. (Καθῶς εἶναι ἄλλωστε πιά γνωστό πολλοί νεοαντιστασιακοὶ ὑπῆρξαν ἀσυγκράτητοι θαυμαστές ἢ ἀκόμα καί βδελυροὶ συνεργάτες τῆς χούντας). Ὅμως θά εἶναι χρήσιμο - λυπούμαι πού βρίσκομαι στήν ἀνάγκη νά τό σημειώσω - νά πληροφορηθεῖ ὁ κ. Ντρές ὅτι ἡ ἀδιάρλακτη κατὰ τῆς ἀμερικανικῆς πολιτικῆς ἀρθρογραφία μου κατὰ τή διάρκεια τῆς δικτατορίας καί μετὰ, καθῶς καί, οἱ ἀπόψεις μου γιά τήν κρίση στή Μέση Ἀνατολή καί τό ρόλο τῶν Ἀμερικανῶν καί τοῦ Ἰσραήλ στό Κυπριακό μοῦ ἔχουν στοιχίσει τό χαρακτηρισμό τοῦ ἀνεπιθύμητου στίς ΗΠΑ ἀπό τό Στάιτ Ντηπάρτμεντ. Δέν αἰσθάνομαι διόλου ὑπερήφανος γι' αὐτό, οὔτε εὐτυχής. (Ἄλλοι θά ἦταν, καί θά τό χρησιμοποιοῦσαν γιά νά ἐκλεγοῦν καί βουλευτές). Μάταια συνεπῶς ἀναζητεῖ πονηρές προθέσεις στά γραφτά μου γιά νά ἐνισχύσει τή δική του ἀσθενή καί πονηρά ἐπιλεκτική ἐπιχειρηματολογία. (Ἀλήθεια γιατί ἀποφεύγει νά ἀναφερθεῖ στήν καταγγελία μου γιά τόν ἀμερικανό πρεσβευτή Μακλόσκυ πού εἶναι καί αὐτός ἐπίσημος πολέμιος τῆς διευρύνσεως τῆς ΕΟΚ ἢ γιά τήν ἀτζέντα τῶν συζητήσεων Κάρτερ-Καραμανλή, πού εἶναι μερικῆς ἀπό τίς ἀποδείξεις μου;)

Πιθανόν θέβαια νά κάνω λάθος. Ἀλλά γιά νά τό δεχθῶ θά πρέπει νά ἀντικρουθεῖν τά στοιχεῖα πού ἐπικαλέσθηκα εἶτε μέ καταγγελία τους γιά πλαστότητα εἶτε μέ ἀντίθετα ἐξ ἴσου ἰσχυρά ντοκουμέντα. Μέχρι τότε ἐξακολουθῶ νά φρονῶ τά ὅσα ἐπὶ χρόνια ὑποστηρίζω (χωρίς μέχρι τώρα νά διαψεύδομαι ἀπό τά ἐπακολουθοῦντα γεγονότα) σ' ὁ,τι ἀφορᾷ τό θέμα τῆς ΕΟΚ. Ἀλλωστε δέν διεκδικοῦν οἱ ἀπόψεις μου αὐτές πρωτοτυπία ἀφού εἶναι κοινὸς τόπος καί γιά τό σύνολο σχεδόν τῆς Ἀριστερᾶς στή Δ. Εὐρώπη, πρὸς τήν ὁποία (γιά λόγους πού δέν μποροῦν νά ἀναλυθοῦν στήν ἐπιστολή μου) διαφωνεῖ μόνον ἡ ἑλληνική Ἀριστερά. Ἀρκεῖ νά σημειώσω ὅτι μόλις πρὶν λίγες μέρες ὁ ἀριστερός «NOUVEL OBSERVATEUR» (27-3-78) ἀναζητώντας τήν ἀλήθεια γύρω ἀπό τήν ἀπαγωγή Μόρο ἔγραφε μεταξὺ ἄλλων: «Ἰσως πῶς ἀπ' αὐτὴν κρύβεται ἡ CIA, ἡ μυστικὴ ἀμερικανικὴ ὑπηρεσία, πού ἐπιδιώκει νά ἀποφευχθεῖ ἡ δημιουργία στήν Εὐρώπη ἐνός τρίτου οικονομικοῦ καί πολιτικοῦ πόλου μεταξὺ τῶν δύο Μεγάλων».

Ὅ,τι δηλαδὴ λέω κι ἐγώ. Νά κατάφερα ἄραγε νά εἶμαι τόσο ἀποτελεσματικὰ πονηρὸς ὥστε νά παρέσυρα καί τό ἔγκριτο γαλλικὸ περιοδικὸ σέ πονηρὴ ἀρθρογραφία, γιά νά μπλοκαριστεῖ ἡ πολιτικὴ προβληματικὴ τῶν Ἑλλήνων ἀντιπάλων τῆς ΕΟΚ καί τῆς ἐντάξεώς μας σ' αὐτήν;

(★) Οικονομικός Ταχυδρόμος 26-2-1973. Ἄρθρο μου ὑπὸ τὸν τίτλο «Ὁ ἀκήρυκτος πόλεμος στό μεσογειακὸν χωρὸν μεταξὺ ΗΠΑ καί ΕΟΚ». Ἐντάσσεται σέ σειρά ἄρθρων μου πού ἀρχίζασι στίς 19-7-73 καί τελειῶσι στίς 9-8-73 μέ θέση ὑλικὸ πού συγκέντρωσα ἀπὸ ἐπιτόπια ἐρευνα στίς Βρυξέλλες.

ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ

ΑΠΕΡΓΙΑ ΗΘΟΠΟΙΩΝ

Μετά από δύο μήνες απεργίας των ηθοποιών στά μέσα ενημέρωσης, η ΕΡΤ έχασε φύλλο και φτερό κάθε επιχείρημά της. Οί ηθοποιοί ζητάνε συλλογική σύμβαση, πού νά επιτρέπει νά γίνονται ποιοτικές εκπομπές καί νά τούς κατοχυρώνει οικονομικά καί ασφαλιστικά, όπως γίνεται σ' όλες τίς χώρες.

Κι εδώ; Στήν αρχή ή ΕΡΤ καί ή ΥΕΝΕΔ ξαφνιάστηκαν. Γρήγορα όμως, ψάξανε στά καλάθια τους, βρήκαν όσα σήριαλ είχαν οί ίδιοι απορρίψει καί άρχισαν νά τά προβάλλουν, κάνοντας ένα άριστουργηματικό πρόγραμμα-πάτσουωρ, ξεπερνώντας άλλη μιá φορά τόν έαυτό τους. Πρόκειται γιά τρακτική εμπειγμού καί τού κλάδου καί τού κοινού.

Πέρα άπ' αυτά άρχισαν διαπραγματεύσεις σέ επί μέρους θέματα, δεσμεύτηκαν, αλλά ξαφνικά ύπαναχώρησαν, καί έπεται συνέχεια.

Οί γάλλοι ηθοποιοί γιά νά πετύχουν αυτά πού διεκδικούν οί δικοί μας απεργήσανε 4 μήνες. Ό άγώνας τών φινλανδών ηθοποιών κράτησε 4 χρόνια! Πόσο θά κρατήσει ό άγώνας τών ελληνικών ηθοποιών;

Έκθεση ζωγραφικής τής Έντας Δημοπούλου στήν αίθουσα «Συλλογή» από 17 Απρίλη έως 6 Μάη (10.30 π.μ.-1.30π.μ. καί 6.30 π.μ.-9.30 π.μ. εκτός από Σάββατο απόγευμα καί Κυριακή). Βασικοί άξονες γύρω από τούς όποιους περιστρέφεται δουλειά της είναι ή γυναίκα καί τό παιδί. «Δύο είναι τά στοιχεία πού χαρακτηρίζουν τήν τεχνοτροπία τής Έντας», γράφει στή πρόσκληση ό Άντρέας Λεντάκης. «Η δομή, καί μ' αυτή έννοώ τή διάταξη τών προσώπων στους πίνακες, καί τό χρώμα. Συχνά ό πίνακας είναι χωρισμένος σέ δύο επίπεδα. Στό ένα τά πρόσωπα είναι κλεισμένα μέσα στά σπίτια, στό άλλο διαδηλώνουν στους δρόμους.»

Έργα ζωγραφικής καί γλυπτικής τής Άργυρώς Καρύμπακα-Νεγρεπόντη, παρουσι-

άζονται από τή Δευτέρα (7-9 τό βράδυ) στά γραφεία τού Έκπολιτιστικού Μορφωτικού Συλλόγου Άμπελοκήπων (Σεβαστείας 3).

Βραβείο Λουντέμη

Βραβείο πεζογραφίας 50.000 δρχ. καθιερώνει ό εκδοτικός οίκος «Δωρικός» στή μνήμη τού Μενέλαου Λουντέμη πού θ' άπονέμεται κάθε χρόνο 22 Γενάρη - μέρα τού θανάτου τού μεγάλου λογοτέχνη.

Η κριτική επιτροπή καί οί όροι συμμετοχής θά ανακοινωθούν σύντομα.

Λεξικό Δημοτικής

Κυκλοφόρησε ένα «Όρθογραφικό Λεξικό τής Νεοελληνικής Δημοτικής Γλώσσας» σέ διδύλο τόπερ από τίς εκδόσεις «Παγκόσμια Σύγχρονη Παιδεία».

Τήν επιμέλεια είχε ό φιλόλογος κ. Α. Γεωργοπαπαδάκος, επικεφαλής ομάδας φιολόγων.

ΔΕΝ είναι κακόγυστο άστείο: ό άναγνώστης μας πού μäs έστειλε τή φωτογραφία μäs βεβαιώνει ότι στό χωριό Άγιος Άθανάσιος (20 χιλιόμετρα από τή Θεσσαλονίκη) ένας από τούς κεντρικούς δρόμους είναι ή ΟΔΟΣ 4ης ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ!

ΛΕΤΕ κάποιος άρμόδιος νά ένδιαφερθεί καί νά μäs άπαντήσει;

ΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΡΟΥΜΑΝΙΑ

Μέ άφορμή δημοσίευμα πρωινής έφημερίδας σχετικά μέ τούς Έλληνες φοιτητές στή Ρουμανία ό «Σύλλογος γονέων καί κηδεμόνων φοιτητών εις Ρουμανία» επισημαίνει ότι:

● Μοναδικά κριτήρια επιλογής τών Έλλήνων σπουδαστών στά ΑΕΙ τής Ρουμανίας είναι ό βαθμός άπολυτηρίου τού Λυκείου καί ούδέποτε πολιτικές, ιδεολογικές, φυλετικές ή θρησκευτικές διακρίσεις άποτελεσαν λόγους επιλογής.

● Γιά τίς σπουδές οί Έλληνες γονείς καταβάλλουν δίδακτρα 150-200 δολ. τό μήνα πού καλύπτουν όλα τά έξοδα τού σπουδαστή.

● Οί συνθήκες καί τό επίπεδο σπουδών στή Ρουμανία είναι άναμφισβητήτως ύψηλης στάθμης.

Καί καταλήγει:

«Δέν ύφίσταται καμία άσκηση πίεσης στίς συνειδήσεις τών φοιτητών ενώ αντίθετα καταβάλλεται κάθε προσπάθεια γιά τήν άρτιότερη έπιστημονική τους κατάρτιση.

«Θεμέλια τών έπιστημών»

Κλείνει ή σειρά όμιλών πού οργάνωσε τό Φυσικό Τμήμα τού Πανεπιστημίου Άθηνών από τίς 8 Φεβρουαρίου ως τίς 17 Μαΐου '78 μέ γενικό θέμα «Θεμέλια τών Έπιστημών».

Τελευταίες όμιλίες:

● «Οί δομές τών φυσικών Έπιστημών στήν περίοδο τής Τουρκοκρατίας. - Η Φυσική σκέψη

στόν 18ον αιώνα». Όμιλητής ό Γ. Καρας στίς 3/5/78.

● «Η έννοια τής αιτιότητας στήν έπιστήμη καί φιλοσοφία». Όμιλητής Ν. Αγγελής στίς 10/5/78.

● «Συμπεράσματα καί προοπτικές» Συζήτηση μέ συμμετοχή τών όμιλητών στίς 17/5/78.

Οί όμιλίες γίνονται στό μεγάλο άμφιθέατρο τού μεγάρου Φυσικής (Σόλωνος 104), από 7-9 π.μ. Δέν άπευθύνονται σέ ειδικούς, ή είσοδος είναι έλεύθερη καί μετά τήν όμιλία άκολουθεί συζήτηση.

Άπό τήν Άθήνα στή Θεσσαλονίκη

Μετά τήν έπιτυχία πού σημείωσε στήν Άθήνα, ό Κυριάκος Ρόκος μετέφερε τήν έκθεσή του (γλυπτική - σχέδιο) στή γκαλερί «Πανσέληνος» τής Θεσσαλονίκης (6-20 Άπρίλη) όπου συνάντησε τήν ίδια θερμή ύποδοχή.

Στήν ίδια γκαλερί ή Ρουμπίνα Σαρελάκου παρουσίασε παράλληλα άσπρόμαυρες ξυλογραφίες

Μπροϋτζος

Τό πρό - φεστιβάλ νά γίνει ελληνικό

ΜΙΛΑΝΕ: Γ. ΜΕΤΣΗΣ, Α. ΡΙΚΑΚΗΣ

Τό Πειραματικό Μπαλέτο 'Αθηνών εγκαινίασε τό φετεινό κύκλο των παραστάσεων του τή Δευτέρα 3 του 'Απριλίου, στο θέατρο «'Αλίκη». Οί παραστάσεις συνεχίστηκαν στίς 10 και 17 και θά κλείσουν μεθαύριο Δευτέρα 24 στο ίδιο θέατρο. Παρόλο πού η παρουσίαση πού ακολουθεί έχει απλά ενημερωτικό χαρακτήρα, θά ήταν παράλειψη αν δέν αναφέραμε πώς η δουλειά πού παρακολουθήσαμε ήταν πολύ καλή. Αυτό τό θετικό στοιχείο της προσφοράς του Π.Μ.Α. αλλά και τό αντίθετο αρνητικό, των ολιγάριθμων παραστάσεων, στάθηκε αφορμή γιά τή συζήτηση πού είχαμε μέ τούς υπεύθυνους του Π.Μ.Α.: Τόν χορογράφο και χορευτή Γιάννη Μέτση και τόν καλλιτεχνικό διευθυντή 'Ανδρέα Ρικάκη.

— Γιατί τό ΠΜΑ δίνει τόσες λίγες και σποραδικές παραστάσεις;

ΡΙΚΑΚΗΣ: Οί βασικοί λόγοι είναι οικονομικοί, φυσικά. 'Η προετοιμασία και παρουσίαση μιάς, κατά τό δυνατόν, άρτιας παράστασης προϋποθέτει ένα τεράστιο κοντύλι, τέτοιο πού μόνο όποιος τό έχει πληρώσει, μπορεί νά καταλάβει τό ύψος του. Δέν είναι μόνο τά σκηνικά και τά κοστούμια, αλλά βασικά τά νοίκια των θεάτρων, ό εκάστοτε έξοπλισμός τους (δυστυχώς κανένα ελληνικό θέατρο δέν είναι έξοπλισμένο μέ τίς βασικές σκηνικές εύκολίες, στερούνται περιστροφικών, δέν έχουν κούνιες, άέρια, έσωτερικό φωτισμό, πολλές φορές και... πάτωμα! Δηλαδή διαθέτουν ή ένα πάτωμα όλο τρύπες, ή μαλακό πλαστικό ή καρπέττα. Αυτόματως χρειάζεται νά μπει κατάλληλη στρώση σκληρού πλαστικού γιά νά πραγματοποιηθεί ό χορός.) Καί τέλος είναι οί άμοιβές των καλλιτεχνών, οί όποιοι άμείβονται μέ τήν παράσταση, μέ πεινυρότατα ποσά, τά όποια δέν καλύπτουν ούτε τούς κόπους των τριμήνων προδών, ούτε — στήν περίπτωση των κοριτσιών — τό έξοδο της άγοράς των μπालλετικών παπουτσιών, τίς πουνέντ, πού κοστίζουν χίλιες δραχμές τό ζευγάρι και χρειάζονται άλλαγή κάθε δύο-τρεις πρόδες και μία ή δύο παραστάσεις.

— 'Ο μέγας έχθρός, λοιπόν, των παραστάσεων είναι τό κόστος τους.

— Τί βοήθεια υπάρχει στο συγκρότημα από πού;

ΡΙΚΑΚΗΣ: Εκτός από τίς εισπράξεις των εκδηλώσεων, πού πολλές φορές δέν καλύπτουν ούτε τό νοίκι του θεάτρου, υπάρχουν οί συνδρομές των μελών του 'Εκπολιτιστικού Σωματείου «Φίλοι του Κλασικού Χορού» πού έχουν

πάρει κάτω από τήν αϊγίδα τους τό Μπαλέτο, αλλά βασικά στηρίζομαστε στίς επιχορηγήσεις του 'Υπουργείου Πολιτισμού και στίς εκάστοτε προσφορές του ΕΟΤ, όταν μιάς προσφέρει μία συμμετοχή στίς εκδηλώσεις του. Αυτό ακριδώς γίνεται και τώρα μέ τίς Χειμερινές Καλλιτεχνικές 'Εκδηλώσεις.

— 'Ας πάρουμε τά πράγματα ένα-ένα. Γιατί ό ΕΟΤ δās δίνει μόνο 4 εκδηλώσεις όταν π.χ. τό «'Αίγαιο» παρουσιάζεται δυό φορές τήν έβδομάδα άπ' τό Νοέμβριο και τό «'Αμφιθέατρο» έδωσε γύρω στίς 25 παραστάσεις;

ΡΙΚΑΚΗΣ: 'Υποψιάζομαι ότι ό ΕΟΤ μιάς θεωρεί πάντα σάν τρίτο ξένο ξάδελφο. 'Εχοντας βάλει πώση τόν τουρισμό, χειμερινό τε και θερινό, θέλει νά του προσφέρει τουριστικές άτραξιόν. Κι όπως ξέρουμε όλοι, ή άρχαία τραγωδία και κωμωδία, καθώς κι οί ελληνικοί χοροί, θεωρούνται τέτοιες άτραξιόν! Οί υπόλοιπες καλλιτεχνικές εκφράσεις, σύμ-

φωνα μέ τή γνώμη των καλλιτεχνικών επιτροπών του ΕΟΤ, δέν άφορούν τόν τουρισμό. Άρα μιά γίνεται χάρη, όταν μιάς προσφέρεται ή εύκαιρία μετά από πολλά θάσσανα, πιστέψτε με, και πιέσεις, νά δώσουμε ένα κύκλο παραστάσεων.

— Δέν «ξεχνάτε» τίποτε εδώ;

ΡΙΚΑΚΗΣ: Προτιμώ νά τό ξεάσω, αλλά άς τά πούμε και λίγο έξω άπ' τά δόντια. 'Αφού αυτή τή στιγμή ό ΕΟΤ έχει αναλάβει μία ύποχρέωση πού έπρεπε νά τήν είχε αναλάβει τό 'Υπουργείο Πολιτισμού, δηλαδή τήν όργάνωση καλλιτεχνικών εκδηλώσεων κάθε μορφής (όχι αποκλειστικά τουριστικής), αυτόματα έπρεπε νά σκεφτεί και τόν «εγχώριο» παράγοντα. Τό μεγάλο δηλαδή κοινό, πού όλο τό χειμώνα — μέ τήν Κρατική 'Ορχήστρα κλειστή και τή Λυρική νά καθυστερεί — έπ' άόριστο τίς προμιέρες της — περιμένει όποιασδήποτε καλλιτεχνικής τροφής, εκτός από τό θέατρο...

ΜΕΤΣΗΣ: Κάποια στιγμή πρέπει νά μιάς άπασχολήσει αυτό ακριδώς τό κοινό, τό ελληνικό κι ή κουλτούρα του. Νά κάνουμε παραστάσεις γιά τούς 'Ελληνες μέ 'Ελληνες καλλιτέχνες κι ελληνικές δυνάμεις. Καί νά ένισχυθούν από τόν ΕΟΤ όλα αυτά τά μικρά ιδιωτικά συγκροτήματα πού λιγότερα ή περισσότερα χρόνια αποδεικνύουν τίς ικανότητές του κι έχουν άποσπάσει τήν άγάπη του κοινού. Καί νά δοθεί ή εύκαιρία ν' αναπτυχθεί επί τέλους καλλιτεχνικά και πνευματικά ό τόπος, και νά δουλέψουν καλλιτέχνες πού, μη άνήκοντας στά κρατικά θέατρα ή στο κύκλωμα του έμπορικού θεάτρου, πρέπει κάπως νά ζήσουν και ν' αναπτύξουν τήν τέχνη τους. Δέν είναι μόνο ό χορός, είναι και ή μουσική. Τέτοια άγωνα έρημος είναι άπελπιστική... 'Ο εκπολιτισμός ενός τόπου ξεκινά από μέσα κι όχι από έξω. Τί όφειλε νά τρέχουμε στόν Μπεζάρ και στο Μπαλόι, τή Φιλαρμονική του

Βερολίνου και τήν 'Οπερα της Πράγας, όταν τά δικά μας συγκροτήματα, κρατικά και μη, βρίσκονται σέ τέτοιο έμβρυνικό επίπεδο; Καί τά μέν κρατικά, άς αναλάβουν οί ιδύοντες νά τά φτιάξουν, τά ιδιωτικά όμως πώς θά βρουν τρόπο νά πετάξουν κεφάλι αν περιορίζονται σέ σπάνιες, φτωχές εμφανίσεις;

— Τί θά προτείνατε σχετικά;

ΜΕΤΣΗΣ: Κοιτάξτε! 'Όποτε έχουμε κάνει μία πρόταση στόν ΕΟΤ γιά κάτι μεγαλύτερο άπ' τίς μικρές, δευτερεύουσες εκδηλώσεις, τύπου Χειμερινές Καλλιτεχνικές 'Εκδηλώσεις, ή άπάντηση ήταν: «Δέν ελστε στο επίπεδο του Φεστιβάλ μέ τά μεγάλα ξένα συγκροτήματα». Συμφωνώ άπόλυτα. 'Αλλά, παρακαλώ, χωρίς νά θέλω νά κριτικάρω, θεωρούν οί υπεύθυνοι τό Μπαλέτο της ΕΛΣ στο επίπεδο του Ρόγιαλ Μπάλλε, ή τήν ίδια τήν ΕΛΣ στο επίπεδο της 'Οπερας της Βιέννης, ή τήν ΚΟΑ στο επίπεδο της Φιλαρμονικής της Νέας 'Υόρκης, ή τό 'Αμφιθέατρο στο επίπεδο της Κομεντί Φρανσαί; Γιατί, λοιπόν, δέν γίνεται ένας σαφής διαχωρισμός και ν' αποφασιστεί ότι τό κυρίως Φεστιβάλ θά είναι γιά τά ξένα συγκροτήματα και τά κρατικά συγκροτήματα και τό Προφεστιβάλ γιά τά ελληνικά ιδιωτικά συγκροτήματα; Νά δούνε κι οί 'Ελληνες τί βγάζει αυτός ό τόπος και πού πάνε τά λεφτά της φορολογίας τους. Νά χαρούν μέ τήν ιδέα ότι πάνε πάλι σέ 'Ελληνες, όχι στούς ξένους πού έρχονται εδώ — χαρά μας και χαρά τους — κάνουν μία δυό παραστάσεις, άλλοτε καλύτερες άλλοτε χειρότερες, και φεύγουν αφήνοντας ένα τεράστιο κενό πίσω τους. Τό Προ-φεστιβάλ πρέπει νά γίνει αποκλειστικά ελληνικό. Καί νά πάψει επί τέλους ό ΕΟΤ ν' άσχολείται μέ τό ταμείο. 'Η τέχνη κι ό εκπολιτισμός μιάς χώρας χρειάζονται έξοδα. 'Ο κρατικός προϋπολογισμός βγαίνει μέχρις ενός σημείου άπ' τήν τσέπη μας. Δέν μπορεί ό κρατικός ΕΟΤ νά μεταβάλλεται σέ κερδοσκοπική επιχείρηση και θεατρικό άτζέντη. Μπορεί και πρέπει νά βοηθήσει, κι όσο πιό γρήγορα τό κάνει τόσο τό καλύτερο γιά όλους μας, αλλά και γιά τόν ίδιο.

— Καί τό 'Υπουργείο Πολιτισμού;

ΡΙΚΑΚΗΣ: Τό ΥΠΠΕ δίνει κάθε χρόνο εκατομμύρια δόλκλρη γιά τήν ένίσχυση διαφόρων εκπολιτιστικών σωματείων σέ όλόκληρη τή χώρα. Βοηθά τίς μετακινήσεις συγκροτημάτων στο έξωτερικό και πολλά άλλα παρόμοια. Οί ένιοχύσεις ποικίλλουν. 'Ο Κούν κι ή Ντόρα Στράτου παίρνουν μεγάλα ποσά πού τούς βοηθάνε γιά τίς εγχώριες και διεθνείς μετακινήσεις κι εμφανίσεις τους. Τώρα θά φανώ λίγο εικονοκλάστης

ΜΕΤΣΗΣ: Αυτό τό ΥΠΠΕ τό
ὀνομάζει θεμιτό συναγωνισμό,

A.B.X.

Ζαλόγγου 9, τηλ. 36.19.724

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΕΓΝΑΤΙΑ

ΣΕΙΡΑ: ΤΡΑΜ/ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Διευθύνεται από τον Γιώργο Κάτο

•ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ•

«Φιγουρες λουλουδιών» του 'Αμπιντίν Ντίνο στή «Συλλογή»

της Ντόρας 'Ηλιοπούλου-Ρογκάν

Φίλος του Ναζίμ Χικμέτ – εικονογράφησε τīs ποιητικές του συλλογές – ιδρυτικό μέλος με άλλους τέσσερεις συμπατριώτες του καλλιτέχνης της πρωτοποριακής ομάδας «Δ» στην Τουρκία, ο πολύ αξιόλογος και με διεθνή προβολή τουρκος ζωγράφος 'Αμπιντίν, αυτοδίδακτος και με ένα πολύ πλατύ φάσμα από καλλιτεχνικές δραστηριότητες που καλύπτουν τόν κινηματογράφο, τή διακόσμηση, τή συγγραφή, τήν εικονογράφηση κειμένων, κ.ά. – παρουσιάζει στην αΐθουσα «Συλλογή» εξήντα άκουαρέλλες πουφτιαξε τελευταία για τήν έκθεσή του στην 'Αθήνα. 'Αποκλειστικό θέμα τών συνθέσεων αυτών είναι τό λουλούδι, που άπασχόλησε τόν 'Αμπιντίν σέ διάφορες περιόδους τόσο στίς αρχές της σταδιοδρομίας του (1939-1940) στην Κωνσταντινούπολη όσο και αργότερα, γύρω στά 1960, για νά τόν έμπνεύσει με μιά μεγαλύτερη ένταση παρά ποτέ τά τελευταία πέντε χρόνια.

ΔΕΝ είναι τυχαίο πού ο καλλιτέχνης αυτός πού γεννήθηκε τό 1913 στην Κωνσταντινούπολη για νά γνωρίσει όπως θά δούμε μιάν πολυτάραχη ζωή – σπουδές κινηματογράφου στή Μόσχα (1932-1938) πλάι στόν Σ. Γιούτκεβιτς, φίλο του 'Αϊζενστάιν* έπιστροφή στην πατρίδα και έξαχρονη έξορτα στην 'Ανατολία (1942-48) από τό φασιστικό πολιτικό καθεστώς και, τελικά, όριστική αναχώρηση για τή Δύση όπου θά έπισκεφτεί πρώτα τήν 'Ιταλία και θά πάρει μέρος στή Μπιεννάλε (1952) για νά εγκατασταθεί από κει και πέρα στό Παρίσι - διώλεξε τό «λουλούδι» για νά συμβολίσει τούς προβλη-

ματισμούς και τά βιώματα της ζωής του.

Είναι γνωστοί οί άνεξάντητοι στην ποικιλία τους συμβολισμοί τών λουλουδιών ήδη από τήν προϊστορική εποχή και ή θέση πού παίρνουν στούς διάφορους πολιτισμούς. Στή χώρα του 'Αμπιντίν τό λουλούδι εξακολουθεί νά γοητεύει τό ίδιο μιάν «έλίτ» και τό λαό. «Τό βλέπεις ολόζώντανο» μάς υπενθύμισε ο ίδιος ο καλλιτέχνης «στό Τόπ Καπί στά σπίτια του 16ου αιώνα στό Βόσπορο όπως και στούς άραμπάδες. Στούς τελευταίους τό λουλούδι είναι πάντοτε ζωγραφισμένο με έναν τρόπο πού ύποδηλώνει τīs διάφορες «σχολές» και τήν προέλευσή τους από τήν 'Αδριανούπολη, τήν Κωνσταντινούπολη, τήν Προύσσα, όπως και τόσες άλλες. 'Ολόκληρη ιερατευστία απαιτεί ή αναπαράστασή του πάνω στούς άραμπάδες. Οί «ειδικοί» πού ανάλαμβάνουν ένα τέτοιο έργο τό εκτελούν με μιάν απαράμιλλη σοβαρότητα και με ένα δέος γιατί τό κάθε τί εδώ, ακόμα κι ή παραμικρότερη πινελιά εκφράζει κι ένα διαφορετικό νόημα, όπως άλλωστε συμβαίνει και με τήν κάθε βελονιά της κοπέλας πού κεντάει με λουλούδια για νά φανερώσει τό αίσθημά της στόν αγαπημένο της».

Γιά τόν 'Αμπιντίν τό λουλούδι έτοι όπως εμφανίζεται στίς συνθέσεις του, πού είναι ένα μίγμα από άκουαρέλλα, γκούας και μιάν άλλη τεχνική πού άποτελεί τό μυστικό του ζωγράφου και πού αξιοποιεί στο έπακρο όπως χαρακτηριστικά τόνισε ο τεχνο-

κρίτης της «Humanité» Ρ. Ζάν Μουλέν τήν ύφή του χαρτιού σά ματιέρα, άποτελεί συγχρόνως έναν πομπό κι ένα δέκτη ενώ συγχρόνως είναι προικισμένο με μιάν ύπόσταση «κοσμική». Ξεπροβάλλοντας μέσ' από τά δαιμόνια και τά στοιχειά της φύσης έχει ριζώσει, δλαστήσει και ποτιστεί μέσ' από τīs ανθρώπινες έμπειρίες και τά σκαμπανεδάσματα της μοίρας, τīs συνυφασμένες με τόν άνθρωπο συμφορές, τή δια και τīs καταστροφές. Κι αυτά άκριβώς τά διώματα – μόνιμο συνδετικό κρίκο στο έργο του στίς διάφορες φάσεις – άποκρυπτογράφησε κι έπισήμανε ο 'Αμπιντίν με μιάν ιδιαίτερη εύαισθησία και μ' ένα διαφορετικό, κάθε φορά, πρίσμα άλλοτε προβάλλοντας τα μ' έναν πιο ρεαλιστικό τρόπο κι άλλοτε μεταφέροντάς τα συνειρμικά μέσ' από μιάν ιδιόμορφη και «προσωπική» άφαίρεση.

Πολύ νέος ακόμα, στην Κωνσταντινούπολη μετά από τήν πρώτη του φάση με τά λουλούδια, δάλθηκε νά ζωγραφίζει «τρελλά» δάχτυλα, όπως τά άποκάλεσε ο ίδιος, σύμβολα ίσως μιάς άπελπισίας και μιάς άναζητησης δίχως τέλος. Μετά ακολουθήσε μιά περίοδος με θέματα έμπνευσμένα από τή ζωή τών χωρι-

κών στην 'Ανατολία έτσι όπως τή γνώρισε ο ζωγράφος στά χρόνια της έξορίας κι άμέσως ύστερα μιά ένότητα έργων πού άπεικονίζουν «συγκεκριμένα βασανιστήρια» πού τά γνωρίζουν «συγκεκριμένοι άνθρωποι», οί συμπατριώτες του Τούρκου στίς διάφορες φάσεις της πολιτικής βίας και του παροξυσμού. Θά ακολουθήσει γύρω στο 1956 μιά σειρά με έργα έμπνευσμένα από τό θάμα της «Μεγάλης Πορείας» όπου βλέπουμε τούς παρτιζάνους, τούς ξεριζωμένους και τούς πρόσφυγες όλων τών λαών του κόσμου νά πορεύονται – δοσμένοι σέ μικρή κλίμακα – μέσ' από άχανείς έκτάσεις. Τά συναισθήματα αυτά κι οί παραστάσεις πού σπρώξαν τόν καλλιτέχνη νά άπεικονίσει πρώτα τά βασανιστήρια κι ύστερα τό θέμα της πορείας θά εκφραστούν άπλώς με έναν «άλλο» τρόπο στά άφηρημένα έργα πού θά πραγματοποιήσει γύρω στο 1958 και στά όποία έχουν άποκρυπτογραφηθεί άποκλειστικά μέσ' από τīs σχέσεις άνάμεσα στο μαύρο και τό λευκό χρώμα. Ξανά – κάπου δέκα χρόνια μετά – τά ίδια αυτά συναισθήματα θά πάρουν μιά πιο συγκεκριμένη αλλά πάντοτε «ελεύθερη μορφή» στην ένότητα τών έργων με θέμα τόν άνθρωπο

ΑΛΗ ΝΤΙΝΟ ΜΠΕΗΣ

‘Αλή Ντίνο Μπέη: ο ‘Ορφεύς της Πρεβέζης

ΦΟΡΟ τιμής στη μνήμη του ‘Αλή Ντίνο Μπέη του ανεξάντλητου αυτού σέ λεπτό πνεύμα και φαντασία γελοιογράφου της «Πρωίας» και συνεργάτη των πιο γνωστών περιοδικών και εφημερίδων της εποχής αποτελεί η έκθεση εξήντα γελοιογραφιών του στη «Συλλογή» πλάι στο ζωγραφικό έργο του αδελφού του.

Οι γελοιογραφίες του ‘Αλή Ντίνο έχουν μιά αναμφισβήτητη ποιότητα: τονίζουν τα χαρακτηριστικά σημεία που ήθελε να προβάλλει ο δημιουργός τους δίχως ποτέ να προκαλούν με «κοινά» έμφε και «άσχημες». «Τύπος» της ‘Αθήνας, πολιτισμένος, με αυθεντική καλλιτεχνική εναισθησία και μεγάλη καρδιά – δοήθαγε ιδιαίτερα τους νέους – ο ‘Αλή Ντίνο ήταν τό επίκεντρο διαφόρων κύκλων της ‘Αθήνας χάρη στη γοητεία του.

ΜΑΖΙ με τις γελοιογραφίες βλέπουμε και τό μοναδικό τοπίο που ζωγράφησε ποτέ ο καλλιτέχνης: μιάν πολύ πετυχημένη άκοναρέλλα με έντυπώσεις του από την Πρέβεζα.

πόσον σέ κάθε του μορφή. Μιά φυγή από τά διώματα αυτά και μιάν ανάγκη έκτόνωσης αποκαλύπτουν τά όνειρικά τοπία (1970)

Κι έρχόμαστε στά λουλούδια: Τά βλέπουμε νά προβάλλουν μέ σχήματα αϊθήρια ή συμπαγή, διάφανα ή φασματικά ή πιό συγκεκριμένα δίχως, όμως, νάναι ποτέ σχηματοποιημένα ή διακοσμητικά πάνω σ’ ένα φόντο πού ναι όμοιογενές και μονόχρωμο ή δοσμένο μέ έλαφρές παραλλαγές σέ τόνους και μέ «νερά» ή κι ακόμα μέ άνεπαίσθητες, πιό «συγκεκριμένες» δηλώσεις κάποιου τοπίου πού είναι άχανές. Τά χρώματα, έδω, πρωταγωνιστούν στόν ίδιο βαθμό μέ τά σχήματα μαγνητίζοντας τό βλέμμα μας – σέ τόνους κυρίως τού πράσινου, τού καφέ, τού γκριζου, τού μπλέ και τού ρόζ, συναντάμε, όμως, και τό έντονο κόκκινο καθώς και τό μαύρο. Τά λουλούδια αυτά άνασυνθέτουν μέ έναν αὐτοδύναμο τρόπο τήν εικόνα αὐτοῦ πού άναπαριστοῦν έτσι ώστε νά τό άναγνωρίζουμε σάν «τύπωση», ποτέ, όμως, σάν είδος. Είναι παραστάσεις συνειρμικές, τόσο αϊθήριες όσο πρέπει γιά νά τροχίσουν τή φαντασία μας και ύλικές τόσο ώστε νά μή δείξουν ποτέ στερεότυπες και νά μήν προκαλέσουν μιά έντύπωση πού νάναι μοναχά επιδερμική. Πλάθουν τά λουλούδια αυτά έναν κόσμο δικό τους, ένδιάμεσο άνάμεσα σ’ αὐτόν πού ζοῦμε έμεις και σέ κάποιον άλλον και προβάλλουν σά νά ‘χουν μαζί μέ τά διώματα τού καλλιτέχνη άπορροφήσει κι άλλα πολλά μηνύματα από τά όποια άλλα δείχνουν «προκατακλυσμαία», άλλα μοιάζουν όρμήνιες γιά τό μέλλον κι άλλα θυμίζουν στόν καθένα πού τά βλέπει μερικές δικές του έμπειρίες. Έγγύηση μιάς αυθεντικής δημιουργίας τά λουλούδια αυτά, όπως προβάλλουν έδω όλα μαζί όχι μόνο δέν μάς κουράζουν μέ τήν έμμονή τού θεματός τους αλλά αντίθετα μάς συνεπαίρνουν τό καθένα γιά λογαριασμό του, μάς μαγνητίζουν και μάς προκαλούν νά ξερευνήσουμε αὐτό τό «κάτι άλλο» πού μοιάζει νά κρύβεται πίσω από αυτά. ■

ΘΟΥΡΙΟΣ

ΚΕΝΤΡΙΚΟ όΡΓΑΝΟ ΤΟΥ
‘ΡΗΓΑ ΦΕΡΑΙΟΥ’

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

ΚΕΔΡΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΜΑΡΩ ΔΟΥΚΑ

ΠΗΓΑΔΑ (Διηγήματα)

Α’ έκδοση 1974 - Β’ έκδοση 1976

ΠΟΥ’ ΝΑΙ ΤΑ ΦΤΕΡΑ;

(Νουβέλες) Α’ έκδοση 1975

ΚΑΡΕ ΦΙΕ (Διηγήματα)

Α’ έκδοση 1976 - Β’ έκδοση 1977

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ. 3615.783

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΓΕΝΑΡΗΣ — ΜΑΡΤΗΣ 1978

ΑΥΤΟΔΥΝΑΜΙΑ ΚΑΙ ΝΕΑ
ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΤΑΞΗ 4

του Σαμίρ ‘Αμίν

ΠΟΛΥΕΘΝΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ
ΚΑΙ ΤΡΑΠΕΖΕΣ

Πώλ Σουήζυ

Σκέψεις πάνω
στο Λιβανέζικο αδιέξοδο

Μάχμουτ Χουσεΐν

‘Ο ρόλος της ταξικής πάλης
στο βόρειο Βιετνάμ

του ‘Αλεκ Γκόρτον

•τηλεόραση•

Τηλεόραση καί τρομοκρατία

Του Τάκη Αντωνόπουλου

Τόν τελενταίο καιρό, όλο και πιό συχνά, ακούγονται φωνές διαμαρτυρίας για τή βία πού επικρατεί στην τηλεόραση. Στη Βουλγή, ό Ανδρέας Παπανδρέου καταγγέλλει ότι κάθε δδομάδα ό μέσος θεατής παρακολουθεί πάνω από 400 πράξεις βίας. Οί παιδοψυχολόγοι προειδοποιούν για τίς επιπτώσεις πού έχουν τά βίαια αυτά θέματα πάνω στά παιδιά και στους έφηβους. Ύπολογίζουν ότι ένα παιδί σήμερα μέχρι νά φτάσει 18 χρονών, θά 'χει παρακολουθήσει πάνω από 10.000 ληστείες, φόνους, δολοφονίες, χρήσεις ναρκωτικών κλπ. στην τηλεόρασή του. Οί ειδικοί των μέσων μαζικής επικοινωνίας τονίζουν σέ συζητήσεις, άρθρα και διαλέξεις τό μέγεθος του φαινομένου και προειδοποιούν κι αυτοί για τίς επιπτώσεις πού μπορεί νά 'χει. Οί τηλεκριτικοί από τή μεριά τους έπισημαίνουν ότι ή κατάσταση έχει φτάσει κι εδώ στην Έλλάδα στό άπρωχώρητο. Οί πράξεις βίας δέν υπάρχουν μόνο στά ακατάλληλα θραδινά προγράμματα αλλά έχουν κατακλύσει και τίς ειδικές παιδικές έκπομπές.

ΟΛΕΣ αυτές οι διαμαρτυρίες πού έρχονται από παντού όλο και πιό έντονα μου θυμίζουν μία παλιότερη έμπειρία μου. Πριν μερικά χρόνια έντελώς τυχαία είδα κάμποσες εκατοντάδες μέτρα φίλμ, άρκετές ώρες προβολής. Ήταν μία συλλογή από κομμάτια φίλμ πού είχε κόψει ή χουντική λογοκρισία από τά προγράμματα της τηλεόρασης της έπταετίας. Και τότε όπως και τώρα, παιζόντουσαν τά ίδια βίαια άμερικάνικα προϊόντα, μόνο πού ή λογοκρισία τότε καραδοκούσε. Κάθε σκηνή βίας, πυροβολισμός, μα-

χαίρωμα, συμπλοκή ή παρόμοια κοδόταν έπιμελέστατα. Τώρα τί έβλεπαν οι τηλεθεατές στή συσκευή τους, αυτό δέν τό ξέρω.

Τό θέμα είναι ότι ή χουντική λογοκρισία «προσάτευε» τους θεατές από τίς σκηνές βίας, ενώ ή τωρινή μας τηλεόραση πολύ σπάνια έπεμβαίνει σέ τέτοιες σκηνές εκτός αν είναι ιδιαίτερα σκληρές. Αντίθετα μäs τίς προβάλλει άνετα και όλο και περισσότερο.

Τί συμβαίνει λοιπόν; Τό πρόβλημα είναι πολύ πιό σύνθετο απ' ότι μäs τό παρουσιάζουν οι επικριτές της βίας στην τηλεόραση.

Δέν έχει σημασία ό άκριβής αριθμός σκηνών βίας πού παρουσιάζονται κάθε δδομάδα απ' τήν τηλεόραση, αλλά γιατί προβάλλονται. Και κυρίως ποιές είναι οι πραγματικές επιδράσεις πού έχουν πάνω στους τηλεθεατές, μεγάλους και μικρούς.

Τό πρώτο ερώτημα πού έρχεται στο μυαλό μας μ' αυτές τίς διαμαρτυρίες και προειδοποιήσεις είναι: Μά άφου πιστεύουν οι ειδικοί ότι ό έθιμός μέ τή βία μέσω της τηλεόρασης δημιουργεί προβλήματα στην όμαλή και ισορροπημένη ανάπτυξη των παιδιών αλλά και των ενήλικων, τότε γιατί παίζονται;

Ή άστική τηλεόραση θέλει νά παράγει έγκληματίες; Θά 'ταν άπλοικό νά πιστέψει κανείς κάτι τέτοιο. Αυτό πού ξεχνούν νά μäs πούν όσοι μετρούν τίς πράξεις βίας ποσοτικά στά προγράμματα, είναι ότι κάθε πράξη βίας καταστέλλεται μέ συνεχείς παραβιάσεις των άτομικών δικαιωμάτων. Ή βία πού ξεχειλίζει από τήν τηλεόραση αντιμετωπίζεται από τους «ήρωες» των τηλεοπτικών μας εκπομπών μέ τήν έπισημη τρομοκρατία, τήν άστυνομοκρατία και τόν χαφιεδισμό. Σέ κάθε πράξη βίας, ληστεία, δολοφονία, κλοπή, διασμός κλπ. ή τηλεοπτική αναπαράσταση του κράτους «άμυνεται» μέ παρακολουθήσεις τηλεφώνων, παρόνομο άνοιγμα άλληλογραφίας, εκδίασμός υπόπτων, δολοφονίες υπόπτων, ψυχολογική και σωματική βία για τήν άπόσπαση όμολογίας κτλ. Στην πλημύρα της βίας αντίσέκεται ή εικόνα του ήρωικού άστυνομικού (άλλά και ιδιώτη) πού είναι ταυτόχρονα άνακριτής, δικαστής και εκτελεστής - δήμες. Αν συμβαίνουν 400 βί-

αιες πράξεις κάθε δδομάδα στο τηλεοπτικό μας πρόγραμμα, συμβαίνουν ταυτόχρονα και 400 τουλάχιστον παραβιάσεις κάθε στοιχειώδους άτομικού δικαιώματος. Και εδώ θέλω νά ρωτήσω τους ψυχολόγους πού άνησυχούν για τίς επιπτώσεις πού μπορούν νά έχουν οι έγκληματικές πράξεις πάνω στά παιδιά και τους έφήβους: Και οι επιπτώσεις πού έχουν οι συνεχείς αυτές παραβιάσεις των δικαιωμάτων: "Αν φοβούνται μήπως τά παιδιά πάρουν σάν πρότυπο τους τηλεοπτικούς έγκληματίες, δέν θά 'πρεπε νά φοβούνται, τουλάχιστον τό ίδιο, τό πρότυπο του δυνατού και σκληρού προστάτη της έννομης τάξης, πού του επιτρέπεται νά 'ναι πιό πάνω απ' τό νόμο; Και αν αυτά τά φίλμ στην Άμερική έχουν τουλάχιστο κάποια σύνδεση μέ τόν κοινωνικό περίγυρο (όργανωμένο έγκλημα, αυξανόμενη έγκληματικότητα κλπ), εδώ σέ μäs τί γίνεται; Τελικά μένει μόνο ό φόβος. Ό φόβος και ή άνοχή. "Όταν μäs περιορίζει τό έγκλημα (τό τηλεοπτικό θέμα - ή εικόνα) παραχωρούμε μερικά απ' τά δικαιώματά μας για νά σωθούμε. Έναντια στόν «κακό» (και «κακός» είναι άνακατωμένα ό ποινικός έγκληματίας, ό άπλός ύποπτος, ό έπαναστατημένος νέος, ό... πράκτορας της Κ.Γ.Β. κ.ο.κ.) "Ο «καλός» έχει τήν εξουσιοδότηση νά χρησιμοποιήσει κάθε μέσο παρόνομο ή νόμιμο. Στην τηλεόρασή μας άποφεύγεται μέ έπιμέλεια ό κόσμος της έργασίας. Ή δουλειά, ό μόχθος ποτέ δέν φαίνονται, δέν υπάρχουν στόν «όμορφο, ήθικό, άγγελικό» της κόμο έργαζόμενοι. Μόνο ένας επαγγελματίας προβάλλεται έντονα, ό άστυνομικός, ή μάλλον γενικότερα ό δι-

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΑΝ

Θεματική Ανθοδογία Επιστημονικής Φαντασίας
2. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΡΟΜΠΟΤ

Θεματική Ανθοδογία Επιστημονικής Φαντασίας
3. ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ ΛΙΑΣΤΗΜΑ

Θεματική Ανθοδογία Επιστημονικής Φαντασίας
3. ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ

ΕΞΑΝΤΙΑΣ

ώκτης του εγκλήματος. Αυτός είναι ο μόνος πού, τουλάχιστον για 10 ώρες μέσα στο εβδομαδιαίο πρόγραμμα, «εργάζεται». Η προβολή της βίας δεν είναι στόχος των προγραμμάτων αυτών, αλλά η καταστολή της βίας με οποιοδήποτε μέσο. Οι εκπομπές βίας δεν θέλουν να εκπαιδεύουν εγκληματίες και παράνομους, αλλά να διαμορφώσουν παθητικούς θεατές πού σ' όνομα της αποτελεσματικότητας, θά δεχτούν οποιαδήποτε άντι-βία μέσα, ακόμα και την πιο ωμή βία. Ό παθητικός τηλεθεατής με τον ίδιο τρόπο πού καταναλώνει προϊόντα πού του επιβάλλει η διαφήμιση για να ταιριάζει τη δικιά του μίζερη ζωή μ' αυτή πού ξεδιπλώνεται στη μικρή του οθόνη, με τον ίδιο τρόπο θά δεχτεί, θά «καταναλώσει» και τό οποιοδήποτε αυταρχικό και κατασταλτικό μέτρο πού θά προσπατήσει την προσπάθεια αυτή ταιριάσματος της ζωής του με την τηλεοπτική αναπαράσταση. Όπως δείχνουν οί έρευνες, σε χώρες με μεγαλύτερη ιστορία μαζικών μέσων επικοινωνίας, ή βία στην τηλεόραση δεν προκαλεί αύξηση της εγκληματικότητας αλλά αύξηση του φόβου της εγκληματικότητας. Μιλήσαμε όμως για τόν παθητικό θεατή. Αυτός μόνο θά κάνει την πλήρη σύγχυση ανάμεσα στο τηλεοπτικό σύμπαν και τη δικιά του συγκεκριμένη ζωή. Οί άλλοι όμως; Γι' αυτούς ή τηλεόραση μεταχειρίζεται άλλα μέσα... και ή βία-θέαμα.

Λένε συχνά οί παραγωγοί τηλεοπτικών προγραμμάτων: "Αν κάναμε εκπομπές βίας είναι γιατί ζούμε σε μία βίαιη εποχή. Από μία και μόνο μία μεριά έχουν δίκιο. Και να κάτι πού ποτέ δέ μάς λένε. Οί σκηνές βίας σ' οποιαδήποτε εκπομπή ώχρειούν μπροστά στη βία πού βλέπουμε κάθε μέρα στά φίλμ έπικαίρων των ειδήσεων. Οί ειδήσεις μάς φέρνουν καθημερινά τίς πιο βίαιες, ανατριχιαστικές, ώμές σκηνές. Ό Λίβανος τώρα, τό Όγκαντέν πρίν, ή Άγκόλα παλιότερα, τό Βιετ-Νάμ ακόμη πιο παλιά... Ποτέ πρίν δέν είδαμε τόν πόλεμο από πιο κοντά. Μέρα με τη μέρα και μέσα στο σπίτι μας. Σ' όλη τη διάρκεια του πολέμου του Βιετ-Νάμ, ή άμερικανική τηλεόραση έδειχνε εικόνες από κεί και όχι πάντα μονόπλευρα. "Αν οί Άμερικανοί δέν ούρλιαζαν κάθε μέρα μπροστά σ' αυτές τίς σκηνές ήταν γιατί είχε προηγηθεί μία ολόκληρη διαδικασία εκπαίδευσης ενός λαού από την τηλεόραση. Προσφέροντας έναλλάξ τό θέαμα της βίας (στις φτιαχτές εκπομπές) και τη βία πού μετατρέπεται σε θέαμα (ειδήσεις-έπικαιρα), ή τη-

λεόραση πετυχαίνει ένα και μόνο αποτέλεσμα: "Η βία (άληθινή και ψεύτικη) είναι γύρω μας, είναι αναπόφευκτη. Ό θεατής, είτε βλέπει τίς σπείρες των γκάγκστερ στά φίλμ είτε σκηνές από έναν πραγματικό πόλεμο, τό μόνο πού αισθάνεται είναι ο φόβος. Φόβο και ταυτόχρονα ανακούφιση. Όλα αυτά συμβαίνουν εύτυχώς αλλού. "Όταν φοβάμαι δέν μπορώ ταυτόχρονα και να άμυνθώ, άφήνω λοιπόν τούς ειδικούς και δυνατούς, αστυνομικούς, κυβερνήσεις, στρατούς, για να με προστατεύσουν. Έγώ άπολαμβάνω ό,τι μπορώ πρίν ή βία χτυπήσει και τη δικιά μου πόρτα.

Πιο κοντά σε μάς:

Κάθε μέρα ή τηλεόρασή μας, τό ίδιο απαραίτητα με τό δελτίο καιρού μάς δίνει και ένα δελτίο βίας, τόσο νεκροί στην Τουρκία, τόσο νεκροί στο Λίβανο, τόσες άπαγωγές στην Ιταλία. Ό στόχος της έπιμονής και της ιδιαιτέρως μεγάλης αυτής προβολής είναι διπλός. Κατ' άρχήν, όσα άήμαντα συμβαίνουν σε μάς (δόμδες σε διδλοπωλεία, ξυλοδαρμοί, δόμδες στο ANTI, στην «Έλλη» κλπ.) είναι μηδενικά μπροστά σ' αυτά πού συμβαίνουν αλλού. "Η κυβέρνησή μας μάς προσφιλώς ίκανοποιείται - έστον κι αν δέν συλλαμβάνει τούς δράστες. "Απ' την άλλη μεριά, οί εικόνες της βίας, είτε άληθινές, είτε ψεύτικες, μάς περικυκλώνουν, θέλουν να δημιουργήσουν μία μαζική ψυχολογία Τρόμου. Οί τρομοκράτες εν' ανάμεσά μας, γύρω μας γιατί είναι στην τηλεόρασή μας. "Επόμενα πρέπει να δεχτούμε τά «άντιτρομοκρατικά» μέτρα, πρίν τούς συναντήσουμε και στοίς δικούς μας δρόμους.

Κάπως έτσι λειτουργεί στην τηλεόραση ή πολιτική της βίας. πού τόσο έντονη έχει γίνει. Μελετώντας αυτούς τούς μηχανισμούς μπορούμε να καταλάβουμε και τη λογοκρισία της χούντας. "Η «φιλελεύθερη» δημοκρατία έχει ανάγκη από την εικόνα της βίας σάν φάντασμα και σκιάχτρο για να σκορπά τόν τρόμο και ν' άνοίγει τό δρόμο σε καταπιεστικούς μηχανισμούς. "Η δικτατορία δέν ανεχόταν την εικόνα της βίας γιατί ήθελε να την άγνοεί, δέν ύπήρχε γι' αυτήν. "Ας θυμηθούμε ότι είχαν φτάσει να κρύβουν ακόμη και τόν αριθμό των τραχίων άτυχημάτων. Βουτηγμένοι μέσα στο αίμα δέν ανεχόντουσαν να φαίνεται ή εικόνα του. "Περιοιζοιμένοι από πτώματα, άρνιόγυτουσαν να δούν την εικόνα του πτώματος. "Η βία ήταν, αντίθετα από τώρα, φάντασμα και σκιάχτρο πού μπροστά του αυτοί έτρεμαν.

ΒΑΣΟΥ ΓΕΩΡΓΙΟΥ "Ετσι γίνεται άνθρωποι Σύγχρονη Έποχή

Πρόκειται για ένα βιβλίο στο οποίο ο παλαιάμαχος δημοσιογράφος Β.Γ. επιχειρεί, με μορφή μυθιστορήματος, να ανασυνθέσει με τρόπο ρεαλιστικό την ήρωική ζωή των φυλακισμένων κι εξορίστων αγωνιστών στα χρόνια της φασιστικής δικτατορίας του Μεταξά. Μέσα άπ' τίς σελίδες αυτού του βιβλίου γίνεται φανερό τό πώς ώρμησαν οί νέοι και οί νέες έκείνης της εποχής, καθώς και τό πώς προετοιμάστηκαν για την όργάνωση της Έθνικής Αντίστασης.

ΣΠΥΡΟΥ ΜΗΛΑ "Άνθρωποι και άράχνες (διηγήματα) Πύλη, 1978

Πρόκειται για μία σειρά από πολύ ενδιαφέροντα και ούσιαστικά διηγήματα, ένός αγωνιστή της αντίστασης, του Σπύρου Μήλα, με τά όποια επιχειρείται, μέσα από πολυεπίπεδα θεματικά άφιερωτικά σημεία, να δοθεί, με πόνο και ρεαλισμό, ή τραγική διάσταση των όσων αγωνίστηκαν για μία κοινή ύπόθεση, είτε αυτή άνάγεται στα χρόνια της ήρωικής αντίστασης, είτε στα χρόνια της σημερινής πικρής πραγματικότητας μάς.

ΓΙΑΝΝΗ ΜΟΥΓΟΓΙΑΝΝΗ Γνωρίζοντας τόπους Έκδόσεις Πύλη

Με τό βιβλίο του αυτό ο Γ.Μ.. όπως ο ίδιος άλλωστε μάς λέει προλογικά, δέν επιδιώκει να ύπηρετήσει καμία τουριστική σκοπιμότητα, περιγράφοντας τόπους και τοπία. Αντίθετα, ή άφήγησή του προϋποθέτει ευαίσθητους ψυχικούς και πνευματικούς δέχτες, άφου τό ταξίδι γι' αυτόν είναι ή γνώση κι ο παλμός της ζωής. "Ετσι, συχνά διαπιστώνει ο άναγνώστης πώς ο Γ.Μ. έχει τό χάρισμα ν' ανακαλύπτει όμορφες άθέατες στο βιαστικό τουρίστα, καθώς και να μετουσιώνει τίς συγκινήσεις του σε λόγο ευαίσθητο και πολύχρωμο.

ΒΑΣΙΛΗ ΜΗΤΣΑΚΗ "Η ώρα της κρίσης (θέατρο) Έκδόσεις Πύλη

Πρόκειται για ένα θεατρικό έργο πού τό διακρίνει τόλμη στον κοινωνικό και ιδεολογικό του προβληματισμό, καθώς ο μύθος του είναι άντλημένος από τίς πιο δραματικές συγκρούσεις και

καταστάσεις της μεταπολεμικής ρωμιοσύνης. "Ηθοποιός ο ίδιος ο συγγραφέας, διάλεξε τό χώρο του θεάτρου, με όλες τίς πολιτικοκοινωνικές διασυνδέσεις και σχετικές του, προκειμένου να διαστείλει τό θεματικό του πυρήνα και να έκφράσει τό μήνυμά του.

ΕΛΛΗΣ ΑΛΕΞΙΟΥ Κατεριπωμένα Άρχοντικά Έκδόσεις Κέδρος

Πρόκειται για ένα τόμο, άπαρισμένο από έξι μικρά διηγήματα, στα όποια, ή Έλλη Άλεξίου, με μία γραφή ζεστή και σχεδόν έξομολογητική, σά να 'χει την πρόθεση να μάς μιλήσει με τρόπο αυτοβιογραφικό και να μάς έμπιστευτεί έσώψυχες καταστάσεις της, καταπιάνεται με ένα κόσμο πού όλοένα εξαφανίζεται. Απότός ο κόσμος των κατεριπωμένων άρχοντικών.

ΠΑΥΛΟΥ ΤΖΗΚΑ Προσχή εύθραυστο (διηγήματα) Έκδόσεις Πύλη

Πρόκειται για μία συλλογή από πολύ ενδιαφέροντα διηγήματα, τά όποια είναι όπωσδήποτε άποκαλυπτικά ένός ιδιότυπου πεζογραφικού ταλέντου. Ό Π.Τ., παρόλο πού τό βιβλίο του αυτό είναι τό πρώτο πού εκδίδει, κινείται στον χώρο πού αυτός επέλεξε με φαντασία, καυστικό χιούμορ και πρωτοτυπία, έπιτυγχάνοντας την άρμονική σύζευξη του δραματικού με τό κωμικό στοιχείο κι άφήνοντας να φανεί ή προσωπική ματιά και άντίληψη του για τίς άνθρωπινες σχέσεις και τά κοινωνικά φαινόμενα.

ΚΩΣΤΑ ΖΗΛΕΜΕΝΟΥ "Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας στο Νέο Πολίτευμα Έκδόσεις Άφοί Π. Σάκουλα, 1978

Πρόκειται για μία έργασία ύψηλου επιστημονικού επιπέδου, χρήση για όποιον θελήσει να έπεξεργαστεί τό θέμα των θεσμών της χώρας μας και να όροθετήσει την καθημερινή πολιτική πράξη. "Η έργασία αυτή, μοναδική, μέχρι σήμερα, στο είδος της, προσδιορίζει και άξιολογεί ολόκληρο τό φάσμα των πολιτικών θεσμών, γιατί ενώ έπίσημα εξαγγέλλεται τό κοινοβουλευτικό πολίτευμα, προσανατολίζονται οί θεσμοί στον «προεδρισμό», κάτω από την κατεύθυνση της προεδρικής έπικυριαρχίας στο νέο πολίτευμα.

ΠΩΛ Μ. ΣΟΥΗΖΥ
Τό παρόν σάν Ιστορία
(Δοκίμια καί κριτικές
πάνω στόν Καπιταλισμό
καί τό Σοσιαλισμό)
'Εκδόσεις Μπουκουμάνη

Στόν τόμο αὐτό συγκεντρώνονται δοκίμια καί κριτικές πού γράφτηκαν σέ μιά περίοδο δεκαπέντε περίπου ἐτῶν καί καλύπτουν ἓνα εὐρύ φάσμα θεμάτων καί βιβλίων. Δείχνει ἀκόμη αὐτός ὁ τόμος τό πόσο ὁ συγγραφέας του Π.Μ.Σ. εἶναι γνώστης τῆς κλασικῆς, νεοκλασικῆς, κενυσιανῆς καί μαρξιστικῆς οικονομικῆς θεωρίας, πόσο καλά γνωρίζει νά διακρίνει τή διαφορὰ ἀνάμεσα στήν ἀφηρημένη ἰδέα καί στό συγκεκριμένο γεγονός καί ἀκόμη, τό πόσο ἀντίθετος εἶναι στήν κάθε ὑπερπλούστευση καί μηχανική ἐφαρμογή τῶν μαρξιστικῶν ἰδεῶν, πού θεωρεῖ σάν χαρακτηριστικό τοῦ «χυδαίου Μαρξισμού».

ΒΛΑΧΕΜ ΡΑΪΧ
'Η λίμπιντο
'Εκδόσεις Πύλη

Πρόκειται γιά ἓνα ἀκόμη βιβλίο τοῦ πολυματαφρασμένου στά τελευταία χρόνια στήν Ἑλλάδα Β. Ραΐχ, στό ὁποῖο, παίρνοντας σάν βάση, ὅτι ἡ ψυχανάλυση ἔχει κάνει ἀπό χρόνια τώρα γνωστό ὅτι τόσο ἡ σεξουαλική ὁσο καί ἡ ψυχική ἰσορροπία τοῦ ἀνθρώπου ἐξαρτῶνται ἀπό τή σωστή ὀργάνωση τῆς λίμπιντο, προσπαθεῖ (ὁ Β.Ρ.) νά ἀπαντήσει στί ποιά εἶναι εἰδικότερα ἡ συμπεριφορά τῆς λίμπιντο στό τελευταῖο ἐξελικτικό στάδιο τῆς ὀργάνωσης αὐτῆς, στό γεννητικό στάδιο καί στό ποῦς εἶναι ἀκριβῶς ὁ ρόλος τῆς γεννητικῆς λίμπιντο στή δημιουργία τῶν ψυχοσεξουαλικῶν διαταραχῶν καθώς καί στή θεραπεία τους.

ΣΙΓΚΜΟΥΝΤ ΦΡΟΪΝΤ
Τό ἡμερολόγιο ἐνός κοριτσιοῦ
(ἐφαρμοσμένη ψυχολογία)
'Εκδόσεις Μπουκουμάνη

Ἔχουμε στό βιβλίο αὐτό νά κάνουμε μέ τό ἡμερολόγιο πού κρατοῦσε ἓνα κορίτσι δεκατριῶν χρονῶν γιά τριάμιση χρόνια. Μέσ' ἀπό τίς σελίδες του παρακολουθοῦμε τόν τρυφερό της χαρακτήρα νά ἀναπτύσσεται, καθώς βιώνει τίς πολύπλοκες ἀμφιθυμίες τῆς ἐφηβείας, ἀπολαμβάνοντας τό παρόν καί ἀνυπομονώντας γιά τό μέλλον, ἐνῶ παράλληλα ξετάζει τόν κόσμο τῶν μεγάλων, ἰδιαίτερα τά ὅσα ἔχουν σχέση μέ τόν ἔρωτα. Ἔνα πρόσθετο στοιχείο αὐτοῦ τοῦ βιβλίου εἶναι τό πόσο εὐχάριστα καί ἀπολαυστικά ἀποκαλύπτεται, μέσ' ἀπό τίς σελίδες του, ἡ νεανική ζωή στή Βιέννη τοῦ 1914.

**ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
ΤΗΣ ΜΕΤΑΔΕΚΕΜΒΡΙΑΝΗΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ 1945**
'Εκδόσεις Καζάντζα, 1977

Πρόκειται γιά ἀνατύπωση, σέ ἓνα ὀγκώδη τόμο, δλων τῶν τευχῶν τοῦ μηνιαίου πολιτικοῦ - θεωρητικοῦ ὁργάνου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Κ.Κ.Ε., «Κομμουνιστική Ἐπιθεώρηση», πού ἐγίγανε τό 1945. Καί εἶναι ἀπολύτως εὐνόητο τό πόσο ἐνδιαφέρον παρουσιάζουν αὐτά ἀκριβῶς τά τεύχη τῆς πρώτης μεταδεκεμβριανῆς περιόδου (Αὐγούστος - Δεκέμβριος '45), γιά ὅποιον θέλει νά εἶναι ἐνήμερος τῆς τόσο ζωτικῆς περιόδου γιά τήν ἱστορία τοῦ Κομμουνιστικοῦ Κινήματος στήν Ἑλλάδα.

**CHRISTINE GLUCKSMANN
CLAUDE PREVOST**
Λογοτεχνία καί Ἰδεολογία
(σειρά: Προβλήματα)
'Εκδόσεις Πύλη

Πρόκειται γιά δύο πολύ ἐνδιαφέροντα καί μέ ἐπιτυχία μεταφρασμένα κείμενα, μέ τά ὁποῖα ἐπισημαίνεται ἀλλά ἐν ζωτικό πολιτιστικό πρόβλημα: Ἡ σχέση πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στή λογοτεχνία καί στήν ἰδεολογία. Τό πρώτο, τῆς C.G., εἶναι περισσότερο θεωρητικό καί δογματικό, ἐνῶ τό δεύτερο τοῦ C.P. εἶναι πιό προσιτό, ἀναλυτικότερο καί πιό ἐνδιαφέρον, καθώς θίγει τό σύνολο σχεδόν τῶν προβλημάτων γύρω ἀπό τό θέμα λογοτεχνία - ἰδεολογία.

ΡΟΜΠΕΡ ΚΑΛΙΒΟΝΤΑ
Φροῦδισμός καί Μαρξισμός
(σειρά: Προβλήματα)
'Εκδόσεις Πύλη

Στό βιβλίο αὐτό τίθεται ἐπὶ τάπητος ἓνα πολύ σημαντικό πρόβλημα: τό ἔάν εἶναι νοητή, θεμιτή καί δυνατή μιά σύζευξη ἢ ἀλληλοσυμπλήρωση μεταξύ φροῦδισμοῦ καί μαρξισμού, ἢ, ἀντίθετα, ἂν αὐτή ἀκριβῶς ἡ σύζευξη ὀδηγεῖ στή δημιουργία μιᾶς ψεύτικης ἰδεολογίας, πού ὑπονομεύει ὡπλῶς τή θεωρία τοῦ ἱστορικοῦ καί διαλεκτικοῦ ὕλισμου μέ ἐπιστημονικοφανή ἰδεαλιστικά στοιχεία.

ΠΩΛ ΝΟΡ
Τό λιθαράκι μου
1967-1974
'Εκδόσεις Καστανιώτη

Δείγμα γραφῆς: Δέ βλέπεις, Ψιττακέ χαζέ, / ὅτι σέ πήραν στό μεζέ; / Δέ βλέπεις τό κακό σου χάλι, / πού λές βλακείες μέ τό τσουδάκι; / Ἀχ, παπαγάλλε - Ψιττακέ, / δέν ἐννοεῖς νά τό δουλώσης; / Δέν σοῦ ἀρκεῖ ὅτι εἶσαι δολός; / Πρέπει νά κάνης καί δηλώσεις; (Δεδηλωμένος δολός).

ΓΙΑΝΝΗ ΓΑΛΑΝΟΥ
'Η ψυχανάλυση μετά
τόν Φρόυντ
(Ἐφαρμοσμένη ψυχολογία)
'Εκδόσεις Μπουκουμάνη

Πρόκειται γιά μιά ἐνιαία μελέτη ὁλοκληρῶν τοῦ φροϋδικοῦ ἔργου καί παρουσιάζει τήν πρωτοτυπία ὅτι εἶναι ταυτόχρονα καί περιγραφική τῶν βασικῶν θεωρητικῶν ἀρχῶν τῆς ψυχανάλυσης καί ἀναλυτική - ὅπου χρειάζεται - τῆς ψυχαναλυτικῆς θεωρίας. Εἶναι ἀκόμη καί μιά ὁλοκληρωμένη, σέ βάθος, κριτική ἀπό τή σκοπιά τῆς ματεριαλιστικῆς φιλοσοφίας καί μεθοδολογίας.

ΠΕΤΡΟΥ ΒΑΒΑΛΗ:
Μεναχέμ Μπεγκίν, ὁ «χασάπης
τοῦ Ντέιρ Γιασίν».
'Εκδόσεις «Γραμμή», 1978

Τό βιβλίο περιγράφει τή γέννηση τοῦ «σιωνιστικοῦ κινήματος» καί δίνει τή βιογραφία τοῦ σημερινοῦ πρωθυπουργοῦ τοῦ Ἰσραήλ Μεναχέμ Μπεγκίν, παραθέτοντας ταυτόχρονα κείμενα λόγων του καί στέκεται ἰδιαίτερα στή μεγάλη σφαγή τῶν Παλαιστινίων στό Ντέιρ Γιασίν ἀπό τρομοκρατικές ὁμάδες Ἰσραηλινῶν ἐπικεφαλῆς τῶν ὁποίων ἦταν ὁ Μεναχέμ Μπεγκίν. Ὁ συγγραφέας ἀγγίζει ἀκόμα τίς πρόσφατες ἐξελίξεις, τήν Ἰσραηλινή ἐισβολή στό Λίβανο, τίς ἐπισκέψεις Σαντάτ στό Τέλ-Αβίβ καί τήν αἰγυπτιακή «ἐπιχείρηση» στό ἀεροδρόμιο τῆς Λάγκνας, πού τίς ἐντάσσει σάν φάσεις ἐνός εὐρύτερου ἐπεκτατικοῦ σιωνιστικοῦ σχεδίου.

ΣΤΕΛΙΟΥ ΞΕΦΛΟΥΔΑ:
'Ο ἄνθρωπος καί ὁ πόλεμος χωρίς μῦθο
'Εκδ. «Δίφρος», Ἀθήνα 1977

Ὁ Στέλιος Ξεφλούδας, ἀπό τίς ἐξεχριστές φωνές τῆς γενιάς τοῦ '30, μέ τό τελευταῖο του βιβλίο ἀπαγγέλει ἓνα δραματικό κατηγορῶ στόν πόλεμο καί τίς ἀπανθρωπείες του - ἡ βία, οἱ ἐκτελέσεις, οἱ καταστροφές καί ἡ ἀρνηση κάθε ἠθικοῦ φραγμοῦ καί ἡ ἔλλειψη τοῦ οἴκτου καί τῆς ἀγάπης σημαίνουν τήν αὐτοκαταστροφή τοῦ ἀνθρώπου.

ΣΠ. ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΥ - ΣΤΡΑΤΗ:
Θέματα Διεθνῶν Σχέσεων.
'Εκδ. «Παπαζήση», Ἀθήνα 1977

Στόν τόμο ἀναδημοσιεύονται ἄρθρα ἢ λόγοι τοῦ καθηγητῆ, πού ἀναφέρονται σέ θέματα διεθνῶν σχέσεων καί ἐξωτερικῆς πολιτικῆς καί ἔχουν διαταχθεῖ στά ἀκόλουθα κεφάλαια: Ἐθνικές δικαιοκρίσεις - Ἐξωτερική Πολιτική - Ἡ Διεθνὴς Ὄργάνωση - Εὐρώπη καί ΕΟΚ - Ἡ Κυπριακή Κρίση, καί τέλος ὁρισμένα ἱστορικά τοῦ ἔθνικοῦ μας δίου. Τά κείμενα

συνταγμένα στό διάστημα μιᾶς 25ετίας ἐκθέτουν ἐνδιαφέρουσες ἀπόψεις καί ἀναλύσεις καί καίρια θέματα.

ΤΑΣΟΣ ΒΟΥΡΝΑΣ:
'Ο πολίτης Ρήγας Βελεστινλῆς -
Μυθιστορία
'Εκδ. «Ἀφῶν Τολίδη», Ἀθήνα 1978

«Ὁ πολίτης Ρήγας Βελεστινλῆς» πρωτοεμφανίστηκε τό 1956 καί ἡ σημερινή του ἐπανεκδοσις εἶναι μιά χρήσιμη προσφορά γι' αὐτό μέ τό «δίδυμό» της, τοῦς Ἀρματωλούς, παρακινεῖ στή γνώση καί τήν ἐρευνα τοῦ ἔθνικοῦ μας δίου κυρίως τῇ νεολαία. Ἡ ἀφήγηση τοῦ Τ.Β. εἶναι γλαφυρή καί παρασύρει στήν ἀνάγνωση ἐνός βιβλίου πού, πέρα ἀπό τίς ἀναγκαῖες παρεμβάσεις τοῦ μυθιστοριογράφου ὅπου λείπουν οἱ μαρτυρίες καί οἱ πληροφορίες, προσκομίζει αὐθεντικά ἱστορικά ντοκουμέντα πού ἐνσωματώνονται δεξιολογικά στό κείμενο.

Ἡ ἐπιτυχία τοῦ ἀποτελέσματος πέρα ἀπό τή δικαίωση τῆς προσπάθειας τοῦ συγγραφέα ἔχει τήν «ὠφέλιμότητα» πῶς ἐνασχεῖ τόν κοινό, μὴ εἰδικό ἀναγνώστη στή γνώση τῶν πηγῶν καί τόν μολι-άζει μέ τόν «πειρασμό» τῆς ἀναζήτησης καί τῆς ἐρευνας. Ὅσο γιά τό μυθιστορηματικό στοιχείο, αὐτό χαλινάγεται ἀπό τήν ἱστορική ἐρευνα πού καθορίζει τίς γενικές γραμμές τῆς δράσης καί τοῦ κλίματος τῆς ἐποχῆς.

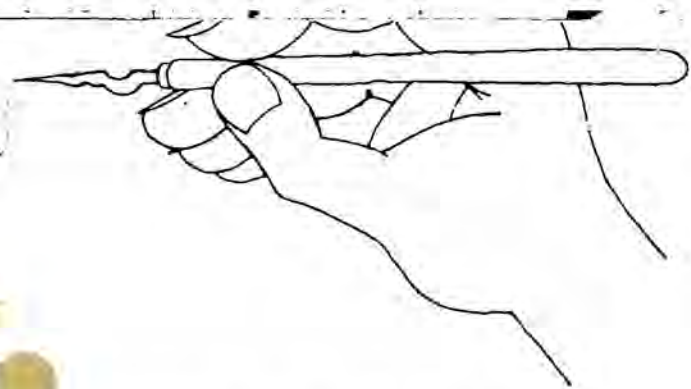
ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΥ ΜΙΝΙΕ:
'Ιστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης
Τόμος Α' Ἀπόδοση Τάσου Βουρνά.
'Εκδ. «Ἀφῶν Τολίδη», Ἀθήνα 1978

Ὁ Φραγκίσκος Μινιέ, εἶναι σχεδόν σύγχρονος τῶν γεγονότων καί φίλος τῶν Γιρονδίνων στή Γαλλική Ἐθνοσυνέλευση. Παραμένει ὁμως βασικά ἓνας ψυχραίμος μελετητής πού ἐπισημαίνει τήν ἱστορική ἀλήθεια καί, μόλο πού ἐξαίρει τό μέγα γεγονός σέ ὅλο τόν τό μεγαλεῖο, ἀναδεικνύει καί βλες τῶν τίς πολιτικές δυσπραγίες, πού ὀδήγησαν στόν ἀλλοσπαράγμο τῶν τέκνων τῆς Ἐπανάστασης μέσα στό κλίμα τῆς τρομοκρατίας.

Ὁ συγγραφέας θεωρεῖται ἀπό τοὺς θεμελιωτές τῆς κοινωνικῆς ἱστορίας καί πού μαζί μέ τοὺς ἱστορικούς τῆς ἐποχῆς τῆς Παλινόρθωσης ἐγκαίνιασαν τήν κοινωνικά προβληματισμένη συγγραφή μέ βάση τήν κοινωνική καί οικονομική ἐξέλιξη.

Νηφάλιος καί φιλαλήθης στήν ἀφήγησή του, μάς δίνει μιά συναρπαστική καί ὁλοκληρωμένη εἰκόνα τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης. Ἡ ἀπόδοση ἀπό τόν Τάσο Βουρνά, ἔγινε σέ μιά εὐπλαστὴ γλώσσα.

Για το ρεπορτάζ της 'Αγκόλας (Τ. 91) και την αλληλογραφία που ακολούθησε, πήραμε τα πιο κάτω γράμματα:

Αγαπητό ANTI

Αφορμή στο γράμμα αυτό μου έδωσε το εξαιρετικά κατατοπιστικό για το ελληνικό κοινό, άρθρο του συνεργάτη σου Κ. Χαραλαμπίδη, για την 'Αγκόλα.

Όμως στο άρθρο αυτό υπάρχουν μερικές παραλήψεις και ιστορικές ανακρίβειες σοβαρές. Θά σταθώ δέ δυο πού κατά τη γνώμη μου δεν μπορούν να περάσουν απαρατήρητες και ασχολήσαστε.

1- Στη σελίδα 19, τεύχος 91, στην πρώτη στήλη γράφει:

«... Η διεθνής αντίδραση απάντησε με μία εισβολή στην 'Αγκόλα από Ζαϊρινούς και άλλους μισθοφόρους που τον 'Οκτώβριο κατέλαβαν την πρωτεύουσα και εγκατέστησαν δική τους αντιδραστική κυβέρνηση. Μετά από σκληρές μάχες οι δυνάμεις του MPLA ανακατέλαβαν την πρωτεύουσα.

Ο Α. Νέτο εισήλθε θριαμβευτής στην Λουάντα τον Νοέμβρη και ανακήρυξε την Λαϊκή Δημοκρατία της 'Αγκόλα...»

Τα πράγματα δεν έγιναν έτσι και το παραπάνω κομμάτι είναι ολόκληρο μία ανακρίβεια. 'Υπάρχει τόση σύγχυση πού θά μπορούσε να αναρωτηθεί κανένας πώς κάποιος πού ασχολήθηκε ειδικά, τ'ά έχει μεπερδέψει έτσι.

'Αλλά και να υποθέσουμε ότι ο Κ.Χ. δεν ενημερώθηκε καλά στην Λουάντα, ίσως λόγω γλώσσας, θά 'πρεπε τουλάχιστο να θυμάται, μιάς και ασχολείται με την 'Αφρική, τίς μέρες τίς αγωνίας για τό αν θά «πέσει» η Λουάντα, τον Νοέμβρη του 1975.

Μέ λίγα λόγια τα πράγματα έχουν έτσι: 'Από τό 1961 τό MPLA κατώρθωσε να διατηρήσει τίς παράνομες οργανώσεις του στη Λουάντα, στίς φτωχογειονιές και τούς τενεκεδομαχαλάδες.

Οι οργανώσεις αυτές, κάτω από χτυπήματα βέβαια, βρίσκονταν σε έπαφή με τούς αντίρτες πού δρούσαν στά δάση της περιοχής Ντέμπος πού αρχίζει 50-60 χιλιόμετρα από τη Λουάντα. 'Ιδιαίτερα, οι οργανώσεις της Λουάντα «δούλευαν» με τούς αντίρτες από τό 1966 όταν δυο τμήματα ανταρτών, ύστερα από φοβερές πορείες έφτασαν στην περιοχή Ντέμπος και έρχισαν έντονη στρατιωτική δράση. 'Ηταν οι περίφημες φάλαγγες «Τσιεν-

φουέγκος» και «Καμύ». 'Αντίθετα, τό FNLA και τό UNITA, παρ' όλη την άνοχή των Πορτογάλων ποτέ δέν μπόρεσαν να φτιάξουν οργανώσεις άξίες λόγου μέσα στη Λουάντα. 'Αλλωστε, από την άρχή οι δυο αυτές οργανώσεις είχαν χαρακτήρα τοπικιστικό - χωριστικό. Μετά την επανάσταση στην Πορτογαλία τον 'Απρίλη του '74 και τίς συμφωνίες για άνακωχή, τό FNLA εγκατέστησε την έδρα του στη Λουάντα στίς 3 Νοέμβρη '74 και τό UNITA στίς 10 Νοέμβρη '74. Λίγες μέρες αργότερα τό MPLA εγκατέστησε και αυτό μέρος της ήγερσίας του στη Λουάντα. Τό στρατηγείο του όμως και τά περισσότερα μέλη της Κεντρικής 'Επιτροπής και του πολιτικού Γραφείου παρέμειναν στην έδρα τους στην ζούγκλα. Στίς 4 Φλεβάρη 1975, επέτειο της εξέγερσης στη Λουάντα τό 1961, ο Νέτο μπήκε σ' αυτήν και τό MPLA εγκαταστάθηκε εκεί από τη μέρα αυτή.

Λίγο αργότερα σχηματίστηκε, αλλά ουσιαστικά ποτέ δέν λειτουργήσε, η Μεταβατική Κυβέρνηση, στην όποια συμμετείχαν τό MPLA, τό FNLA, τό UNITA και οι Πορτογάλοι με ίσο αριθμό «ύπουργών».

Τό FNLA και τό UNITA, μόνον έχοντας από πριν οργανώσεις στη Λουάντα, δέν μπόρεσαν να αποκτήσουν λαϊκά στηρίγματα σ' αυτήν, παρ' όλη την ύποστήριξη της πορτογαλικής άποικιακής διοίκησης και ιδιαίτερα της άστυνομίας της.

'Ετοι για να αντιμετώπισουν την έλλειψη λαϊκής ύποστήριξης, και για να μπόρεσουν να κρατηθούν σ' όρισμένες συνοικίες της Λουάντα άρχισαν να άσκούν τρομοκρατία με δολοφωνίες, εξαφανίσεις κλπ. όπαδών του MPLA ή μη οργανωμένων πολιτών.

Τό αποτέλεσμα ήταν ότι ύστερα από Λαϊκή εξέγερση και όδομαχίες πού κορυφώθηκαν τον 'Ιούλιο του '75, οι συμμορίες του FNLA και του UNITA διώχθηκαν από τίς περιοχές πού είχαν στην κατοχή τους, στη Λουάντα και τά περίχωρά της.

Τότε διαλύθηκε και η «Μεταβατική Κυβέρνηση».

'Από τότε ως τίς 11 Νοέμβρη 1975, οι δυνάμεις του FNLA, του

UNITA, οι δυνάμεις του Ζαίρ και λίγο αργότερα ο ίδιος ο στρατός της Νότιας 'Αφρικής και οι δυνάμεις των μισθοφόρων, από βορρά κατόρθωσαν να πλησιάσουν τη Λουάντα σε απόσταση 10 χιλιομέτρων και να έλέγχουν τον δρόμο Λουάντα-Καζίτο, στο Κινφανγκόνγκο, όπου βρίσκονται τά ύδραγωγεία της Λουάντα. Λεητομέρεια, τά ύδραγωγεία έμειναν πάντα στην έλεγχο του MPLA.

Στίς 11 Νοέμβρη τό MPLA ανακήρυξε την 'Ανεξαρτησία και ταυτόχρονα τη Λαϊκή Δημοκρατία της 'Αγκόλα με πρόεδρο τον Νέτο και πρωθυπουργό τον Νασιμέντο. Την ίδια μέρα τό FNLA και τό UNITA ανακήρυξαν και αυτοί «'Ανεξαρτησία» και την «Δημοκρατία» της 'Αγκόλα καθώς και σχηματισμό κυβέρνησης με έδρα την τότε Νόδα Λισμπόα και σήμερα Χουάμπο, με δυο πρωθυπουργούς, τον Πίνσοκ για τό FNLA και τον Ντέλε για τό UNITA. 'Αν επέμεινα κάπως στην ιστορική αυτή ανακρίβεια του συνεργάτη του ANTI - άθελά

σάτη» της Γουίνεας, ο όποιος παρά λίγο να αφήσει τά κόκκαλά του στο Στάλινγκραντ.

3- Στο διδύλιο μου για την 'Αγκόλα, («'Αγκόλα τό κλειδί της 'Αφρικής» σελίδα 265, 'Εκδόσεις «Δωδώνη» 1977) ο συνεργάτης του ANTI και κάθε ενδιαφερόμενος θά μπορούσε να βρει αρκετά στοιχεία για τά παραπάνω και γενικότερα για την 'Αγκόλα από τό 1492.

4- Νομίζω ότι θά ήταν χρήσιμο να δοθούν από τον συνεργάτη του ANTI, περισσότερα στοιχεία γύρω από τό τί κατάσταση παρέλαβε τό MPLA στη χώρα του και τί προόδους έχει κάνει - π.χ. μέσα στον πρώτο χρόνο άνεξαρτησίας κατέβασαν την παιδική θνησιμότητα κατά 50% - στοιχεία γύρω από την οικονομία, την ύγεια, τον άγώνα κατά του αναλφαριθμητισμού, για τίς άδικαιολόγητες και φοβερές καταστροφές πού έκαναν οι Πορτογάλοι μετά τίς συμφωνίες του 'Αλδάρ για την άποχώρησή τους, όπου συμφώνησαν να παραδώσουν τη χώρα άθικτη, κλπ.

ΗΡΩΝ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΛΑΟΥ ΣΤΗ ΓΕΙΤΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΓΚΟΛΑΣ

του οίγουρα - είναι γιατί ήθελα επίσης να πω ότι τό MPLA δέν επανέλαβε τό λάθος του EAM πού άφησε την 'Αθήνα τό 1944 στον έλεγχο των άγγλων, των συνεργατών του έχθρου και της πούλημένης στους άγγλους από τον Γ. Παπανδρέου κυβέρνησης 'Εθνικής 'Ενότητας.

2- Στο ίδιο τεύχος, σελίδα 25 αναφέρεται:

«... Μπαίνει (ή Πορτογαλία) στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο με την έλπίδα πώς θά κρατήσει τίς άποικίες της...»

Όπως όμως είναι γνωστό, η Πορτογαλία δέν έλαβε μέρος στον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο, όπως και η 'Ισπανία. Τό πράγμα έχει τη σημασία του, γιατί οι δυο αυτές φασιστικές χώρες, οικονομικά έλέγχονταν από τούς άγγλους-άμερικανούς, όπως και σήμερα, σ' αυτή τη Δυτ. Γερμανία. Η Πορτογαλία έστειλε μόνο παρατηρητές στον Γερμανικό Στρατό, ανάμεσά τους και τον Σπινόλα, γνωστό στην 'Αφρική σ'αν «χα-

5- 'Αναφερόμενες στο γράμμα του φοιτητή Μαμά προς τον Κ.Χ., θά ήθελα να του ύποδείξω - του Μαμά - για την καλύτερη του πληροφόρηση να δει τό διδύλιο του Caetano, διαδόχου του Σαλαζάρ, «Depaamentos» (Μαρτυρίες), όπου αποκαλύπτει ο ίδιος τον προδοτικό ρόλο του ήγέτη του UNITA, Σοβίμπι.

'Επίσης να δει τά τεύχη του Afrique-Asie όπου δημοσιεύεται τό «ντοσιέ» του ναυάρχου Κουτίνιο σχετικά με τίς προδοσίες του UNITA. 'Αν αυτό είναι δύσκολο, άς προμηθευτεί τό διδύλιο των J.P. Cosse - J. Sanchez: «Angola: Le Prix de la Liberté», όπου υπάρχει μέρος της προδοτικής αλληλογραφίας του Σαβίμπι με τούς Πορτογάλους διοικητές των περιοχών Χουάμπο και Μπλε.

Σ' ό,τι αφορά τό FNLA, από τη στιγμή πού ο Χόλντεν έξεσκεπάστηκε από τον πρόεδρο της Γουίνεας, Σεκού Τουρέ, και παραδέχτηκε ότι ήταν πράκτορας

της CIA από τό 1958, νομίζω ότι δεν πρέπει να υπάρχει θέμα.

6- Ένα άλλο σημείο στο όποιο, κατά τη γνώμη μου, ό συν-εργάτης του ANTI θά έπρεπε να έπεκταθεί, είναι ή αντίδραστική, άντιεπαναστατική και άντιαφρικανική πολιτική τών Κινέζων ήγετών.

Έπίσης θά έπρεπε να άναφερθεί στόν ρόλο τού Πορτογαλικού Σοσιαλιστικού κόμματος και τού ήγέτη του Σοάρες, πού έχουν τήν ευθύνη γιά μεγάλο μέρος από τό αίμα πού χύθηκε στήν Άγκόλα μετά τό 1974.

Άγαπητό ANTI, τελειώνοντας θά 'θελα να πώ τούτο: Κατά τη γνώμη μου, οι τύχες της Μεσογειακής Εύρώπης (και της 'Αφρικής φυσικά) σε μεγάλο βαθμό παίζονται τώρα στόν συγκεκριμένο αφρικανικό χώρο. Η 'Ιμπεριαλιστική Δύση στο χώρο αυτό ύποχωρεί. Τα σημεία τα πιο δδονηρά γιά τόν 'Ιμπεριαλισμό είναι ή Άγκόλα, ή Αιθιοπία, ή Δυτ. Σαχάρα, τό Ζίμπάμπουε, ή Μοζαμβίκη, ή Ν. Ύμεννη κλπ.

Η Άγκόλα και ή Αιθιοπία, κατά τη γνώμη μου, περνούν σήμερα μία όμοια περίοδο - μέ δλες τίς διαφορές χρόνου, χώρου. τεχνικής - μέ τήν περίοδο της Σοβ. Ένωσης στα χρόνια 1917-1922. Γιαυτό νομίζω ότι ό χώρος πού τό ANTI διαθέτει γιά τήν 'Αφρική πρέπει να 'ναι περισσότερος.

Φιλικά
Γεροζήσης Τριαντάφυλλος
Παρίσι - ΓΑΛΛΙΑ

Άγαπητό ANTI,

Όπως φαίνεται, τό άρθρο τού Κ.Χ. περί Άγκόλας (ANTI, 28.1.78) έγινε άφορμή σε μία σειρά δημοκράτες να ξυπνήσει ξανά ένα προβληματισμό πάνω στα γεγονότα της Άγκόλας ιδιαίτερα στα συμπεράσματα, πού πρέπει χανείς σήμερα να θγάλει και γιά τόν ίδιο τόν τόπο μας. Έπειδή τό άρθρο είδε τα πράγματα όχι μόνο μονόπλευρα αλλά και λαθεμένα θά σταθώ σε λίγα σημεία σύντομα, έτσι όπως θγαίνουν στήν «άπάντηση» τού Κ.Χ. στις 25.2.78:

1. Ό Κ.Χ. προσπαθεί να παρουσιάσει τήν επέμβαση της Κούβας σαν «τήν πιο σπουδαία βοήθεια πού είχε δοθεί ποτέ στήν 'Αφρική γιά τήν άμυνα τού άγκολέζικου έθνους» και «τών προοδευτικών δυνάμεων» της 'Αφρικής.

Πρώτο ή κουβανέζικη επέμβαση είχε άρχίσει πολύ πιο μπροστά από τήν κατόληψη της Λουάντας από τό MPLA τόν Νοέμβριο 1975 - ύπάρχουν σοδαρά στοιχεία ότι αυτή άρχισε ήδη από τόν 'Ιούλη 1975, 2 μήνες δηλ. πιο μπροστά από τήν «είσοδολή της

διεθνούς αντίδρασης», δηλ. της Νότιας 'Αφρικής. Δεύτερο και κυριώτερο, αυτό έγινε σε μία φάση πού τα πράγματα στήν Άγκόλα ήταν άξεκαθάριστα, τα 3 άπελευθερωτικά κινήματα ήταν σε έμφύλιο πόλεμο και ή 'Οργάνωση γιά τήν 'Αφρικανική Ένότητα (OAU) άποφάσισε να μην άναγνωριστεί καμία από τίς 3 παρατάξεις. Μία επέμβαση ή μία μονόπλευρη ύποστήριξη έπομένως θά σήμαινε ANAMISEH στις έσωτερικές ύποθέσεις της Άγκόλας πού τελικά έτσι κι έγινε. Η μόνη χώρα πού δεν άναγνώρισε τήν άπόφαση της OAU ήταν ή Σοβ. Ένωση, πού έσπευσε να χωρίσει τα 3 κινήματα σε «άντιδραστικά» και «προοδευτικά» και μ' αυτό τόν τρόπο να δικαιολογήσει τήν επέμβασή της! Στο πρώτο μισό τού 1975 ή Σοβ. Ένωση έστειλε σωρηδόν πολεμική βοήθεια στή MPLA - άνάμεσα στ' άλλα άεροπλάνα MIG 27, τάνκς T-34 και T-54, άντιαεροπορικούς πυραύλους SAM 7 κλπ. - έπεμβαίνοντας έτσι άπροκάλλυπτα στήν ύπόθεση τού άγκολέζικου έθνους. Άποτέλεσμα αυτής της ένέργειας ήταν να πέσουν τα άλλα 2 άπελευθερωτικά κινήματα. FNLA και UNITA, στήν άγκαλιά της «Δύσης» κι έτσι ή Άγκόλα να οδηγηθεί δαδιά στή δίνη τού άνταγωνισμού τών δύο ύπερδυνάμεων, ΗΠΑ και Ρωσίας, ατία σε τελευταία άνάλυση γιά τόν έμφύλιο πόλεμο, πού κόστισε τή ζωή 150.000 Άγκολέζων. Είναι χαρακτηριστικά τα λόγια τού Α. Νέτο στο λόγο του στή Λουάντα στις 21.5.77.

«Δέ μπορούμε να ξεχάσουμε, ότι καταχτήσαμε τήν άνεξαρτησία, έπειδή πήραμε βοήθεια από χώρες όπως ή Σοβ. Ένωση»!...

2. Ό Κ.Χ. προσπαθεί με «στοιχεία» να θγάλει τα 2 κινήματα FNLA και UNITA «άντιδραστικά» και λίγο-πολύ «κατασκευάσματα της διεθνούς αντίδρασης» και «της CIA». Παράλληλα περνάει τη συμφωνία πού έπιτεύχθηκε άνάμεσα στα 3 έθνικοαπελευθερωτικά κινήματα MPLA, FNLA και UNITA στο 'Αλδόρ (Γενάρης 1975), στα «ψιλά γράμματα» - κι εδώ ίσως να μās έξηγήσει πώς ή «προοδευτική MPLA» άναγνώρισε σαν «ίσοτίμους συμπολεμιστές» της τα «κατασκευάσματα της CIA» FNLA και UNITA;

Έδώ πρέπει να δει κανείς 2 ζητήματα. Σαν πρώτο τήν ένότητα δράσης πού έπιτεύχθηκε άνάμεσα στα 3 κινήματα πέρα από δευτερεύουσες άντιθέσεις ένάντια στόν κύριο έχθρό, τήν πορτογαλική άποικιοκρατία, σά ΘΕΤΙΚΟ στοιχείο και τα χτυπήματα πού δέχτηκε αυτή ή ένότητα και από τίς 2 ύπερδυνάμεις,

προσπαθώντας να δξύνουν τίς άντιθέσεις άνάμεσα στα 3 κινήματα και να εκμεταλλευτούν έτσι ή κάθε μία πρός όφελός της τή νεαρή άνεξάρτητη Άγκόλα.

Σά δεύτερο ζήτημα τόν ίδιο τόν χαρακτήρα της MPLA, πού με τα λόγια τού προέδρου της Νέτο τόν Αύγουστο τού 1975, πρίν δηλαδή άκόμη τήν επικράτηση της MPLA, έλεγε:

«Η MPLA δεν είναι μ-λ όργάνωση». «Έπίσης κι οι ήγέτες μας δεν είναι μαρξιστές-λενινιστές. Μερικοί από μās έχουν διαβάσει Μάρξ και Λένιν, αλλά έμείς δέ θεωρούμε τούς έαυτούς μας μαρξιστές-λενινιστές. Είμαστε μία πλατεία όργάνωση, όπου υπάρχουν διαφορετικές τάσεις και διαφορετικές όνάδες, πού έχουν ένωθεί ΜΟΝΟ κάτω άπ' τή σημαία της άπελευθέρωσης. Η MPLA είναι μία έτερογενής όργάνωση, όπου αντιπροσωπεύονται μαρξιστικές κι άλλες θέσεις. Άλλά πολλοί άνθρωποι στόν κόσμο δλέπουν τή MPLA να έχει σχέσεις με τή Μόσχα. Λέω γιά μία άκόμη φορά. Αυτό δεν είναι άληθινό. Αυτή ή εικόνα ύπάρχει μόνο στή φαντασία τών ανθρώπων, πού δέ μās γνωρίζουν».

Έπομένως δεν πρόκειται περί «προοδευτικών» κι «άντιδραστικών» δυνάμεων, πού θέλει να μās πείσει ό Κ.Χ. αλλά πρόκειται σαφώς γιά τόν ΕΘΝΙΚΟΑΠΕΛΕΥΘΕΡΩΤΙΚΟ ΑΓΩΝΑ μās χώρας τού Τρίτου Κόσμου, όπου ένώνονται όλες εκείνες οι δυνάμεις, πού θέλουν και μπορούν να παλέψουν ένάντια στόν ίμπεριαλισμό και τήν άποικιοκρατία γιά τήν ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑ της χώρας τους. Έδώ όμως έχουμε τήν πάγια ταχτική της σοβιετικής ύπερδύναμης, πού χωρίζει τόν Τρίτο Κόσμο σε «άντιδραστικά» και «προοδευτικά» καθεστώτα, άνάλογα με τό πώς οι χώρες ή τα κινήματα πρόσκεινται ευμενώς πρός τή Σοβ. Ένωση ή όχι. Τό παράδειγμα της Χίλης («άντιδραστικό» καθεστώς κατά τήν ΕΣΣΔ) και της 'Αργεντινής («ρευστό» καθεστώς κατά τό «ΚΚΕξ») μιλάει από μόνο του.

Και τέλος είναι φανερή ή άντίφαση στα ίδια τα γεγονότα, όπου τόν Αύγουστο τού 1975 ή MPLA δεν ήταν Μ-Λ όργάνωση κι αυτό στάθηκε μόνο «δυνατό», ΜΕΤΑ τήν άνοιχτή επέμβαση της Ρωσίας και της Κούβας. Διαβάζουμε

μετά 2 χρόνια ότι «τό MPLA... άποφασίζει πώς ή πολιτική της κυβέρνησης... πρέπει να είναι τέτοια πού να συνεχένει τό λαό ν' άναπτύσει τήν άμυντικότητα του και τήν άγάπη του γιά τήν πρόοδο κι ευημερία τού συνόλου, ΜΕ ΒΑΣΗ τίς άρχές τού μαρξισμού-λενινισμού»!! (ύπογραμμ. δικές μου). Και γιά τό ρόλο τών Κουβανών στήν περιοχή, πού παίζουν ξεκάθαρα ένα είδος έμπροσθοφυλακής της σοβιετικής ύπερδύναμης, δηλώνει ό Α. Νέτο στις 31.5.1977 ότι «έμείς είμαστε πολύ ειλικρινείς και μέ ήσυχη τή συνείδηση, ότι μεταξύ τών άγκολέζων και τών κουβανών δεν ύπάρχει χάσμα. Άχώριστοι δεσμοί μās ένώνουν»!!

3. Μερικές πληροφορίες γιά τόν όρυκτό πλούτο της Άγκόλας και γενικώτερα γιά τήν οικονομία της, έπειδή δείχνει καθαρά τις σχέσεις νεοαποικιοκρατικής έξάρτησης από τή Σοβ. Ένωση:

Όσο άφορά τόν όρυκτό πλούτο ή Άγκόλα έξάγει πετρέλαιο (5η χώρα της 'Αφρικής σε έξαγωγές), διαμάντια, χρυσό, κάρβουνο, σιδηρομεταλλεύματα, χαλκό, κι άλλα. Άκόμη έξάγει καφέ, σίσαλ, βαμβάκι, μπανάνες και καλαμπόκι. Τό 1976 ή Σοβ. Ένωση έδωσε στήν Άγκόλα 170 έκατομ. ρούβλια δάνειο. Τό άντάλλαγμα είναι τα άποθέματα χρυσού, διαμντιών και χαλκού να έγκαταλείπουν τή χώρα δλα πρός τήν ίδια κατεύθυνση - τή Σοβ. Ένωση. Τόν ίδιο χρόνο ή Άγκόλα άναγκάστηκε να πουλήσει όλη τή σοδεία τού καφέ στή Σοβ. Ένωση στο ΕΝΑ ΤΡΙΤΟ (1/3) της σημερινής τιμής στήν παγκόσμια άγορά. Χαρακτηριστικό είναι άκόμη τό παράδειγμα της άλιείας. Η Άγκόλα - από αὐτάρκης χώρα και μία από τούς μεγαλύτερους έξαγωγούς ψαριών της 'Αφρικής - έφτασε στο σημείο να εισάγει ψάρια από τό έξωτερικό!!

Τέλος πολλά έργοστάσια άπό διομηχανίες - κλειδιά γιά τή χώρα βρίσκονται κάτω από έλεγχο σοβιετικών ειδικών - οίκονομολόγων. Τό παράδειγμα μιάς μεγάλης εταιρίας άλιείας μιλάει μόνο του: ό διευθυντής είναι Ρώσος, τίς ύπεύθυνες θέσεις κατέχουν 60 κουβανοί «σύμβουλοι» κι οι Άγκολέζοι είναι άπλοί, κακοπληρωμένοι έργατές!! Άπό τό

ΤΟ κομμουνιστική επαναστατική εφημερίδα

ΟΔΟΦΡΑΓΜΑ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ ΚΑΘΕ 15 ΜΕΡΕΣ

παραπάνω στοιχεία και γεγονότα
βγαίνει ένα τελικό συμπέρασμα,
πού αφορά σέ τελευταία ανάλυση
και τό λαό μας: ότι τό παρόδει-
γμα τής 'Αγκόλας δέν μπορεί
παρά νά είνai ένα παράδειγμα
ΑΡΝΗΤΙΚΟ γιά μās και γιά τούς
λαούς όλου του κόσμου. Σήμερα
ή αναταραχή στον κόσμο ώφειλε-
ται στον ανταγωνισμό των 2
υπερδυνάμεων - ΗΠΑ και Ρω-
σίας - κι ή εθνική ανεξαρτησία
καταχτιέται πρώτα και κύρια
ΣΤΗΡΙΓΜΕΝΟΙ ΣΤΙΣ ΔΙΚΕΣ
ΜΑΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ, μακριά κι
έναντια σέ κάθε επέμβαση κι
ανάμειξη των 2 υπερδυνάμεων.

Έτσι μόνον «Θά μπορούσαν
κάποτε οί λαοί νά καθορίσουν
μόνοι τους τή μοίρα τους», φίλε
Κ. Χαραλαμπίδη.

Μέ συμπατριωτικούς
χαιρετισμούς
Μανώλης Λάσκος
φοιτητής
Δυτ. Βερολίνου

Υ.Γ. Τά διάφορα στοιχεία
άρθθηκαν απ' τά εξής βιβλία ή
1. C. Legum und T. Hodges,
KRIEG UM ANGOLA, Februar
1978, VIS (Verlag).
2. SUPERMACHT SOWJET-
UNION, International Konferenz
der Zeitschrift Befreiung, Pflü-
gsten 1977, Berlin (West), Ober-
baumverlag.
3. Internationale Solidarität, Nr.
2 (Febr. 1977) und Nr. 11 (Nov.
1977).

Άγαπητό ANTI

Διάβασα τό γράμμα του άνα-
γνώστη σου Μαμά γιά τήν 'Αγ-
κόλα (τεύχος 93) και στή συ-
νέχεια τήν απάντηση του συ-
νεργάτη σου Κ.Χ.

Και μιάς και τυχαίνει νά έχω
φίλους και συγγενείς ναυτικούς.
Θέλω νά απαντήσω στον Κ.Χ.
και νά του πώ πως ό τεράστιος
όρυκτός πλούτος τής 'Αγκόλας
πηγαίνει στη Σοβιετική Ένωση
μέ καράβια που πηγαίνουν στην
'Αγκόλα άδεια και γυρίζουν στη
Σ.Ε. γεμάτα. Έκτός απ' τά Σοβιε-
τικά 'Αλιευτικά (όχι λίγα) που
ψαρεύουν στη θάλασσα τής 'Αγ-
κόλας.

Και κάτι άλλο: ρωτάω και έγώ
ΠΑΛΙ τί έχει νά μās πει ό συν.
Κ.Χ. γιά τήν εισβολή των πρώην
χωροφυλάκων του Τσόπε (μήπως
αυτοί σκότωσαν τον Λομουμπα;) απ' τήν 'Αγκόλα στο Ζαίρ κάτω
απ' τήν καθοδήγηση των Σοβιετι-
κών και Κουβανών. Μήπως και
αυτή ή εισβολή απόβλεπε στο
«χτύπημα του 'Ιμπεριαλισμού και
των πραχτόρων του». Γιά τό
καλό δηλ. του Λαού του Ζαίρ;

Σέ εύχαριστώ γιά τήν φιλοξε-
νία

Ένας εργαζόμενος μαθητής
ΑΘΗΝΑ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΚΑΙ ΜΑΡΞ

Άγαπητό Άντί,

Άπ' τά πράγματα είμαι ύπο-
χρεωμένος νά θίξω στή σχετική
τους πληρότητα όρισμένα σημεία
του ζητήματος «Χριστός-Μάρξ»
όσο κι αν ή αλήθεια γύρω απ' τήν
περιβόητη «τομή χριστιανισμού-
μαρξισμού» είναι καυτερή και
ξυσεκάβει τους άμεσα
εκπρόσωπους-μαχητές τής άστι-
κής τάξης και τούς έμμεσους
υποστηρικτές των όποιων τά
κεφάλια δέν έχει επέλθει μιά συν-
ειδητοποίηση τέτοιου βαθμού
έτσι που ή νά γίνουν οί μισοφό-
ροι ρασοφόροι του 'Ιμπεριαλι-
σμού ή οί πιά μαχητικοί πολέ-
μιοι του χριστιανισμού. (Τό τε-
λευταίο γιά τό φίλο φοιτητή
Τ.Υ.)

Ι. Χριστιανισμός και φαταλι-
σμός.

«Ο θεός που έφτιαξε τό σύμ-
παν θέλησε νά κανονίζει τήν δι-
αίκεια των πολέμων, νά τους
συντομεύει ή νά τους μακραίνει
σύμφωνα μέ τήν θέλησή του» (βλ.
Α. Αύγουστίνος: «περί τής του
θεού πολιτείας», βιβλίο Ι, σελ.
328) και: «είναι στο χέρι του
θεού νά τιμωράει ή νά παρηγο-
ράει τούς ανθρώπους σύμφωνα
μέ τήν δικαιοσύνη και τήν μα-
κροθυμία του» (στό ίδιο).

Η έρμηνευση των ιστορικών
φαινομένων μέ τήν δράση τής
θεότητας (στην θεολογική αντί-
ληψη τής 'Ιστορίας) ή τής απόλυ-
της ιδέας (στον Χέγκελ) ή των
«δοξασιών» (στούς ουτοπιστές)
είναι αναμφισβήτητα ξεκάθαρος
φαταλισμός που χαλιναγωγεί τίς
μάζες στην ύποταγή στην «υπέρ-
τατη αρχή» - που δυστυχώς ση-
μερα είναι ή άστική τάξη.

ΙΙ. «Οί φιλόσοφοι έξηγοΰσαν
μόνο τον κόσμο μέ διάφορους
τρόπους. Τό ζήτημα είναι νά τον
μεταβάλουμε». (Κ. Μάρξ, 11η
θέση γιά τον Φόϋερμπαχ. βλ. «Λ.
Φόϋερμπαχ», σελ. 90).

Όλοι οί φιλόσοφοι που αντι-
λήφθηκαν τό «κακό» σύστημα
τής άστικής τάξης άμέσως κηρύ-
χθηκαν υπέρ ενός ευτυχιμένου
κόσμου του τύπου του Μώρ ή του
Ντύρινγκ. Τό ζήτημα όμως είναι
νά θρؤνμε τά μέσα και τήν
κατάλληλη διεξοδική ΠΡΑ-
ΚΤΙΚΗ γιά τήν πραγμάτωση του
«ώραίου ιδανικού» ή «του ρεαλι-
στικού σοσιαλισμού».

Έδώ άκριβώς (φίλε Τ.Χ.) είναι
τό διαμετρικό αντίθετο γιά τό
όποιο μιλώ στο γράμμα μου -
'Αντί, τευχ. 90.

Ο χριστιανισμός απ' τήν ιδεα-
λιστική σκοπιά που θρδσκεται τό
μόνο που μπορεί νά κάνει είναι ή
νά άρχίσει τούς άφορισμούς κατά
των πλουσίων ή νά συμβιβαστεί
και ν' άρχίσουν οί «άγιοι πατέ-
ρες» νά θησαυρίζουν (πράγμα
ύπαρκτό) μέσ' στο κύκλωμα του

καπιταλισμού - διατηρώντας
πάντοτε τό φορμαλισμό τους (τά
άμφια και τά πετραχήλια).

Τραγουδάτε τώρα ύπερμαχοί
τής τομής. Μή ντρέπεστε.

Υ.Γ. Μέ τον φίλο Τ.Υ. που
άπάντησε στην άπάντησή μου ευ-
χαρίστως θά επικοινωνήσω.

Συναγωνιστικά
Δημήτρης Τζήμας
μαθητής

ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Άγαπητοί φίλοι,

Άς μου επιτραπεί νά σάς απο-
καλέσω έτσι, γιατί άφού είστε φί-
λοι αληθινοί του λαού μας, είστε
και δικοί μου. Άφορμή πήρα νά
σάς γράψω από τή θλιδερή δια-
πίστωση που κάνατε σέ άρθρο
σας γιά τό Μακρονήσι, στο όποιο
αναφέρατε συμπερασματικά ότι
ύπάρχει σαφής κίνδυνος νά μās
ξαναδέσουν. ('Αλήθεια πόσοι
από τούς θαυμάσιους αγωνιστές
που μαρτύρησαν σέ κείνο τό νησί
του «διαβόλου» διδάχθηκαν από
τίς φριχτές έμπειρίες τους;)

Ο λαός συνειδητοποιώντας
αυτό τον κίνδυνο μένει βουβός.

Αντίθετα, οί προοδευτικοί πνευ-
ματικοί άνθρωποι, οί προοδευτι-
κοί πολιτικοί ήγέτες, καθώς κι
ένα σεβαστό ποσοστό νέων απ'
αυτούς που τούς ακολουθεί «τιρ-
βάζουν περί τά άλλα» και σπάνια
συγκινούνται από καυτά προ-
βλήματα που άπασχολούν τον έλ-
ληνικό λαό, όπως τά παρακάτω:
1. Η ΡΥΠΑΝΣΗ ΚΑΙ ΜΟ-
ΛΥΝΣΗ του φυσικού ΠΕΡΙ-
ΒΑΛΛΟΝΤΟΣ, που είναι ένα
ΕΙΔΕΧΘΕΣ ΕΓΚΛΗΜΑ ΒΙΟ-
ΚΤΟΝΙΑΣ, σέ παγκόσμια μάλι-
στα κλίμακα.

2) Ο σωβινισμός τής Τουρ-
κίας, που άπειλεί τήν άκεραιό-
τητα τής πατρίδας μας.

3) Η υγεία του λαού μας.

4) Ο διαμελισμός τής Κύπρου.

5) Η άκρίβεια και τά ακατάλ-
ληλα τρόφιμα.

6) Η συζήτηση γιά τον προϋ-
πολογισμό στη Βουλή - όπου οί
ελάχιστοι βουλευτές που ήταν
παρόντες παρά λίγο νά έρθουν
στά χέρια(!)

7) Τά θύματα του Μολώχ τής
άσφάλτου.

8) Η αίμορραγία που λέγεται
μετανάστευση.

9) Η μάστιγα του καπνίσμα-
τος.

10) Η προτίμηση στα διάφορα
«ζουμιά» και οίνοπνευματώδη
που εισάγονται από τό έξωτερικό
και μās απομυζούν πολύτιμο
συνάλλαγμα.

11) Η φυγή των νέων γιά
σπουδές στο έξωτερικό.

12) Η άδιαφορία και προκλη-
τικότητα του άνωτέρου κυρίως
κλήρου.

Αυτά είναι μερικά από τά προ-
βλήματα που άπασχολούν τό λαό

και που όρισμένα απ' αυτά άπει-
λουν αυτή τήν ίδια μας τήν ύπαρ-
ξη. Τί κάνουν οί πνευματικοί μας
άνθρωποι γιά νά δοηθουν τό
λαό ν' αντιμετώπισει αυτά τά
προβλήματα; Τίποτα σχεδόν. Άν
έξαιρέσει κανείς μιά χούφτα φω-
τισμένων και συνετών ανθρώπων,
οί ύπόλοιποι τρώγονται μεταξύ
τους, συνήθως γιά προσωπικά
περιφρονώντας πολλές φορές και
τή λαϊκή έντολή.

Όλα αυτά βέβαια προκαλούν
τούς καγχασμούς και τά ειρωνικά
σχόλια των «εθνικοφρόνων».
'Αλλά τί πειράζει αυτό; Αυτοί οί
κύριοι δέν δισταζαν νά τρώνον-
ται ούτε τον καιρό τής χούντας.
Έτσι έρχεται μοιραία στο νου ό
στίχος του εθνικού μας ποιητή:
«Δυστυχισμένο μου λαέ καλέ κι
άγαπημένο, πάντοτε εύκολόπιστε
και πάντα προδομένο».

Θά ήταν άραγε άφέλεια νά
περιμένω κάποιο σοβαρό αντίλο-
γο; Εύχαριστώ γιά τή φιλοξενία

Μέ άπειρη εκτίμηση
Α.Φ.
Θεσσαλονίκη

ΚΥΠΡΟΣ, ΑΙΓΥΠΤΟΣ
ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΤΙΝΑ

Άγαπητοί κύριοι,

Μέ τό γράμμα αυτό θά άσχο-
ληθώ λίγο μέ τά τελευταία γεγο-
νότα τής Κύπρου, εκείνη τήν πει-
ρατική - άς τήν πούμε - ένέργεια,
που ξεκίνησε ό πρόεδρος τής Αι-
γύπτου Σαντάτ. Γράφτηκαν στον
τύπο λεπτομέρειες. Κάτι λίγα
στην άρχή, που σέ άφηναν μέ τό
στόμα ανοιχτό από τήν κατάπλη-
ξη. Κάπως περισσότερα πιά
ύστερα. Στο δικό μας και τον
ξένο τύπο. Έκείνο που χαρακτη-
ρίζει τά όσα μέχρι σήμερα γρά-
φτηκαν - όσα, τουλάχιστον, έχω
ύπ' όψη μου - είναι τό ότι περι-
ορίζουν τό γεγονός άνάμεσα στην
Αίγυπτο και τήν Κύπρο, μέ κά-
ποιες μικρές προεκτάσεις γιά τό
'Ισραήλ και τίς ΗΠΑ. Έχω τή
γνώμη ότι δέν έπιασαν τήν όλη
ύπόθεση ή, κι αν τήν έπιασαν, δέν
θέλησαν νά τά πουνε, γιά λόγους
που έγώ δέν ξέρω. Άς εκφράσω
τίς σκέψεις μου, τίς σχετικές μέ
τά τελευταία γεγονότα Αιγύπτου
- Κύπρου, αυτά που τά βάφτισαν
«πειρατεία».

Είναι έξω από κάθε συζήτηση,
ότι ό χώρος 'Ανατολική Μεσό-
γειος - Μέση Άνατολή έλέγχεται
από τίς δύο υπερδυνάμεις. Όλοι
οί άλλοι, οί μικροί, είναι φιγού-
ρες, καραγκιοζάκια, που τίς κι-
νούν αυτοί οί δύο μεγάλοι κα-
ραγκιοζοπαίχτες, γιά νά κάνουν
τή δουλειά τους. Τό νά βλέπουμε
τήν επιδρομή των Αιγυπτίων
κομάντος σαν ένα άπλό, ξεκομ-
μένο επεισόδιο, που συνδέεται μέ
τούς δύο δολοφόνους του Γιου-
σέφ Σεμπαί, είναι λάθος. Ούτε και
μέ μιά κάποια άποσταθερο-
ποίηση στην Κύπρο ή στην Έγ-

γύς 'Ανατολή. Ούτε και σάν μιά δημιουργία «πίεσης» πάνω στην 'Ελλάδα για τις επικείμενες συν-ομιλίες Καραμανλή-Έτσεβίτ. Μπορεί να είναι και όλα αυτά, μά όλα αυτά είναι ανάξια μεγάλης υπερδύναμης - σάν στόχος. Τό ψητό είναι άλλου.

Οί δυό υπερδυνάμεις έχουν τις τεράστιες δικές τους αντιθέσεις. Έχουν αντιθέσεις έντονες και στο χώρο 'Ανατολική Μεσόγειος Μέση 'Ανατολή. Τά πετρέλαια, θά σκεφθεί κανείς. Ναί, μά δέν είναι μόνο τά πετρέλαια.

Μέχρι πριν από λίγο είχε επικρατήσει - από τόν ψυχρό πόλεμο και - ύστερα τό καθεστώς της «Ειρηνικής Συνύπαρξης». Μά έδω και κάμποσο καιρό τό άμερικανικό κατεστημένο έπαψε να θέλει τή διευθέτηση πού υπάρχει στα διάφορα μέρη του κόσμου και, φυσικά, στο χώρο 'Ανατολική Μεσόγειος-Μέση 'Ανατολή. Καί άποφάσισε να αλλάξει, σταδιακά, τή διευθέτηση αυτή, εξωθώντας τά πράματα και στα άκρα ακόμα. Έκφραστής αυτής της θέλησης του άμερικανικού κατεστημένου είναι ο πρόεδρος Κάρτερ. 'Η κατάσταση «ίσορροπίας» πού υπάρχει στο χώρο 'Ανατολική Μεσόγειος-Μέση 'Ανατολή πρέπει να ανατραπεί. Έτσι σκέπτεται τό άμερικανικό κατεστημένο.

Μά άς δούμε μέ ποιά πιόνια παίζουν τό παιχνίδι τους οί δυό 'Υπερδυνάμεις στο χώρο αυτό:

- Οί ΗΠΑ, μέ τό 'Ισραήλ, τήν Αίγυπτο, τή Σαουδική Αραβία, τό 'Ιράν, τήν 'Ιορδανία ('Αγγλία). Λογαριάζουν και τήν Τουρκία.

- 'Η ΕΣΣΔ, μέ τή Συρία και τό 'Ιράκ.

Γιά να ανατραπεί ή διευθέτηση πού υπάρχει στο χώρο 'Ανατολική Μεσόγειος-Μέση 'Ανατολή, πρέπει να ξηλωθούν οί σοβιετικές θέσεις πού υπάρχουν στο χώρο αυτό. Καί ή άρχή θά γίνει από τή Συρία. Μά γιά να γίνει αυτό, πρέπει να γίνει επίθεση εναντίον της Συρίας. Καί γιά να γίνει αυτή ή επίθεση, πρέπει να έτοιμαστούν οί θέσεις έξόρμησης.

Μιά δάση έξόρμησης, γιά τήν όλη επίθεση, είναι τό 'Ισραήλ. Θά χτυπήσει από τά νότια. Μά αυτό δέν φτάνει. 'Η Τουρκία (ίσως) από τά δόρεια ή θά συγκεντρώσει στρατό στα σύνορά της μέ τή Συρία (ίσως θά κάνει γυμνάσια κατά κεί) γιά να δεσμεύσει δυνάμεις της Συρίας προς τά εκεί. Μά και αυτό δέν φτάνει. Τότε; Θά καταλάβουμε τήν Κύπρο, θά συγκεντρώσουμε δυνάμεις κάθε λογής εκεί και θά έπιτεθούμε και από τά δυτικά. Καί είναι τόσο κοντά! Έτσι, βλέπουμε πώς δέν επρόκειτο γιά μιά άλλη «πειρατεία». Οί Αιγύπτιοι κομμάντος ήταν ή άρχή έκτέλεσης της κατά-

ληψης της Κύπρου. Τό 'Ισραήλ ήταν έτοιμο. Άλλο άν δέν πρόκοψε - γιά τήν ώρα - ή δουλειά. Είναι και ή 'Ιορδανία ('Αγγλία). Τί μπελάς αυτοί οί Παλαιστίνιοι!

Όσο γιά τό 'Ιράκ, δέν θά τολμούσε να δοθηθεί τή Συρία. Κάποια γυμνάσια των ιρανικών ενόπλων δυνάμεων κοντά στα σύνορα 'Ιράν-'Ιράκ ή κάποιες συγκεντρώσεις ιρανικών στρατευμάτων εκεί, θά άποσχοιούσαν τό σύνολο των ενόπλων δυνάμεων του 'Ιράκ. Έτσι - σκέφτονταν - θά τέλειωνε ή έπιχείρηση «Συρία». Άργότερα, θά άρχιζε ή έπιχείρηση «'Ιράκ».

Και ή Σοβιετική Ένωση; Τό άμερικανικό κατεστημένο σκέπτεται: Θά αντιδράσει αδύναμη θέλοντας να σπρώξει τά πράματα σε μιά γενικότερη άναστατάωση, γιά τήν ώρα. 'Η θά αντιδράσει έντονα, όποτε δημιουργείται μιά γενικότερη άποσταθεροποίηση πού τό άμερικανικό κατεστημένο ή είναι έτοιμο να τή δεχτεί ή βλέποντας και κάνοντας.

Μέ δάση τά πιά πάνω, βλέπομε πώς γιά τήν Κύπρο ο κίνδυνος ήταν και εξακολουθεί να είναι πολύ μεγάλος. Δέν επρόκειτο γιά μιά άπλή «πειρατεία». Καί ύστερα από αυτά, τί θά κουβεντιάσει ο κ. Καραμανλής μέ τόν κ. Έτσεβίτ;!

Διαβάζοντας κανείς τά πιά πάνω, μπορεί να σκεφτεί: Μωρέ, αυτός είναι φαντασιώλης! Μακάρι να είχε δίκιο.

Μέ φιλικούς χαιρετισμούς
Θεμιστοκλής Μοσχάτος
Κυψέλη

ΑΝΑΝΕΩΣΗ

'Αγαπητό ΑΝΤΙ,

Θά 'θελα να αναφερθώ σ' ένα γράμμα του 94 τεύχους σου, συγκεκριμένα στο γράμμα του Μή-του Παναγιωτόπουλου.

'Αρχικά πιστεύω ότι ή δική σου άπάντηση στο παραπάνω γράμμα πρέπει να 'χει καλύψει τόν άναγνώστη σου σε πολλά σημεία. Γι' αυτό δέν στέκομαι σ' όσα εσύ άπάντησες, αλλά στην τελευταία παράγραφο του γράμμα-τος του Μ. Παναγιωτόπουλου.

Ο φίλος μας θεωρεί τό χώρο της ανανέωσης της άριστεράς έτσι όπως τό ΚΚΕ έφ. τόν εκφράζει ως: άποστεωμένο και αυτοδιαλυόμενο. Δέν έξρω πώς και γιατί ο φίλος αυτός κατάληξε σ' αυτά τά «μεγαλόστομφα» συμπεράσματα, αλλά σίγουρα τό μόνο πού μπόρεσε να μιά δώσει να καταλάβουμε είναι ότι αυτός ο ίδιος πού διαμαρτύρεται γιά άνιση μεταχείριση του ΚΚΕξέ. Διό τό ΑΝΤΙ (πράγμα πού δέν συμβαίνει, όπως τό άποδεικνύουν τά άρθρα σου), υποδηλώνει τή διάθεσή του γιά τήν ελάττωση άν

δχι εξαφάνιση άρθρων σχετικών μέ τήν ανανέωση και τό ΚΚΕξέ.

Άπό τήν τελευταία του φράση δείχνει ότι πρόκειται γιά παλιό άγωνιστή της άριστεράς. Δέν έχω σκοπό να του ύποδείξω ή να τόν συμβουλέψω - θά 'τανε γελοίο να θεωρείται δημοκράτης και σωστός άριστερός θά πρέπει να δέχεται να ακούει όλες τις απόψεις, και όχι να αντιμετώπιζει μέ προκατάληψη θέσεις πού εκφράζουν άγωνιστές της άριστεράς του τόπου μας.

Δογματίζοντας και αφορίζοντας κόμματα και θέσεις, τό μόνο πού μπορεί να καταφέρει ο φίλος μας είναι να «καθησυχάζει» τή συνείδησή του, μά και να κλείνεται στο καθούκι του σε έπικίνδυνο γι' αυτόν σημείο. Μόνο ο χρόνος, φίλε, θά μπορέσει να μιά δείξει πώς χώρος της άριστεράς είναι άποστεωμένος και πώς θά αυτοδιαλυθεί και κάτω από ποιές συνθήκες.

Αυτά, φίλε Παναγιωτόπουλε, γιά να μη φάνομε στο σημείο να κατηγορούμε κόμματα μέ έλαφρή καρδιά και δίχως πολλή σκέψη, θεωρώντας σωστά μόνο όσα έμεις πιστεύουμε και λανθασμένα όλα τά έξω από μιάς.

Φιλικά
Α.Κ.
μαθήτρια
Θεσσαλονίκη

ΤΟ ΛΑΪΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

'Αγαπητό «ΑΝΤΙ»

Συγχαρητήρια άξιζουμε στο περιοδικό (έστω και καθυστερημένα) γιά τή δημοσίευση (τεύχη 86, 87, Νοέμβρης/Δεκέμβρης 1977) της έξαιρετικής μελέτης «Τό σύγχρονο Λαϊκό Μυθιστόρημα» του Γιώργου Βελουδή.

'Η όλη έργασία του κ. Βελουδή είναι ύπόδειγμα σοδαρής έρευνας (χωρίς σχολαστισμούς) και αντικειμενικότητας.

'Η κατανόηση του θέματος, σ' όλο του τό φάσμα, από τό συγγραφέα, είναι έντυπωσιακή. Έτσι, ή άνάλυση της κοινωνικής δάσης του λαϊκού μυθιστορήματος, της ιστορίας του, της ιδεολογίας του, άποτελεί γερό θεμέλιο πάνω στο όποιο ο συγγραφέας τοποθετεί τά συμπεράσματά του άποφεύγοντας συνειδητά τή σπεκουλάτσια.

Ο κ. Βελουδής άποκαλύπτει τήν ιδεολογία του λαϊκού μυθιστορήματος τήν ίδια στιγμή πού μιά δείχνει ότι αυτή ή ιδεολογία δέν είναι απλά «ή ιδεολογία της άρχουσας τάξης», αλλά μιά κατάλληλα έπεξεργασμένη ιδεολογία, γιά τήν κατανάλωσή της από τά μικροαστικά, κυρίως, στρώματα.

'Αξία θαυμασμού είναι ή δυνατότητα του συγγραφέα να ξεσκε-

πάξει αυτή τήν ιδεολογία και τή διοχέτευσή της. Αυτό τό έπιτυχάνει όχι μέσω ύποκειμενικών, γενικών/άφηρημένων νοημάτων, αλλά εισχωρώντας βαθιά, και μέ τή σωστή μέθοδο, στις πηγές της, είναι ικανός να μιά παρουσιάσει τήν όλη εικόνα της (ιδεολογίας): από πού έρχεται, σε ποιούς/ές άπευθύνεται, τί επιδιώκει.

'Η αναφορά έπίσης του κ. Βελουδή στη θέση της γυναίκας, είναι ιδιαίτερα άποκαλυπτική της ιδεολογίας του λαϊκού μυθιστορήματος, πού θεωρεί τις γυναίκες ικανές μόνο γιά τοκετούς, μαγειρέμα, και άπόλυτη ύπακοή.

Ο συγγραφέας μ' αυτή τήν πραγματικά έπιστημονική έργασία, άποκαλύπτει και τή «διομηχανία» παρασκευής τέτοιων λαϊκών μυθιστορημάτων.

'Αξίζει να αναφέρω μιά μικρή ιστορία πού μου 'πε ο πατέρας μου. Βρισκότανε σε ταβέρνα μέ διάφορα άλλα άτομα. Άφου είχαν φάει και πιει, ένα μέλος της συγροφιάς φώναξε ξαφνικά: «Θά τόν σκοτώσω! Θά τόν σκοτώσω τόν άτιμο!»

Στήν έπεξηγηματική έρώτηση του πατέρα του, ο διπλανός του άπάντησε:

«Α, μήν άνυσηχείς! Ο κύριος είναι συγγραφέας. Γράφει μυθιστορήματα σε συνέχειες στις έφημερίδες και τά περιοδικά. "Θά τόν σκοτώσω", έννοει τόν ήρωα του μυθιστορήματος.»

(Δυστυχώς δέν έμαθα τί απέγι-νε).

Ο κ. Βελουδής έχει γράψει ένα «κλασικό» κείμενο κριτικής. Έλπίζω γρήγορα να δημοσιεύσετε και άλλες έργασίες του.

Μετά τιμής
Νίκος Άξαρχης - Λονδίνο

ΓΙΑ ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ
ΠΑΛΙΟΥ ΑΓΩΝΙΣΤΗ

'Αγαπητό «ΑΝΤΙ»

Θά 'θελα μέσα από τις στήλες του Διαλόγου να προσπαθήσω να άποτύχω στο γράμμα του σεβαστού κ. Μερτίκα (τ. 95)

'Αρχικά κ. Μερτίκα νομίζω ότι δέν πρέπει να ειρωνεύεστε τό φίλο Δ.Ν.Γ. από τό Ληξούρι πού ύπογράφη με τά άρχικά του. Ο φίλος μας πρέπει να έχει τούς λόγους του. Έπειτα δέν πρέπει να ξεχνάμε ότι έχουμε «δημοκρατία» κολοδή..., και είμαστε νόμιμοι παράνομοι. (Γιά φαντασθείτε κ. Μερτίκα τόν φίλο Δ.Ν.Γ. άς πούμε δημόσιο υπάλληλο...).

Παρακάτω κ. Μερτίκα αναφέρετε γιά καθαρόαιμους κομμουνιστές κλπ. Κύριε Μερτίκα δέν είναι άλογα οί κομμουνιστές να χωρίζονται σε καθαρόαιμους και μη. Υπάρχουν κομμουνιστές και μη κομμουνιστές, όπως σε μιά χώρα υπάρχει μιά έργατική τάξη

καί μία οργανωμένη πρωτοπορία της ΕΝΑ Κομ. Κόμμα.

Όσο για τόν Ισχυρισμό σας ότι «είναι γραμμή του ΚΚΕ ούτε να διαβάσει (ένα μέλος του) ούτε να ακούει τίποτε άλλο εκτός από τό Ρίζο» είναι τελείως άβάσιμος. Τά μέλη του ΚΚΕ προσπαθούν να διαβάσουν όσο τό δυνατό περισσότερο χωρίς να ξηαιρούν τίποτε.

Ακόμη κ. Μερτίκας αναφέρετε στο γράμμα σας περί «στρογγυλοκαθίσματος σέ καρέκλες», περί «ύποπτης (κατά τή γνώμη σας) ανόδου στην κορυφή του κόμματος» ήγετικών στελεχών του ΚΚΕ κλπ. Κύριε Μερτίκας σάν παλιός αγωνιστής θά ξέρετε βέβαια ότι σέ ένα ΚΚ υπάρχει ή πιο πλατιά έσωκομματική δημοκρατία. Αλλά δέν πιστεύω να έχετε τήν απαίτηση να τηρούνται όλοι οι κανόνες του δημοκρατικού συγκεντρωτισμού σέ συνθήκες βαριάς παρανομίας. Παρ' όλα αυτά αν θέλετε να δείτε πώς εκλέγεται δημοκρατικά ή ήγεσία σέ ένα ΚΚ δέν έχετε παρά να παρακολουθήσετε τό προσεχές 10ο συνέδριο του ΚΚΕ. Τώρα βέβαια μία και ό λόγος για έσωκομματική δημοκρατία, δέν θά έπρεπε να σάς προβληματίσουν λίγο τά πρόσφατα γεγονότα στο χώρο του λεγόμενου ΚΚεσ. και του Ρήγα; (Διαγραφές, γραβίες, συμπλοκές!, κλειδώμα γραφείων! κλπ.)

Όσο για τούς λόγους της έκλογικής συντριβής της Συμμαχίας και του λεγόμενου «ΚΚεσ.» ασφαλώς και δέν είναι αυτοί που αναφέρετε. Για τό έξωπραγματικό γεγονός της «μάνας που πέθανε κλπ.» έχει δοθεί ΥΠΕΥΘΥΝΗ απάντηση από τίς στήλες του Ριζοσπάστη. Όσον άφορα τά του νομού σας κ. Μερτίκας, παρουσιάζετε τούς κομμουνιστές και γενικά αυτούς που ψήφισαν ΚΚΕ, σάν άσχετους εντελώς μέ τό τί γίνεται γύρω τους. Αυτοί που ψήφισαν ΚΚΕ δέν ψήφισαν κατά τή γνώμη μου σύμβολα, δέν ψήφισαν Ρίζο, ΚΟΜΕΠ κλπ. αλλά ψήφισαν συνεπή μαρξιστική-λενινιστική, αγωνιστική γραμμή και πρόγραμμα και αντίθετα άποδοκίμασαν πολιτική ούράς της άστικής τάξης (ΑΣΔΗΣ, ΕΑΔΕ κλπ), γενικά άναθεώρηση των άρχών του μαρξισμού-λενινισμού και του προλεταριακού διεθνισμού. Άποδοκίμασαν ακόμη κ. Μερτίκας και όλα τά σχετικά μέ «Ιερατεία», μέ «νούντσιους του Πάπα!», μέ «ύποταχτικούς της Μόσχας», μέ «Κνίτες γενίτσαρους!!» κλπ. Καί όμως πόσοι και πόσοι αγωνιστές - ίσως και σεις ό ίδιος - δέν κυνηγήθηκαν, δέν έξορίστηκαν, δέν βασανίστηκαν, δέν έδωσαν και τή ζωή τους μέ αυτές άκριβώς τίς κατηγορίες που τέσσερα χρόνια τώρα ή «Αυγή» στο όνομα του άνανεωτισμού - βλέπε

άναθεωρητισμού - προβάλλει συνέχεια:

Όσο για τό χτένισμα της περιοχής σας από «όργανωμένα κλιμάκια του ΚΚΕ» όπως γράφετε, τμή τους που έφθασαν μέχρι και τό τελευταίο σπίτι μέ τό πρόγραμμα του κόμματος.

Μήπως όμως κ. Μερτίκας μία και μιλάμε για πληροφόρηση θά έπρεπε να άναφερθούμε και στο γεγονός ότι ή τηλεόραση (μέ τήν τρομακτική δύναμη έπηρεασμού που έχει) κάλυψε ΤΡΕΙΣ προεκλογικές συγκεντρώσεις της Συμμαχίας και ΚΑΜΙΑ του ΚΚΕ; ακόμη μετέδωσε ΔΥΟ δωδεκάλεπτες όμιλίες εκπροσώπων της Συμμαχίας και μόνο ΜΙΑ του ΚΚΕ; Ακόμη τό ότι ή κυβέρνηση παρεχώρησε για προεκλογική συγκέντρωση στη Συμμαχία τό Σύνταγμα ενώ δέν τό παρεχώρησε στο ΚΚΕ, και τόσα άλλα. Ό άγώνας ό προεκλογικός ήταν πραγματι άνισος αλλά ήταν άνισος σέ βάρος του ΚΚΕ.

Σεβόμενος τό χώρο που μάς φιλοξενεί θά 'θελα να τελειώσω μέ τούτο: ό κομμουνιστές και ό λαός τιμούν και σέβονται τούς αγωνιστές που κι αν θρίσκονται κ. Μερτίκας, αλλά διατηρούν και τό δικίωμα να μάχονται τούς κάθε λογής άναθεωρητές και διαστρεβλωτές του μαρξισμού-λενινισμού (Βλέπε και ήγετική ομάδα του λεγόμενου ΚΚεσ).

Αυτά τά λίγα και πρόχειρα.

Μέ σεβασμό

Γιώργος Καμάρας-ΑΘΗΝΑ

• Άγαπητό «ΑΝΤΙ»

Θά ήθελα να εκφράσω τή λύπη για τά όσα γράφει σέ μία στήλη του διαλόγου σου (τεύχος 95) ό κύριος Χαράλαμπος Μερτίκας από τό Λουτρό Κορινθίας. Ό κύριος Χ.Μ. παίρνοντας σάν άφορμή ένα γράμμα (διευκρίνηση) του Δ.Ν.Γ. στο τεύχος 91, ξεσπά σέ ένα ύδρεολόγιο ένάντια στο ΚΚΕ και στην ΚΜΕ. Αρχίζοντας ό κύριος Χ.Μ. τό γράμμα του κατακρίνει τήν άνωνυμία του Δ.Ν.Γ. φέροντας σάν έπιχείρημα τήν μετά από 40 χρόνια νομιμότητα του ΚΚΕ.

Χωρίς να γνωρίζω προσωπικά τόν Δ.Ν.Γ. άποκρούω αυτή τήν κατάκριση έναντίον του, γιατί, αν και ή νομιμότητα είναι πραγματική δέν πιστεύω ότι έχωμε άπόλυτη έλευθερία, σέ πάρα πολλά θέματα. Έτσι δέν μπορεί ό κύριος Χ.Μ. έτών 78 να κατακρίνει τήν άνωνυμία του Δ.Ν.Γ., γιατί ό άνθρωπος των 78 χρόνων, δέν έχει τίποτα να χάσει αν θροντοφωνάξει τά ιδεολογικά του πιστεύω. Ένώ ό νέος των 20-25 χρόνων έχει νομίζω άρκετά να χάσει. Πρόσφατα είναι τά φακλώματα των στρατιωτών στο στρατεύμα.

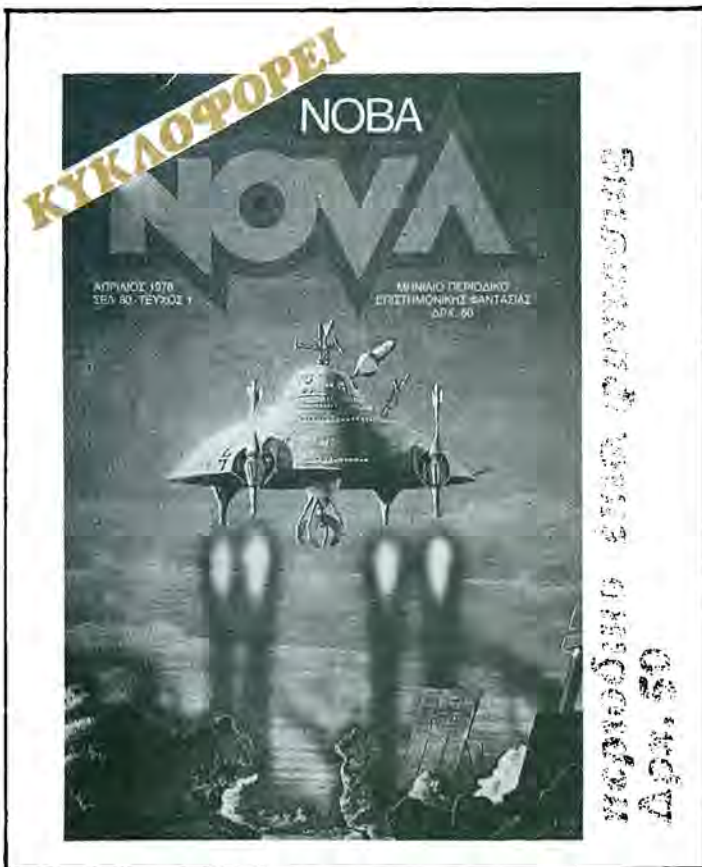
ΚΥΚΛΟΦΟΡΕΙ

Κωστής Μοσκόφ: ‘Η έθνική και κοινωνική συνείδηση στην Έλλάδα

ΤΡΙΤΗ ΕΚΔΟΣΗ

Αθήνα. «Σύγχρονη Έποχή». 1978

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ
ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ
Δημοχάρους 60
Αθήνα 601.
Τηλ: 732.713 - 732.819

● Έκδοτης:
ΧΡΗΣΤΟΣ Γ. ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δεινοκράτους 131
● Υπεύθυνος Τυπογραφείου:
ΤΡΥΦΩΝ ΛΥΓΟΥΡΑΣ
Βασ. Αλεξάνδρου 26
"Αγ. Ανάργυροι.

● Φωτοστοιχειοθεσία:
«ΦΩΤΟΚΥΤΤΑΡΟ» ΕΠΕ
Βασ. Αλεξάνδρου 2, Χίλτον.
Τηλ. 748.314 - 713.604
● Εκτύπωση:
"Εργοστ. Γραφικών Τεχνών
Γ. ΑΝΕΜΟΔΟΥΡΑΣ
"Ιασιού 5, Περιστέρι.

● Κάθε ένυπόγραφο άρθρο
έκφράζει την προσωπική
άποψη του συγγραφέα του.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΣΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:

Έξ. 260 δρχ. - Έτήσια 520
"Ετήσια "Οργανισμών.
Τραπεζών, κ.λπ. 1.200 δρχ.
Για φοιτητές έκπτωση 15%.

● ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ ΕΞΩΤΕΡΙ-
ΚΟΥ:

Εύρωπη - Μεσογ. χώρες;
Εξάμην: απλή δολ. 10
αεροπ. δολ. 13
Ετήσια: απλή δολ. 20
αεροπ. δολ. 25
Η.Π.Α. - Καναδάς - Αφ. Ασία:
Εξάμην: απλή δολ. 10
αεροπ. δολ. 17
Ετήσια: απλή δολ. 20
αεροπ. δολ. 34
Αυστραλία - Ωκεανία:
Εξάμην: απλή δολ. 10
αεροπ. δολ. 24
Ετήσια: απλή δολ. 20
αεροπ. δολ. 47

● Έμβασματα, επιταγές;
ΧΡΗΣΤΟΣ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗΣ
Δημοχάρους 60, ΑΘΗΝΑ 601.
● ΤΙΜΗ ΤΕΥΧΟΥΣ δρχ. 20
● ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: ΤΙΜΗ 30 ΔΡ.

Κεντρική διάθεση:
● για τα βιβλιοπωλεία
της "Αθήνας":
Στά γραφεία του "ΑΝΤΙ"
Δημοχάρους 60, τηλ. 732-713
● για τα βιβλιοπωλεία
Β. Ελλάδας:
Βιβλιοπωλείο
Ν. Κοτζιά και Σία Ο.Ε.
Τσιμισκή 78, τηλ. 279.720,
Θεσ/νίκη

Τώρα ο Δ.Ν.Γ. να μην είναι
ούτε νέος των 20 ετών ούτε να
κράτησε την ανωνυμία του για
τόν λόγο που προανέφερα. Γι-
αυτό θα τον παρακαλούσα αν εί-
ναι δυνατό, να εξηγήσει στον κύ-
ριο Χ.Μ. τους λόγους για τους
οποίους κράτησε την ανωνυμία
του.

Ο κύριος Χ.Μ. στο γράμμα
του έχει ένα δομικό «κατηγορώ»
για το ΚΚΕ και την ΚΝΕ. Θά
ήθελα να πω στον κύριο Χ.Μ. ότι
τά αρχικά «ΚΚΕ» δεν υπήρχαν
ούτε υπάρχουν στην Ελλάδα.
Υπάρχουν τα αρχικά ΚΚΕ και
ΚΚΕ. Μιλάτε κύριε Χ.Μ. για
ένα θλιβερό γεγονός που μία
αγωνίστρια μάνα πέθανε όταν
είδε το παιδί της να το δέρονται
οι Κνίτες. Νομίζω ότι μία τέτοια
σοβαρή κατηγορία για τους Κνί-
τες δεν πρέπει να λέγεται έτσι
άοριστα. Θά έπρεπε να αναφέ-
ρετε τότε, πού και για ποιούς λό-
γους έγινε και αν είναι δυνατόν
να αναφερθούν και δυνάμεις.

Μόνο έτσι θα μπορούσατε να
πεισατε τους αναγνώστες του
«ΑΝΤΙ» για την πραγματικότητα
του περιστατικού.

Επίσης μιλάτε για τα οργανω-
μένα κλιμάκια του ΚΚΕ στην
περίοδο των εκλογών. Λέτε για
την προπαγάνδα που έκαναν
στους παλιούς σας συντρόφους.

Επιτρέψτε μου να άμφισθη-
τήσω τα λεγόμενά σας γιατί κα-
νένας άνθρωπος, κομμουνιστής ή
όχι που πάλεψε στις τάξεις του
ΕΑΜ ενάντια στους γερμανοφα-
σιστές, δεν έπηρεάζετο ούτε άλ-
λάζει γνώμη για το κόμμα και την
ιδεολογία που πιστεύει.

Για τον Νίκο Πλουμπίδη, τον
Μανώλη Γλέζο και τους άλλους
που αναφέρετε στο γράμμα σου
κύριε Χ.Μ., νομίζω ότι κανείς
δεν άμφισθητήσε την αγωνιστικό-
τητα τους ούτε τους χαρακτήρισε
προδότες και πουλημένους. Γιατί
νομίζω ότι κανείς κομμουνιστής ή
γνήσιος δημοκράτης που έξορί-
στηκε και βασανίστηκε από τους
φασίστες, δεν υπονόμεισε το
λαϊκό κίνημα.

Θά τηρήσω την ανωνυμία μου
και έλπίζω να μην με κατακρίνει
ο κύριος Χαράλαμπος Μερτίκας
Εύχαριστώ

Κ.Σ.
Θεσσαλονίκη

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»

Είμαι αναγνώστρια δικιά σου
και Κνίτισσα. Το γράμμα του
Χαράλαμπος Μερτίκας ούτε με
αγανάκτησε ούτε με έξοργισε
όπως θά ήταν φυσικό.

Σεβόμενη τα 80 του χρόνια ένα
πράγμα θά πω. "Οτι όσο εγώ όσο
και ο ΔΝΓ που του έδωσε την εύ-
καιρία να γράψει είναι ολοφά-
νερο βτι και διαβάζουμε και
άκουμε πέρα από τον κομματικό
μας τύπο και αυτό το δείχνει ή

συμμετοχή μας στο περιοδικό σας
καταρέοντας τους Ισχυρισμούς
του περί γραμμής κ.λπ. κ.λπ.

Ας γράψω 1000 γράμματα -
λασπολογίες ακόμα ο κος Χ.Μ.
Ενα όμως είναι γεγονός ότι ή τι-
μιότητα και ή επαναστατική
ήθική αν ήμαστε κομμουνιστές
πραγματικά και δεν τους παίζου-
με, δεν διεκδικούνται μέσα από
τέτοιον είδους γράμματα αλλά
μέσα στον καθημερινό αγώνα.

Έχει κάθε δικαίωμα ο Κος ΧΜ
να χαιρέτα για τα 4 οργανωμένα
παιδιά του που εξέλιχθηκαν σε
λαμπρούς αγωνιστές όπως γράφει
αλλά ας μην το μονοπωλεί κατά
τέτοιο φτηνό τρόπο.

Εύχαριστώ
Α. Μ.

Αγαπητό «ΑΝΤΙ»

Διάβασα στο τεύχος 95 το
γράμμα του κ. Χ. Μερτίκας.
Πρώτη διαπίστωση που έκανα
ήταν ότι δεν στηρίζεται πουθενά
και δεν άποδεικνύει τίποτα.
Αποφάσισα να γράψω τη γνώμη
μου γι' αυτό το γράμμα, γιατί
πολλά δημοσιεύματα στον δε-
σμευμένο και «άδεσμευτο»
άστικό τύπο έχουν συντονιστεί σε
μία επίθεση ενάντια στο ΚΚΕ και
την ΚΝΕ. Σ' αυτή την επίθεση
πρωτοστατούν τα δεκανίκια της
αντίδρασης, οι δεξιοί και «άρι-
στεροί» αναθεωρητές. Ο Χ.
Μερτίκας παίρνοντας θέση από
το γράμμα του Δ.Ν.Γ. (τ. 99) από
το Ληξούρι, γράφει διάφορες συ-
κοφαντίες και ψευτιές για το
ΚΚΕ (που πραγματικά με λύπη-
σαν). Κατηγορεί τον Δ.Ν.Γ ότι
κρύβεται πίσω από τ' αρχικά του
«και τώρα άκόμη, που γενήκαμε
νόμμοι» λές και τώρα δεν έχουμε
ένα αντιλαϊκό, αυταρχικό, άστυ-
νομικό καθεστώς, με τα νομοσχέ-
δια για την τρομοκρατία, με τις
καρτέλες κ.λπ. "Οπου το παρα-
κράτος δρᾶ άνενόητο και
προσπαθεί να φέρει πτωχευό-
ματα σε έποχές όχι μακρινές.
Μετά θά ρωτήσω τον Χ.Μ. αν
διάβασε ο ίδιος το γράμμα του
Δ.Ν.Γ.; "Αν ναι τότε πού βλέπει
το χλευασμό για τη Συμμαχία;
Δέν ήταν το κόμμα των άποστα-
τών ένα από τα πέντε της Συμμα-
χίας; Δέν πήρε ή Συμμαχία το
2,7%; Δέν ξέσπασε κρίση στους
άποστάτες και δέν έγινε διά-
σπαση στο Ρ.Φ; Είναι ψέματα
και χλευασμοί όλα αυτά. "Επειτα
γράφει ο Χ.Μ. ότι για να πάνε
μπροστά οι «καθαρόαιμοι» (τί
είναι πάλι αυτό) κομμουνιστές
πρέπει να κάνουν ό,τι έκαναν οι
Ιταλοί κομμουνιστές και να άγ-
καλιάσουν όλες τις τάξεις, άκόμη
και τα μονοπώλια.

Σεβαστέ Χ.Μ. ή έργατική τάξη, οι
εργαζόμενοι, ή διανόηση, τα με-
σαία στρώματα και όλοι οι κατα-
πιεζόμενοι δέν είναι το 10% ελ-
ναι πολύ παραπάνω. Αυτούς

προσπαθούμε να πάρουμε με το
μέρος μας, και θά τους πάρουμε,
και όχι τα μονοπώλια και την
υπόλοιπη αντίδραση. Από αυ-
τούς άλλοι ζητούν χαρτί καλής
διαγωγής. "Εμείς δέ στήνουμε τις
σημαίες μας κατά πού φυσούν τα
μονοπώλια αλλά αντίθετα.

Και άκολουθεί το έξωφρενικό,
ότι είναι γραμμή του ΚΚΕ τα
μέλη και οι όπαδοί του να μη
διαβάζουν τίποτε άλλο εκτός από
το «ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΗ». Οι κομ-
μουνιστές όμως, τα μέλη και στε-
λέχη του ΚΚΕ, και τα άκουνε και
τά διαβάζουνε όλα, από ό,τι κι
αν προέρχονται. Παντού στά
σχολία, στα πανεπιστήμια, στους
τόπους δουλειάς άκουνε τί λένε
όλοι, κάνουν κριτική και άντιπα-
ραθέτουν σ' αυτούς τη δική τους
προλεταριακή, επαναστατική
ιδεολογία, το Μαρξισμό-Λενι-
νισμό. Το μικρό ποσοστό της
Συμμαχίας δέν βρίσκεται στο ότι
οι ύποψήφιοι της Συμμαχίας δέν
κατηγορούσαν το ΚΚΕ, γιατί και
το κατηγορήσαν, δέν βρίσκεται
στο ότι το ΚΚΕ έκανε μεγάλη
προεκλογική δουλειά κ' έσειε εκ-
τός από αυτό έχοντας 2 ή 3 ώρες
τηλεόραση δέν το κατορθώσατε.
Δέν πεισατε τον κόσμο να σας
ψηφίσει, δέν είναι «ότι ο λαός
μπορεί να κάνει λάθος» (ΑΥΓΗ)
και ούτε ότι το ΚΚΕ ψήφισαν οι
άγρόματοι όπως λές. "Η συν-
τριβή της Συμμαχίας και της πο-
λιτικής γραμμής των άποστατών
βρίσκεται, κατά τη γνώμη μου,
ότι ή ένότητα που διατυμπάνιζαν
ήταν ένότητα δική τους και όχι
του λαού, το πρόγραμμά τους
ήταν άόριστο και χωρίς προοπτι-
κή, αλλά κύρια γιατί άκολούθη-
σαν πολιτική συμβιβαστική, πο-
λιτική ούρας της άστικής τάξης.
Φίλε Χ.Μ. με τό να χρησιμοποιείς
το προδοκατόρικο «έξ» μαζί με
τόν «Ελεύθ. Κόσμο», «Βραδυ-
νή», «Ακρόπολη», «άριστεριστές»
και ΣΙΑ δέν έχεις να κερδίσεις
και να αλλάξεις τίποτα. "Η έργα-
τιά το κόμμα της τό ξέρει ΚΚΕ.
μαθητής Χ.Κ.
Αθήνα

ΓΙΑ ΤΗΝ Ε.Δ.Α.

Αγαπητό Αντί,

Επειδή στην έπιστολή μου, τη
σχετική με τό άρθρο του Αντρέα
Λεντάκη και την ΕΔΑ (τεύχος
94) και από τη διατύπωση της τε-
λευταίας παραγράφου, μπορεί να
δημοιουργηθούν παρανοήσεις, δι-
ευκρινίζω ότι ή κριτική της στά-
σης του Αντρέα Λεντάκη στο
στρατόπεδο άφορά διαφορές πο-
λιτικών εκτιμήσεων και δέν έχει
καμιά άπολύτως σχέση με την
αγωνιστική του άδιαλλαξία.

Με εκτίμηση
Δημ. Τραχανής

PYLARINOS
ΕΙΔΙΚΟΣ ΣΤΑ ΝΟΜΙΣΜΑΤΑ
ΚΑΙ ΜΟΝΑΔΙΚΟΣ
ΣΤΑ ΧΑΡΤΟΝΟΜΙΣΜΑΤΑ

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΟ ΒΗ
ολόκληρη ή Ελλάδα
ολόκληρος ο κόσμος

ΤΟ ΒΗΜΑ

κάθε πρωί
στα χέρια σας.

ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ
ΒΙΒΛΙΑ ΔΙΣΚΟΙ ΑΦΙΣΕΣ
ΣΤΟΥΣ ΜΑΘΗΤΕΣ ΚΑΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ
ΕΚΠΤΩΣΗ 30%
ΠΡΩΤΟΠΟΡΙΑ

ΚΩΛΕΤΤΗ ΚΑΙ ΘΕΜΙΣΤΟΚΛΕΟΥΣ
ΤΗΛ. 32.49.557

κίαφας 5 και ακαδημίας
τηλ. 36.05.493

βιβλία
δισκοί
αφίσες

εκπτώση 25-30%

ΣΤΑΧΥ

Είναι ένα καινούργιο μαγαζί
που άνοιξε στην Ξάνθου 7
στό Κολωνάκι.

Εκεί θα βρείτε τα κεραμικά του εργαστηρίου

“αντικείμενο,,

Μιά ποικιλία από αντικείμενα
χρήσης και διακοσμητικά
τραπέζια, γλάστρες έσωτ. χώρου,
φωτιστικά, κόσμημα.

Στή Θεσσαλονίκη
τά ίδια αντικείμενα θα τα βρείτε στο

“αντικείμενο,,

Δημ. Γούναρη 30.

Η διεύθυνση του εργαστηρίου είναι:
Φανερωμένης 48 — Χολαργός τηλ. 65.21.725

διπλωματία καί πολιτική τού κυπριακού

ΠΑΝΤΑΖΗ ΤΕΡΛΕΞΗ

ανατομία ενός λαδού

Β' Έκδοση

εκδόσεις ραππα

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΕΔΡΟΣ

Πανεπιστημίου 44 - Τηλ. 3615.783

ΜΟΛΙΣ ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ
ΤΟ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ
ΕΡΙΧ ΦΟΝ ΝΤΑΙΝΙΚΕΝ

ΠΡΟΚΛΗΣΗ
ΚΑΙ
ΑΠΑΝΤΗΣΗ

Ο Νταίνικεν
άπαντά
σ' έρωτήσεις

Επίσης
από τις Έκδόσεις ΝΟΤΟΣ
κυκλοφορούν:
Τά έργα του Νταίνικεν

- ΑΠΟΔΕΙΞΕΙΣ
Αυτοψία σέ 5 Ήπειρους
- ΕΠΙΣΚΕΨΕΙΣ ΑΠ' ΤΟ ΣΥΜΠΑΝ
- ΕΙΣΒΟΛΗ ΑΠ' ΤΟ ΔΙΑΣΤΗΜΑ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΝΟΤΟΣ - ΑΘΗΝΑ 134
Βαλαωρίτου 12, τηλ.: 3636.737

ever

ΔΙΕΘΝΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΔΕΛΦΩΝ 2 (ΚΑΙ ΔΙΔΟΤΟΥ) ΤΗΛ. 3608635

ΓΙΩΡΓΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΟΣ

Γιορτάξιμα

Ευθύμες ιστορίες του χωριού

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ
ΔΙΟΓΕΝΗΣ - ΑΘΗΝΑ 1977